नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४७) काठमाण्डौं, असार २६ गते २०५४ साल (अतिरिक्तांक १८

भाग ३

श्री ५ को सरकार

अर्थ मन्त्रालयको सूचना

सामयिक कर असूल ऐन, २०१२ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले यो आदेश जारी गरेको छ।

१ भंसार महसूल: (१) विदेशबाट नेपाल अधिराज्य भित्र पैठारी हुने मालवस्तुहरुमा अनुसूची-१ बमोजिम भन्सार महसुल (साधारण भन्सार महसुल र समिकारक महसुल) लगाइने र असुल उपर गरिनेछ।

(२) नेपाल अधिराज्यबाट विदेशमा निकासी हुने मालवस्तुहरुमा अनुसूची-२ बमोजिम भन्सार महसुल लगाइने र असुल उपर गरिनेछ।

२ निकासी सेवा शुल्क : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम निकासी सेवा शुल्क असुल उपर गरिने छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३ <u>अन्तःशुल्क</u> : नेपाल अधिराज्य भित्रको मील वा कारखानामा उत्पादन वा तयार भएका मालवस्तु वा पदार्थमा अनुसूची- ३ बमोजिम अन्तःशुल्क लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

४. <u>बिक्री कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा अनुसूची- ४ बमोजिम बिक्रीकर लगाइने
२१ र असुल उपर गरिनेछ ।

५. <u>ठेक्का कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम ठेक्काकर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

६. <u>मनोरञ्जन कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा अनुसूची- ५ बमोजिम मनोरञ्जन कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

७. <u>मूल्य अभिवृद्धि कर</u> : (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको मितिदेखि नेपाल अधिराज्य भित्र गरिने वस्तु वा सेवाको आपूर्तिमा अनुसूची- ६ बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर लगाइएको मितिदेखि दफा ५ बमोजिमको बिक्री कर लगाइने र असुल उपर गरिने छैन ।

८. <u>हवाई उडान कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम हवाई उडान कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

२१.८ ९. <u>आय कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा अनुसूची -७ बमोजिम आयकर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

२१.० १०. <u>ब्याज कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम ब्याजकर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

११. <u>घरजग्गा बहाल कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम घर जग्गा बहाल कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

१२. <u>घर जग्गा कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा अनुसूची- ८ बमोजिम घर जग्गाकर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

२२.०

१३. <u>सवारी साधन कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा अनुसूची- ९ बमोजिम सवारी साधन कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

१४. <u>मालपोत तथा भूमि कर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम मालपोत तथा भूमि कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

१५. <u>रजिष्ट्रेशन दस्तुर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम रजिष्ट्रेशन दस्तुर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१६. <u>धुम्रपान तथा मदिरा दस्तुर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम धुम्रपान तथा मदिरा दस्तुर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ।

१७. <u>मदिरा नियन्त्रण सेवा दस्तुर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम मदिरा नियन्त्रण सेवा दस्तुर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ।

१८. <u>स्थानीय विकास शुल्क</u> : (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको मालवस्तु नेपाल अधिराज्य भित्र पैठारी हुँदा त्यस्तो मालवस्तुमा भंसार प्रयोजनको लागि कायम हुने मूल्यको १ (एक) प्रतिशतका दरले सोही सूचनामा तोकिएको मितिदेखि स्थानीय विकास शुल्क लगाई उक्त मालवस्तु पैठारी गर्दाकै अवस्थामा भंसार कार्यालयबाट असुल उपर गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम असुल गरेको शुल्क छुट्टै कोष खडागरी सो कोषमा जम्मा गरी उक्त रकम नगरपालिकाद्वारा सञ्चालित विकास निर्माण कार्यको लागि खर्च गर्ने गरी श्री ५ को सरकारले नगरपालिकाहरुलाई वितरण गर्नेछ।

१९. <u>प्रदुषण शुल्क</u> : (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिएको मितिदेखि काठमाडौं उपत्यका भित्र बिक्री वितरण हुने पेट्रोल तथा डिजेलमा प्रति लिटर -।५० पैसा नेपाल आयल निगमको बिक्री मूल्यमा प्रदुषण शुल्क लगाई असुल उपर गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम असुल गरेको शुल्क छुट्टै कोष खडागरी सो कोषमा जम्मा गरी उक्त रकम बातावरण संरक्षण गर्ने प्रयोजनको निमित्त प्रदुषण नियन्त्रण गर्ने कार्यमा खर्च गरिनेछ।

२०. <u>टेलिफोन स्वामित्व शुल्क</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम टेलिफोन स्वामित्व शुल्क लगाइने र असुल उपर गरिनेछ।

२१. <u>दूर संचार सेवा दस्तुर</u> : आर्थिक वर्ष २०५४/५५ मा दूर संचार सेवाहरुमा त्यस्ता सेवा उपलब्ध गराउने निकायले लिने महसूलको १० (दश) प्रतिशत दूर संचार सेवा दस्तुर त्यस्तो सेवा उपलब्ध गराउने निकायबाट असुल उपर गरिनेछ।

२२. <u>दर घटाउन वा छूट दिन सक्ने</u> : श्री ५ को सरकारले आवश्यकतानुसार नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी यस आदेश बमोजिम लगाइएका दस्तुर, शुल्क, महसुल र करहरुको दर घटाउन वा त्यस्तो दस्तुर, शुल्क, महसूल र करहरुमा छूट दिन सक्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची १

१. भन्सार महसूल

बिदेशबाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने मालवस्तुमा आर्थिक ऐन, २०५३ को अनुसूची १ मा उल्लिखित परिच्छेद र भागका द्रष्टव्यहरु, शीर्षक उपशीर्षकहरु, माल वा वस्तुका नामहरु र अन्य व्यवस्थाहरुमा समेत देहाय वमोजिम संशोधन र थप गरी भंसार महसुल दर लगाइएको छ । यसमा उल्लिखित संशोधन र थप वाहेकका परिच्छेद र भागका द्रष्टव्यहरु, शीर्षक उपशीर्षकहरु, माल वा वस्तुका नामहरु, अन्य व्यवस्थाहरु र माल वा वस्तुको पैठारीका दरहरु समेत आर्थिक ऐन, २०५३ वमोजिम नै हुनेछन् ।

१.१ माथि दफा (१) मा जेसुकै उल्लेख भए तापनि यात्रुहरुले महसूल माफीमा ल्याउन पाउने मालसामान वाहेक गुण्टा फिटी भारी आदेश अनुसार विदेशवाट आफूसंग ल्याएको (एकम्पनिड) वा आफू आउनु भन्दा अघि वा पछि ल्याएको (अनएकम्पनिड) मालसामानमा भन्सार महसूल, समीकारक महसूल तथा विक्रीकरको सट्टामा निम्न वमोजिम एकमुष्ठ समदरवाट भन्सार महसुल लाग्नेछ र गोटा गन्तीमा लाग्ने भंसारका हकमा सो समेत जोडी महसूल असूल गरिनेछ :

(क) ५% र १०% भन्सार महसुल लाग्ने मालवस्तुमा ३५% (पैतिस)प्रतिशत

(ख) २०% भन्सार महसुल लाग्ने मालवस्तुमा ५०%(पचास) प्रतिशत

(ग) ३०% भंसार महसूल लाग्ने मालवस्तुमा ६५%(पैसठ्ठी) प्रतिशत

गुण्टा फिटी भारी आदेश सम्वन्धी सूचनामा तोकिएको संख्या भन्दा बढी भएको मालवस्तुमा उपरोक्त महसूल दरमा सत प्रतिशत थप महसूल लाग्नेछ ।

१.२ तर सून, चांदी (गहना समेत), चुरोट, पाइप टोबाको, मदिरा, सवारी साधनहरु, हातहतियार खरखजाना एवं अन्य आयात इजाजत पत्र लिई पैठारी गर्न पाइने वस्तुहरुमा दरवन्दी बमोजिम नै महसूल लगाइने छ ।

२. विदेशवाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने मालवस्तुमा नेपाल अधिराज्यभित्र उत्पादन हुने (वा उत्पादन भएमा) त्यस्तै वस्तुमा लाग्ने अन्तःशुल्क दर बमोजिम समिकारक (Countervailing) महसूल लाग्नेछ ।

स्पष्टिकरण- अन्तःशुल्क दरवन्दीमा परेका माल वस्तुमा (तत्काल नेपालभित्र उत्पादन भई नसकेको भए तापनि) समीकारक महसूल लाग्नेछ ।

३. भारतवाट नेपाल अधिराज्यभित्र मालवस्तु पैठारी हुंदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर वाहेक) अनुसार लाग्ने भन्सार महसुलमा ३० प्रतिशतसम्मको दरमा २० प्रतिशत र सोभन्दा माथिको दरमा १० प्रतिशत छुट दिई महसुल असुल गरिनेछ ।

४. जनवादी गणतन्त्र चीनको तिव्वत स्वशासित क्षेत्रमा उत्पादित मालवस्तु नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुंदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर वाहेक) अनुसार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

लाग्ने भसार महसुलमा ३० प्रतिशतसम्मको दरमा २० प्रतिशत र सोभन्दा माथिको दरमा १० प्रतिशत छुट दिई महसुल असुल गरिनेछ ।

५. जनवादी गणतन्त्र चीनको तिब्बत स्वशासित क्षेत्रबाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने मालवस्तुमा र भारत बाहेक अन्य सार्क सदस्य राष्ट्रहरुमा निर्मित मालवस्तुहरु सम्बन्धित मुलुकहरुबाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुंदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर बाहेक) अनुसार लाग्ने पैठारी भन्सार महसुलमा १० प्रतिशत छुट दिई महसुल असुल गरिनेछ ।

६. अधिकतम सौविध्य प्राप्त मुलुकहरुमा निर्मित मालवस्तु सोही मुलुकमा एल.सी. खोली विल विजक बनी सोही मुलुकबाटै सिप्मेण्ट भई पैठारी भएमा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर बाहेक) अनुसार लाग्ने भन्सार महसुलमा ५ प्रतिशत छुट दिई पैठारी महसुल असुल गरिनेछ ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

शीर्षक	उपशीर्षक	माल वा वस्तुको विवरण	साधारण पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा वाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	५
०७.१३		कोसा छोडाएको सुख्खा कोसे तरकारी, बोक्रा छोडाएको वा नछोडाएको वा दलेको वा नदलेको ।	
	०७१३.१०.००	- केराऊ	५%
	०७१३.२०.००	- सानो केराउ	५%
		- बोडी (सिमी समेत) :	
	०७१३.३१.००	-- बोडी	५%
	०७१३.३२.००	-- सानो रातो बोडी	५%
०८.०१		नरिवल, ब्राजिलनट, काजु, ताजा वा सुकेको, खबटा फुटाएको वा नफुटाएको, बोक्रा ताछेको वा नताछेको ।	
		- नरिवल :	
	०८०१.११.००	-- सुकेको	१०%
		- काजु :	
	०८०१.३१.००	-- बोक्रा सहित	१०%
	०८०१.३२.००	-- बोक्रा छोडाएको	१०%
०८.०२		अन्य काष्ठफलहरु, ताजा वा सुकाएको, खवटा फुटाएको वा नफुटाएको, वोक्रा ताछेको वा नताछेको।	
		- बदाम (अलमण्ड) :	
	०८०२.११.००	-- खवटा सहित	१०%
	०८०२.१२.००	-- खवटा फुटाएको	१०%
		- ह्याजेलनट वा फिलवर्ट :	
	०८०२.२१.००	-- खवटा सहित	१०%
	०८०२.२२.००	-- खवटा फुटाएको	१०%
		- ओखर (वालनट) :	
	०८०२.३१.००	-- खवटा सहित	१०%

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	०८०२.३२.००	-- खवटा फुटाएको	१०%
	०८०२.४०.००	- कटुस (चेष्टनट)	१०%
	०८०२.५०.००	- पिस्ता (पिष्टासियो)	१०%
	०८०२.९०.००	- अन्य	१०%
०९०१		कफी भुटेको वा नभुटेको वा क्याफीन (कफीको क्षेरोद) छुट्याएको वा नछुट्याएको; कफीको ढुटो र बोक्रा; कुनै पनि अनुपातमा कफीको मात्रा रहेको कफीको बदलामा प्रयोग गरिने अर्को कुनै चीज ।	
		- भुटेको कफी :	
	०९०१.२१.००	-- क्याफिन (क्षेरोद)सहित	३०%
	०९०१.२२.००	-- क्याफिन (क्षेरोद)रहित	३०%
	०९०१.९०.००	- अन्य	३०%
११.०९	११०९००.००	सुकेको वा नसुकेको गहुंको लिसाइलो पदार्थ (ग्लुटेन) ।	५%
१७.०४		कोका नभएको चिनीको मिठाई (सेतो चक्लेट सहित) ।	
	१७०४.१०.००	- चिनीले छोपेको वा नछोपेको वा मीठो लेप लगाएको वा नलगाएको चुइंगम	३०%
	१७०४.९०.००	- अन्य	३०%
१८.०६		चक्लेट र अरु कोको मिसिएका खाद्य पदार्थहरु ।	
	१८०६.१०.००	- कोकोको धूलो, चिनी वा गुलियो पदार्थ हालेको	३०%
	१८०६.२०.००	- २ केजी भन्दा बढी तौलको ढिका (ब्लौक वा स्ल्याव) वा डण्डी (बार)को रुपमा रहेका अन्य परिकार, तरल, मांडा, धूलो, दानादार वा अन्य थुप्रो (बल्क) को रुपमा भांडोमा हालिएको वा तुरुन्त वेष्ठन गरिएको (इमिडियट प्याकिङ्ग) मा २ केजी भन्दा बढी भएको	३०%
		- अन्य, ढिका, चाका र डण्डीको रुपमा :	
	१८०६.३१.००	-- भरिएको	३०%
	१८०६.३२.००	-- नभरिएको	३०%
	१८०६.९०.००	-अन्य	३०%

१९०२		स्पेगेटी, म्याकारोनी, नूडल्स, लसाने, नोकी, राभिओली, क्यानेलोनी कुकुहरु जस्ता पकाइएका वा नपकाइएका, (मासु वा अन्य पदार्थ) भरिएका वा नभरिएका वा अन्य किसिमबाट तयार पारिएका पाष्टाका परिकारहरु; तयार गरिएको वा नगरिएको कुकुहरु ।	
		- नपकाएको पास्टा (मुछेको पिठो), नभरेको (नौट स्टफेड) वा अन्य प्रकारको तयारी	
	१९०२.११.००	-- फुल हालेको	३०%
	१९०२.१९.००	-- अन्य	३०%
	१९०२.२०.००	- पकाएको वा नपकाएको वा अन्य प्रकारले तयार गरेको भरेको पास्टा (मुछेको पिठो)	३०%
	१९०२.३०.००	- अन्य पास्टा (मुछेको पिठो)	३०%
	१९०२.४०.००	- कुकु (उत्तरी अफ्रिकी खाद्य पदार्थ)	३०%
१९०५		कोको परेको वा नपरेको पाउरोटी, पेष्ट्री, केक, विस्कुट र अरु रोटी सम्वन्धी सामान; कम्युनियम, वेफर्स (पकाएको रोटी विर्कोको काम गर्ने), औषधी भर्न हुने खाली क्याप्सूल, (इमटी क्याचेज) सिलिङ० वेफयर्स(टाल्ने रोटी), राइस पेपर (तोफु, ममचा बनाउने पिठोको रोटी जस्तो पदार्थ) र अन्य यस्तै उत्पादन ।	
	१९०५.१०.००	- भुरुम भुरुम जाने रोटी (क्रीप्स ब्रेड)	३०%
	१९०५.२०.००	- अदुवा हालेको एक किसिमको रोटी (जिन्जर ब्रेड)	३०%
	१९०५.३०.००	- गुलियो विस्कुट पुरी (वाफेल्स), पातलो रोटी (वेफर्स)	३०%
	१९०५.४०.००	- पाउरोटीको धूलोबाट बनेको रोटी वा विस्कुट (रस्क), टोस्ट गरेको रोटी र त्यस्तै उत्पादन	३०%
	१९०५.९०.००	- अन्य	३०%
२०.०७		चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ हाली वा नहाली तयार गरेको जाम, फलफूलको जेली, मार्मलेड्स्, फलफूल वा काष्ट फलको सुरुवा र फलफूल वा काष्ट फलको माडा (पेष्ट) ।	
	२००७.१०.००	- समरुपी परिकारहरु	३०%
		- अन्य :	
	२००७.९१.००	-- अमिलो फलफूल	३०%
	२००७.९९.००	-- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२०.०८		स्प्रीट वा चिनी वा गुलियो पदार्थ हाली सुरक्षित गरिएको वा अन्य प्रकारले तयार गरिएको अन्यत्र नपरेको फलफूल, काष्ठफल र अन्य बोट विरुवाको खान हुने अंगहरु ।	
		- एकै ठाउंमा मिसाएको वा नमिसाएको काष्टफल, बदाम र अरु वीज :	
	२००८.११.००	-- बदाम (मम्फली)	३०%
	२००८.१९.००	-- अन्य मिश्रण समेत	३०%
	२००८.२०.००	- भूंइकटहर	३०%
	२००८.३०.००	- अमिलो फलफूलहरु	३०%
	२००८.४०.००	- नास्पाती	३०%
	२००८.५०.००	- खुर्पानी	३०%
	२००८.६०.००	- पैयूं	३०%
	२००८.७०.००	- आरु	३०%
	२००८.८०.००	- स्ट्रबेरी (भूंइ ऐसेलु, काफल)	३०%
		- उपशीर्षक नं.२००८.१९ वाहेकको मिश्रण सहितको अन्य :	
	२००८.९१.००	-- ताडीको रुखको माथिल्लो टुप्पो (पाम हार्टस)	३०%
	२००८.९२.००	-- मिश्रण	३०%
		-- अन्य	
	२००८.९९. १०	--- फुटपल्प	१०%
	२००८.९९ .९०	--- अन्य	३०%
२०.०९		चिनी हालेको वा नहालेको, स्प्रीट नहालेको, नकुहाएको फलफूलको रस (अंगुरको कांचो रस समेत) र वनस्पति रस ।	
		- सुन्तलाको रस :	
	२००९ .११.००	-- हिमीकृत	३०%
	२००९ .१९.००	-- अन्य	३०%
	२००९ .२०.००	- भोगटेको रस	३०%
	२००९ .३०.००	- अन्य कुनै एउटै अमिलो फलफूलको रस	३०%
	२००९ .४०.००	- भुंइकटहरको रस	३०%
	२००९ .५०.००	- गोलभेडाको रस	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	२००९.६०.००	- अंगुरको रस (अंगुरको कांचो रस समेत)	३0%
	२००९.७०.००	- स्याउको रस	३0%
	२००९.८०.००	- अन्य कुनै एउटै फलफूल वा वनस्पतिको रस	३0%
	२०००.९०.००	- रसको मिश्रण	३0%
२१.०१		कफी, चिया वा मेटका सार, रस वा सान्द्र (कन्सेन्ट्रेट) र तिनै रस वा सान्द्रको आधार लिई वा कफी चिया र मेटको आधार लिई बनाइएको तयारी पदार्थहरु भुटिएको चिकोरी र अरु भुटिएका कफी प्रतिस्थापक (सब्स्टिच्यूट) र तिनबाट प्राप्त सार, रस र सान्द्रहरु ।	
		- कफीको सत्व, सार र सान्द्र (एक्स्ट्राक्ट्स, एसेन्स र कन्सेन्ट्रेट), र यी सत्व, सार वा सान्द्रलाई वा कफीलाइ अंश (बेसिस) वनाइ तयार गरिएका परिकारहरु :	
	२१०१.११.००	-- सत्व, सार र सान्द्रहरु	३0%
	२१०१.१२.००	-- सत्व, सार वा सान्द्रलाई अंश (बेसिस) बनाई वा कफीलाई अंश वनाइ तयार गरिएका परिकारहरु	३0%
	२१०१.३०.००	- भुटिएको चिकोरी र भुटिएका कफी प्रतिस्थापक (सब्स्टिच्यूट) र तिनीहरुका सार तत्व र सान्द्र (कन्सेन्ट्रेट) हरु	३0%
२१.०५	२१०५.००.००	कोको मिसिएको वा नमिसिएको आइसक्रिम र अन्य खान योग्य आइस ।	३0%
२१.०६		अन्यत्र नपरेको खाद्य पदार्थ ।	
		-अन्य :	
	२१०६.९०.१०	-- दालमोठ, पापड, नमकिन भुजिया र चमेना	१0%
	२१०६.९०.३०	--पान मसला (नून, कत्था वा सूर्ति वा अन्य अवयवहरु मिश्रित)	१0%
	२१०६.९०.४०	-- हल्का पेय पदार्थको कन्सेन्ट्रेट	१0%
२२.०२		चिनी हालेको वा गुलियो गरेको र वास्ना आउने सुरुचिकर पानी, प्राकृतिक र कृत्रिम खनिज पानी र वायु प्रवाहित पानी (एरिटेड) समेत र शीर्षक नं.२०.०९ को फलफूल र वनस्पतिको रस समावेश नभएको अल्कोहल रहित पेय पदार्थ ।	
	२२०२.१०.००	- वास्ना आउने र सुरुचिकर, चिनी हालेको वा गुलियो पारेको पानी, खनिज पानी र वायु प्रवाहित पानी (एरिटेड) समेत	३0%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	२२०२.९०.००	- अन्य	३०%
२२.०३	२२०३.००.००	जौवाट वनेको वियर ।	प्र.लि. रु.१००।-
२२.०४		ताजा अंगुरको वाइन र अल्कोहल हाली सुरक्षित गरिएको (फोर्टिफाइड) वाइन समेत शीर्षक नं.२०.०९ को वाहेक कांचो अंगूरका रस (ग्रेपमस्ट) ।	
	२२०४.१०.००	- स्पार्कलिड० वाइन	३०%
		- अन्य वाइन; कांचो अंगुरको रस, अल्कोहल हालेर कुहुन रोकेको वा ढीलो गरेको :	
	२२०४.२१.००	-- २ लिटर वा कम जाने भांडोमा रहेको	३०%
	२२०४.२९.००	--अन्य	३०%
	२२०४.३०.००	- अन्य कांचो अंगुरको रस	३०%
२२.०५		भरमाउथ र वास्ना आउने सार वा सुगन्धित वोट विरुवा मिश्रित ताजा अंगुरको अन्य वाइन ।	
	२२०५.१०.००	- २ लिटर वा कम जाने भांडोमा रहेको	३०%
	२२०५.९०.००	- अन्य	३०%
२२.०६	२२०६.००.००	अन्य कुहाएको (फर्मेण्टेड) पेयपदार्थहरु (उदाहरणत: स्याउबाट बनेको साइडर, नासपातीबाट बनेका पेरी, कुहाएको मह र पानी मिलाएको मिड); अन्यत्र नपरेका वा समावेश नभएका कुहाएको पेय पदार्थहरु (फर्मेण्टेड् विभरेजेज) को मिश्रण र कुहाइएका पेय पदार्थहरु (फर्मेण्टेड् विभरेजेज) तथा अमारक पेय पदार्थ (ननअल्कोहोलिक विभरेजेज) हरुको मिश्रण ।	३०%
२२.०७		८० प्रतिशत घनत्व अल्कोहल शक्ति वा सो भन्दा माथि अल्कोहल शक्ति भएको अनडिनेचर्ड इथायल अल्कोहल र जुनसुकै अल्कोहल शक्ति भएको डिनेचर्ड इथायल अल्कोहल र अन्य स्प्रीट ।	
	२२०७.१०.००	- ८० प्रतिशत घनत्व अल्कोहल शक्ति वा सो भन्दा माथि अल्कोहल शक्ति भएको अनडिनेचर्ड इथायल अल्कोहल	३०%
	२२०७.२०.००	- जतिसुकै अल्कोहल शक्ति भएको डिनेचर्ड इथायल अल्कोहल र अन्य स्प्रीट	३०%
२२.०८		८० प्रतिशत भन्दा कम घनत्व अल्कोहल शक्ति भएको अविकृत (अनडिनेचर्ड) एथिल अल्कोहल; अरख (स्पिरिट्स),मदिरा (लिकर्स) र अन्य मादक (स्पिरिचुअस) पेयहरु (बेभरेजेज) ।	

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	२२०८.२०.००	- अंगुरको वाइन वा अंगुर मार्कवाट निकालिएको स्प्रिट (ब्राण्डी)	प्र.लि. रु.२५०।-
	२२०८.३०.००	- व्हीस्कीहरु	प्र.लि. रु.२५०।-
	२२०८.४०.००	- रम र टाफिया	प्र.लि. रु.२५०।-
	२२०८.५०.००	- जीन र जेनेभा	प्र.लि. रु.२५०।-
	२२०८.६०.००	- भोड्का	प्र.लि. रु.२५०।-
	२२०८.७०.००	- मदिरा (लिकर्स) तथा उद्दीपक (कर्डियल्स) ।	प्र.लि. रु.२५०।-
	२२०८.९०.००	-अन्य	प्र.लि. रु.२५०।-
२४.०२		सूर्ति वा सूर्तिको प्रतिस्थापक (सब्स्टिच्यूट) वाट वनेको सिगार, चुरोट (चेरुट्स), सानो सिगार (सिगारिलस) र चुरोट (सिगरेट) ।	
	२४०२.१०.००	- सूर्तिको सिगार, चुरोट (चेरुट) र सानोसिगार (सिगारिलस)	प्र. हजार खिल्ली रु.६५०।-
	२४०२.२०.००	- सूर्तिको चुरोट (सिगरेट)	प्र. हजार खिल्ली रु.६५०।-
	२४०२.९०.००	- अन्य	प्र. हजार खिल्ली रु.६५०।-
२४.०३		अन्य उत्पादनमा प्रयोग भएको सूर्ति र प्रतिस्थापक सूर्ति; समरुपी (होमोजनाइज्ड) वा पुनर्निर्मित (रिकन्स्टिचूएटेड) सूर्ति; सूर्तिको रस र सार ।	
		कुनै पनि अनुपातमा सूर्तिको प्रतिस्थापक (सब्स्टिच्यूट) भएको वा नभएको धूमपान गर्ने सूर्ति	
	२४०३.१०.१०	-- पाइप टोबाको	३०%
२५०१		- नून (भान्सामा प्रयोग हुने (टेवल) नून र विकृत (डिनेचर्ड) नून समेत) र भोल पदार्थ भएको वा नभएको वा जम्ने पदार्थ (एण्टीकेकिङ्ग) वा फ्रि फ्लोइङ्ग एजेण्ट भएको शुद्ध सोडिएम क्लोराइड; सामुद्रिक पानी :	
	२५०१.००.१०	-- अखाद्य नून (औद्योगिक)	५%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	२५०१.००.९०	-- अन्य	माफी
२५.१५		अलि अलि टुक्राएको वा करौंतिद्वारा काटेको वा अरु किसिमले काटेको विशिष्ट गुरुत्वाकर्षण २.५ वा वढी भएको चारपाटे (वर्गाकार समेत) ढिक्का वा पाता, मार्वल (सिंमर्मर), ट्राभरटिन, इकाइजिन र अन्य चूनद्वारा स्मारक वा भवन वनाउने ढुंगा र एलावाष्टर (स्फटिक ढुंगा) ।	
		- मार्वल संगमर्मर र ट्राभरटिन :	
	२५१५.११.००	-- कच्चा र अलिअलि ताछेको	३०%
	२५१५.१२.००	-- करौंतिद्वारा अलि अलि काटिएको वा अरु किसिमले काटेको चारपाटे (वर्गाकार समेत) ढिक्का वा पाता	३०%
	२५१५.२०.००	- इकाइजिन वा अन्य चून मिश्रित स्मारक वा भवन वनाउने ढुंगा र एलावाष्टर (स्फटिक ढुंगा)	३०%
२५.१७		साधारणतया कंक्रिट जोड्दा, सडकमा ढुंगाका टुक्रा ओछ्याउंदा वा रेल्वे र अन्य यस्तै ठाउंमा दृढ वनाउन वोझको रुपमा लगाउन प्रयोग गरिने तापित वा अतापित गिटी र टुक्राइएका वा पिंधिएका ढुंगाहरु; वाटुलिएका पत्थर (सिंगल), अग्निप्रस्तर र यो शीर्षक नं.को पहिलो भागमा उल्लेख भएका वस्तुहरु भएको वा नभएको स्ल्याब (धातु अवशेष), ड्रस र यस्तै औद्योगिक अवशेष; अलकत्रायुक्त मेकाडम (रोडा); तापित वा अतापित शीर्षक नं.२५.१५ वा २५.१६ का पत्थरका दाना, टुक्राटुक्री र धूलो ।	
		- शीर्षक नं.२५.१५ वा २५.१६ को तापित वा अतापित दाना टुक्राटुक्री र धूलो :	
	२५१७.४१.००	-- संगमर्मरका मार्वल स्टोन्स, पाउडर,लाइमस्टोन चिप्स	३०%
	२५१७.४९.००	-- अन्य	३०%
२५.२३		पोर्टलेण्ड सिमेण्ट (चुन ढुंगा र दुमट माटोलाई भट्टीमा पोल्दा वनिने सिमेण्ट), एलुमिनस सिमेण्ट(एलुमिनियम अक्साइड युक्त सिमेण्ट) ("सिमेट फोण्डू"), स्लाग सिमेण्ट, सुपर सल्फेट सिमेण्ट र अन्य यस्तै हाइड्रोलिक सिमेण्टहरु (पानीमा कडा हुने सिमेण्ट), रंगीन वा रंगहीन अथवा क्लिन्कर (धातुमल) को रुपमा ।	
		- पोर्टल्याण्ड सिमेण्ट	
	२५२३.२१.००	-- कृत्रिम रुपले रंगाएको वा नरंगाएको सेतो सिमेण्ट	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	२५२३.२९.००	-- अन्य	प्र.मे.टन रु.१४५०।-
	२५२३.९०.००	- अन्य हाइड्रोलिक सिमेण्ट	३०%
२७.१०		कच्चा बाहेक पेट्रोलियम तेल र बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल,अन्यत्र समावेश नगरिएका वा निर्दिष्ट नगरिएका, तौलमा ७० प्रतिशत भन्दा बढी पेट्रोलियम तेल र बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल भएको र यस्ता तेलहरु नै मुख्य घटक भएका तयारी सामानहरु ।	
		- ग्यांस तेल :	
	२७१०.००.५१	-- हाइ स्पीड डिजेल तेल र भ्यापोराइजिङ्ग तेलहरु	रु.८५०। - प्र.कि.लि.
	२७१०.००.७७	-- अन्य खनिज उत्पादनहरुका तेलहरु (मोबिल) वाहेक	खारेज गरिएको
	२७१०.००.७९	-- अन्य चिल्लो पार्ने तेल, अन्य वाक्लो तेल उत्पादनहरु	३०%
२८.१५		सोडियम हाइड्रोअक्साइड (काष्टिक सोडा), पोटासियम हाइड्रोअक्साइड (काष्टिक पोटास), सोडियम वा पोटासियमका पेरोक्साइड ।	
		- सोडियम हाइड्रोअक्साइड (काष्टिक सोडा) :	
	२८१५.११.००	-- ठोस	१०%
	२८१५.१२.००	-- जलीय घोल (सोडा लाइ वा तरल सोडा)	१०%
	२८१५.२०.००	-- पोटासियम हाइड्रोअक्साइड (काष्टिक पोटास)	१०%
	२८१५.३०.००	-- सोडियम वा पोटासियमका पेरोक्साइड	१०%
३२.०८		अजलीय माध्यममा प्रक्षिप्त (डिस्पर्स्ड) वा घुलित (डिसोल्भ्ड) संश्लेषित पोलिमरहरु (वहुभाव) वा रासायनिक ढंगबाट परिवर्तित (मोडिफाइड) संश्लेषित पोलिमरहरुमा आधारित रंगलेप (पेन्टस) र रोगन (वार्निस) हरु (इनामेल र प्रलाक्षारस समेत); यस भागको द्रष्टव्य ४ मा परिभाषा गरे अनुसारका घोलहरु (सोल्यूशन) ।	
	३२०८.१०.००	- पोलिष्टरमा आधारित	३०%
	३२०८.२०.००	- एक्रेलिक वा भाइनील पोलिमरहरुमा आधारित	३०%
	३२०८.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३२.०९		जलीय माध्यममा डिष्पर्स (प्रक्षिप्त) वा डिजल्भ (घुलित) गरिएको कृत्रिम पोलिमरहरु (वहुभाग) वा रासायनिक तवरले परिवर्तन गरिएको प्राकृतिक पोलिमरहरुमा आधारित रङ्०गलेप (पेन्ट) र रोगन (वार्निस) (इनामेल र प्रलाक्षारस (ल्याकर्स) समेत)।	
	३२०९१०.००	- एक्रेलिक वा भिनाइल पोलिमरमा आधारित	३०%
३२.१०	३२१०.००.००	अन्य रंङ्०गलेप (पेन्ट) र रोगन (वार्निस) (इनामेल, प्रलाक्षारस (ल्याकर) र डिष्टेम्पर समेत) र छाला तयारी गर्ने (लेदर फिनिशिङ्०ग) काममा प्रयोग हुने खालका तयारी वाटर पिगमेन्ट (जलीय वर्णक) ।	३०%
३३.०३	३३०३.००.००	सुगन्धित वा शरीर सफाई सम्वन्धी पानी ।	३०%
३३.०४		सौन्दर्य वा रुप सज्जा (मेक अप) का सामानहरु (औषधी वाहेकको), छालाको सुरक्षाको लागि प्रयोग गरिने वस्तुहरु; घाम छल्ने वा घामद्वारा (छाला) रंगाउने (सनट्यान) सामानहरु समेत; हात र नङ० प्रशाधनहरु (मेनिक्योर) वा गोडाको उपचार सम्वन्धी (पेडिक्योर) सामानहरु ।	
	३३०४.१०.००	- ओठ सज्जा (लिप मेकअप) का सामानहरु	३०%
	३३०४.२०.००	- आंखा सजाउने (आइ मेकअप) का सामानहरु	३०%
	३३०४.३०.००	- हात गोडाका नङ० उपचार सम्वन्धी प्रशाधनहरु	३०%
		- अन्य :	
		-- संपीडित (कम्प्रेस्ड)गरेको वा नगरेको पाउडर :	
	३३०४.९१.९०	--- अन्य	३०%
		-- अन्य :	
	३३०४.९९ .९०	--- अन्य	३०%
३३.०५		कलापमा प्रयोग गरिने सामानहरु ।	
	३३०५१०.००	- स्याम्पूहरु	३०%
	३३०५२०.००	- स्थायी रुपमा कपाल सिधा गर्ने वा घुमाउरो वनाउने साधनहरु	३०%
	३३०५३०.००	- कपाल रंगाउने प्रलाक्षारस	३०%
	३३०५९०.००	- अन्य	३०%

३३.०७		दाह्री बनाउने (प्रिशेभ, शेभिङ्ग र आफ्टरशेभ) सामानहरु, गन्ध हटाउने, नुहाउने सामानहरु, रौं खुइल्याउने सामानहरु र अन्यत्र नपरेका, अन्य सुगन्धित श्रृंगारिक वा सर सफाइका सामानहरु; विसंक्रामक तत्वहरु भएको वा नभएको, सुगन्धित भएको वा नभएको कोठा गन्धहारक (डियोडोराइजर) सामानहरु ।	
	३३०७.१०.००	- दाह्री बनाउने (प्रिशेभ, शेभिङ्ग र आफ्टरशेभ) सामानहरु	३०%
	३३०७.२०.००	- व्यक्तिगत गन्ध हटाउने र पसीना रोक्ने सामानहरु	३०%
	३३०७.३०.००	- सुगन्धित नुहाउने लवण र स्नानका सामानहरु	३०%
		- कोठा सुगन्धित पार्ने वा कोठाको दुर्गन्ध हटाउने सामग्रीहरु धार्मिक काममा प्रयोग हुने सुगन्धित सामानहरु समेत :	
	३३०७.४९ .००	-- अन्य	३०%
	३३०७.९०.००	- अन्य	३०%
३४.०१		सावुन; सावुन भएका वा नभएका छड, केक, वा ढालिएका (मोल्डेड) वा कुनै आकारमा भएका प्रांगारिक वाह्य भागमा असर पार्ने (सर्फेस एक्टिभ) उत्पादनहरु र सावुनको रुपमा प्रयोग गरिने वस्तुहरु; सावुन वा धुने (डिटरर्जेन्ट) पदार्थ संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड्), लेपित (कोटेड) वा आच्छादित (कभर्ड) कागत, गद्दा (वैडिड०), जमोठ (फेल्ट) र ननउभेन ।	
		- छड, केक, ढालिएका टुक्राहरु वा आकारको रुपमा भएको सावुन र वाह्य भागमा असर गर्ने (सर्फेस एक्टीभ) प्रांगारिक उत्पादनहरु, र सावुन वा धुने (डिटरर्जेन्ट) पदार्थले संसिक्त, लेपित र आक्षादित कागत, गद्दा, जमोठ र ननउभेनहरु :	
	३४०१.११.००	-- ट्वाइलेट (शारीरिक सफाई) को प्रयोगको लागि (औषधि मूलक उत्पादन समेत	३०%
		-- अन्य :	
	३४०१.१९ .१०	--- लुगा धुने सावुन (लौन्ड्री सोप)	३०%
	३४०१.१९ .९०	--- अन्य	३०%
	३४०१.२०.००	- अन्य रुपका सावुन	३०%

३४.०२		प्रांगारिक वाह्य भागमा असर पार्ने कारकहरु (एजेन्ट) (सावुन वाहेक); वाह्य भागमा असर पार्ने तयारी वस्तुहरु, धुने (वासिडञ्ग) उत्पादनहरु (धुने सहायक सामान समेत) र शीर्षक नं. ३४.०१ मा उल्लेख भएका वाहेक सावुन भएको वा नभएको सफा गर्ने (क्लिनिडञ्ग) सामानहरु ।	
		- खुद्रा बिक्रीको रुपमा राखिएको वा नराखिएको प्रांगारिक वाह्य भागमा असर पार्ने कारकहरु (एजेन्ट) :	
	३४०२.११.००	-- एनियोनिक	३०%
	३४०२.१२.००	-- क्याटियोनिक	३०%
	३४०२.१३.००	-- नन -आयोनिक	३०%
	३४०२.१९००	-- अन्य	३०%
	३४०२.२०.००	- खुद्रा बिक्रीको लागि राखिएका तयारी सामानहरु	३०%
		- अन्य	
	३४०२.९०.९०	-- अन्य	३०%
३६.०५	३६०५००.००	सलाईहरु, शीर्षक नं. ३६.०४ का आतसवाजीका सामानहरु वाहेक ।	३०%
३७.०१		कागज, पेपरवोर्ड वा कपडा (बुनिएको) पदार्थहरु वाहेक जुनसुकै पदार्थ (म्याटेरियल) को समतल (चेप्टो वा फ्लयाट), प्रकाशग्राही (सेन्सिटाइंज्ड) र नखोलिएको (अनुद्भासित वा अनएक्सपोज्ड) छायाचित्रण (फोटोग्राफिक) को प्लेट (पट्टिका वा चित्रपृष्ठ) र फिल्महरु; चेप्टो, प्रकाशग्राही, नखोलेको, प्याकमा भएको वा नभएको अविलम्व छापिने फिल्म (इन्स्ट्यान्ट प्रिन्ट फिल्म) ।	
	३७०१.२०.००	- अविलम्व (तत्काल) छापिने (इन्स्ट्यान्ट प्रिन्ट) फिल्म	१०%
		- जुनसुकै किनारा २५५ एम.एम. भन्दा बढी भएको अन्य पाताहरु (प्लेट) र फिल्म:	
	३७०१.३०.९०	-- अन्य प्लेट र फिल्म	१०%
		- अन्य :	
	३७०१.९१.००	-- रंगीन (छायाचित्रण) फोटोग्राफिकको लागि (पोलिक्रोम)	१०%
	३७०१.९९.००	-- अन्य	१०%

३७.०२		कागज, कागज वोर्ड वा कपडा पदार्थ, (टेक्सटाइल) वाहेक अन्य जुनसुकै पदार्थको, प्रकाशग्राही, नखोलिएको छायाचित्रण (फोटोग्राफी) सम्वन्धी रोलमा भएको फिल्म; रोलमा भएको प्रकाशग्राही र नखोलेको तत्काल खिचिने (इन्स्ट्यान्ट प्रिन्ट) फिल्म ।	
		- १०५ एम एम भन्दा बढी चोडाइ नभएका, छिद्रण (परफोरेशन्स) हरु रहित, अन्य फिल्म :	
	३७०२.३१.००	-- रंगीन फोटोग्राफिका लागि (पोलिक्रोम)	१०%
	३७०२.३२.००	-- अन्य, सिल्भर हेलाइड इमुल्सनयुक्त	१०%
	३७०२.३९.००	-- अन्य	१०%
		- १०५ एम एम भन्दा बढी चौडाइ भएका, छिद्रणहरु रहित, अन्य फिल्म :	
	३७०२.४१.००	-- ६१० एम.एम. भन्दा बढी चौडाई र २०० मी. भन्दा बढी लम्वाई भएको रंगीन फोटोग्राफीको (पोलिक्रोम) लागि	१०%
	३७०२.४२.००	--६१० एम.एम. भन्दा बढी चौडाई र २०० मी. भन्दा बढी लम्वाई भएको, रंगीन फोटोग्राफीको लागि बाहेक	१०%
	३७०२.४३.००	--६१० एम.एम. भन्दा बढी चौडांई र २०० मी. भन्दा कम लम्वाईको	१०%
	३७०२.४४.००	-- १०५ एम.एम. भन्दा बढी तर ६१० एम.एम. भन्दा कम चौडाई भएका	१०%
		- रंगीन फोटोग्राफीको लागि अन्य फिल्म (पोलिक्रोम):	
	३७०२.५१.००	-- १६ एम.एम. भन्दा कम चौडाई र १४ मी. भन्दा कम लम्वाइका	१०%
	३७०२.५२.००	-- १६ एम.एम. भन्दा कम चौडाई र १४ मी. भन्दा बढी लम्वाईको	१०%
	३७०२.५३.००	-- १६ एम.एम. भन्दा बढी तर ३५ एम. एम. भन्दा कम चौडाईको ३० मी. भन्दा कम लम्वाईको, स्लाइडको लागि	१०%
	३७०२.५४.००	-- १६ एम. एम. भन्दा बढी तर ३५ एम. एम. भन्दा कम चौडाईको ३० मी. भन्दा कम लम्वाईको, स्लाइडको लागि वाहेक	१०%
	३७०२.५५.००	-- १६ एम. एम. भन्दा बढी तर ३५ एम. एम. भन्दा कम चौडाई र ३० मी. भन्दा बढी लम्वाईको	१०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	३७०२.५६.००	-- ३५ एम.एम. भन्दा बढी चौडाई भएको	१०%
		- अन्य :	
	३७०२.९१.००	-- १६ एम.एम. भन्दा कम चौडाई र १४ मी. भन्दा कम लम्वाईको	१०%
	३७०२.९२.००	-- १६ एम.एम. भन्दा कम चौडाई र १४ मी. भन्दा बढी लम्वाईको	१०%
	३७०२.९३.००	-- १६ एम.एम भन्दा बढी तर ३५ एम.एम. भन्दा कम चौडाई र ३० मी. भन्दा कम लम्वाई भएको	१०%
	३७०२.९४.००	-- १६ एम.एम. भन्दा बढी तर ३५ एम.एम. भन्दा कम चौडाई र ३० मी. भन्दा बढी लम्वाई भएको	१०%
	३७०२.९५.००	-- ३५ एम.एम. भन्दा बढी चौडाई भएको	१०%
३७.०३		प्रकाशग्राही, नखोलिएको (अनएक्सपोज्ड्) छायाचित्रण सम्वन्धी कागज, कागज वोर्ड र कपडा (टेक्सटाइल) पदार्थ ।	
	३७०३.१०.००	- ६१० एम. एम. भन्दा बढी चौडाईका, रोलमा भएको	१०%
	३७०३.२०.००	- अन्य, रंगीन फोटोग्राफीको लागि (पोलिक्रौम)	१०%
	३७०३.९०.००	- अन्य	१०%
३७.०४	३७०४.००.००	फोटोग्राफिक (छायाचित्रणका) पाताहरु, फिल्म, कागज, कागज वोर्ड र कपडाहरु, खिंचिएको तर अविकशित ।	१०%
३७.०५		सिनेमाटोग्राफ फिल्म (सिनेमा सम्वन्धी फिल्म) वाहेक फोटो ग्राफिक (छायाचित्रणका) पाताहरु (प्लेटहरु) र फिल्म, खिचिएको र विकसित गरिएको ।	
	३७०५.१०.००	- अफसेट पुन उत्पादनको लागि	१०%
	३७०५.२०.००	- माइक्रोफिल्महरु	१०%
	३७०५.९०.००	- अन्य	१०%
३९.१५		प्लाष्टिकको अवशेष, पेरिङ्ऽस (कतरन) र रद्दी ।	
	३९१५.१०.००	- इथिलिनको पोलिमरको	३०%
	३९१५.२०.००	- स्टाइरेनको पोलिमरको	३०%
	३९१५.३०.००	- भाइनिल क्लोराइडको पोलिमरको	३०%
	३९१५.९०.००	- अन्य प्लाष्टिकको	३०%
३९.१७		प्लाष्टिकका, नलीहरु, पाइपहरु र होजहरु (लामो लचकदार नलीहरु) र तिनका जडानहरु (जस्तै जोर्नीहरु, इल्वोज (कुहुनो), ल्पान्जहरु (वाहिर निस्कने भाग) ।	

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- नलीहरु, पाइपहरु र होजेज (लामो लचकदार नलीहरु),दह्रो :	
	३९१७.२१.००	-- इथीलिनको पोलिमरको	३०%
	३९१७.२२.००	-- प्रोपिलिनको पोलिमरको	३०%
	३९१७.२३.००	-- भाइनिल क्लोराइडको पोलिमरको	३०%
	३९१७.२९.००	-- अन्य प्लाष्टिकको	३०%
		- अन्य नलीहरु, पाइपहरु र होजहरु (लामो लचकदार नलीहरु) :	
	३९१७.३१.००	-- न्यूनतम धड्काको चाप (बर्स्ट प्रेसर) २७.६ एमपीए भएको लचकदार नलीहरु, पाइपहरु र होजहरु (लामो लचकदार नलीहरु)	३०%
	३९१७.३२.००	-- अन्य, सवल (रिइन्फोर्स्ड) नगराइएका वा अरु किसिमबाट अन्य पदार्थहरुका साथ नमिसाइएका, फिटिङ० (उपकरण पार्टपूर्जा जस्ता सामानहरु) वाहेकका	३०%
	३९१७.३३.००	-- अन्य, सवल नगराइएका वा अन्य पदार्थहरु नमिसाइएका, फिटिङ० (उपकरण, पार्टपूर्जा जस्ता सामानहरु) सहितका	३०%
	३९१७.३९.००	-- अन्य	३०%
	३९१७.४०.००	- फिटिङ०हरु (उपकरण, पार्टपुर्जा जस्ता सामानहरु)	३०%
३९१८		टाइलहरुको रुपमा वा रोलमा आफै टांसिने वा नटांसिने प्लाष्टिकको भुइं ढकनी (ल्फोर कभरिङ०); यस भागको दृष्टव्य ९ मा उल्लिखित प्लाष्टिकका भित्तो र सिलिङ०का ढाक्ने वस्तुहरु (कभरिङ्०स) ।	
	३९१८.१०.००	- भाइलिनक्लोराइडका पोलिमरको	३०%
	३९१८.९०.००	- अन्य प्लाष्टिकको	३०%
३९१९		रोलमा भएका वा नभएका, प्लाष्टिकका आफैं टासिने प्लेटहरु, सिटहरु, फिल्महरु, फ्वाइल, टेप, स्ट्रीप र अन्य चेप्टो आकारका वस्तुहरु ।	
	३९१९१०.००	- २० से.मी. चौडाई ननाघेको रोलमा भएका	३०%
३९२२		प्लाष्टिकका स्नानागार, वहुधार स्नानागार (सावरवाथस्) प्रक्षालनाधार (वास वेसिन्स), विडेट्स, लेभोटरी प्यान्स, सिटहरु र ढकनीहरु, ल्फस गर्न पानी जम्मा पार्ने टंकी (फ्लसिङ० सिष्टनर्स) र त्यस्तै सरसफाइका मालमत्ताहरु (स्यानिटरी वेयर)।	

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	३९२२.१०.००	- स्नानागार (वाथ), वहुधार स्नानागार (शावर वाथ) र प्रक्षलनाधार (बास वेसिन्स)	३०%
	३९२२.२०.००	- लेभोटरी सिटहरु (आसनहरु) र ढकनीहरु (कभर्स)	३०%
	३९२२.९०.००	- अन्य	३०%
३९२३		मालसामानको ओसारपसार (कन्भेयेन्स) वा परिवेष्टन (प्याक) गर्ने प्लाष्टिकका समानहरु; प्लाष्टिकका पौलो वा वुजो (स्टोपर्स) ढपनी (लिड्स), विर्काहरु (क्याप्स) र अन्य बन्द गर्ने (क्लोजर्स) सामग्रीहरु ।	
	३९२३.१०.००	- वाकस (कन्तुर वा सन्दूस) हरु, केस (वट्टा वा पेटी) हरु, टोकरी वा डालो (क्रेटस) र यस्तै सामाग्रीहरु	३०%
		- वोरा वा थैलो (स्याक्स) र झोलाहरु (व्यागहरु) (कोन्स (डोको, सोली जस्ता सामानहरु) समेत) :	
	३९२३.२१.००	-- इथीलिनका पोलिमरहरुको	३०%
	३९२३.२९.००	-- अन्य प्लाष्टिकहरुको	३०%
	३९२३.९०.००	- अन्य	३०%
३९२४		प्लाष्टिकका भोजनपात्रहरु (टेवुलवेयर), भान्साका पाक उपकरणहरु (किचेन वेयर), अन्य घरायसी सामानहरु र शौच र श्रृङ्गार (ट्वाइलेट) का सामानहरु ।	
		- टेवुलका भोजनपात्रहरु (टेवुलवेयर), भान्साका पाक उपकरणहरु (किचेनवेयर) :	
	३९२४.१०.९०	-- अन्य	३०%
	३९२४.९०.००	- अन्य	३०%
३९२५		अन्यत्र नपरेको कर्मीका प्लाष्टिकका ज्यावलहरु (विल्डर्स वेयर) ।	
	३९२५.१०.००	- ३०० लि. भन्दा बढी क्षमताका रिजर्भवायर्स, ट्याङ्कस, तरल पदार्थ राख्ने वडा वडा भाडा (भ्याट्स) र त्यस्तै कन्टेनरहरु	३०%
	३९२५.२०.००	- ढोकाहरु, झ्यालहरु र तिनका फ्रेम(चौकोसहरु) र ढोकाका संघारहरु	३०%
	३९२५.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३९२६		प्लाष्टिकका अन्य सामाग्रीहरु र शीर्षक नं. ३९०१ देखि ३९१४ सम्मका अन्य पदार्थहरुका सामानहरु।	
	३९२६.२०.००	- लुगाफाटो (परिधान सामग्रीहरु) र अतिरिक्त पहिरनहरु (क्लोदिङ्ग एक्सेसरीज) (पन्जाहरु समेत)	३०%
	३९२६.३०.००	- फर्निचरका काउचहरुका फिटिङ्गहरु, उपकरण, पार्टपूर्जा जस्ता सामानहरु वा यस्तै सामानहरु	३०%
	३९२६.४०.००	- लघु प्रतिमाहरु (स्ट्याट्यूट्स) र अन्य आलंकारिक सामानहरु	३०%
		- अन्य :	
	३९२६.९०.९०	-- अन्य	३०%

द्रष्टव्य:

१. खाद्य उद्योगले आफ्नो उत्पादन खुद्रा विक्रीको लागि प्याक गर्न पैठारी गर्ने भाग ३९ अन्तरगत पर्ने प्याकिङ्ग गर्ने थैला विदेशबाटै सम्वन्धित उद्योगको नाममा छापिएर पैठारी भएमा र फलफूल प्याक गर्ने प्लाष्टिक कोटेड बक्सामा लाग्ने महसूलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ । (यस सम्वन्धी साविक द्रष्टव्य खारेज गरिएको छ) ।

४०.११		रबरको नयां न्यूमाटिक (वायुपुरित वा हावा भरिएका) टायरहरु ।	
	४०११.१०.००	- मोटर कारमा प्रयोग हुने खालको (स्टेसन वागेन र रेसिङ कारहरु समेत)	३०%
	४०११.२०.००	- बस र लहरीहरुमा प्रयोग हुने खालको	३०%
	४०११.३०.००	- हवाइ जहाजहरुमा प्रयोग हुने खालको	३०%
	४०११.४०.००	- मोटरसाइकलहरुमा प्रयोग हुने खालको	३०%
४०.१२		रबरका पैताला (पादन्यास) फेरेको (रिट्रिडेड्) वा प्रयोग भएको हावादार पांग्राहरु (टायर); रबरका ठोस वा कुसन पांग्रा (टायर), अन्तर परिवर्तनीय पांग्राको पैताला (पादन्यास वा ट्रिड) र पांग्राको पाता ।	
		- पैताला हालेको पांग्रा (टायर) :	
	४०१२.१०.९०	-- अन्य	३०%
	४०१२.२०.००	- प्रयोग भएको हावादार पांग्रा (टायर)	३०%
	४०१२.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४०.१३		रबरको भित्री नली (इनर ट्यूब) ।	
	४०१३.१०.००	- मोटर कार (स्टेशन वागेन्स र रेसिड० कारहरु समेत), बसहरु वा लरीहरुमा प्रयोग हुने खालका	३०%
		- अन्य :	
	४०१३.९०.९०	-- अन्य	३०%
४७.०१	४७०१.००.००	यान्त्रिक प्रक्रियाबाट झिकिएको काठको गुभो (उडपल्प) ।	५%
४७.०२	४७०२.००.००	रासायनिक उडपल्प (रासायनिक प्रक्रियाद्धारा बनाइएको कागत बनाउने थलथले पदार्थ), विलयनस्तर (डिसोल्भिङ्०ग ग्रेड) ।	५%
४७.०३		रासायनिक उडपल्प, रासायनिक प्रक्रियाद्धारा झिकिएको गुभो, विलयनस्तर वाहेकका सोडा वा सल्फेट ।	
		- अविरंजित :	
	४७०३.११.००	-- देवदार जातीको	५%
	४७०३.१९.००	-- देवदार जाती वाहेक	५%
		- अर्द्धविरंजित वा विरंजित(सेमिव्लिच्ड वा व्लिच्ड) :	
	४७०३.२१.००	-- देवदार जातिको	५%
	४७०३.२९.००	-- देवदार जाति वाहेक	५%
४७.०४		विलयनस्तर (डिसोल्भिड० ग्रेड), वाहेकको रसायनिक उडपल्प, सल्फाइट ।	
		- अविरंजीत :	
	४७०४.११.००	-- देवदार जातिको	५%
	४७०४.१९.००	-- देवदार जाति वाहेक	५%
		- अर्द्धविरंजित वा विरंजित :	
	४७०४.२१.००	-- देवदार जातिको	५%
	४७०४.२९.००	-- देवदार जाति वाहेक	५%
४७.०५	४७०५.००.००	अर्द्ध रासायनिक उडपल्प ।	५%
४७.०६		प्रतिलब्ध (रिकभर्ड) (रद्दी र टुक्राटाक्री) कागत वा कागजको गातावाट निकालिएको रेशा (फाइबर्स) हरुका वा अन्य रेशादार (फाइब्रस) सेलुलोजिक पदार्थहरुका पल्पहरु ।	
	४७०६.१०.००	- कटन लिन्टर्स पल्प	५%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	४७०६.२०.००	- प्रतिलब्ध (रिकभर्ड) (रद्दी र टुक्राटाक्री) कागत वा कागतको गाता (पेपरबोर्ड) बाट निकालिएका रेशाहरुको पल्प	५%
		- अन्य :	
	४७०६.९१.००	-- यान्त्रीक	५%
	४७०६.९२.००	-- रासायनिक	५%
	४७०६.९३.००	-- अर्द्ध रासायनिक	५%
४८.०१	४८०१.००.००	रोलमा वा पातामा भएको अखवारी कागत (न्यूज प्रिन्ट) ।	५%
४८.११		शीर्षक ४८.०३ , ४८.०९ वा ४८.१० मा उल्लेख भएका किसिमका सामानहरु वाहेक, रोल वा ताउ (सिट्स) मा भएका, लेपित (कोटेड्), संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड्), आच्छादित (कभर्ड); पृष्ठरंजित (सर्फेसकलर्ड), पृष्ठालंकृत (सर्फेस डेकोरेटेड्) वा मुद्रित (प्रिण्टेड्) कागत, कागतगाता (पेपरवोर्ड), सेलुलोज वाडिङ्०ग (कोषिय गद्दा) र कोषीय रेशाका जालीहरु (वेव्स अफ सेलुलोज फाइबर्स) ।	
		- एड्हेसिभ वाहेकका प्लाष्टिकद्धारा लेपित (कोटेड), संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड) वा आच्छादित (कभर्ड) कागत र कागतगाता :	
	४८११.३१.००	-- विरंजित (व्लिच्ड), १५० ग्राम प्रति वर्ग मीटर भन्दा बढी तौल भएको	३०%
	४८११.३९ .००	-- अन्य	३०%
	४८११.४०.००	- मैन, प्याराफिन मैन, स्टियरिन, तेल वा ग्लिसरोलद्धारा लेपित (कोटेड्), संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड्) वा आच्छादित (कभर्ड) कागत र कागतगाता	३०%
४८.२३		नाप र आकारमा काटिएका (कट् टु साइज एण्ड शेप), अन्य कागत, कागतगाता, कोषीय गद्दा(सेल्यूलोज वाडिड०) र कोषीय रेशाका जालीहरु (वेव्स अफ सेल्यूलोज फाइबर्स) कागत पल्प (पेपर पल्प), कागत, कागतगाता (पेपरबोर्ड), कोशीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिड०) वा कोषीय रेशाका जालीहरु (वेव्स अफ सेल्यूलोज फाइबर्स) का अन्य सामानहरु ।	
	४८२३.७०.००	- कागत पल्प (पेपर पल्प) का ढालेर(मउल्डेड्) वा निपीडन वा थिचेर (प्रेस्ड) बनाइएका बस्तुहरु	३०%

५२.१०		२०० ग्रा.प्रति व.मी. भन्दा बढी तौल नभएको मुख्यतया वा पूर्णतया मानव निर्मित रेशा मिसिएको, तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम कपास मिलाइएको, कपासका बुनिएका कपडाहरु ।	
		- अविरंजित (अनब्लिच्ड) :	
	५२१०.११.००	-- सादा बुनिएको	३0%
	५२१०.१२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३0%
	५२१०.१९.००	-- अन्य कपडाहरु	३0%
		- विरंजित (ब्लिच्ड) :	
	५२१०.२१.००	-- सादा बुनिएको	३0%
	५२१०.२२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३0%
	५२१०.२९.००	-- अन्य कपडाहरु	३0%
		- रंगाएको (रंजित वा डाइड्):	
	५२१०.३१.००	-- सादा वुनिएको	३0%
	५२१०.३२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३0%
	५२१०.३९.००	-- अन्य कपडाहरु	३0%
		- विभिन्न रंगीन धागोहरुको:	
	५२१०.४१.००	-- सादा वुनिएको	३0%
	५२१०.४२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३0%
	५२१०.४९.००	-- अन्य कपडाहरु	३0%
		- छापेको (प्रिन्टेड्) :	
	५२१०.५१.००	-- सादा वुनिएको	३0%
	५२१०.५२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३0%
	५२१०.५९.००	-- अन्य कपडाहरु	३0%
५२.११		२०० ग्रा.प्रति व.मी. भन्दा बढी तौलको, मुख्यतया मानव निर्मित रेशा मिसाइएको, तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम कपास मिलाइएको, कपासका बुनिएका कपडाहरु ।	
		- अविरंजित (अनब्लिच्ड):	
	५२११.११.००	-- सादा वुनिएको	३0%
	५२११.१२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३0%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	५२११.१९.००	-- अन्य	३०%
		- विरंजित (ब्लिच्ड):	
	५२११.२१.००	-- सादा वुनिएको	३०%
	५२११.२२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५२११.२९.००	-- अन्य कपडाहरु	३०%
		- रंगाएको (रंजित वा डाइड्):	
	५२११.३१.००	-- सादा वुनिएको	३०%
	५२११.३२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५२११.३९.००	-- अन्य कपडाहरु	३०%
		- विभिन्न रंगीन धागोहरुको:	
	५२११.४१.००	-- सादा वुनिएको	३०%
	५२११.४२.००	-- डेनिम	३०%
	५२११.४३.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेतका अन्य कपडा	३०%
	५२११.४९.००	-- अन्य कपडाहरु	३०%
		- छापेको (प्रिन्टेड्):	
	५२११.५१.००	-- सादा वुनिएको	३०%
	५२११.५२.००	-- ३ धागो वा ४ धागोको टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५२११.५९.००	-- अन्य कपडाहरु	३०%
५४.०७		संश्लेषित तन्तुको धागोको बुनिएका कपडाहरु, शीर्षक नं. ५४.०४ का सामग्रीहरुबाट बुनेका कपडाहरु समेत ।	
	५४०७.१०.००	- नाइलन वा अन्य पोलियामाइड् वा पोलिष्टरको उच्च धारण क्षमताका धागोबाट बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५४०७.२०.००	- पट्टी (स्ट्रीप) वा त्यस्तै सामानबाट बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५४०७.३०.००	- परिच्छेद ११ को दृष्टव्य ९ मा उल्लेखित कपडाहरु	३०%
		- तौलमा ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी नाइलन वा अन्य पोलियामाइड्का तन्तु भएको अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
	५४०७.४१.००	-- विरंजित वा अविरंजित (ब्लिच्ड वा अनब्लिच्ड)	३०%
	५४०७.४२.००	-- रंजित (डाइड)	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५४०७.४३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
५४०७.४४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
	- तौलमा ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी टेक्सचर्ड पोलिष्टर तन्तुहरु भएका अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
५४०७.५१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
५४०७.५२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
५४०७.५३.००	--विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
५४०७.५४.००	--छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
	- तौलको हिसावले ८५ प्रतिशत वा बढी पोलिष्टर फिलामेण्टहरु भएका अन्य बुनिएका (वुभेन) कपडाहरु (फ्याव्रिक्स) :	
५४०७.६१.००	-- तौलको हिसावले नन्टेक्सचर्ड पोलिष्टर फिलामेण्टहरु ८५ प्रतिशत वा बढी भएका	३०%
५४०७.६९.००	- - अन्य	३०%
	- तौलमा ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी संश्लेषित तन्तुहरु भएका अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
५४०७.७१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
५४०७.७२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
५४०७.७३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
५४०७.७४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
	- तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम संश्लेषित तन्तुहरु भएका, मुख्यत वा पूर्णत कपाससंग मिसाइएका अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
५४०७.८१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
५४०७.८२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
५४०७.८३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
५४०७.८४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
५४०७.९१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
५४०७.९२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
५४०७.९३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	५४०७.९४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३0%
५४.०८		कृत्रिम तन्तुको धागोको बुनिएका कपडाहरु, शीर्षक नं. ५४.०५ का पदार्थहरुबाट उपलब्ध बुनिएका कपडाहरु समेत ।	
	५४०८.१०.००	- भिस्कोस रेयनको उच्च धारण क्षमता भएको धागोबाट उपलब्ध बुनिएका कपडाहरु	३0%
		- तौलमा ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी कृत्रिम तन्तु वा स्ट्रीप वा त्यस्तै वस्तु भएका अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
	५४०८.२१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३0%
	५४०८.२२.००	-- रंजित (डाइड्)	३0%
	५४०८.२३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३0%
	५४०८.२४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३0%
		- अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
	५४०८.३१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३0%
	५४०८.३२.००	-- रंजित (डाइड्)	३0%
	५४०८.३३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३0%
	५४०८.३४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३0%
५५.१२		तौलमा ८५ प्रतिशत वा बढी संश्लेषित स्टेपुल रेशाहरु भएको, संश्लेषित स्टेपुल रेशाहरुका बुनिएका कपडाहरु ।	
		- तौलमा ८५ प्रतिशत वा बढी पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरु भएको :	
	५५१२.११.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३0%
	५५१२.१९.००	-- अन्य	३0%
		- तौलमा ८५ प्रतिशत वा बढी एक्रेलिक वा मोडाक्रेलिक स्टेपुल रेशाहरु भएको :	
	५५१२.२१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३0%
	५५१२.२९.००	-- अन्य	३0%
		- अन्य :	
	५५१२.९१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३0%
	५५१२.९९.००	-- अन्य	३0%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५५१३		१७० ग्राम प्रति वर्गमीटर भन्दा बढी वजन नभएको, मुख्यतया वा पूर्णतया कपाससंग मिसाइएको, तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम संश्लिष्ट रेशा भएको, त्यस्ता रेशाको बुनिएको कपडा ।	
		- अविरंजित वा विरंजित :	
	५५१३.११.००	-- सादा बुनिएको पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१३.१२.००	-- पोलिष्टरको रेशाहरुको ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१३.१३.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१३.१९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
		- रंजित (डाइड्) :	
	५५१३.२१.००	-- सादा बुनिएको पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१३.२२.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१३.२३.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१३.२९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
		- विभिन्न रंगका धागोहरुको :	
	५५१३.३१.००	-- सादा बुनिएको, पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१३.३२.००	-- पोलिष्टरको रेशाहरुको ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१३.३३.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१३.३९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
		- छापिएको (प्रिण्टेड्) :	
	५५१३.४१.००	-- सादा बुनिएका, पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१३.४२.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको, ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१३.४३.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१३.४९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५५१४		१७० ग्राम प्रति वर्ग मीटर तौलको, वजनमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम संश्लिष्ट स्टेपुल रेशाहरु भएको, मुख्यतया वा पूर्णतया कपाससंग मिसाइएको, त्यस्तो रेशाको बुनिएका कपडाहरु ।	
		- अविरजित वा विरंजित :	
	५५१४.११.००	-- सादा बुनिएका, पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१४.१२.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको, ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१४.१३.००	--पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१४.१९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
		- रंजित (डाइड्) :	
	५५१४.२१.००	-- सादा बुनिएका, पोलिष्टर रेशाहरुको	३०%
	५५१४.२२.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको, ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१४.२३.००	--पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१४.२९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
		- विभिन्न रंगका धागोहरुको :	
	५५१४.३१.००	-- सादा वुनिएका, पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१४.३२.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको, ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१४.३३.००	--पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१४.३९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
		- छापिएको (प्रिण्टेड्) :	
	५५१४.४१.००	-- सादा वुनिएका, पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको	३०%
	५५१४.४२.००	-- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको, ३ धागो वा ४ धागो टुइल, क्रस टुइल समेत	३०%
	५५१४.४३.००	--पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुका अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
	५५१४.४९.००	-- अन्य बुनिएका कपडाहरु	३०%
५५१५		संश्लेषित स्टेपुल रेशाहरुको अन्य बुनिएका कपडाहरु।	
		- पोलिष्टर स्टेपुल रेशाहरुको :	
	५५१५.११.००	-- मुख्यत वा पूर्णत भिस्कोस रेयन स्टेपुल रेशाहरुसंग मिसाइएका	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	५५१५.१२.००	--मुख्यत वा पूर्णत मानव निर्मित तन्तुहरुसंग मिसाइएका	३०%
	५५१५.१३.००	-- मुख्यत वा पूर्णत ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंसंग मिसाइएको	३०%
	५५१५.१९.००	-- अन्य	३०%
		- एक्रेलिक वा मोडाक्रेलिक स्टेपुल रेशाहरुको :	
	५५१५.२१.००	--मुख्यत वा पूर्णतमानव निर्मित तन्तुहरुसंग मिसाइएको	३०%
	५५१५.२२.००	-- मुख्यत वा पूर्णत ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंसंग मिसाइएको	३०%
	५५१५.२९.००	-- अन्य	३०%
		- अन्य बुनिएका कपडाहरु :	
	५५१५.९१.००	--मुख्यत वा पूर्णत मानव निर्मित तन्तुहरुसंग मिसाइएको	३०%
	५५१५.९२.००	-- मुख्यत वा पूर्णत ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंसंग मिसाइएका	३०%
	५५१५.९९.००	-- अन्य	३०%
५५.१६		कृत्रिम स्टेपुल रेशाहरुको बुनिएका कपडाहरु ।	
		- तौलमा ८५ प्रतिशत वा बढी कृत्रिम स्टेपुल रेशाहरु भएको :	
	५५१६.११.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
	५५१६.१२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
	५५१६.१३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
	५५१६.१४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
		- मुख्यत वा पूर्णत मानव निर्मित तन्तुसंग मिसाइएको तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम कृत्रिम स्टेपुल रेशाहरु भएको :	
	५५१६.२१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
	५५१६.२२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
	५५१६.२३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
	५५१६.२४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- मुख्यतः वा पूर्णतः ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंसंग मिसाइएको, तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम कृत्रिम स्टेपुल रेशाहरु भएको :	
	५५१६.३१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
	५५१६.३२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
	५५१६.३३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
	५५१६.३४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
		- मुख्यतः वा पूर्णतः कपाससंग मिसाइएको, तौलमा ८५ प्रतिशत भन्दा कम कृत्रिम स्टेपुल रेशाहरु भएको :	
	५५१६.४१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
	५५१६.४२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
	५५१६.४३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
	५५१६.४४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
		- अन्य :	
	५५१६.९१.००	-- अविरंजित वा विरंजित	३०%
	५५१६.९२.००	-- रंजित (डाइड्)	३०%
	५५१६.९३.००	-- विभिन्न रंगका धागोहरुको	३०%
	५५१६.९४.००	-- छापिएको (प्रिण्टेड्)	३०%
५७.०१		तयार गरिएको (मेड अप) वा नगरिएको, सुर्केनी वा गांठो पारेको(नटेड्) कार्पेटहरु (गलैंचाहरु) र अन्य कपडाका भुई ढाक्ने सामानहरु ।	
	५७०१.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	५७०१.९०.००	- अन्य कपडाका सामानहरुको	३०%
५७.०२		तयार गरिएको (मेड अप) वा नगरिएको गुच्छादार नभएको (नौट टफ्टेड् वा फ्लौक्ड) बुनिएका कार्पेटहरु र अन्य कपडा पदार्थका भुइं ढाक्ने सामानहरु (कृत्रिम आच्छादन), " केलेम ""सुम्याक"" कारमेनी " र यस्तै हातले वुनिएका कम्वलहरु समेत ।	
	५७०२.१०.००	- "" केलेम"" सुम्याक"" कारमेनी" र यस्तै हातले बुनिएका कम्बलहरु	३०%
		- अन्य तयार नभएको, मखमली बनावटको :	

	५७०२.३१.००	-- ऊन र जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	५७०२.३२.००	-- मानव निर्मित कपडा पदार्थको	३०%
	५७०२.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य, तयारी,मखमली वनावटको :	
	५७०२.४१.००	-- ऊन र जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	५७०२.४२.००	-- मानव निर्मित कपडा पदार्थको	३०%
	५७०२.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य,तयार नभएको,मखमली वनावट नभएको	
	५७०२.५१.००	-- ऊन र जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	५७०२.५२.००	-- मानव निर्मित कपडा पदार्थको	३०%
	५७०२.५९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य, तयारी, पश्मिना वाहेकको :	
	५७०२.९१.००	-- ऊन र जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	५७०२.९२.००	-- मानव निर्मित कपडा पदार्थको	३०%
	५७०२.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
५७.०३		तयार भएको वा नभएको, गुच्छदार कार्पेट (गलैंचा) र अन्य कपडा पदार्थका भुई ढाक्ने सामानहरु (कृत्रिम आच्छादन) ।	
	५७०३.१०.००	- ऊन र जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	५७०३.२०.००	- नाइलन वा अन्य पोलियामाइड्को	३०%
	५७०३.३०.००	- अन्य मानव निर्मित कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य कपडा पदार्थको :	
	५७०३.९०.९०	-- अन्य	३०%
५७.०४		तयारी भएको वा नभएको, गुच्छदार (टफ्टेड वा फ्लौक्ड) नभएको, जमोठ (फेल्ट) का कार्पेटहरु र अन्य कपडा पदार्थका भुइं ढाक्ने सामानहरु ।	
	५७०४.१०.००	- टायलहरु, अधिकतम सतही क्षेत्रफल ०.३ व.मी. भएको	३०%
	५७०४.९०.००	- अन्य	३०%
५७.०५	५७०५.००.००	तयार भएका वा नभएका अन्य कार्पेट (गलैंचा)हरु र अन्य कपडा पदार्थका भुंई ढाक्ने सामानहरु (कृत्रिम आच्छादन)।	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५९०४		आकारमा काटिएको वा नकाटिएको लिनोलियम (जमीन ढाक्ने); आकारमा काटिएको वा नकाटिएको टेक्सटाइल कपडाको पृष्ठधारमा प्रयुक्त लेपन वा आच्छादन भएको कृत्रिम आच्छादनहरु (भुईं ढाक्ने फ्लौर कभरिंग्स) ।	
	५९०४.१०.००	- लिनोलियम	३०%
		- अन्य :	
	५९०४.९१.००	-- नबुनिएको (ननउभेन्स) वा सियो यन्त्र (निडललूम) को जमोठको आधार भएको	३०%
	५९०४.९२.००	-- अन्य कपडाको आधार भएको	३०%
६१.०१		शीर्षक नं.६१.०३ वाहेकका लोग्ने मानिस वा केटाको ओभरकोटहरु, कारकोटहरु, केप्स (वाहुला नभएको लुगा माथि लाउने वक्खु जस्तो पोशाकको प्रकार), क्लोक्स (वक्खु वाह्यावरण), एनोरयाक्स (चमडा वा कपडाको एक किसिमको ज्याकेट) (स्की ज्याकेट समेत), विण्ड चिटर्स, विण्ड ज्याकेटहरु र यस्तै वस्तुहरु, गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ)।	
	६१०१.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०१.२०.००	- सूतिको	३०%
	६१०१.३०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०१.९०.००	- अन्य कपडा वा वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थको	३०%
६१.०२		शीर्षक नं. ६१.०४ वाहेकका, स्वास्नी मानिस वा केटीको ओभरकोटहरु, कारकोटहरु, केप्स (वाहुला नभएको लुगा माथि लाउने वक्खु जस्तो पोशाकको प्रकार), क्लोक्स (वक्खु वाह्यावरण), एनोर्याक्स (चमडा वा कपडाको एक किसिमको ज्याकेट) (स्की ज्याकेट समेत), विण्ड चिटर्स, विण्ड ज्याकेटहरु र यस्तै वस्तुहरु, गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ) ।	
	६१०२.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०२.२०.००	- सूतिको	३०%
	६१०२.३०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०२.९०.००	- अन्य कपडा वा तान्तव (टेक्सटाइल) पदार्थको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६१.०३		लोग्नेमान्छे वा केटाहरुका सुटहरु, इनसेम्वलहरु, ज्याकेटहरु, व्लेजरहरु, ट्राउजरहरु, बिब र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचिज र शौर्ट; (पौडिंदा लगाउने वाहेक), गांठो पारी बुनेको वा एउटै हुकले बुनेको ।	
		- सुटहरु :	
	६१०३.११.००	-- उन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०३.१२.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६१०३.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- इनसेम्बल्स :	
	६१०३.२१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०३.२२.००	-- सूतिको	३०%
	६१०३.२३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६१०३.२९.००	- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- ज्याकेटहरु र व्लेजरहरु :	
	६१०३.३१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०३.३२.००	-- सूतिको	३०%
	६१०३.३३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६१०३.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- ट्राउजरहरु, बिब र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचेज र शौर्ट्स :	
	६१०३.४१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०३.४२.००	-- सूतिको	३०%
	६१०३.४३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६१०३.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६१.०४		स्वास्नीमान्छे वा केटीका सुटहरु, इनसेम्वल्स, ज्याकेटहरु, परिधानहरु (ड्रेसेस), स्कर्टहरु, डिभाइडेड स्कर्टहरु, ट्राउजरहरु, विब र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचेज र शौर्ट्स (पौडिदा लगाउने वाहेक), गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्) ।	
		- सुटहरु :	
	६१०४.११.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६१०४.१२.००	-- सूतिको	३०%

६१०४.१३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
६१०४.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
	- इनसेम्बल्स :	
६१०४.२१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
६१०४.२२.००	-- सूतिको	३०%
६१०४.२३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
६१०४.२९.००	--अन्य कपडा वा तान्तव (टेक्सटाइल) पदार्थको	३०%
	- ज्याकेट :	
६१०४.३१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
६१०४.३२.००	-- सूतिको	३०%
६१०४.३३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
६१०४.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
	- परिधानहरु (ड्रेसेज) :	
६१०४.४१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
६१०४.४२.००	-- सूतिको	३०%
६१०४.४३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
६१०४.४४.००	-- कृत्रिम रेशाहरुको	३०%
६१०४.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
	- स्कर्टहरु र डिभाइडेड स्कर्टहरु :	
६१०४.५१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
६१०४.५२.००	-- सूतिको	३०%
६१०४.५३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
६१०४.५९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
	- ट्राउजरहरु, बिब र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचेज र शौर्ट्स :	
६१०४.६१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
६१०४.६२.००	-- सूतिको	३०%
६१०४.६३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
६१०४.६९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६१.०५		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ), लोग्ने मान्छेको वा केटाको शर्ट (कमिज)हरु ।	
	६१०५.१०.००	- सूतिको	३०%
	६१०५.२०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०५.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६१.०६		गांठो पारी बुनेको वा एउटै हुकले बुनेकों, स्वास्नी मान्छे वा केटीहरुको व्लाउजहरु, शर्टहरु र शर्ट व्लाउजहरु ।	
	६१०६.१०.००	- सूतिको	३०%
	६१०६.२०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०६.९०.००	- अन्य वयनिय (टेक्सटाईल) पदार्थको	३०%
६१.०७		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ), लोग्ने मान्छे वा केटाहरुका अण्डरपैन्टहरु, ब्रिफ्स (जांधिया कच्छाहरु),, नाइट शर्टहरु, पाइजामा, वाथरोवहरु, ड्रेसिड० गाउनहरु र यस्तै सामानहरु ।	
		- अण्डरपैण्ट र ब्रिफहरु :	
	६१०७.११.००	-- सूतिको	३०%
	६१०७.१२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०७.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- नाइट शर्टहरु र पाइजामाहरु :	
	६१०७.२१.००	-- सूतिको	३०%
	६१०७.२२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०७.२९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य :	
	६१०७.९१.००	-- सूतिको	३०%
	६१०७.९२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०७.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६१.०८		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ), स्वास्नी मान्छेको वा केटीहरुको स्लिपहरु, पेटीकोटहरु, ब्रिफहरु, पैन्टीहरु, नाइट ड्रेसहरु, पाइजामाहरु, नेग्लेजीहरु, वाथरोवहरु, ड्रेसिङ्oग गाउनहरु र यस्तै सामानहरु ।	

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- स्लिपहरु र पेटीकोटहरु :	
	६१०८.११.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०८.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- ब्रिफहरु र पेन्टीहरु :	
	६१०८.२१.००	-- सूतिको	३०%
	६१०८.२२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०८.२९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- नाइटड्रेसहरु र पाइजामाहरु	
	६१०८.३१.००	-- सूतिको	३०%
	६१०८.३२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०८.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य :	
	६१०८.९१.००	-- सूतिको	३०%
	६१०८.९२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६१०८.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६१.०९		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्), टी-शर्टहरु, सिन्लेटहरु (वनियान) र अन्य भेष्टहरु (अन्तर्वसन) ।	
	६१०९१०.००	- सूतिको	३०%
	६१०९९०.००	- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६१.१०		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्), जर्सीहरु, पुलोभरहरु, कार्डिगनहरु, वेष्टकोटहरु र यस्तै सामानहरु ।	
	६११०.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६११०.२०.००	- सूतिको	३०%
	६११०.३०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६११०.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६१.११		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बनेको (क्रोशिङ), बच्चाहरुका पोशाकहरु र परिधान सहायकहरु ।	
	६१११.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	६१११.२०.००	- सूतिको	३०%
	६१११.३०.००	- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६१११.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६१.१२		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्),ट्र्याक सूटहरु, स्की सुटहरु, र पौडिंदा लगाउने बस्त्रहरु (स्विमवियर) ।	
		- ट्र्याक सुटहरु	
	६११२.११.००	-- सूतिको	३०%
	६११२.१२.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११२.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
	६११२.२०.००	- स्की सुटहरु	३०%
		- लोग्ने मान्छे वा केटाहरुको पौडिंदा लगाउने वस्त्रहरु (संस्तरण परिधेय) :	
	६११२.३१.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११२.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- स्वास्नी मान्छेको पौडिंदा लगाउने वस्त्रहरु (संस्तरण परिधेय) :	
	६११२.४१.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११२.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६१.१३	६११३.००.००	शीर्षक नं. ५९०३, ५९०६ वा ५९०७ को गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्) कपडाबाट तयारी गार्मेन्टस (पोशाकहरु) ।	३०%
६१.१४		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्) अन्य गार्मेन्टहरु (पोशाकहरु) ।	
	६११४.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६११४.२०.००	- सूतिको	३०%
	६११४.३०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६११४.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६१.१५		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्), पेन्टी होज, टाइटहरु, स्टकिङ्०गहरु (लामोमोजा), मोजाहरु र यस्तै होजियरी, फुलेका नसा (भेरिकोसभेन्स) र अप्लाइडसोल नभएको पाउपोश निमित्तका मोजाहरु (स्टौकिङ्०गस) समेत ।	

		- पेन्टी होज र टाइटहरु :	
	६११५.११.००	-- प्रति गोटा धागो ६७ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११५.१२.००	-- प्रति गोटा धागो ६७ डेसिटेक्स भन्दा बढी नापको संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११५.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
	६११५.२०.००	- प्रतिगोटा धागो ६७ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको, स्वास्नी मान्छेको पूर्ण लामो वा घुडांसम्म आउने होजियरी	३०%
		- अन्य :	
	६११५.९१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६११५.९२.००	-- सूतिको	३०%
	६११५.९३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११५.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६१.१६		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्) पंजाहरु (ग्लोभ्स), मिटेनहरु(बुढी औंला पट्टि एक खण्ड र अन्य औंलाहरुको अर्को एउटै खण्ड भएको पंजा), र मिटेनहरु (औंलाहरु नढाक्ने पंजा) (मुक्का खेल्नेहरुले लाउने वाक्लो पन्जा) ।	
	६११६.१०.००	- प्लाष्टिक वा रबरद्वारा संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड), लेपित (कोटेड) वा आच्छादित (कभर्ड)	३०%
		- अन्य :	
	६११६.९१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६११६.९२.००	-- सूतिको	३०%
	६११६.९३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६११६.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६१.१७		गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्); अन्य तयारी परिधान सहायकहरु (क्लोदिङ्ग एक्सेसरिज); गांठो पारी बुनेको (निटेड) वा एउटै हुकले बुनेको (क्रोशिङ्) पोशाकहरुका वा परिधान सहायकका अंगहरु (पार्ट) ।	
	६११७.१०.००	- शलहरु, स्कार्फहरु, गलबन्दीहरु, मेन्टिलाहरु (कांधमा ओढ्ने हलुका बुट्टेदार स्त्रीहरुको पछ्यौरा), भेल्स (घुम्टो) र यस्तै	३०%

	६११७.२०.००	- टाइहरु, बो टाइहरु र क्रभाटहरु	३०%
६२.०१		शीर्षक नं. ६२.०३ वाहेकका लोग्नेमानिस वा केटाको ओभरकोटहरु, कारकोटहरु, केप्स (वाहुला नभएको लुगा माथि लगाउने बक्खु जस्तो पोशाकको प्रकार), क्लोक्स (बक्खू वाह्यावरण), एनोर्याक्स (चमडा वा कपडाको झापन) (स्की ज्याकेट समेत), विण्ड चिटर्स, विण्ड ज्याकेटहरु र यस्तै वस्तुहरु ।	
		- ओभरकोटहरु, रेनकोटहरु, कारकोटहरु, क्लोक्स (बक्खु वाह्यावरण), एनोर्याक्स (चमडा वा कपडाको झापन) र यस्तै वस्तुहरु :	
	६२०१.११.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०१.१२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०१.१३.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०१.१९.००	-- अन्य वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
		- अन्य :	
	६२०१.९१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०१.९२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०१.९३.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०१.९९.००	-- अन्य वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
६२.०२		शीर्षक नं. ६२.०४ का वाहेक, स्वास्नीमान्छे वा केटीहरुको ओभरकोटहरु, कारकोटहरु, केप्स (वाहुला नभएको लुगा माथि लाउने बक्खु जस्तो पोशाकको प्रकार), क्लोक्स (बक्खु वाह्यावरण), एनोर्याक्स(स्की ज्याकेट सहित), विण्ड चिटरहरु, विण्ड(ज्याकेटहरु र यस्तै वस्तुहरु ।	
		- ओभरकोटहरु, रेनकोटहरु, कारकोटहरु, केप्स (वाहुला नभएको लुगा माथि लाउने बक्खु जस्तो पोशाकको प्रकार), क्लौक्स (बक्खु वाह्यावरण) र यस्तै वस्तुहरु :	
	६२०२.११.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०२.१२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०२.१३.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०२.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- अन्य :	
	६२०२.९१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ

	६२०२.९२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०२.९३.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०२.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६२.०३		लोग्नेमान्छे वा केटाहरुका सूटहरु, इनसेम्वल्स, ज्याकेटहरु, व्लेजरहरु, ट्राउजरहरु, बिब र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचेज र शौर्ट्स (पौडिंदा लगाउने (स्विमवियर) वाहेक) ।	
		- सुटहरु :	
	६२०३.११.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०३.१२.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०३.१९.००	-- अन्य वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
		- इन्सेम्बल्स :	
	६२०३.२१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०३.२२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०३.२३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०३.२९.००	-- अन्य वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
		- ज्याकेटहरु र व्लेजरहरु :	
	६२०३.३१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०३.३२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०३.३३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०३.३९.००	-- अन्य वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
		- ट्राउजरहरु, बिब र ब्रेस ओभरअल, ब्रिचेज र शौर्टस	
	६२०३.४१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मांसनो रौंको	३०%
	६२०३.४२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०३.४३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०३.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६२.०४		स्वास्नीमान्छे वा केटीहरुको सुटहरु, इनसेम्वल्स, ज्याकेटहरु, पोशाकहरु (ड्रेसेस), स्कर्टहरु, डिभाइडेड स्कर्टहरु, ट्राउजरहरु, बिव र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचेज र शौर्टस् (पौडिंदा लगाउने (स्विमवियर) वाहेक) ।	
		- सुटहरु :	
	६२०४.११.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%

...गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

235

	६२०४.१२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०४.१३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०४.१९.००	-- अन्य वयनीय वा कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- इनसेम्बल्स :	
	६२०४.२१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०४.२२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०४.२३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०४.२९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- ज्याकेटहरु :	
	६२०४.३१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०४.३२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०४.३३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०४.३९.००	-- अन्य वयनीय वा कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- ड्रेसेज (पोशाकहरु) :	
	६२०४.४१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०४.४२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०४.४३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०४.४४.००	-- कृत्रिम रेशाहरुको	३०%
	६२०४.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- स्कर्टहरु र डिभाइडेड स्कर्टहरु :	
	६२०४.५१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०४.५२.००	-- सूतिको	३०%
	६२०४.५३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०४.५९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- ट्राउजरहरु, बिब र ब्रेस ओभरअलहरु, ब्रिचेज र शौर्ट्स :	
	६२०४.६१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०४.६२.००	-- सूतिको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	६२०४.६३.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०४.६९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६२.०५		लोग्नेमान्छे वा केटाहरुको शर्टहरु (कमीजहरु) ।	
	६२०५.१०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०५.२०.००	- सूतिको	३०%
	६२०५.३०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०५.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६२.०६		स्वास्नीमान्छे वा केटीको ब्लाउजहरु, शर्टहरु र शर्ट ब्लाउजहरु ।	
	६२०६.१०.००	- रेशम वा रेशम अवशेषको	३०%
	६२०६.२०.००	- उन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०६.३०.००	- सूतिको	३०%
	६२०६.४०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०६.९०.००	- अन्य बयनिय वा कपडा पदार्थहरुको	३०%
६२.०७		लोग्नेमान्छे वा केटाको सिङ्ग्लेट (बनियान वा गंजी)हरु र अन्य भेष्ट (बण्डी वा अन्तर्वसन)हरु, अण्डरपैन्टहरु, ब्रिफहरु, नाइटशर्टहरु, पाइजामाहरु बाथरोवहरु), ड्रेसिङ्ग गाउनहरु र यस्तै वस्तुहरु ।	
		- अण्डरपैन्टहरु र ब्रिफहरु :	
	६२०७.११.००	-- सूतिको	३०%
	६२०७.१९.००	-- अन्य वयनीय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
		- नाइट सर्टहरु र पाइजामाहरु :	
	६२०७.२१.००	-- सूतिको	३०%
	६२०७.२२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०७.२९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- अन्य	
	६२०७.९१.००	-- सूतिको	३०%
	६२०७.९२.००	-- अन्य मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०७.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६२.०८		स्वास्नीमान्छे वा केटीहरुको सिङ्ग्लेट (बनियान वा गंजी)हरु र अन्य भेष्ट(वण्डी वा अन्तर्वसन)हरु, स्लिपहरु, पेटीकोटहरु, ब्रिफहरु, पैन्टीहरु, नाइटड्रेसहरु, पाइजामाहरु, नेग्लिजीहरु, बाथरोवहरु, ड्रेसिङ्ग गाउनहरु र यस्तै वस्तुहरु ।	
		- स्लिपहरु र पेटीकोटहरु :	
	६२०८.११.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०८.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		-- नाइट ड्रेसहरु र पाइजामाहरु	
	६२०८.२१.००	-- सूतिको	३०%
	६२०८.२२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०८.२९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		-- अन्य :	
	६२०८.९१.००	-- सूतिको	३०%
	६२०८.९२.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२०८.९९.००	-- अन्य बयनिय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
६२.०९		बच्चाहरुको लुगाफाटाहरु (गार्मेन्ट) र परिधान सहायकहरु (क्लोदिङ्ग एक्सेसरिज) ।	
	६२०९.१०.००	-ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२०९.२०.००	- सूतिको	३०%
	६२०९.३०.००	- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२०९.९०.००	- अन्य बयनिय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुको	३०%
६२.१०		शीर्षक नं. ५६.०२, ५६.०३, ५९.०३, ५९.०६ वा ५९.०७ का कपडाहरुबाट तयार गरिएका लुगाफाटाहरु (गार्मेन्टस) ।	
	६२१०.१०.००	- शीर्षक नं. ५६.०२ वा ५६.०३ का कपडाहरुको	३०%
	६२१०.२०.००	- उपशीर्षक नं. ६२०१.११ देखि ६२०१.१९ मा उल्लिखित प्रकारका अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेन्टस)	३०%
	६२१०.३०.००	- उप शीर्षक नं. ६२०२.११ देखि ६२०२.१९ मा उल्लिखित प्रकारका अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेण्टस)	३०%
	६२१०.४०.००	- लोग्नेमान्छे वा केटाहरुका अन्य लुगाहरु (पोशाक वा गार्मेण्ट्स)	३०%
	६२१०.५०.००	- स्वास्नीमान्छे वा केटीका अन्य लुगाहरु (पोशाक वा गार्मेण्ट्स)	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६२.११		ट्र्याक सुटहरु, स्कीसुटहरु र पौडिंदा लगाउने लुगाहरु, अन्य पोशाकहरु (लुगाफाटाहरु) ।	
		- पौडिंदा लगाउने (स्विमवियर) :	
	६२११.११.००	-- लोग्नेमान्छेको वा केटाको	३०%
	६२११.१२.००	-- स्वास्नीमान्छेको वा केटीको	३०%
	६२११.२०.००	- स्की सुटहरु	३०%
		- लोग्ने मान्छेको वा केटाहरुको अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेण्टस) :	
	६२११.३१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
		-- सूतिको:	
	६२११.३२.९०	--- अन्य	३०%
	६२११.३३.००	-- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२११.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
		- स्वास्नीमान्छेको वा केटीहरुको अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेण्टस) :	
	६२११.४१.००	-- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
		-- सूतिको :	
	६२११.४२.९०	--- अन्य	३०%
		-- मानव निर्मित रेशाहरुको :	
	६२११.४३.९०	--- अन्य	३०%
		-- अन्य बयनिय टेक्सटाइल पदार्थहरुको :	
	६२११.४९.९०	--- अन्य	३०%
६२.१२		गांठो पारी बुनेको वा नबुनेको वा एउटै हुकले बुनेको वा नबुनेको ब्रेसियरहरु (भित्री चोली), गार्डल्स (पेटी, मेखला), कोर्सलेट्स (चोलीको पेटी), ब्रेसेस (ब्रेसियर कस्ने फिता), सस्पेण्डस (इंजार पेटीहरु), गार्टर्स (इंजार बाध्ने) र यस्तै वस्तुहरु र तिनका(अंगहरु ।	
	६२१२.१०.००	- ब्रेसियरहरु	३०%
	६२१२.२०.००	- गार्डल्स र पैन्टी गर्डल्स	३०%
	६२१२.३०.००	- कोर्सलेट्स	३०%
	६२१२.९०.००	- अन्य	३०%
६२.१३		रुमालहरु (ह्याण्डकरचिफ्स) ।	
	६२१३.१०.००	रेशम वा रेशम अवशेषको	३०%

प्रतिलिपि अधिकारिकृताबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	६२१३.२०.००	- सूतिको	३०%
	६२१३.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६२.१४		शलहरु (दोसल्ला), स्कार्फहरु, मफलरहरु (गलबन्दी), मैन्टिलाज (पन्जु : वाहुला नभएका ओढ्ने), भेल्स (घुम्टो) र यस्तै वस्तुहरु ।	
	६२१४.१०.००	- रेशम वा रेशम अवशेषको	३०%
	६२१४.२०.००	- ऊन वा जीवजन्तुको मसिनो रौंको	३०%
	६२१४.३०.००	- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६२१४.४०.००	- कृत्रिम रेशाहरुको	३०%
	६२१४.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६२.१५		टाइहरु, बोटाइहरु, क्राभेट्स (सुर्केनीटाई) ।	
	६२१५.१०.००	- रेशम वा रेशम अवशेषको	३०%
	६२१५.२०.००	- मानव निर्मित रेशाहरुको	३०%
	६२१५.९०.००	- अन्य कपडा पदार्थहरुको	३०%
६२.१६	६२१६.००.००	पंजाहरु, मिटेन्स र मिट्स ।	३०%
		१. अन्य कपडाका तयारी (मेड अप) वस्तुहरु	
६३.०१		कम्बलहरु (ब्ल्याङ्०ग्केट्स) र भ्रमणमा काम लाग्ने कम्वल (ट्राभेलिङ्०ग रग्स) ।	
	६३०१.१०.००	- बिद्युतीय ब्ल्याङ्०गकेट्स (कम्बल)	३०%
६३.०६		त्रिपालहरु (टारपोलिन्स), नौका (वोट), सेलवोर्ड वा भू यान (ल्याण्डक्र्याफ्ट) निमित्तका पालहरु(सेल्स), जहाजको आच्छादन चंदुवा (औनिङ्०गस), झ्यालका वाहिरी पर्दाहरु (सनव्लाइण्ड्स), पालहरु (टेण्ट्स) र शिविर (कैम्पिङ्०ग) का सामानहरु ।	
		- त्रिपालहरु, जहाजको चंदुवा (अनिङ्०गस) र सूर्यको प्रकाश छेक्ने झ्यालका बाहिरी पर्दा (सनव्याइण्ड्सहरु) :	
	६३०६.११.००	-- सूतिको	३०%
	६३०६.१२.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६३०६.१९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- पालहरु (टेन्टस) :	
	६३०६.२१.००	-- सूतिको	३०%
	६३०६.२२.००	-- संश्लेषित रेशाहरुको	३०%
	६३०६.२९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- पालहरु (सेल्स) :	
	६३०६.३१.००	-- सूतिको	३०%
	६३०६.३९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- न्यूमेटिक म्याट्रिसेस (वायवीय लम्पट वा गद्धाहरु):	
	६३०६.४१.००	-- सूतिको	३०%
	६३०६.४९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
		- अन्य :	
	६३०६.९१.००	-- सूतिको	३०%
	६३०६.९९.००	-- अन्य कपडा पदार्थको	३०%
६३.१०		कपडा पदार्थका प्रयोग भैसकेका (पुराना यूज्ड) वा नयां) भुत्रा धराहरु (रैग्स), डोरी (ट्वाइन), लखाकी (कर्डेज), रस्सा (रोप) र लठारो (केबुल) का अवशेषहरु र डोरी, लखाकी, रस्सा वा लठारोका पुराना सामानहरु ।	
	६३१०.१०.००	- छुट्याइएको (सर्टेड)	३०%
	६३१०.९०.००	- अन्य	३०%
६४.०१		वाहिरी तलुवाहरु र माथिल्लो भाग रबर वा प्लाष्टिकको भएको जलाभेद्य (वाटरप्रुफ) पाउपोश, जसको माथिल्लो भाग तलुवासंग न त जडेको फिक्स्ड) हुन्छ, न त सिएर, ल्वांग किलाले जोरेर (रिभेटेड), किला ठोकेर (नेल्ड), पेंचदार कीला कसेर (स्कुड), टालेर (प्लगिङ्ग) वा यस्तै प्रक्रियाद्धारा समायोजन (एसेम्बुल) नै गरेको हुन्छ ।	
	६४०१.१०.००	- टुप्पामा सुरक्षाको निम्ति धातु (मेटल टो-क्याप) समाविष्ट पाउपोश	३०%
		- अन्य पाउपोश :	
	६४०१.९१.००	-- घुंडा सम्मको	३०%
	६४०१.९२.००	-- गोलीगांठोसम्मको तर घुंडा नढाक्ने	३०%
	६४०१.९९.००	-- अन्य	३०%
६४.०२		रबर वा प्लाष्टिकको वाहिरी तलुवाहरु र माथिल्लो भाग भएका अन्य पाउपोश ।	
		- खेलवाडका पाउपोश :	
	६४०२.१२.००	-- स्कि को बुटहरु, क्षेत्रपार (क्रसकण्ट्री) स्कि को पाउपोश तथा स्नोबोर्ड बुटहरु	३०%
	६४०२.१९.००	-- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	६४०२.२०.००	- माथिल्लो फित्ता वा छालाको डोरी (थौड्०ग) लाई प्लगद्धारा तलुवासंग समायोजन गरिएका पाउपोशहरु	३०%
	६४०२.३०.००	- टुप्पोमा सुरक्षाको निम्ति धातु (मेटल टो(क्याप) समाविष्ट अन्य पाउपोश	३०%
	६४०२.९१.००	-- गोली गांठासम्मको	३०%
	६४०२.९९.००	-- अन्य	३०%
६४.०३		रबर, प्लाष्टिक, छाला वा छालामिश्रित वाहिरी तलुवा र छालाको माथिल्लो भाग (अपर) भएका पाउपोश ।	
		- खेलवाडका पाउपोश	
	६४०३.१२.००	-- स्कि बुटहरु, क्षेत्रपार (क्रसकण्ट्री) स्कि-पाउपोश तथा स्नोबोर्ड बुटहरु	३०%
	६४०३.१९.००	-- अन्य	३०%
	६४०३.२०.००	- छालाको वाहिरी तलुवा भएको पाउपोश, र पाउको कमान पैतालाको माथिल्लो भाग (इन्स्टेप), माथि र पञ्जा (विग टो) को चारैतिर छालाको फित्ता (स्ट्र्याप) भएको माथिल्लो भाग भएको	३०%
	६४०३.३०.००	- काठको आधार (वेस वा प्लेटफोर्म) मा बनाएको पाउपोश, भित्री तलुवा (इनर सोल), वा सुरक्षात्मक धातुको पञ्जा (मेटल टो) नभएको	३०%
	६४०३.४०.००	- सुरक्षात्मक धातुको पञ्जा (मेटल टो) समाविष्ट गरिएका अन्य पाउपोश	३०%
		- छालाको वाहिरी तलुवा भएका अन्य पाउपोश :	
	६४०३.५१.००	-- गोलिगांठो सम्मको	३०%
	६४०३.५९.००	-- अन्य	३०%
		- अन्य पाउपोश :	
	६४०३.९१.००	-- गोलिगांठो सम्मको	३०%
	६४०३.९९.००	-- अन्य	३०%
६४.०४		रबर, प्लाष्टिक, छाला वा मिश्रित छालाको वाहिरी तलुवा भएका र कपडाका सामानहरुको माथिल्लो भाग भएका पाउपोश ।	
		- रबर वा प्लाष्टिकको वाहिरी तलुवा भएका पाउपोश :	
		--खेलवाडंका पाउपोश टेनिस जुत्ताहरु, वास्केटवल जुत्ताहरु, जिम (व्यायाम शालाका) जुत्ताहरु, तालीमका जुत्ताहरु र यस्तै :	
	६४०४.११.९०	--- अन्य कपडाको माथिल्लो भाग भएको	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	६४०४.१९.००	-- अन्य	३०%
	६४०४.२०.००	- छाला वा मिश्रित छालाको वाहिरी तलुवा भएका पाउपोश	३०%
६४.०५		अन्य पाउपोश ।	
	६४०५.१०.००	- छाला वा मिश्रित छालाको माथिल्लो भाग भएका	३०%
		- कपडाका सामानहरुको माथिल्लो भाग भएका :	
	६४०५.२०.९०	-- अन्य कपडावाट तयार गरिएका	३०%
	६४०५.९०.००	- अन्य	३०%
६४.०६		पाउपोशका अंगहरु (वाहिरी तलुवा वाहेक तलुवामा जोडिएको नजोडिएको (एट्याच्ड) माथिल्लो (अपर) भाग समेत) झिक्न हुने भित्री तलुवा (सुतली) कुर्कुच्चा (एडी) का गद्दा (हिल कुसन्स) र यस्तै वस्तुहरु; गेइटर, जंघारक्षण अर्थात घुंडादेखि गोलीगांठा सम्म लाउने (लेगिड०) र यस्तै सामानहरु र तिनका पार्टपूर्जाहरु ।	
		- माथिल्लो भाग र तिनका पार्टपूर्जाहरु, दृढक (स्टीफेनर्स) वाहेक :	
	६४०६.१०.१०	-- सम्पूर्ण तयारी माथिल्लो (अपर)(सूतिको वाहेक)	३०%
६८.०२		शीर्षक नं. ६८.०१ का वस्तुहरु वाहेकका स्मारक वा निर्माणको लागि तयार गरेका ढुंगा (स्लेट वाहेक) र तिनका सामानहरु; पृष्ठ सामग्री (व्याकिङ्०ग) भएको वा नभएको प्राकृतिक ढुंगा (स्लेट सहित) का संगमर्मरका ठोस दाना (मोजाइक क्यूव्स) र यस्तै सामान प्राकृतिक ढुंगा (स्लेट सहित) का कृत्रिम रुपले रंगाइएका दानाहरु, रोडा, गिर्खा, टुक्राहरु, र धूलो (स्लेट सहित) ।	
	६८०२.१०.००	- वर्गाकारमा एकापट्टि ७ से.मी. भन्दा कम लामो वाहिरी क्षेत्र भएको चारपाटे भएको वा नभएको (वर्गाकार समेत) टाइलहरु, क्यूवहरु र यस्तै वस्तुहरु; कृत्रिम रुपले रंगाइएका दानाहरु, रोडा, गिर्खा, टुक्राहरु र धूलो ।	३०%
		- चेप्टो वा समतल सतह भएको सामान्य रुपले काटिएको वा चिरेको अन्य स्मारक वा निर्माणको लागि तयार गरिएको ढुंगा र तिनका वस्तुहरु :	
	६८०२.२१.००	-- संगमर्मर, सरन्ध पत्थर (ट्राभरटाइन) र पत्थरिलो पदार्थ (अलावाष्टर)	३०%
	६८०२.२२.००	-- अन्य चुनदार (.काल्कारस) ढुंगा	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	६८०२.२३.००	-- पत्थर वा चट्टान (ग्रेनाइट)	३०%
	६८०२.२९.००	-- अन्य ढुङ्गाहरु	३०%
		- अन्य :	
	६८०२.९१.००	-- संगमर्मर, सरन्ध्र पत्थर (ट्राभरटाइन) र पत्थरिलो पदार्थ (अलावाष्टर)	३०%
	६८०२.९२.००	-- अन्य चुनदार ढुंगा	३०%
	६८०२.९३.००	-- पत्थर वा चट्टान (ग्रेनाइट)	३०%
	६८०२.९९.००	-- अन्य पत्थरहरु	३०%
६९०४		निर्माणका माटाका इंटाहरु, भूइं ढाक्ने ढिकाहरु (फ्लोरिङ्ग व्लक्स), टेवाहरु (सपोर्ट्स) वा फिलर टाइलहरु र यस्तै सामानहरु ।	
	६९०४.१०.००	- निर्माणका ईटाहरु	३०%
६९०७		नटल्काएको (अनग्लेज्ड) माटोका फ्लेगहरु र पेभिङहरु (पत्थरहरु नजिकै रहेको जडान), अगेनो वा चुलो (हर्थ) वा भित्ताका झिंगटीहरु; अस्तर (व्याकिङ्ग) भएको वा नभएको नटल्काएको संगमर्मर गर्ने ठोस दाना पदार्थ र यस्तै सामानहरु ।	
	६९०७.१०.००	- चारपाटे भएको वा नभएको, सबभन्दा ठूलो सतही क्षेत्रफललाई ७ सें.मी. भन्दा कम लम्वाइको भुजा भएको वर्ग भित्र समाविष्ट गर्न सकिने झिंगटीहरु, दाना पदार्थहरु र यस्तै सामानहरु	३०%
	६९०७.९०.००	- अन्य	३०%
६९०८		टल्काएको (ग्लेज्ड गरेको) माटोका फ्लेगहरु र पेभिङ, अगेनो वा चुलो वा भित्ताका झिंगटीहरु; अस्तर (व्याकिङ्ग) मा भएको वा नभएको टल्काएको संगमर्मर गर्ने ठोस दाना पदार्थ र यस्तै सामानहरु ।	
	६९०८.१०.००	- चारपाटे भएको वा नभएको सवभन्दा ठूलो सतही क्षेत्रफललाई ७ से. सी. भन्दा कम लम्वाइको भुजा भएको वर्ग भित्र समाविष्ट गर्न सकिने झिंगटीहरु, दाना पदार्थहरु र यस्तै सामानहरु	३०%
	६९०८.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७०.१०		कांचका कारव्वाय, वोतल, फ्ल्यास्क, सुराही, भांडा कुंडा, सिसी (फायल)हरु, एम्पुलहरु र यस्तै किसिमका मालसामानहरु राख्ने (आधानपत्रहरु), वा ओसार पसार गरिने काममा प्रयोग गरिने खालका भांडाहरु; कांचका परिक्षणशील (प्रिजर्भिङ्ग) भांडाहरु (जार्स); कांचका ठेडीहरु, ढकनी (लिड्स) र अन्य वन्द गर्ने विर्कोहरु (क्लोजर्स) ।	
		- अन्य, देहाय बमोजिम क्षमता (क्यापासिटी) का:	
	७०१०.९३.००	-- ०.१५ लिटर भन्दा बढीको तर ०.३३ लिटर भन्दा बढी क्षमता नभएको	१०%
	७०१०.९४.००	-- ०.१५ लिटर भन्दा बढी क्षमता नभएको	१०%
७०.१९		कांचका रेशाहरु (कांचको ऊन समेत) र तिनका सामानहरु (जस्तै - धागो, वुनिएका कपडाहरु समेत) ।	
		- छेस्काहरु (स्लिभर्स), प्यूरीमुठा (रोभिङ्गस), धागो (यार्न) र काटिएका तन्तुगुच्छ (चोप्ड स्ट्राण्ड्स):	
	७०१९.११.००	-- ५० मि.मि. भन्दा बढी लम्वाइ नभएका काटिएका तन्तुगुच्छ (चोप्ड स्ट्राण्ड)	५%
	७०१९.१२.००	-- प्यूरीमुठा (रोभिङ्गस)	५%
	७०१९.१९.००	-- अन्य	५%
७२.१०		६०० मी.मी. वा सो भन्दा वढी चौडाइको, आच्छादित, (क्ल्याड्), जलप (प्लेटेड) वा लेपित (कोटेड्) गरिएका फलाम वा अमिश्रित ईस्पात(नन्एल्वाय) का फ्ल्याटरौल्ड उत्पादनहरु ।	
	७२१०.२०.००	- सिसा (लिड) को जलप वा लेप लगाएको, टर्न ल्पेट (टिन,एण्टिमनी युक्त सिसाको मिश्रधातुको लेपन लगाएको इस्पात) समेत	३०%
	७२१०.३०.००	- विद्युत प्रक्षेपणद्धारा (एलेक्ट्रोलाइटिकली) जस्ता (जिङ्क) को जलप वा लेपन गरिएको	३०%
		अन्य किसिमबाट जस्ता (जिङ्क) को जलप वा लेप लगाइएको :	
	७२१०.४१.००	-- कर्कटीकृत (गरागरा पारिएको वा कोरुगेटेड्)	३०%
	७२१०.४९.००	--अन्य	३०%
	७२१०.५०.००	- क्रोमियम अक्साइड् वा क्रोमियम तथा क्रोमियम अक्साइडको जलप वा लेप गरिएको	३०%

		- अल्मुनियमको जलप वा लेप लगाइएको :	
	७२१०.६१.००	-- अल्मुनियम-जिङक मिश्रधातुको जलप वा लेप लगाइएको	३०%
	७२१०.६९.००	-- अन्य	३०%
	७२१०.७०.००	- रंगलेपित (पेण्टेड),रोगन लगाएको (वार्निस्ड) वा ल्पाष्टिकको लेपन गरिएको	३०%
	७२१०.९०.००	- अन्य	३०%
७२.१२		६०० मी.मी. भन्दा कम चौडाइको, आच्छादित (क्ल्याड्), जलप (प्लेटेड),वा लेपन (कोटेड्) गरिएको फलाम वा अमिश्रित (नन् एल्वाय)स्पातको फ्ल्याट रोल्ड उत्पादनहरु ।	
	७२१२.२०.००	- विद्युत प्रक्षेपण (इलेक्ट्रोलाइटिकली)द्वारा जस्ता (जिङक) को जलप वा लेपन गरिएको	३०%
	७२१२.३०.००	- अन्य किसिमले जस्ता (जिङक)को जलप वा लेपन गरिएको	३०%
	७२१२.४०.००	- रंग लेपित (पेण्टेड),रोगन लगाएको (वार्निस्ड) वा ल्पाष्टिकको लेपन गरिएको	३०%
	७२१२.५०.००	- अन्य किसिमबाट जलप वा लेपन गरिएको	३०%
	७२१२.६०.००	- आच्छादित (क्ल्याड)	३०%
७२.१३		फलाम वा अमिश्रित स्पातका (नन् एल्वाय) का लाप्सा र डण्डीहरु (बार्स एण्ड रौड्स), तापवेलित (हटरौल्ड), असममित रुपले बेह्रिएको कुण्डली (क्वायल)हरु ।	
	७२१३.१०.००	- वेलन प्रक्रिया (रोलिङग प्रोसेस) कै समयमा उत्पन्न भंगुरीकरण (इण्डेण्टेसन), धर्साहरु (रिब्स), खांचहरु (ग्रुभ्स) वा अन्य विकृतिहरु (डिफोर्मेसन)हरु भएका	२०%
	७२१३.२०.००	- अन्य फ्रि कटिङग स्टील (सल्फरको मात्रा बढी प्रतिशतमा भएको इस्पात विशेष) को	२०%
		- अन्य :	
		-- १४ मि.मि. भन्दा कम नापको व्यास भएको बृत्ताकार तिर्यकच्छेद (क्रस सेक्सन) को :	
	७२१३.९१.९०	--- अन्य	२०%
	७२१३.९९ .००	-- अन्य	२०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७२.१४		गढेको (फोर्ज्ड), तापवेलित (हटरौल्ड), ताप कर्षित (हट ड्रन) वा ताप वहिष्कृत (हट एक्स्ट्रुडेड्) बाहेक अन्य काम नगरिएको फलाम वा अमिश्रित (नन् एल्वाय) इस्पातका अन्य लाप्सा (बार्स) डण्डी (रौड)हरु, वेलनक्रिया पछि बटारिएका(ट्विस्टेड्) यस्ता वस्तुहरु समेत ।	
	७२१४.१०.००	- गढेको (फोर्ज्ड) (तातो पारी पिटेर बनाएको)	३०%
	७२१४.२०.००	- वेलन प्रक्रिया (रोलिङ्ग प्रोसेस) कै समयमा उत्पन्न भएका भंगुरीकरण (इण्डेण्टेसन),धर्साहरु (रिब्स),खांचहरु (ग्रुभ्स) वा अन्य बिकृतिहरु (डिफोर्मेसन्स) भएका वा वेलन क्रिया (रोलिङ्ग) पछि बटारिएका (ट्विस्टेड):	३०%
	७२१४.३०.००	- अन्य, फ्रि कटिङ्ग स्टील (सल्फरको मात्रा बढी प्रतिशतमा भएको इस्पात विशेष) को	३०%
		- अन्य :	
	७२१४.९१.००	--चतुर्भुजाकृति (वर्गाकार बाहेक)को तिर्यक परिच्छेद (क्रस–सेक्सन) को	३०%
		-- अन्य :	
	७२१४.९९ .९०	--- अन्य	३०%
७२.१५		फलाम वा अमिश्रित स्पात (नन् एल्वाय स्टील) का अन्य लाप्सा डण्डीहरु ।	
	७२१५.१०.००	- शित-निर्मित (कोल्ड फोर्म्ड) वा शित-परिष्कृत (कोल्ड- फिनिस्ड) वाहेक अन्य काम नभएको, फ्रि कटिङ्ग स्टील (सल्फरको मात्रा बढी प्रतिशतमा भएको इस्पात विशेष) को	३०%
	७२१५.५०.००	- अन्य ,शित-निर्मित (कोल्ड फोर्म्ड) वा शित-परिष्कृत (कोल्ड- फिनिस्ड) वाहेक अन्य काम नभएका	३०%
	७२१५.९०.००	- अन्य	३०%
७३.०१		प्वाल (ड्रिल वा पञ्च गरी) पारेको वा संगठित तत्वहरुबाट बनेको फलाम वा इस्पातका शीटपाइलिङ्गहरु; फलाम वा इस्पातका रसायन गरी जोडेको (वेल्डेड्) कोण (एङ्गल), आकार(शेप) र भाग (सेक्सन)हरु ।	
	७३०१.२०.००	- कोण (ऐङ्गल), आकारहरु (शेप्स) भागहरु (सेक्सन्स)	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७३.०६		फलाम वा इस्पातको अन्य नलीहरु, पाइपहरु र खोक्रो प्रोफाएल (जस्तै खुल्ला सन्धी (ओपन सीभ) वा रसायन गरेको, जोडेको (किलित) वा यस्तै किसिमले वन्द गरेको) ।	
	७३०६.९०.००	–अन्य	३०%
७३.१३	७३१३.००.००	फलाम वा इस्पातको कांटा–तार (बार्ब्ड वायर); बटारेको (ट्विस्टेड्) हुप वा एक्लो च्याप्टो तार, कांडा भएको वा नभएको र खुकुलोगरी वाटेको फलाम वा इस्पातको वार वार्ने काममा आउने दोहोरो तार (डबल वायर) ।	३०%
७३.१४		फलाम वा इस्पात तारको कपडा, (अन्तहीन फित्ता समेत) ग्रिल, जाली र फेन्सिङ्ग (घेरा); फलाम वा इस्पातको एक्सप्याण्डेड् मेटल ।	
		- बुनिएको कपडा (बुभेन ल्कथ) :	
	७३१४.१२.००	-- यन्त्रावली (मेशिनरी) को लागि अन्त्यहीन फित्ताहरु (एण्डलेस बैण्ड्स), स्टेनलेस स्टीलका	३०%
	७३१४.१३.००	-- यन्त्रावली (मेशिनरी) को लागि अन्य अन्त्यहीन फित्ताहरु (एण्डलेस बैण्ड्स)	३०%
	७३१४.१४.००	-- अन्य बुनिएको कपडा, स्टेनलेस स्टीलको	३०%
	७३१४.१९.००	-- अन्य	३०%
	७३१४.२०.००	- अधिकतम तिर्यक्छेदन (क्रस-सेक्सनल) माप (डायमेन्सन) ३ मि.मि. वा बढी भएको तारको र जालीको नाप (मेश साइज) १०० वर्ग से.मि. वा बढी भएको, प्रतिच्छेदन (इण्टरसेक्सन) मा रसायन गरिएको (वेल्डेड्) ग्रिल, जाली (नेटिङग) र घेरा (फेन्सिडङ्ग)	३०%
		-अन्य ग्रिल,जाली (नेटिडङ्ग) र घेरा (फेसिड्ङग), प्रतिच्छेदनमा रसायन गरिएको :	
	७३१४.३१.००	--जस्ता (जिङ्क) को जलप वा लेप गरिएको	३०%
	७३१४.३९.००	-- अन्य	३०%
		- अन्य कपडा, ग्रिल, जाली (नेटिड्ङग) र घेरा (फेन्सिड्ङग) :	
	७३१४.४१.००	-- जस्ताको जलप वा लेप गरिएको	३०%
	७३१४.४२.००	-- प्लाष्टिक लेपन (कोट) गरिएको	३०%
	७३१४.४९.००	--अन्य	३०%
	७३१४.५०.००	- वरफी जाली (एक्सपेण्डेड मेटल)	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७३.२३		फलाम वा इस्पातको भोजन (टेवुल)का, भान्साका वा अन्य घरायसी सामानहरु र तिनका पार्टपूर्जा; फलाम वा स्पातको ऊन; फलाम वा स्पातका भांडा मस्काउने वा पालिस लगाउने गद्दाहरु; पंजाहरु र यस्तै सामानहरु ।	
		- अन्य :	
	७३२३.९३.००	-- स्टेनलेस स्टीलको	३०%
७६.०७		मोटाइ (कुनैपनि पृष्ठाधार वाहेक) ०.२ मी.मी. भन्दा बढी नभएको आलमुनियमको पातलो पाता (फ्वायल) (छापिएको वा नछापिएको वा कागज, कागजवोर्ड, प्लाष्टिक वा यस्तै पृष्ठाधार(व्याकिङ्ग) का पदार्थहरुले पृष्ठाधान गरिएको (व्याक्ड) वा नगरिएको) ।	
		- पृष्ठाधान नराखिएको (नौट व्याक्ड) :	
	७६०७.११.००	-- वेल्लित (रौल्ड्), तर त्यस भन्दा बढी केही नगरिएको	५%
	७६०७.१९.००	-- अन्य	५%
	७६०७.२०.००	- पृष्ठाधान गरिएको (व्याक्ड)	५%
७६.१२		जुनसुकै पदार्थ (संपीडित वा तरलीकृत ग्यास वाहेक) को लागि यान्त्रिक वा ताप सम्वन्धी उपकरण जडान नभएको, अस्तर हालेको वा नहालेको, ताप निरोध गरिएको वा नगरिएको, ३०० लीटर भन्दा कम क्षमताको आलमुनियमका पीपा (कास्क), ड्रम, बट्टा, बाकस र त्यस्तै आधान पात्र (कन्टेनर)हरु (कडा वा खुम्चिने(कोल्याप्सिबुल) नलिकाकार (ट्युबुलर) आधानपात्र समेत)।	
	७६१२.१०.००	- खुम्च्याउन हुने (कोल्याप्सीबुल) नलिकाकार (ट्युबुलर) आधानपात्र (कन्टेनर)	१०%
	७६१२.९०.००	- अन्य	१०%
८०.०५	८००५.००.००	मोटाई (पृष्ठाधार वाहेक) ०.२ मि.मि. भन्दा बढी नभएको, टिनको पन्नी (टिन फ्वायल) (छापिएको वा नछापिएको, वा कागजगाता, प्लाष्टिक वा यस्तै पृष्ठाधार वा अस्तर हालिने वस्तु (व्याकिङ्ग म्याटेरियल) को अस्तर भए वा नभएको); टिनको चूर्ण (पाउडर्स) र प्राप्राहरु (फ्लेक्स) ।	१०%
८२.०२		हाते आराहरु; सवै प्रकारका आराहरुमा प्रयोग हुने पत्ती (ब्लेड्स), स्लिटिङ्ग (चिर्ने) स्लोटिङ्ग (छिद्र पार्ने) र दांती नभएको आराको ब्लेड समेत) ।	
	८२०२.१०.००	- हाते आरा	५%

अधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	८२०२.२०.००	- व्याण्ड स ब्लेड	५%
		- वृताकार आरा पत्तीहरु (सर्कुलर स ब्लेडस (लम्वाइमा चिर्ने (स्लिटिङ्ग) वा प्वाल पार्ने (स्लोटिङ) आरा पत्तीहरु समेत) :	
	८२०२.३१.००	-- काम गर्ने भाग (वर्किङ०्ग पार्ट) इस्पात (स्टिल) को भएको	५%
	८२०२.३९.००	-- अन्य, अड०्गहरु (पार्टस) समेत	५%
	८२०२.४०.००	- चेन स ब्लेड	५%
		- अन्य आराको पत्ति (ब्लेड) :	
	८२०२.९१.००	-- धातुको काममा प्रयोग हुने सिधा (स्ट्रेट) आराको ब्लेड	५%
	८२०२.९९.००	-- अन्य	५%
८२.०३		फाइल्स (रेती), रास्प (एक किसिमको मोटो रेती), पिलास (प्लायर्स) (काट्ने पिलास (प्लायर्स) समेत), पिन्सर्स (चिम्टा वा सनासो), ट्वीजर (सानो चिम्टा), धातु काट्ने कैंची, पाइप काट्ने, ढिम्री काट्ने (वोल्ट क्रोपर), पर्फोरेटिङ० (प्वाल पार्ने), पन्चेज छेदक) र यस्तै हाते औजारहरु ।	
	८२०३.१०.००	- फाइल्स, रास्प र यस्तै औजारहरु	५%
	८२०३.२०.००	- प्लायर्स(पिलास) (काट्ने प्लायर्स समेत), पिन्सर्स ट्वीजर र यस्तै औजारहरु	५%
	८२०३.३०.००	- धातु काट्ने कैंची र यस्तै औजारहरु	५%
	८२०३.४०.००	- पाइप काट्ने, वोल्ट क्रुपर, पर्फोरेटिङ० पंचिङ० र यस्तै औजारहरु	५%
८२.०४		हातले चलाउने स्पेनर (पेन्चीस) र रेन्च (टौर्कमिटर रेन्च समेत तर धाराको रेन्च वाहेक); वीड भएको वा नभएको परिवर्तनशील पेन्चीस सकेट (स्पानर सौकेट) ।	
		- हातले चलाउने पेन्चीस र रेन्च :	
	८२०४.११.००	-- मिलाउन नहुने	५%
	८२०४.१२.००	-- मिलाउन हुने	५%
	८२०४.२०.००	- बीड भएको वा नभएको परिवर्तनशील पेन्चीस सकेट (स्पानर सकेट)	५%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८२.०५		**अन्यत्र नपरेको वा समावेश नभएको हाते औजारहरु (कांच काट्ने हीरा (ग्लेजियर्स डायमण्ड) समेत); धमनदीप (ब्लो ल्याम्प), भाइस (चेपुवा वा सिकजा), क्लाम्प (चेपुवा) र यस्तै, यन्त्र औजारका पार्टपूर्जा र सहायक सामग्रीहरु वाहेक; एनभिल (लिही), यताउती ल्याउन लैजान हुने(पोर्टेबुल) फरजेज (ज्यासल); फ्रेमवर्क सहितको हात वा खुट्टाले चलाउने सांध लगाउने पांग्राहरु ।**	
	८२०५१०.००	- प्वाल पार्ने, पेंच बनाउने (थ्रिडिड०) वा टुटी बनाउने औजारहरु	५%
	८२०५२०.००	- ह्याम्मर (घन) र स्लिज ह्याम्मर (हथौडा वा घन)	५%
	८२०५३०.००	- रण्डा (प्लेन), छिनो (चिजेल), गोलरुखानी (गउज) र यस्तै काठको कामका काट्ने औजारहरु	५%
	८२०५४०.००	- स्क्रयूडाइभर (पेंचकस)	५%
		- अन्य हाते औजार (कांच काट्ने हीरा समेत) :	
	८२०५५१.००	-- घरायसी औजारहरु (हाउसहोल्ड टुल्स)	५%
	८२०५५९.००	-- अन्य	५%
	८२०५६०.००	- ब्लो ल्याम्प (धमनदीप)	५%
	८२०५७०.००	- चेपुवा (भायस), शिंकजा (क्ल्याम्प) र यस्तै	५%
	८२०५८०.००	- लिही (एनभिल); यताउती लान लैजान हुने (पोर्टेबल) फरजेज; फ्रेम वर्क सहितको हात वा खुट्टाले चलाउने सांध लगाउने पांग्राहरु	५%
	८२०५९०.००	- माथि उल्लिखित उप शीर्षकका दुई वा बढी सामानका सेटहरु	५%
८२.०६	८२०६.००.००	खुद्रा विक्रीका लागि सेटको रुपमा राखिएका शीर्षक नं. ८२.०२ देखि ८२.०५ सम्मका दुई वा बढी औजारहरु ।	५%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८२.०७		शक्ति (पावर) द्धारा संचालित भए वा नभएको हाते औजारको लागि वा यान्त्रिक (औजारको लागि अन्तरपरिवर्तनीय (इण्टर चेन्जेबुल) औजारहरु (उदाहरणत थिच्ने (प्रेसिड०), पिट्ने (स्टैम्पिड०), प्वाल पार्ने (पन्चिड०), धाराको टुटी बनाउने (ट्यापिड०), घाट वा पेंच बनाउने (थ्रेडिड्०ग), छिद्र पार्ने (ड्रिलिड्०ग), खन्ने (बोरिड्०ग), छेड्ने (ब्रोचिड्०ग), पेषण गर्ने (मिलिड्०ग), खुर्कने (टनिड्०ग) वा पेंच कस्ने (स्क्रू ड्राइभिड्०ग)), धातुको कर्षण (ड्रइड्०ग) वा वहिष्करण (एक्सट्रुडिड्०ग) को लागि सांचाहरु (डाइज) समेत, र चट्टान छेड्ने (ड्रिलिड्०ग) वा भूमि छेदन (बोरिड्०ग) गर्ने औजारहरु ।	
		- चट्टान प्वाल पार्ने (रक ड्रिलिड०्ग) वा जमीन छेदन गर्ने (अर्थ बोरिड०्ग) औजारहरु (टुल्स) :	
	८२०७.१३.००	--काम गर्ने भाग (वर्किड्०ग पार्ट) सरमेटको भएको	५%
	८२०७.१९.००	-- अन्य,अड०्गहरु (पार्टस) समेत ।	५%
	८२०७.२०.००	- धातु कर्षण (ड्रइड्०ग) गर्ने वा वहिष्करण (एक्सट्रुडिड्०ग) गर्ने सांचाहरु (डाइज)	५%
	८२०७.३०.००	- दवाव दिने (प्रेसिड्०ग), स्टैम्पिड्०ग गर्ने वा प्वाल पार्ने (पञ्चिड्०ग) औजारहरु	५%
	८२०७.४०.००	- धाराको टुटी बनाउने वा पेच बनाउने औजारहरु	५%
	८२०७.५०.००	- चट्टानमा प्वाल पार्ने बाहेक प्वाल पार्ने (ड्रिलिड्०ग) औजारहरु	५%
	८२०७.६०.००	- प्वाल पार्ने (बोरिड्०ग) वा छेड्ने (ब्रोचिड्०ग) औजारहरु	५%
	८२०७.७०.००	- पेषणका (मिलिड्०ग) औजारहरु	५%
	८२०७.८०.००	- खुर्कने औजारहरु (टर्निड्०ग टुल्स)	५%
	८२०७.९०.००	- अन्तर परिवर्तनीय (इन्टर चेञ्जेबुल) औजारहरु	५%
८२.०८		यन्त्र वा यान्त्रिक उपकरणको लागि चाहिने चक्कु र पाता काट्ने पत्ती (कटिड्०ग ब्लेड) ।	
	८२०८.१०.००	- धातुको कामको लागि	५%
	८२०८.२०.००	- काठको कामको लागि	५%
	८२०८.३०.००	- भान्साका उपकरणका लागि वा खाद्य उद्योगद्धारा प्रयोग गरिने यन्त्रहरुका लागि	५%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	८२०८.४०.००	- कृषि, वागवानी वा वन जंगलको काममा प्रयोग गरिने यन्त्रको लागि	५%
	८२०८.९०.००	- अन्य	५%
८२.१०	८२१०.००.००	१० के.जी. वा कम तौलको, खाना वा पेय पदार्थ वनाउन (प्रिपेरेशन), अनुकूलन गर्न(कण्डिशनिङ्ग) र पस्कन (सर्भिङ्ग) हातले चलाउने यान्त्रिक उपकरणहरु ।	१०%
८२.११		शीर्षक नं. ८२.०८ अन्तर्गत पर्ने चक्कु (स्यांगी) र त्यसका पत्ती (व्लेड) वाहेक काट्ने पत्ती (कटिङ्ग व्लेड) सहितको चक्कु, दांत भएको वा नभएको (छांट्ने चक्कु समेत) ।	
	८२११.१०.००	- मिश्रित (एसर्टेड) सामानका सेटहरु	१०%
		- अन्य :	
	८२११.९१.००	-- स्थिर पत्ती भएको टेवुल चक्कुहरु(टेवुलनाइफ)	१०%
	८२११.९२.००	-- स्थिर पत्ती भएको अन्य चक्कुहरु	१०%
	८२११.९३.००	-- स्थिर पत्ती भएका वाहेकका चक्कुहरु	१०%
	८२११.९४.००	-- पत्तीहरु (व्लेड)	१०%
	८२११.९५.००	-- अपधातु (बेस मेटल) का मूठ वा हस्तकहरु (ह्याण्डल्स)	१०%
८३.०६		आधारभूत धातुको अविद्युतीय घण्टी, ठूलो घण्टी (गोङ्ग) र यस्तै; आधारभूत धातुका लघुप्रतिमा (स्ट्याच्यूट्स) (घरमा राख्ने मूर्ति) र अन्य अलंकारहरु; आधारभूत धातुको फोटोग्राफको, तस्वीरका वा यस्तै फ्रेमहरु; आधारभूत धातुका ऐनाहरु ।	
		- लघुप्रतिमा(स्ट्याच्यूट्स) र अन्य अलंकारहरु :	
	८३०६.२१.००	-- वहुमूल्य धातु को जलप (प्लेट) गरेको	३०%
	८३०६.२९.००	-- अन्य	३०%
८३.०९		आधारभूत धातुको वुजो र विर्को (क्राउन कर्क, स्क्रयू (क्याप र पोरिङ स्टौपर), वोतलको क्याप्सुल, थ्रेडेड वङ्ग, (पीपाको पेंचकाटेको बिर्को), वङ्ग कभर, सिल र अन्य प्याकिङ्ग गर्ने सहायक सामग्रीहरु ।	
	८३०९.१०.००	- क्राउन कर्क	३०%
	८३०९.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

८४.१४		हावादार पम्प वा भ्याकुम पम्प, हावा वा अन्य ग्यास संपीडित्रहरु (कम्प्रेसर) र पंखाहरु; फिल्टर जडेको वा नजडेको पंखा समाविष्ट भएको भेन्टिलेटिङ्ग (वायु संचार)का वा रिसाइक्लिङ हुडहरु ।	
	८४१४.३०.००	- रेफ्रिजरेटिङ उपकरणमा प्रयोग हुने कम्प्रेसर	१०%
	८४१४.४०.००	- तान्न (टोइङ) को लागि, पांग्रा भएको चेसीसमा जडान भएको (माउण्टेड्) हावादार कम्प्रेसर (संपीडनी)	१०%
	८४१४.८०.००	- अन्य	१०%
८४.१५		आर्द्रतालाई अलग्गै नियमित (रेगुलर) गर्न नसकिने यन्त्रहरु समेत मोटरचालित पंखा र तापमान तथा आर्द्रता परिवर्तन गर्ने तत्वहरु (एलिमेण्ट्स) भएका वातानुकूलन यन्त्रहरु(एयरकण्डिशनिङ्ग मशीन्स) ।	
	८४१५१०.००	- झ्याल वा भित्तामा राख्ने प्रकारको, स्वयं पूर्ण (सेल्फ कण्टेण्ड)	३०%
	८४१५२०.००	- व्यक्तिहरुको लागि, मोटर गाडीहरुमा प्रयोग हुने खालको	३०%
		- अन्य :	
	८४१५८१.००	-- चीसो वा तातो गर्ने चक्रलाई व्युत्क्रम (रिभर्सल) गर्ने भल्व र प्रशीतन (रेफ्रिजरेटिङ) इकाइ (यूनिट) समावेश भएको	३०%
	८४१५८२.००	-- अन्य, रेफ्रिजरेटिङ इकाई समावेश भएको	३०%
	८४१५८३.००	-- रेफ्रिजरेटिङ इकाइ समावेश नभएका	३०%
	८४१५९०.००	- पार्टपुर्जाहरु	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८४.२२		थाल, थाली, तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरु (डिस वाशिङ्ग मशिन्स); बोटल वा अन्य आधानपात्र (कण्टेनरहरु) सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग) वा सुकाउने (ड्राइङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी); बोटलहरु, वट्टाहरु (क्यान्स) डिब्बाहरु (बौक्सेस), भोलाहरु (व्याग्स) वा अन्य आधान पात्रहरु (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखवन्द गर्न वा सिलवन्दी गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्र (लेवल) लगाउन (लेबेलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; बोटलहरु, जारहरु, नलिका (ट्यूव)हरु र यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरु संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्त का यन्त्रावली; अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत (र्‍यापिङ्ग) गर्ने यन्त्रावली (ताप-आकुंचन आवृन्तन यन्त्र (हिट स्रिङ्करर्‍यापिङ्ग मशिनरी) समेत) ; पेय पदार्थ (विभरेज) लाई वायुमिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली ।	
		- थाल,थाली तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरु (डिश वाशिङ्ग मशिन्स) :	
	८४२२.११.००	-- घरायसी प्रयोगमा आउने किसिमको	३०%
८४.५०		घरायसी (हाउस होल्ड) वा धोवीखाना (लाउण्ड्री) किसिम (टाइप) को लुगा धुने यन्त्र (वाशिङ्ग मशीन), लुगा धुने र सुकाउने दुवै थरी भएका यन्त्रहरु समेत ।	
		- प्रत्येकको सुख्खा कपडा क्षमता (ड्राइ लिनेन क्यापासिटी) १० के.जी. भन्दा बढी नभएका यन्त्रहरु (मशिन्स):	
	८४५०.११.००	-- पूर्णत: स्वयंचालित यन्त्रहरु (अटोम्याटिक मशिन्स)	३०%
	८४५०.१२.००	-- अपकेन्द्रीय शोषक समाविष्ट (विथ बिल्टइन सेण्ट्रीफ्यूगल ड्रायर) अन्य यन्त्रहरु	३०%
	८४५०.१९.००	-- अन्य	३०%
	८४५०.२०.००	- प्रत्येकको सुख्खा कपडा क्षमता (ड्राइ लिनेन क्यापासिटी) १० के.जी. भन्दा बढी भएका यन्त्रहरु	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

228

८४.५१		वयनीय (टेक्सटाइल) धागोहरु (यार्न्स), कपडाहरु (फ्याब्रिक्स) वा कपडा पदार्थका तयारी सामानहरु (मेड अप टेक्सटाइल आर्टिकल्स) धुन (वाशिङ्ग), सफा गर्न (क्लिनिङ्ग), निचोर्न (रिङ्गिङ्ग), सुकाउन (ड्राइङ्ग), इस्तरी गर्न (आइरनिङ्ग), प्रेसिङ्ग(फ्यूजिङ्ग प्रेसहरु समेत) गर्न अविरंजित गर्न (ब्लिचिङ्ग), रंजित गर्न (डाइङ्ग), परिष्करण गर्न (ड्रेसिङ्ग) फिनिशिङ्ग), लेपन गर्न (कोटिङ्ग) वा संसिक्त गर्न(इम्प्रिग्नेटिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली मशिनरी) (शीर्षक नं. ८४.५० का यन्त्रहरु वाहेक) र लिनोलियम जस्ता कृट्रिम आच्छादन (फ्लोर कभरिङ्गस) हरुको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयुक्त तलवस्त्र (बेस फ्याब्रिक) वा अन्य आधार (सपोर्ट) मा लेदो (पेस्ट) को लेप गर्न निमित्तका यन्त्रहरु; तान्तव(टेक्सटाइल) कपडाहरु (फ्याब्रिक) रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग) रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्याउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्र्दार बुट्टा पार्ने (पिङ्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरु ।	
	८४५१.१०.००	- ड्राइ क्लिनिङ्ग यन्त्रहरु	३०%
		- सुकाउने .शोषक) यन्त्रहरु :	
	८४५१.२१.००	-- प्रत्येकको सुख्खा कपडा क्षमता (ड्राइ लिनेन क्यापासिटी) १० केजी भन्दा बढी नभएको	३०%
८४.७०		परिगणन यन्त्र (क्यालकुलेटिङ्ग मशिन्स) हरु र परिगणन कार्यहरु (क्यालकुलेटिङ्ग फङ्कसन्स) सहितका बगली-माप (पौकेट-साइज) को आंकडा (डेटा) अभिलेखन (रिर्कडिङ्ग), पुनरुत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ्ग) र प्रदर्शन (डिस्प्लेइङ्ग) यन्त्रहरु; परिगणन साधन (क्यालकुलेटिङ्ग डिभाइस) समाविष्ट भएका लेखाङ्कन यन्त्रहरु (अकाउण्टिङ्ग मशिन्स), डाक-अंकन यन्त्र (पोस्टेज-फ्र्याङ्किङ्ग मशिन), टिकट निर्गामी यन्त्र (टिकट-इस्यूइङ्ग मशिन्स) र यस्तै यन्त्रहरु; क्यास रजिष्टरहरु ।	
	८४७०.१०.००	- **विद्युत् शक्तिको वाह्य श्रोत र परिगणना कार्यहरु (क्यालकुलेटिङ्ग फङ्कसन्स) सहितका बगली-माप (पौकेट-साइज) को आंकडा (डेटा) अभिलेखन (रिकर्डिङ्ग), पुनरुत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ्ग) र प्रदर्शन (डिस्प्लेइङ्ग) यन्त्रहरु बिना नै संचालन गर्न सकिने इलेक्ट्रोनिक क्यालकुलेटरहरु**	१०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- अन्य इलेक्ट्रोनिक क्यालकुलेटिङ्ग मशिनहरु :	
	८४७०.२१.००	--मुद्रण साधन (प्रिण्टिङ्ग डिभाइस) समाविष्ट भएको	१०%
	८४७०.२९.००	-- अन्य	१०%
	८४७०.३०.००	- अन्य क्यालकुलेटिङ्ग मशिनहरु	१०%
	८४७०.४०.००	- लेखा यन्त्रहरु (एकाउण्टीङ्ग मशिन्स)	१०%
	८४७०.५०.००	- क्यास रजिष्टरहरु	१०%
	८४७०.९०.००	- अन्य	१०%
८४.७३		शीर्षक नं. ८४.६९ देखि ८४.७२ सम्मका यन्त्रहरु (मशिन्स) का साथ पूर्णतया वा मुख्यतया प्रयोगको लागि उपयुक्त अङ्गहरु (पार्ट्स) र सहायक वस्तुहरु (एक्सेसरिज) (खोलहरु कभर्स), बोक्न निमित्तका बट्टाहरु (क्यारिङ्ग केसेस र यस्तै वस्तुहरु) ।	
		- शीर्षक नं. ८४.७० का यन्त्रहरुका अङ्गहरु र सहायक वस्तुहरु (एक्सेसरिज):	
	८४७३.२९.००	-- अन्य	५%
	८४७३.३०.००	- शीर्षक नं. ८४.७१ का यन्त्रहरुका अङ्ग (पार्ट्स) र सहायक वस्तुहरु (एक्सेसरिज)	५%
	८४७३.४०.००	- शीर्षक नं. ८४.७२ का यन्त्रहरुका अङ्गहरु (पार्ट्स) र सहायक वस्तुहरु (एक्सेसरिज)	५%
	८४७३.५०.००	- शीर्षक नं. ८४.६९ देखि ८४.७२ सम्मका दुइ वा बढी शीर्षकका यन्त्रहरुका साथ प्रयोगका लागि उत्तिकै उपयुक्त हुने अङ्गहरु (पार्ट्स) र सहायक वस्तुहरु (एक्सेसरिज)	५%
८४.८२		बौल वा रोलर बियरिङ्गहरु ।	
	८४८२.१०.००	- बौल वियरिङ्गहरु	३०%
	८४८२.२०.००	- शुंडाकार (टेपर्ड) रोलर वियरिङ्गहरु, शंकुकाकार (कोन) शुंडाकार (टेपर्ड) रोलर एसम्बलीहरु समेत	३०%
	८४८२.३०.००	- गोलाकार (स्फेरिकल) रोल वियरिङ्गहरु	३०%
	८४८२.४०.००	- निडल रोलर वियरिङ्गहरु	३०%
	८४८२.५०.००	- अन्य वेलनाकार (सिलिण्ड्रिकल) रोलर वियरिङ्गहरु	३०%
	८४८२.८०.००	- अन्य, संयुक्त (कम्बाइण्ड) बौलररोलर वियरिङ्गहरु समेत	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- अड्०गहरु (पार्ट्स):	
	८४८२.९१.००	-- बौलहरु, निडलहरु र रोलहरु	३०%
	८४८२.९९.००	-- अन्य	३०%
८४.८३		ट्रान्समिशन श्याफ्टहरु (क्याम श्याफ्टहरु र क्र्याफ्क श्याफ्टहरु समेत) र क्र्याङ्०क; बियरिङ्०ग हाउजिङ्०गहरु र प्लेन श्याफ्ट बियरिङ्०गहरु; गियरहरु र गियरिङ्०ग बौल वा रोलर स्क्र्यूहरु; गियर बक्सहरु र अन्य स्पीड चेन्जहरु, टौर्क कन्भर्टर्स समेत; फ्लाइह्वीलहरु र पुलीहरु, पुली ब्लौक समेत; क्लचहरु र श्याफ्ट कपलिङ्०गहरु (यूनिभर्सल ज्वायण्ट्स समेत) ।	
	८४८३.२०.००	- बियरिङ्०ग हाउजिङ्०गहरु, बौल वा रोल बियरिङ्०ग समाविष्ट (इनकरपोरेटिङ्०ग) भएका	३०%
८५०६		प्राथमिक रुपका सेल र व्याट्रीहरु ।	
	८५०६.१०.००	- म्यांगनिज डाइअक्साइड्	३०%
	८५०६.३०.००	- मरक्यूरिक अक्साइड्	३०%
	८५०६.४०.००	- सिल्भर अक्साइड्	३०%
	८५०६.५०.००	- लिथियम	३०%
	८५०६.६०.००	- एयर-जिङ्०क	३०%
	८५०६.८०.००	- अन्य	३०%
	८५०६.९०.००	- पार्टपुर्जाहरु	२०%
८५०९		स्वचालित विद्युत मोटरयुक्त विद्युत यान्त्रिक घरेलु उपकरणहरु ।	
	८५०९.१०.००	- भ्याकुम क्लिनर (निर्वात परिमार्जक)	२०%
	८५०९.३०.००	- भान्साको फोहर फाल्ने (किचेन वेस्ट डिस्पोजर्स)	२०%
	८५०९.४०.००	- खानेकुरा पिध्ने र मिसाउने (फुड ग्राइण्डर र मिक्सर्स); फलफूल वा वनस्पतिको रस झिक्ने (जूस एक्स्ट्र्याक्टर)	२०%
	८५०९.८०.००	- अन्य उपकरणहरु	२०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८५१७		तार दूर वार्ता (लाइन टेलिफोनी)वा तार दूरलेखन (लाइन टेलिग्राफी) निमित्तका वैद्युतिक ओजार (ऐपरेटस), तार रहित (कोर्डलेस) हाते सेटहरु (ह्याण्डसेट्स) सहितका तार दूरवार्ता (लाइन टेलिफोन) सेटहरु र वाहक -प्रवाह तार प्रणीली (क्यारियर करेण्ट लाईन सिस्टमस) वा आङ्किक तार प्रणाली (डिजिटल लाइन सिष्टम्स) निमित्तका दूर संचार उपकरण (टेलिकम्प्युनिकेशन एपरेटस) समेत; भिडियोफोनहरु ।	
		- प्रतिकृति (फ्याक्सिमाइल) यन्त्रहरु र दूरमुद्रण यन्त्रहरु (टेलिप्रिण्टर्स) :	
	८५१७.२१.००	-- प्रतिकृति यन्त्रहरु (फ्याक्सी माईल मशिन्स)	१०%
	८५१७.२२.००	-- दूर मुद्रण यन्त्रहरु (टेलिप्रिण्टर्स)	१०%
८५२१		भिडीयो ट्यूनर समाविष्ट भएको वा नभएको भिडियो रेकर्डिड० वा रिप्रोड्यूसिड० (उतार्ने) उपकरणहरु ।	
	८५२१.१०.००	- चुम्वकीय टेप प्रकारको	३०%
	८५२१.९०.००	- अन्य	३०%
८५२३		ध्वनि रिकर्ड (लेखन) गर्ने वा यस्तै अन्य दृश्य अभिलेखन गर्न अभिलेखन (रिकर्ड) नगरिएका तयारी माध्यम (मिडिया), भाग ३७ का उत्पादनहरु वाहेक ।	
		- चुम्वकीय टेपहरु :	
		-- चौडाई ४ एम.एम. सम्मको :	
	८५२३.११.१०	--- कम्प्यूटरका	५%
	८५२३.११.९०	--- अन्य	२०%
		-- चौडाई ४ एम.एम.भन्दा बढीको तर ६.५ एम.एम. सम्मको :	
	८५२३.१२.१०	--- कम्प्यूटरका	५%
	८५२३.१२.९०	--- अन्य	२०%
		-- चौडाई ६.५ एम.एम.भन्दा बढीको	
	८५२३.१३.१०	--- कम्प्यूटरका	५%
	८५२३.१३.९०	--- अन्य	२०%
		- म्याग्नेटिक डिस्क :	
	८५२३.२०.१०	-- कम्प्यूटर हार्ड डिस्क	५%
	८५२३.२०.९०	-- अन्य	२०%

आधिकारिकता: मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	८५२३.३०.००	- चुम्वकीय धर्का (म्याग्नेटिक स्ट्राइप) समाविष्ट भएका पत्रहरु (कार्ड्स)	२०%
		- अन्य :	
	८५२३.९०.१०	-- कम्प्यूटरका	५%
	८५२३.९०.९०	-- अन्य	२०%
८५२४		रेकर्डहरु, टेपहरु र ध्वनि रेकर्ड गरिएका अन्य माध्यम वा अन्य यस्तै दृश्य वस्तु (फेनोमेना) को रेकर्ड गरिएका वस्तु, रेकर्ड उत्पादन गर्ने मेट्रिक्स र माष्टर समेत, तर भाग ३७ को उत्पादन वाहेक।	
	८५२४.१०.००	- ग्रामोफोन रेकर्ड	२०%
	८५२४.४०.००	- ध्वनि (साउण्ड) वा आकृति (इमेज) बाहेक दृश्य घटना (फेनोमेना) उत्पादन गर्न निमित्तको चुम्बकीय (म्याग्नेटिक) टेपहरु	२०%
		- अन्य चुम्बकीय (म्याग्नेटिक) टेपहरु :	
		-- ४ मिमि मा नबढ्ने चौडाइको :	
	८५२४.५१.१०	--- कम्प्युटरका	५%
	८५२४.५१.९०	--- अन्य	२०%
		-- ४ मिमिभन्दा बढी तर ६.५ मिमि मा नबढ्ने चौडाइको :	
	८५२४.५२.१०	--- कम्प्युटरका	५%
	८५२४.५२.९०	--- अन्य	२०%
		-- ६.५ मिमि भन्दा बढी चौडाइको :	
	८५२४.५३.१०	--- कम्प्युटरका	५%
	८५२४.५३.९०	--- अन्य	२०%
	८५२४.६०.००	- चुम्बकीय धर्का (म्याग्नेटिक स्ट्राइप) समाविष्ट भएका पत्रहरु (कार्ड्स)	२०%
		- अन्य :	
		-- ध्वनि (साउण्ड) वा आकृति (इमेज) बाहेक दृश्यघटना (फेनोमेना) उत्पादन गर्नको लागि :	
	८५२४.९१.१०	--- कम्प्यूटरका फ्लोपी डिस्क	५%
	८५२४.९१.९०	--- अन्य	२०%
	८५२४.९९.००	--- अन्य	२०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८५२८		रेडियो प्रसारण (ब्रोडकास्ट) ग्राहकहरु (रिसिभर्स) अथवा ध्वनि वा भिडियो अभिलेखन (रिकर्डिङ्ग) वा उत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ्ग) उपकरणहरु (ऐपरेटस) समाविष्ट (इनकरपोटिङ्ग) भए वा नभएका, टेलिभिजन निमित्तका संग्रहण (रिसेप्सन) उपकरण (ऐपरेटस) ; भिडियो मोनिटरहरु (परिवीक्षिकहरु) र भिडियो प्रोजेक्टर (प्रक्षेपित्र)हरु ।	
		- रेडियो ब्रोडकास्ट रिसिभरहरु अथवा ध्वनि वा भिडियो अभिलेखन (रिकर्डिङ्ग) वा उत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ्ग) उपकरण समाविष्ट भए वा नभएका, टेलिभिजन निमित्तका संग्रहण (रिसेप्सन) उपकरण:	
		-- रंगीन (कलर):	
	८५२८.१२.१०	--- टेलिभिजन	३०% र प्र.इन्ची रु.१७०।-
		- भिडियो मोनिटर (परिवीक्षिक)हरु :	
	८५२८.२१.००	-- रंगीन (कलर)	३०% र प्र.इन्ची रु.१७०।-
	८५२८.३०.००	- भिडियो प्रोजेक्टर (प्रक्षेपित्र)हरु	३०%
८७.०२		ड्राइभर समेत १० वा सो भन्दा बढी यात्रुहरु वोक्ने मोटर गाडीहरु ।	
		- कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्वसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्द्ध डिजेल) भएको :	
	८७०२.१०.१०	-- मिनिवस र बसहरु (१५ सिट भन्दा बढीको)	३०%
	८७०२.१०.९०	-- अन्य (१४ सम्म सीट भएको)	८०%
		- अन्य :	
	८७०२.९०.१०	-- मिनिवस र बसहरु (१५ सीट भन्दा बढीको)	३०%
	८७०२.९०.९०	-- अन्य (१४ सम्म सीट भएको)	८०%
८७.०३		मूलत मानिसको यातायातको लागि वनेका मोटर कारहरु र अन्य मोटर गाडीहरु (शीर्षक नं. ८७.०२ वाहेकका), स्टेसन वागेन र रेसीङ कार समेत ।	
	८७०३.१०.००	- मूलत हिउंमा यात्रा गर्नका लागि बनेका गाडीहरु गल्फकार र यस्तै गाडीहरु	८०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

		- स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्वसन रेसीप्रोकेटिड० पिष्टोन इन्जिन भएका अन्य गाडीहरु	
		-- सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. ननाघेको :	
	८७०३.२१.१०	--- तीन पांग्रे गाडीहरु (अटोरिक्सा)	३०%
	८७०३.२१.९०	--- अन्य	८०%
	८७०३.२२.००	-- सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. नाघेको तर १,५०० सी.सी. ननाघेको	८०%
	८७०३.२३.००	-- सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर ३,००० सी.सी. ननाघेको	८०%
	८७०३.२४.००	-- सिलिण्डर क्षमता ३,००० सी.सी. नाघेको	८०%
		- कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) भएका अन्य गाडीहरु :	
	८७०३.३१.००	-- सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. ननाघेको	८०%
	८७०३.३२.००	-- सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेको	८०%
	८७०३.३३.००	-- सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघेको	८०%
	८७०३.९०.००	- अन्य	८०%
८७.०४		वस्तु वा सामानहरु ढुवानीको प्रयोगका अन्य मोटर गाडीहरु ।	
	८७०४.१०.००	- राजमार्ग वाहिरको प्रयोगका लागि निर्मित डम्परहरु	३०%
		- अन्य, कंप्रेसन इग्निसन इन्टरनल कम्वसन पिष्टोन इन्जिन (डीजेल वा अर्ध डिजेल) भएका :	
	८७०४.२१.००	-- वाहनको कूल तौल (जी.भी. डब्लु) ५ टन ननाघेको	३०%
	८७०४.२२.००	-- वाहनको कूल तौल (जी.भी.डब्लु.) ५ टन नाघेको	३०%
	८७०४.२३.००	-- वाहनको कूल तौल (जी.भी.डब्लु) २० टन नाघेको	३०%
		- अन्य स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्वसन पिष्टोन इन्जिन भएको :	
	८७०४.३१.००	-- वाहनको कूल तौल (जी.भी.डब्लु) ५ टन ननाघेको	३०%
	८७०४.३२.००	-- वाहनको कूल तौल (जी.भी.डब्लु) ५ टन नाघेको	३०%
	८७०४.९०.००	- अन्य	३०%
८७.१०	८७१०.००.००	हतियारहरुसंग जोडिएका वा नजोडिएका ट्याङ०कहरु र अन्य हतियारवन्द युद्धका हतियारहरु, मोटर जडिएका र तिनका पार्टपूर्जाहरु ।	३०%

८७.११		मोटरसाइकलहरु (मोपेड सहित) र साइड कार रहित वा सहित साइकलमा सहायक मोटर जडान गरेको साइडकारहरु ।	
	८७११.१०.००	- सिलिण्डर क्षमता ५० सी.सी. ननाघेको रेसिप्रोकेटिड० इन्टरनल कम्वसन पिप्टोन इन्जिन	३०% र प्र.सीसी रु.८०।-
	८७११.२०.००	- सिलिण्डर क्षमता ५० सी.सी. नाघेको तर २५० सी.सी. ननाघेको रेसिप्रोकेटिड० इन्टरनल कम्वसन पिप्टोन इन्जिन	३०% र प्र.सीसी रु.८०।-
	८७११.३०.००	- सिलिण्डर क्षमता २५० सी.सी. नाघेको तर ५०० सी.सी. ननाघेको रेसिप्रोकेटिड० इन्टरनल कम्बसन पिप्टोन इन्जिन	३०% र प्र.सीसी रु.८०।-
	८७११.४०.००	- सिलिण्डर क्षमता ५०० सी.सी. नाघेको तर ८०० सी.सी. ननाघेको रेसिप्रोकेटिड० इन्टरनल कम्बसन पिप्टोन इन्जिन	३०% र प्र.सीसी रु.८०।-
	८७११.५०.००	- सिलिण्डर क्षमता ८०० सी.सी. नाघेको रेसिप्रोकेटिड० इन्टरनल कम्बसन पिप्टोन इन्जिन	३०% र प्र.सीसी रु.८०।-
	८७११.९०.००	- अन्य	३०% र प्र.सीसी रु.८०।-

आर्थिक ऐन,२०५३ को अनुसूची १ को भाग ८७ को दरहरु पछिको द्रष्टव्यलाई खारेज गरी देहायको द्रष्टव्य राखिएको छ :

द्रष्टव्य :

१. पुराना र प्रयोग भइसकेको उत्पादन वा दर्ता भएको ५ वर्ष भित्रका डिजेल र पेट्रोलबाट चल्ने सवारी र ढुवानी साधनहरु पैठारी हुंदा महल नं. ४ को दर अनुसार लाग्ने भंसार महसुल समेत हिसाव गरी हुन आउने कुल महसुलमा उत्पादन भएको दोश्रो वर्ष भए १० प्रतिशत तेश्रो, चौथौ र पांचौ वर्ष भए २५ प्रतिशत पुन थप गरी महसूल असूल गरिनेछ ।

२. कार्नेट अन्तरगत पर्यटकहरुले ल्याएका व्यक्तिगत प्रयोगका यातायातका साधनहरु नेपाल अधिराज्यभित्र अस्थायी रुपमा प्रथम पटक प्रवेश गरेको मितिले प्रत्येक १२ महिना (एकवर्ष) को अवधिमा लगातार वा पटक पटक गरी जम्मा ६ महिनाको अवधिसम्म नेपाल अधिराज्यभित्र विना महसुल राख्न पाउनेछन् । यसरी ल्याइएका (पैठारी भएका) यातायातका साधनहरु ६ महिनाभित्र फिर्ता नलगेमा स्वत जफत हुनेछ । तर दुर्घटना ग्रस्त भई प्रहरी हिरासतमा रहेको भनी जिल्ला प्रहरी कार्यालयले सिफारिस गरेको वा मर्मत गर्न वर्कसपमा रहेको भन्ने रजिष्टर्ड वर्कसपको सिफारिस वमोजिमको अवधि भने भन्सारको कार्नेटमा तोकिदिएको अवधिमा गणना हुनेछैन । यसरी कार्नेट अन्तरगत पैठारी भएका सवारी साधनहरु २०४९।४।१ देखि दान दातव्य वा उपहार दिन वा बिक्री गर्न पाउनेछैन ।

३. कार्नेट वाहेक अस्थायी तवरवाट पैठारी गरी ल्याएका मोटरकार, स्टेशन वाइगन, लैण्डरोभर, जीप, ट्रक, ट्याक्टर, लहरी, भ्यान र मोटर साइकल आदि साधनहरु र

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तिनका टेलर समेतमा निम्न लेखिए बमोजिम भन्सार महसूल लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

(क) अस्थायी पैठारी गरी ल्याएको ट्याक्टरमा दैनिक रु.५०। का दरले अस्थायी पैठारी महसूल असूल गरिनेछ तर टेलर फिट भएको ट्याक्टर वा टेलर मात्र अस्थायी पैठारी गरी ल्याएमा प्रति दिन रु.२००। का दरले अस्थायी पैठारी महसुल असुल गरिनेछ । तर मालवस्तु बोकी ल्याएका टेलर सहितको ट्याक्टर १२ घण्टाभित्र रित्तै फर्किगएमा सो ट्याक्टरको अस्थायी पैठारी महसूल लिइनेछैन। यसरी पैठारी गरी ल्याएको ट्याक्टर टेलर वा टेलर सहितको ट्याक्टर तीन महिनाभन्दा बढी नेपाल अधिराज्यमा राख्न पाइने छैन ।

(ख) अस्थायी तवरबाट पैठारी गरिएका र कार्नेट नभएका सवारी साधनहरु एक आर्थिक वर्षमा दुइ पटकसम्मको लागि ७ दिनसम्म कुनै महसूल नतिरी नेपाल अधिराज्यभित्र राख्न पाइनेछ । त्यसपछि ३० दिनसम्मको दैनिक रु.१००।- र सो ३० दिन पछिको अरु ३० दिनको दैनिक रु.२००।- अस्थायी महसूल लाग्नेछ । तर मोटर साइकल तथा स्कुटरको हकमा पहिलो ३० दिनको दैनिक रु.२५।- र पछिल्लो ३० दिनको देनिक रु.५०।- महसूल लाग्नेछ । तीन पांग्रे सवारी साधनमा दैनिक रु.५०। महसूल लाग्नेछ र १५ दिनभन्दा बढी राख्न पाइने छैन ।

(ग) सामानहरुको परिवहनको लागि गाडीहरुलाई अस्थायी रुपमा ६ महिनासम्म पैठारी गर्न सकिनेछ । यस्तोमा अस्थायी पैठारी महसूल लिइनेछ । त्यस्तो अस्थायी पैठारी महसूल भेरी अंचल र सो भन्दा पूर्वका इलाकाहरुको लागि पैठारी भएकोमा प्रति दिनको रु.३००। का दरले र भेरी अंचल भन्दा पश्चिमको इलाकाको लागि पैठारी भएमा प्रति दिनको रु.२००। का दरले असूल गरिनेछ ।

(घ) अस्थायी पैठारी गरी ल्याएका सवारी र ढुवानीका साधनहरु अनिवार्य रुपमा फिर्ता लग्नु पर्नेछ । उपरोक्त (क), (ख) र (ग) मा उल्लेखित सवारी र ढुवानीका साधनहरु तोकिए बमोजिमको अवधिभन्दा बढी बसेको फेला परेमा वा नेपाल अधिराज्यभित्र झुठ्ठा विवरण दिई वसेको ठहरेमा जफत गर्न सकिनेछ । फिर्ता लैजाने क्रममा मनासिब कारण भएमा गाडीको मोल र त्यसमा लाग्ने महसूलमा नबढ्ने गरी दैनिक रु.५००। का दरले महसूल असूल गरी फिर्ता लैजान दिन सकिनेछ ।

(ङ) विदेशवाट माल लादी ल्याएको ट्रकलाई र रित्तो कन्टेनर लादी आएको टेलरलाई सो माल चाहिने ठाउंमा गिराउन निमित्त ७२ घण्टासम्म सो ट्रक वा टेलरको अस्थायी पैठारी महसूल लिइने छैन । तर, यस्तो ट्रकले भन्सारको क्षेत्रभित्र राखेको माल वाहेक अन्यत्र कतैवाट पुन माल लादी निकासी गरेमा, सो ट्रकको अस्थायी महसूल लिइनेछ । भन्सार एरियाभित्र राखिएको माल विदेशवाट आउने जुनसुकै लहरी ट्रकले पनि नेपालभित्र प्रवेश गरेको ७२ घण्टाभित्र माल लादी लगेमा त्यस्तो ट्रक लहरीलाई पनि अस्थायी महसूल लिइनेछैन ।

श्री ५ को सरकारबाट भन्सार सुविधा (कुटनैतिक सुविधा) वा महसूल सुविधा पाई वा श्री ५ को सरकारको निर्णयबाट १ प्रतिशत भन्सार महसूल लिने वा महसूल छुट

अधिकारीकृत मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

2860

दिने निर्णय भई पैठारी भएका ढुवानी वा सवारीका साधनहरु उपयोग गरी विक्री गरेमा वा उपहार दिएमा वा आफैले उपयोग गरेमा दरवन्दी अनुसार र माथि उल्लेखित दफा १ अनुसार लाग्ने महसूलको ५० प्रतिशत मात्र लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन । तर, भन्सार महसूल छुट वा सुविधा पाउने गरी उपयोग गरेको ५ वर्ष अवधि भुक्तान भईसकेको सवारी साधनलाई मात्र उक्त छुट दिइनेछ । सो सुविधा कुनै व्यक्तिको हकमा उपलब्ध गराउंदा निजको नेपाल अधिराज्यमा पदाधिकार रहेको अवधिभर एकपटक मात्र दिइनेछ ।

५ भाग ८७ को गाडी र तिनका चेसिस पैठारी भएकोमा जुन किसिमको साधनको चेसिस वा जुन किसिमको गाडी भनी महसूल वुझाएको छ सोही किसिमको साधन भनी सवारी दर्ता गर्नु पर्नेछ । अर्को किसिमको साधन भनी दर्ता गराउनु परेमा भन्सार कार्यालयले, महसूल नपुग हुने भए सो रकम असूल गरि स्वीकृति दिएको अवस्थामा मात्र यस्तो दर्ता गर्न सकिनेछ र उपरोक्तानुसार नभएको अवस्थामा भंसार ऐन नियम अनुसार कारवाही हुनेछ ।

६. यस भागको शीर्षक नं ८७०२ को प्रयोजनका लागि सीट संख्या गणना गर्नु पर्दा नियमित सीट वाहेक कण्डक्टर सीट एवं अन्य अतिरिक्त सीट तथा फोल्डीङ्ग सीट समेतलाइ गणना गरिनेछैन ।

७. विद्युत, ग्यांस वा व्याट्रीवाट मात्र चल्ने : (क) तीन पाङ्ग्रे सवारी (सफा टेम्पो) को चेसिस वा चेसिस सहितको इन्जीन लगायतका पार्टपुर्जाको पैठारीमा १ प्रतिशतमात्र भंसार लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्नेछैन (ख) टेम्पो देखि वाहेक अन्य सवारी तथा ढुवानी साधनको उत्पादन गर्ने उद्योगले उक्त सवारी साधनको उत्पादनमा मात्र प्रयोग हुने चेसिस सहितको इन्जीन, मोटर, एकुमुलेटर, व्याट्री, व्याट्री चार्जर आदि पार्टपुर्जाहरु पैठारी गरेमा ५ प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन ।

साथै विद्युत तथा व्याट्रीबाट मात्र चल्ने गरी उत्पादन भएका भाग ८७ का सवारी तथा ढुवानी साधनको पैठारीमा १० प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन ।

८. यातायात व्यवस्था कार्यालयमा दर्ता भइसकेका डिजेल तथा पेट्रोलबाट चल्ने टेम्पोहरुलाई व्याट्रीबाट संचालन गरी सफा टेम्पो वनाउने प्रयोजनका लागि सम्वन्धित टेम्पोधनीले पैठारी गर्ने यन्त्र तथा उपकरणमा यातायात व्यवस्था कार्यालयको सिफारिसमा १ प्रतिशत मात्र भंसार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्नेछ ।

८९०७		अन्य तैरिने संरचनाहरु (जस्तै र्‍याफ्‌ट, ट्रयांक, कोफरडेम, (पानी जमाउने) (ल्याण्डिङ स्टेजेज), व्वायज (मार्गदर्शन चिन्ह) विकोन (शीर्षक गृह)।	
	८९०७.१०.००	- हावा भरेको र्‍याफ्ट (प्लास्टिकको नाउ)	१०%
	८९०७.९०.००	- अन्य	१०%
८९०८	८९०८.००.००	ब्रेकिङ्ग-अप निमित्तका जहाजहरु र अन्य तैरने संरचनाहरु ।	१०%
९०.०४		चश्माहरु, गगल्सहरु र यस्तै सामान, सुधारात्मक, सुरक्षात्मक वा अन्य ।	

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	९००४.१०.००	- धूपका चश्माहरु (सन ग्लासेस)	२०%
९३.०१	९३०१.००.००	रिभल्वरहरु, पिस्तोलहरु र शीर्षक नं.९३.०७ का शस्त्रास्त्र (आर्मस) वाहेकका सैनिक हातहतियारहरु (मिलिटरी विपन्स) ।	३०% र प्रति गोटा रु.३०००।-
९३.०२	९३०२.००.००	शीर्षक नं.९३.०३ वा ९३.०४ वाहेकका रिभल्वरहरु र पिस्तोलहरु ।	३०% र प्रति गोटा रु.३०००।-
९३.०३		अन्य आग्नेयास्त्र र विष्फोटको मात्रा (एक्सप्लोसिभ चार्ज)मा प्रयोग गरेर संचालन गरिने यस्तै साधनहरु (जस्तै-आखेटका सटगनहरु (स्पोर्टिङ्ग सटगनन्स) र राइफलहरु, मोहरी (मजल)मा बारुद हाल्ने अग्न्यास्त्र, भेरिपिष्टल र सूचना सम्वन्धी उज्यालो दिन मात्र अभिकल्पना (डिजाइन) गरिएका अन्य साधनहरु, ब्ल्यांकफायर (आवाजी कारतूस पड्काउने) पिस्तोल र रिभल्वर, क्याप्टिभ बोल्ट ह्यूमेन किलर्स, लाइन थ्रोइङ गन्स ।	
	९३०३.१०.००	- बारुद खाद्ने (मजल लोडिङ) अग्न्यास्त्र	३०% र प्रति गोटा रु.३०००।-
	९३०३.२०.००	- अन्य आखेटको, शिकारको वा तारो हान्ने सटगन्स, कम्बिनेशन सटगन राइफल समेत	३०% र प्रति गोटा रु.३०००।-
	९३०३.३०.००	- अन्य आखेटका, शिकारको वा तारो हान्ने राइफलहरु	३०% र प्रति गोटा रु.३०००।-
	९३०३.९०.००	- अन्य	३०% र प्रति गोटा रु.३०००।-
९३.०४	९३०४.००.००	अन्य शस्त्रास्त्र (जस्तै कमानी, हावा वा ग्यासवाट चल्ने वन्दुक र पिस्तोल, लठ्ठी) (ट्रन्शन्), शीर्षक नं.९३.०७ का वाहेक ।	३०%
९३.०५		शीर्षक नं.९३.०१ देखि ९३.०४ सम्मका सामानहरुका पार्टपूर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरु ।	
	९३०५.१०.००	- रिभल्वर वा पिस्तोलको	३०%
		- सटगनको वा शीर्षक नं.९३.०३ को राइफलको :	
	९३०५.२१.००	-- सटगनको नाल	३०%
	९३०५.२९.००	-- अन्य	३०%
	९३०५.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

९३.०६		वम, ग्रिनेड, टर्पीडो (विस्फोटक), माइन (निस्फोट) मिसायल र यस्तै लडाइका गोली गठ्ठा र तिनका पार्टपूर्जाहरु; कार्ट्रिजेज (गोलि) र अन्य गोलि गठ्ठा (एमुनिसन) र प्रोजेक्टाइल्स (प्रक्षेपास्त्र) र तिनका पार्टपूर्जाहरु, गोली (छर्रा) र गोलीको बारुद (कार्ट्रिज वाड) समेत ।	
	९३०६.१०.००	- रिपिट लगाउने (रिभेटिङ्ग) औजारका कार्तूसहरु वा क्याप्टिभ बोल्ट ह्यूमेन कीलरका कर्तुसहरु र तिनका अंगहरु (पार्ट्स)	३०%
		- सटगनका गोलीहरु र तिनका अंङ्गहरु (पार्ट) र हवाइवन्दुकका मट्याङ्ग्रा (पेलेट्स) र तिनका पार्टपुर्जा	
	९३०६.२१.००	-- गोलीहरु (कारतूसहरु)	३०%
	९३०६.२९ .००	-- अन्य	३०%
	९३०६.३०.००	- अन्य गोलीहरु (कारतूस) र तिनका पार्टपूर्जाहरु	३०%
	९३०६.९०.००	- अन्य	३०%
९३.०७	९३०७.००.००	तरवारहरु, कृपाणहरु, संगीनहरु, भालाहरु र यस्तै शस्त्रास्त्रहरु र तिनका पार्टपूर्जाहरु र तिनका म्यान तथा खोलहरु ।	३०%
९४.०१		विछ्यौनाको रुपमा परिवर्तन गर्न सकिने वा नसकिने सिट (आसन) (शीर्षक नं.९४.०२ वाहेक) र तिनका पार्टपूर्जाहरु ।	
	९४०१.१०.००	- हवाइजहाजमा प्रयोग हुने आसनहरु	३०%
	९४०१.२०.००	- मोटरगाडीहरुमा प्रयोग हुने आसनहरु	३०%
	९४०१.३०.००	- उचाइ घटीबढी गर्न सकिने घुम्ने आसन	३०%
	९४०१.४०.००	- वगैचाको आसन वा क्याम्पिङ उपकरण वाहेकका आसनहरु; विछ्यौनाको रुपमा परिवर्तन हुने समेत	३०%
	९४०१.५०.००	- वेत, ओजियर, वांस वा यस्तै पदार्थका आसनहरु	३०%
		- काठको फ्रेम भएको आसन :	
	९४०१.६१.००	-- गद्दादार आवरणयुक्त आसन (अपहोलस्टर)हरु	३०%
	९४०१.६९००	-- अन्य	३०%
		- धातुको फ्रेम सहितको अन्य आसनहरु	
	९४०१.७१.००	-- गद्दादार आवरणयुक्त आसनहरु	३०%
	९४०१.७९.००	-- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

	९४०१.८०.००	- अन्य आसनहरु	३०%
	९४०१.९०.००	- पार्टपुर्जाहरु	३०%
९४.०३		अन्य फर्निचर र तिनका पार्टपूर्जाहरु ।	
	९४०३.१०.००	- कार्यालयमा प्रयोग हुने धातुका फर्निचर	३०%
	९४०३.२०.००	- अन्य धातुका फर्निचर	३०%
	९४०३.३०.००	- कार्यालयमा प्रयोग हुने काठका फर्निचर	३०%
	९४०३.४०.००	- भान्छामा प्रयोग हुने काठका फर्निचर	३०%
	९४०३.५०.००	- सुत्ने कोठामा प्रयोग हुने काठका फर्निचर	३०%
	९४०३.६०.००	- अन्य काठका फर्निचर	३०%
	९४०३.७०.००	- प्लाष्टिकका फर्निचर	३०%
	९४०३.८०.००	- अन्य पदार्थका फर्निचर, बेत, ओसियर, बांस वा यस्तै पदार्थहरुको समेत	३०%
	९४०३.९०.००	- पार्टपुर्जाहरु	३०%
९४.०४		खाट पलङ्गहरु; ओछ्यानका सामानहरु र यस्तै फर्निसिङ्गका सामानहरु (सजावटका सामान) (जस्तै-डसना, सिरक, भुवा कोचेको दोलाइ, कुसनहरु (चकटी) गद्दादार कवच (पफ्स) र तकीयाहरु), स्प्रिङ्ग (कमानी) जोडेको वा भित्र केही वस्तु कोचेको वा भित्रपट्टि कुनै पदार्थ वा कोषीय रबर वा प्लाष्टिक हालेको वा कसेको, ढाकिएको वा नढाकिएको ।	
	९४०४.१०.००	- खाट वा पलङ्गहरु	३०%
		- डसनाहरु :	
	९४०४.२१.००	-- ढाकिएको वा नढाकिएको कोषीय रबर वा प्लाष्टिकहरुका	३०%
	९४०४.२९.००	-- अन्य पदार्थहरुको	३०%
९५.०४		खेलवाडको मेला (फन फेयर) का सामानहरु, पिनटेवुलहरु, विलियार्डहरु, क्यासिनो खेलका विशेष टेवुलहरु र स्वचालित वाउलिङ एली (खेल्ने ठाउं र वाटो सम्वन्धी) उपकरणहरु समेत भएका टेवुल वा वैठकका खेलहरु ।	
	९५०४.१०.००	- टेलिभिजन ग्राहक यन्त्र प्रयोग गरिने भिडीयो गेम	२०%
	९५०४.४०.००	- खेल्ने तासहरु	२०%

९५.०६		यस भागको अन्यत्र उल्लेख नभएको वा समावेश नभएको सामान्य शारीरिक व्यायाम, जिम्नाष्टिक, एथलेटिक अन्य खेलहरु (टेवल टेनिस समेत) वा वाहिर खेलिने खेलका सामानहरु र उपकरणहरु; सुइमिङ० पुल (पौडिने तलाउ) र प्याडलिङ० पुल (जलक्रीडा गर्ने तलाउ) ।	
	९५०६.७०.००	- हिउंमा लाउने जुत्ता र रोलर जुत्ता, स्केट सहितको हिउंमा लाउने बुट समेत	३०%
९६.०५	९६०५.००.००	व्यक्तिगत श्रृङ्०गार, सिलाइ वा पाउपोश वा कपडाहरु सफाइ गर्ने भ्रमणका सेटहरु ।	३०%
९६.०७		स्लाइड फास्नरहरु र तिनका अंशहरु ।	
		- स्लाइट फास्नरहरु :	
	९६०७.११.००	-- अपधातुको चेन-स्कूपहरु जडेको	३०%
	९६०७.२०.००	- अंश वा भागहरु (पार्ट्स)	१०%
९६.१४		धूमपान गर्ने पाइपहरु (पाइप वाउलहरु समेत) र सिगार वा चुरोट धारक (होल्डर्स) र तिनका भागहरु ।	
	९६१४.२०.००	- पाइपहरु र पाइप वाउलहरु	३०%
	९६१४.९०.००	- अन्य	३०%
९६.१६		अत्तरका पचकाहरु (सेन्ट स्प्रेज) र यस्तै सफाइ र श्रृङ्०गारिक पचकाहरु र तिनका माउण्ट्स हेड्स; श्रृङ्०गारिक वा सफाइका प्रयोगका पाउडर पफ्स र प्याड्स ।	
	९६१६.१०.००	- अत्तरका पचकाहरु र यस्तै श्रृङ्०गारिक पचकाहरु र तिनका माउण्ट्स र हेड्स	३०%
	९६१६.२०.००	- श्रृंगार प्रशाधन वा सरसफाइका सामानहरु प्रयोग गर्न (लगाउन) को लागि पाउडर-पफ्स र प्याड्स	३०%
९७.०१		हस्तकलाका रंगीन चित्रहरु, रेखा चित्रहरु र रंगीन पेन्सीलले वनाएका चित्रहरु (पेस्टेल्स), शीर्षक नं.४९०६ अन्तर्गत पर्ने चित्रहरु वाहेक र हातले रंग भरिएका वा हातले अलंकृत तयारी सामानहरु वाहेक; भावपूर्ण कलाहरु (कलेजेज) र यस्तै अलंकृत वुट्टा भरेको पातो (प्ल्याक) ।	
	९७०१.१०.००	- रंगीन चित्रहरु, रेखाचित्रहरु र रंगीन पेन्सीलले वनाएका चित्रहरु (पेस्टेल्स)	३०%
	९७०१.९०.००	- अन्य	३०%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

९७.०२	९७०२.००.००	मौलिक उत्कीर्णन चित्रहरु (इनग्रेभिङ्गस), छापाहरु र शिलामुद्रण (लिथोग्राफ्स) ।	३०%
९७०३	९७०३.००.००	जुनसुकै पदार्थमा कुँदिएका मौलिक शिल्पकारिताका कृतिहरु (स्कल्पचर) र मूर्तिकलाहरु (स्टाच्यूरी) ।	३०%
९७०५	९७०५.००.००	जीवविज्ञात्रन, वनस्पति, खनिज, शरीर रचना सम्वन्धी, ऐतिहासिक, वास्तुकला सम्वन्धी जीवाश्म विज्ञान, मानव जाति शास्त्र सम्वन्धी वा मुद्रा सम्वन्धी संग्रहहरु र संग्रहकर्ताका रुचिका संग्रहणीय वस्तुहरु ।	३०%
९७०६	९७०६.००.००	१०० वर्ष अवधि नाघेको पुरातात्विक वस्तुहरु ।	३०%

आर्थिक ऐन,२०५३ को अनुसूची १ को पैठारी महसूल सम्वन्धी अन्य व्यवस्थालाई खारेज गरी देहायको व्यवस्था राखिएको छ :

पैठारी महसूल सम्वन्धी अन्य व्यवस्था :

१. नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने माल सामानको भन्सार प्रयोजनको लागि मूल्य कायम गर्दा नेपाल अधिराज्यको भन्सारसम्म पर्न आएको ढुवानी र बीमा खर्च समेत जोडी (सि.आई.एफ.) मूल्य कायम गरिनेछ । यस्तो मूल्यांकन सामान्यत: विदेशी मुद्रामा गरिनेछ ।

२. हवाई मार्गवाट पैठारी हुने मालवस्तुहरुको ढुवानी खर्च निर्धारण गर्दा स्थलमार्गबाट नेपाल अधिराज्यका सिमानास्थित भन्सार कार्यालयहरुमा मालसामान पैठारी गर्दा लाग्ने ढुवानी खर्च सरह खर्च जोडी भन्सार महसूल लिइनेछ ।

३. भारतबाट डि.आर.पी. (ड्यूटी रिफण्डेबल प्रोसेडुयर) प्रक्रियाद्वारा पैठारी हुने मालवस्तुमा अनुसूची १ बमोजिम पैठारी भन्सार महसूल लाग्नेछ । यसरी डि.आर.पी. अन्तरगत पैठारी हुने मालसामानको भन्सार प्रयोजनको लागि मूल्य कायम गरिंदा भारत सरकारबाट फिर्ता हुने शुल्क र करको रकम समावेश नगरी कारखाना वा डिपो मूल्यमा ढुवानी र वीमा वापतको रकम जोडिने छ । यसरी कायम हुने मूल्यमा लाग्ने भन्सार दर अनुसार महसूल हिसाव गरी त्यसमा भारत सरकारले फिर्ता गर्ने रकम कटाई बाँकी रकम मात्र असूल गरिनेछ । डि.आर.पी. अन्तरगत भारतीय अन्त:शुल्क लागि पैठारी भएका मालसामानको नेपाल अधिराज्यको सिमानासम्मको ढुवानी वापतको रकम छुट्टै स्पष्ट रुपमा इन्भ्वाइसमै उल्लेख भएर आएमा र वीमाको हकमा नेपाल वा भारतका वीमा कम्पनीमा वीमा गरी तिरेको वीमा प्रिमियम वापतको विलवीजक समेत पेश भई आएको अवस्थामा सोही भाडा र वीमाको रकमलाइ मान्यता दिइनेछ ।

४. महसूल सुविधा वा भन्सार सुविधामा पैठारी भएका वा एक प्रतिशत मात्र महसूल लिने गरी पैठारी भएको वा पछि फिर्ता गरिने शर्तमा, लगतमा वा अस्थायी पैठारी भएका माल वा वस्तु नेपाल अधिराज्यभित्र कसैलाइ उपहार दिएमा वा विक्री गरेमा वा पैठारी गर्नेले आफ्नै प्रयोजनको लागि राख्ने भएमा त्यस्तो माल वा वस्तुको पैठारी हुंदाको अवस्थामा कायम भएको मूल्यमा ढुवानी वा सवारी साधन (डम्पर, क्रेन जस्ता हेभी इक्वीपमेण्ट समेत) भएमा वार्षिक १० प्रतिशत र अन्य मालवस्तु भएमा ५ प्रतिशत को दरबाट अधिकतम ५ वर्षसम्मको लागि ह्रासकट्टी गरी बाँकी मूल्यमा नियमानुसार लाग्ने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

महसूल लिइनेछ । यसरी मूल्य कायम गर्दा पनि (त्यस्तै साधनको अन्य नियमित पैठारीमा गरिने मूल्य भन्दा धेरै फरक भएको अवस्थामा वाहेक) सामान्यत पैठारी गर्दा कायम गरेको विदेशी मुद्रालाई नै आधार मानी विदेशी मुद्रामा नै मूल्य कायम गरी महसूल निर्धारण गरिनेछ । यस्तो ह्रास कट्टीको सुविधा पैठारी हु्दाको अवस्थामा पूरा अवधि उपयोग भइसकेको हकमा प्रदान गरिने छैन ।

५ भन्सार महसूल वुझाउनु पर्ने मालवस्तुको मूल्यांकन विदेशी मुद्रामा भएकोमा सोको नेपाली रुपैयामा परिवर्तन गर्दा राष्ट्र वैंकबाट तोकिएको विनिमय दरलाई परिवर्तन दर कायम गरिनेछ ।

६. कुनै खास कार्य वा प्रयोजनको लागि अस्थायी तवरबाट पछि फिर्ता लैजाने शर्तमा, लगतमा पैठारी भएका सवारी साधन, यन्त्र औजार लगायत अन्य माल वस्तुहरु उक्त कार्य समाप्त भएपछि नेपालभित्र कसैलाई उपहार दिइ वा विक्री गरी वा आफैले प्रयोग गर्ने गरी महसूल वुझाई सकेको अवस्थामा बाहेक ३ महिनाभित्र फिर्ता लगिसक्नु पर्नेछ । उचित तथा मनासिव कारण भई श्री ५ को सरकारले थप म्याद दिएकोमा बाहेक १० प्रतिशत का दरबाट थप महसूल लिने गरी अरु ३ महिनासम्म राख्न सकिने छ । म्यादभित्र महसूल नबुझाएमा वा फिर्ता नलगेमा केशको औचित्य हेरी चोरी पैठारी सरह कारवाही गर्न सकिनेछ ।

७. उत्पादन वा दर्ता भएको ५ वर्षभन्दा पुरानो सवारी वा ढुवानीका साधनहरु (कृषि कार्यमा प्रयोग हुने ट्र्याक्टर, एम्वुलेन्स, दमकल बाहेक) पैठारी गर्न पाइने छैन । तर तेश्रो मुलुकमा कम्तीमा १ वर्ष बसी कुनै व्यवसाय (सेवा, अध्ययन तथा तालीम समेत) र भारतमा कूटनैतिक नियोगमा वा सेनामा कार्य गरेर फर्केका नेपाली नागरिकहरुले आफैले प्रयोग गरेका निजी सवारी साधन ल्याएमा वा कूटनैतिक सुविधा पाउने व्यक्ति वा निकायले पैठारी गरेकोमा यो वन्देज लागू हुने छैन ।

८. उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रचलित वैंकिङ्ग प्रणाली अनुसार प्रतीतपत्रको माध्यमद्वारा निकासी गर्ने भएमा निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ प्रतीतपत्र खोली पैठारी गर्दा लाग्ने दरवन्दी बराबरको वैंक ग्यारेण्टी लिई सोको आधारमा तोकिएको रित पुर्‍याई लगतमा राखी पैठारी गर्न दिन सकिनेछ । आयातकर्ताले सम्वन्धित निकायवाट प्रमाणित कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थको उपयोग खपतको अनुपात, विदेशमा निकासी गर्ने सम्झौता वा अर्डर डकुमेण्ट र विदेशी पैठारी कर्ताले वैंकिङ्ग प्रक्रिया पूरागरी खोलेको कन्फर्म प्रतीतपत्र वा अन्य प्रामाणिक वैंकिङ्ग कागजात पेश गरेपछि मात्र उल्लिखित सुविधा प्रदान गर्न सकिनेछ । साथै, उद्योगहरुले आफ्नो उत्पादन स्वदेशमै महसूल सुविधा वा आंशिक, छुट पाएको आयोजना वा यस्तो सुविधा प्राप्त निकायलाई परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा विक्री गर्ने सम्झौता भएको अवस्थामा दर र परिमाण समेत खुलेको सो सम्झौता वा अर्डर डकुमेण्ट र खपतको अनुपात सहित आवेदन गरेको अवस्थामा पनि उल्लिखित सुविधा प्रदान गर्न सकिने छ । यस्तो कच्चा वा सहायक कच्चा पदार्थ उपयोग गरी तयार भएको मालवस्तु निकासी गरी विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको र स्वदेशमै विक्री गरेको हकमा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा तोकिएको अवधिभित्र विक्री भएको प्रमाण पेश गरेपछि मात्र वैंक ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ । यसरी पैठारी गरेको कच्चा पदार्थवाट ६ महिनाभित्र तयारी वस्तु वनाई निकासी नगरेमा वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै विक्री नगरेमा सोमा पैठारी गर्दाको दिनमा लाग्ने भंसार महसूल तथा विक्रीकरका साथै लाग्ने भंसार महसूलमा थप ५० प्रतिशत जोडी असूल उपर गरिनेछ । पैठारी कच्चा पदार्थ आंशिक रुपमा मात्र प्रयोग भएमा प्रयोग नभएजति कच्चा पदार्थको मात्र भंसार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

महसूल तथा विक्रीकर लिइनेछ । यसरी महसूल तथा विक्रीकर असूल गर्दा बैंक ग्यारेण्टीवाट नपुग भएमा पैठारीकर्तावाट असूल उपर गरिनेछ ।

८.१. भंसार तथा विक्रीकर प्रयोजनका लागि ग्यारेण्टी लिंदा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट स्वीकृत प्राप्त वित्तीय कम्पनीको ग्यारेण्टीलाई समेत मान्यता दिइनेछ ।

८.२ नेपालको अन्य राष्ट्रहरुसंग भएका द्विपक्षीय तथा वहुपक्षीय सम्झौता वा सन्धी प्रतिकूल नहुने गरी श्री ५ को सरकारले तोकेको प्रकृया वमोजिम एक मुलुकवाट आयातित मालवस्तुहरु पुन अर्को मुलुकमा ३ महिनाभित्र निर्यात गर्ने गरी पैठारी गरेमा केशको औचित्य हेरी उक्त मालवस्तुमा दरवन्दी अनुसार लाग्ने भंसार तथा विक्रीकर रकम धरौटीमा राखी पैठारी गर्न दिन सकिनेछ । यस्ता वस्तुहरु निकासी गर्दा पैठारी गर्दाको अवस्थामा भुक्तानी गरेको विदेशी मुद्रामा नघट्ने गरी आर्जन गरेको प्रमाण र निकासी भएको प्रमाण पेश गरेपछि धरौटी रहेको रकमवाट धरौटी रहेको पैठारी महसुलको १० प्रतिशत मात्र कटाई वांकी धरौटी रकम फिर्ता हुनेछ ।

९ पैठारी भएको मालवस्तुको भन्सार महसुल निर्धारण गर्दा कुन मालवस्तु भन्सार दरवन्दीको कुन शीर्षक नम्बरमा पर्दछ भन्ने दुविधा परी भन्सार ऐन, (संशोधन सहित) २०१९ को दफा ४४क बमोजिम भन्सार महानिर्देशकले शीर्षक नम्बर तोक्दा, अन्तर्राष्ट्रिय कन्भेन्सनको आधारमा गर्नुपर्नेछ । यसको लागि नेपाल समेत सदस्य रहेको विश्व भंसार संगठनको औपचारिक अंग्रेजी प्रतिलाई मुख्य आधार मानिनेछ ।

१०. मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयमा दर्ता नभएका पैठारीकर्तासंग दोव्वर गरी असूल गरिएको (२०% ले असूल गरेको) विक्रीकर रकममध्ये २५% रकम विक्रीकर फिर्ता दिने प्रयोजनका लागि अलग धरौटी खातामा जम्मा गरिनेछ र सोही धरौटी खाताबाट विक्रीकर फिर्ता गर्न ठहर भएको रकम तोकिएको प्रकृया अनुसार फिर्ता दिइनेछ ।

११. <u>विविध</u> :

(क) १. विक्रेतामा दर्ता भएका पुनप्रशोधन गर्ने उद्योगहरुले पैठारी गरेको भाग ७२ मा पर्ने पीग आइरन, फलामको स्क्र्याप (पत्रु) र अवशेषको पैठारीमा लाग्ने भन्सार महसूलमा ८० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

२. विक्रेतामा दर्ता भएका फलाम सम्बन्धी उद्योगहरुले पैठारी गर्ने शीर्षक नम्वर ७२१४.९९१०, मा उल्लेखित पुनर्वेलन योग्य छड, डण्डी र लाप्सामा लाग्ने महसूलमा ४० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

३. धागो प्रयोग गरी उत्पादन गर्ने विक्रेतामा दर्ता भएका उद्योगहरुले पैठारी गरेको कृत्रिम रेशाको धागोमा र धागो उत्पादन गरी उभेन स्याक्स बनाउने उद्योगहरुले पैठारी गर्ने भाग ३९ को एच. डी. पी. इ. यार्न ग्रेड ग्रयानुअल्समा समेत लाग्ने भन्सार महसुलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ । साथै विक्रेतामा दर्ता भएका धागो उद्योगहरुले पैठारी गरेका भाग ५४ र ५५ मा पर्ने पोलिष्टर र भिस्कोस स्टेपुल फाइबर्स एवं आंशिक चहकिलो पारिएको धागो (पी.ओ.वाइ) मा समेत ८० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

४. उद्योग, होटल, लगायत अन्य पर्यटन व्यवसाय, वित्तीय तथा शिक्षण संस्था, स्वीकृति प्राप्त अस्पताल तथा उपचार केन्द्रहरुले १० कि.वा. वा सो भन्दा बढी क्षमताको जेनेरेटर पैठारी गरेमा १ प्रतिशत मात्र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन । साथै, विक्रेतामा दर्ता भएका जेनेरेटर उत्पादन गर्ने उद्योगहरुले पैठारी गर्ने जेनरेटिड० पार्टस्मा १ प्रतिशत मात्र भंसार महसूल लाग्नेछ ।

५ हवाइजहाज, हेलिकोप्टर र त्यसको पार्टपूर्जामा १ प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर पूर्ण रुपले छुट हुनेछ ।

६. भन्सार महसूल दरवन्दीको भाग ३० मा पर्ने बाम (तरल वा मलमको रुपमा भएको) एवं उपशीर्षक नं. ३००३.९०.२० र ३००४.९०.२० का उत्पादनहरु वाहेकको औषधीको पैठारीमा लाग्ने महसूलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

७. भन्सार महसूल दरवन्दीको भाग ८४ अन्तर्गत ५ प्रतिशतसम्म महसूल लाग्ने औद्योगिक मेशिनहरु (मोल्डिड० गर्ने सांचो समेत) मा न्यूनतम १ प्रतिशत महसूल लाग्ने गरी ८० प्रतिशत भन्सार महसूल र विक्रीकर पूर्णरुपमा छुट हुनेछ । यस्ता मेशिनहरु सि.के.डी र एस. के.डी. अवस्थामा पैठारी हुंदा उल्लिखित सुविधा प्रदान गर्न द्विविधा भएमा दरवन्दी अनुसार लाग्ने महसूलको वैंक ग्यारेण्टी लिई जांचपास गर्न सकिनेछ र औद्योगिक स्थलमा मेशिन सम्पूर्ण रुपमा जडान भइसकेपछि तोकिएको समितिबाट निरीक्षण भई मेशिन ठहरिने जति सामानमा १ प्रतिशत भंसार महसूल लिई वांकी वैंक ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ ।

८. उद्योगहरुले औद्योगिक प्रयोजनका लागि भाग ८४ अन्तरगत पर्ने २ टन भन्दा बढी वजनको एयर कण्डीशनर यूनिट र सोका पार्टपुर्जा पैठारी गरेमा न्यूनतम १० प्रतिशत भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्नेछैन ।

९ विक्रेतामा दर्ता भएका उद्योगहरुले पैठारी गरेको भन्सार दरवन्दीकोको शीर्षक नं. २३०९ अन्तरगत पर्ने जीवजन्तुको आहाराको रुपमा प्रयोग हुने फिड सप्लीमेण्टमा र भाग २९ मा पर्ने केमीकलमा न्यूनतम १ प्रतिशत भन्सार महसूल लाग्ने गरी ८० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

(ख) भन्सार ऐनको दफा १३(क) बमोजिम कारवाही गर्दा सोही दफाको उपदफा १ को खण्ड (ख), (ग) अनुसार लाग्ने थप महसूल र उपदफा २ अनुसारको इजाजत दस्तुर समेत छुट हुनेछ ।

(ग) श्री ५ को सरकारको सम्वन्धित निकायबाट प्रमाणित गरी सुविधा दिनु पर्ने सिफारिस भएमा देहाय बमोजिमको पैठारीमा लाग्ने भन्सार महसूल तथा विक्रीकर पूर्ण रुपले छूट हुनेछ

१. पर्यटन उद्योगको प्रचार तथा प्रवर्द्धनको लागि नेपाल अधिराज्य वाहिरबाट छपाई ल्याएको स्तरीय प्रचार सामग्री,

२. वैकल्पिक उर्जाका श्रोत सम्बन्धी सामानहरु

क) वैकल्पिक उर्जाको श्रोत जस्तै हावाबाट विद्युत उत्पादन गर्ने हावा मिल र तिनका एसेसरिज र पार्टपूर्जा,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ख) सौर्य शक्तिबाट विद्युत उत्पादन गर्ने उपकरण र तिनका पार्टपूर्जा,

ग) गोवर ग्यास लगायत वायोग्यासका लागि आवश्यक पर्ने उपकरण जस्तै मेन ग्यास भल्भ, गोवरग्यास वत्ती, ग्यास टेप (व्रास) गोवरग्यास चुल्हो र तिनका पार्टपूर्जा, रिडक्सन इल्वो र रवर होज पाइप,

घ) गोवरबाट विद्युत उत्पादन गर्ने व्याट्री वनाउने उद्योगले आयात गर्ने कच्चा पदार्थ (उद्योगको वार्षिक क्षमता र स्वीकृत स्कीममा तोकिएको परिमाणसम्म) सो व्याट्री वनाउन आवश्यक कच्चा पदार्थहरु भनी उद्योग विभाग वा घरेलु उद्योग विभागबाट सिफारिस भई आएका कच्चा पदार्थहरु,

३. ट्रलीबस सेवा संचालन तथा विस्तारको लागि पैठारी गरिने यन्त्र, उपकरण, ट्रलीबस तथा त्यसका पार्टपुर्जाहरु,

४. अधिराज्यभरीका सरकारी अस्पताल तथा स्वास्थ्य चौकीलाई उपलव्ध गराउन श्री ५ को सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभागको नाममा पैठारी हुने भाग ३० का औषधिहरु र स्वीकृति प्राप्त तथा स्तरीय अस्पताल हो भनी प्रमाणीत अस्पताल संचालनको लागि आवश्यक पर्ने भाग ९० का मेडिकल एण्ड सर्जिकल यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु, भाग ३७ को एक्सरे फिल्म र सोको केमिकलहरु, शीर्षक नम्वर ३८२१ र शीर्षक नम्वर ३८२२ का कल्चर मिडिया र प्रयोगशालाका प्रतिकारकहरु, शीर्षक नम्वर ७०१७ का कांचका सामान, शीर्षक नम्वर ८४१९२०.०० का औषधीय शल्य चिकित्सा सम्बन्धी वा प्रयोगशाला सम्बन्धी सामानहरु,

५. कृषिजन्य उत्पादन, फलफूल, माछा आदि सुरक्षित गर्न निर्माण गरिने शित भण्डारको लागि आवश्यक पर्ने यन्त्र तथा उपकरणहरु,

६. औषधि व्यवस्था विभागले तोकेका परिमाणसम्म औषधि उद्योगले पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ तथा रासायनिक पदार्थ । तर यस्तो सुविधा पहिलोपटक लिइ सकेपछि सम्वन्धित निकायबाट खपतको प्रमाण भंसारमा पेश भएपछि मात्र अर्को पटक सुविधा प्रदान गरिने छ,

७. बालीनालीको लागि मात्र प्रयोग हुने कीटनाशक औषधि र त्यसको कच्चा पदार्थ ।

(घ) श्री ५ को सरकारको सम्वन्धित निकायबाट प्रमाणीत गरी सुविधा दिनु पर्ने भनी सिफारिस भएमा देहाय बमोजिमको पैठारीमा लाग्ने महसूलमा निम्नानुसार आंशिक छूट हुनेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन :

१. स्वदेशी प्रेस (मुद्रण) उद्योगले आफ्नो उद्योगको प्रयोगको लागि दफा १०(क)७ ले दिएको सुविधाको अलावा मेशिनरी पार्टपुर्जा तथा उपकरण छाप्ने टाईप व्लक, प्लेट, शीट, ग्राफिक आर्ट फिल्म, ९००६ अन्तरगतका भर्टिकल क्यामरा, केमिकलहरु एवं मसी पैठारी गरेमा लाग्ने भन्सार महसूलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

२. ट्राभल एजेन्सीले आफ्नो प्रयोगको लागि टेलेक्स मेशिन एक, टेलिफयाक्स मेशिन एक, फोटोकपी मेशिन एक, प्रिन्टर सहितको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणीत गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कम्प्यूटर एक पहिलो पटक पैठारी गर्दा ५ (पांच) प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ ।

३. ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले आफ्नो प्रयोजनको लागि टेलेक्स मेशिन एक, टेलिफ्याक्स मेशिन एक, फोटोकपी मेशिन एक, प्रिन्टर सहितको कम्प्यूटर एक र स्लिपिङ्ग व्याग २५ थान पहिलो पटक पैठारी गर्दा ५ प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ ।

४. जलयात्राको व्यवसाय गर्ने राफ्टिङ्ग एजेन्सीले आफ्नो व्यवसाय संचालनको लागि टेलेक्स मेशिन १, टेलिफ्याक्स मेशिन १, फोटोकपी मेशिन १, प्रिन्टर सहितको कम्प्युटर १, रबरको डुङ्गा १० थान, हेलमेट १०० थान, लाइफ भेष्ट १०० थान, प्याडल १०० जोर र वाटर प्रुफ क्यामरा कण्टेनर १० थान पहिलो पटक पैठारी गर्दा भन्सार महसूल ५ प्रतिशत मात्र लाग्नेछ ।

५. नेपाल अधिराज्यमा खिचिंएको सिनेमा सम्बन्धी फिल्म धुन वा प्रिन्ट गर्न वा डेभलप गर्न विदेशमा लगि पुन पैठारी गरेमा सो वापत लागेको मूल्यको १० प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ ।

६. संचार मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपाल अधिराज्यभित्रबाट नियमित प्रकाशित हुने पत्र-पत्रिकाको नाममा पैठारी हुने फ्याक्स मेशिन थान-१, कम्प्यूटर थान-१ र प्रिन्टर वा लेजर प्रिन्टर थान-१ मा ५ प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन । एक पटक यस्तो सुविधा लिए पछि पांच वर्षसम्म यिनै सामानमा अर्को छुट दिइने छैन ।

७. अडियो भिडियो टेप उत्पादन गर्ने उद्योगहरुले शीर्षक नं. ८५२३ मा पर्ने प्यान केकको रुपमा पैठारी गर्ने म्याग्नेटिक टेप, उपकरण र पार्टपुर्जामा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

८. सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाले एम्बुलेन्स पैठारी गरेमा १ प्रतिशत मात्र भंसार महसूल लाग्नेछ ।

ङ) सम्वन्धित गाउं विकास समिति वा नगरपालिकाले कृषि कार्यको लागि प्रयोग गर्ने हो भनी सिफारिस गरेमा कृषकले पैठारी गरेको पशुको चारा काट्ने मेशिन एक, धान तथा गहुं चुट्ने र निफन्ने थ्रेसर तथा पंखी एक थानमा लाग्ने भंसार महसूल तथा विक्रीकर पूर्ण रुपले छुट हुनेछ साथै उल्लेखित निकायको सिफारिसमा कृषकले पैठारी गरेको कृषि कार्यमा प्रयोग हुने एक थान ट्र्याक्टरमा लाग्ने महसूलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ र विक्रीकर लाग्नेछैन ।

(च) सिचाई कार्यमा प्रयोग हुने २ हर्ष पावर भन्दा बढी शक्तिको इन्जिन सहितको पम्पिङ्ग सेटमा भंसार महसूल तथा विक्रीकर पूर्ण रुपले माफी हुनेछ ।

(छ) स्थाथी स्वीकृत प्राप्त ट्राभल एजेन्सीहरु, ट्रेकिङ्ग एजेन्सीहरु राफ्टिङ्ग एजेन्सीहरु र तारे एवं रिसोर्ट होटलहरुले पर्यटन मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गरेको लग्जरी कोच, माइक्रोबस, मिनिबसमध्ये जम्मा दुई (२) थानमा लाग्ने महसूलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ र विक्रीकर लाग्नेछैन । ट्राभल एजेन्सी, राफ्टिङ्ग एजेन्सी एवं ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले उपरोक्त साधनको सट्टामा जिप समेत आयात गर्न चाहेमा सो समेतमा उक्त सुविधा दिईने छ । तर यसरी पैठारी हुने सवारी साधनहरु पैठारी भएको १० वर्षसम्म निजी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सवारीको रुपमा दर्ता गर्न वा नामसारी गर्न नपाइने र सवारी साधनमा वाहिरपट्टी त्यस्ता एजेन्सी वा होटलको नाम लेखिएको हुनुपर्नेछ ।

(ज) नन्-डिस्पर्सिव इन्फ्रारेड (एन.डी.आई.आर) (कार्वन मोनोअक्साइड र हाइड्रोकार्वन), ग्यांस एनालाइजर (पेट्रोल सवारीको प्रदूषण नाप्न प्रयोग हुने), स्मोक लिटर (डिजेल सवारीको प्रदूषण नाप्न प्रयोग हुने), डिजेल फ्यूल पम्प, टेष्ट बेन्च र डिजेल इन्जेक्सन नोजल टेष्ट ब्रेन्चमा ५ प्रतिशत मात्र भन्सार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्ने छैन ।

(झ) तयारी पोशाक निर्यात गर्ने उद्योगहरुले पैठारी गर्ने भ्याकुम आइरनिङ० टेवुल र स्टीम आयरनमा १ प्रतिशत मात्र भंसार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्नेछैन ।

(ञ) भाग ३२ का सिन्दुर, भाग ३९ र ७० मा पर्ने चूरा, टीका र टिकुलीमा विक्रीकर तथा भन्सार पूर्ण रुपमा माफी गरिएको छ ।

(ट) भाग ३९ र ४८ मा पर्ने अण्डा राख्ने क्रेटमा भन्सार तथा विक्रीकर पूर्ण रुपमा माफी गरिएको छ ।

(ठ) नेपाल अधिराज्यभित्र उत्पादन भएको वा तयार भएको मालवस्तुहरु भन्सार कार्यालयवाट निकासीको प्रक्रिया पूरा भइसकेपछि वा विदेशमा पुगिसकेपछि सम्वन्धित पार्टीले लिन अस्वीकार गरी पुनः पैठारी गरी ल्याएको अवस्थामा भन्सार ऐनको दफा १० बमोजिम लाग्ने भंसार तथा विक्रीकर पूर्ण रुपमा छुट दिन सकिनेछ ।

(ड) जूट उद्योगहरुले पैठारी गर्ने भाग ५३ को कच्चा जूटमा लाग्ने भन्सार महसूल छुट हुनेछ ।

(ढ) निकासीमूलक उद्योगहरुले दफा ८ बमोजिम कच्चा पदार्थ तथा सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा सोमा लाग्ने महसुल तथा विक्रीकर वापत दरवन्दी अनुसार लाग्ने रकममा नवढ्ने गरी श्री ५ को सरकारले तोकेको दरमा निश्चित रकमसम्मको वैंक ग्यारेण्टीवाट पैठारी गर्न दिन सकिनेछ ।

(ण) शीर्षक ३९१५ अन्तरगतका प्लाष्टिकका अवशेष र रद्दी एवं शीर्षक नं. ६३०९ र ६३१० अन्तरगतका पुराना लुगा फाटा एवं झुत्रा धराहरुको पैठारीमा अनुसूची १ को महल नं.४ को दरको अलावा ३० प्रतिशत थप महसूल लाग्नेछ ।

(त) कृषि तथा पशुजन्य उद्योगमा प्रयोग हुने सेपरेटर, मिल्क चिलिङ० भ्याट, लिक्वीड नाइट्रोजन, औद्योगिक रेफ्रिजरेटर, कन्टेनर एवं फिड प्लाण्ट (कुखुराको दाना खुवाउने यन्त्र लगायत) मा १ प्रतिशत मात्र भंसार महसूल लाग्नेछ र विक्रीकर लाग्नेछैन ।

(थ) विक्रेतामा दर्ता भएका उद्योगहरुले संकेत नम्वर ८३०९ अन्तरगतको क्राउन कर्क पैठारी गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयको सिफारिशमा लाग्ने महसूलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ ।

माथि उल्लेखित व्यवस्था वाहेक अन्य व्यवस्थाहरु आर्थिक ऐन, २०५३ बमोजिम नै कायम रहने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक ऐन, २०५३ को अनुसूची २ लाई खारेज गरी देहायको अनुसूची २ राखिएको छ

अनुसूची २

नेपाल अधिराज्यबाट विदेशमा निकासी हुने मालवस्तुमा देहाय बमोजिम निकासी भंसार महसूल लाग्नेछ ।

सि.नं	मालवस्तुको विवरण	निकासी भंसार महसूल दर
१.	नदलेको गेडा दाल	प्रति किलो रु. ०।२० पैसा
२	दलेको दाल	प्रतिकिलो रु.०।१५ पैसा
३.	चामलको ढुटो र गहुंको चोकर	प्रति टन रु.३५०।-
४.	तेलहनको पिना	प्रति किलो रु.०।२५
५	सडक निर्माण गर्नको लागि टुक्र्याइएका ढुंगाहरु,२ इन्चसम्मको	प्रति घ.मि. रु.१००।-
६.	नटुक्र्याइएका ढुंगाहरु र २ इन्च भन्दा बढीको टुक्र्याइएका ढुंगाहरु	प्रति घ.मि. रु.२००।-
७.	प्राकृतिक वालुवा	प्रति घ.मि. रु.७०।-
८.	वालुवा र स-साना ढुंगाको मिश्रण (छर्रा)	प्रति घ.मि. रु.१००।-
९	म्याग्नेसाइड (कच्चा रुपका)	प्रति घ.मि. रु. २००।-
१०.	खयरको कच्छ	प्रति क्विन्टल रु.२००।-
११.	खयरको कत्था	प्रति क्विन्टल रु.५००।-
१२.	काठको गोलिया, चिरान, बाल्ने दाउरा, मुढा, टुन्का, हांगाबिंगा, चोइटा चोइटी र काठको धूलो समेत	मो.प्र.श. २०० प्रतिशत
१३.	प्लाइउडको लागि काठको भेनियर सिट्स	मो. प्र.श. ४० प्रतिशत
१४.	प्लाइउड	मो.प्र.श. १० प्रतिशत
१५.	संगमर्मरका टुक्राहरु र धूलो	मो.प्र.श. ६ प्रतिशत
१६.	ढुंगा टुक्र्याउंदा निस्केको धुलो	मो.प्र.श. ६ प्रतिशत
१७.	पिठो	प्रति किलो ०।२५

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१८.	चामल	प्रति किलो ०।५०
१९	चिनी	प्रति किलो ०।५०

१. माथि उल्लिखित मालवस्तु बाहेक अन्य माल वस्तु निकासी हुनेमा मूल्यको ०.५ प्रतिशत सेवा शुल्क लिइनेछ ।

२. निकासी हुने माल वा वस्तुको मूल्य निर्धारण गर्दा नेपाल अधिराज्यको भंसार विन्दुसम्मको मूल्य (एफ.ओ.बी) कायम गरी निकासी भंसार महसूल लिइनेछ ।

३. निकासी हुने माल वा वस्तुको प्रयोजनको लागि भंसार कार्यालयहरुले अनुसूची-१ को परिच्छेद १ देखि २१ सम्म पर्ने भाग १ देखि ९७ सम्ममा उल्लेखित शीर्षक को प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची ३
अन्तःशुल्क दरवन्दी
आ. व. २०५४।५५

(१) अन्तःशुल्कको दर :

क्र. सं.	हार्मोनाईज्ड वर्गीकरण भाग	अन्तःशुल्क संकेत नं.	वस्तुको विवरण	इकाई	अन्तःशुल्क दर
१	१७	१७००	चिनी मिल तथा खांडसारी मिलबाट उत्पादित खुदो (मोलासेस)	प्रति क्विण्टल	रु. १३।
२	२१	२१००	कत्था, चुना मिश्रण भएको निकोटिनयुक्त वा निकोटिनरहित पान मसलाहरु र यस्तै अन्य पदार्थहरु	मोल प्रतिशत	१५ प्र.श.
३	२२	२२०१	फलफूलबाट बनाइने वाइन, शेरी, स्याम्पेन	प्रति लिटर	रु. १५।
		२२०२	साइडर	प्रति लिटर	रु. १०।
		२२०३	बीयर	प्रति लिटर	रु. ३१।
		२२०४	कण्ट्री बीयर (छ्याङ)	प्रति लिटर	रु. १५।
		२२०५	डिनेचर्ड स्पिरिट/थिनर	प्रति लिटर	रु. ५।
		२२०६	रेक्टिफाईड स्पिरिट, साइलेण्ट स्पिरिट (ENA)	प्रति लिटर	रु. १५।
		२२०७	आयतनमा ५७.३८ प्रतिशतदेखि ८० प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको मदिराको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने सबै प्रकारका मादक द्रवहरु	प्रति लिटर	रु. ५०।
		२२०८	मदिरा		
			(क) ३० यु.पी. शक्तिसम्मको	प्रति एल.पी.लिटर	रु. २२५।
			(ख) ३० भन्दा वढी ४० यु.पी. शक्तिसम्मको	प्रति एल.पी.लिटर	रु. ११०।
			(ग) ४० भन्दा वढी यु.पी. शक्तिको	प्रति एल.पी.लिटर	रु. ३५।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४	२४	२४०१	चुरोट (सुर्तीबाट तयार भएको सबै प्रकारका चुरोट, सिगार समेत)		
			(१) ७० मि.मि. सम्मको लम्बाईमा		
			(क) फिल्टर नभएको	प्रति एम	रु. ८०।
			(ख) फिल्टर भएको	प्रति एम	रु. २५५।
			(२) ७० भन्दा वढी ७५ मि.मि. सम्मको लम्बाईमा (फिल्टर भएको)	प्रति एम	रु. ३२५।
			(३) ७५ भन्दा वढी ८५ मि.मि. सम्मको लम्बाईमा (फिल्टर भएको)	प्रति एम	रु. ४५०।
			(४) ८५ मि.मि. भन्दा वढी लम्बाइमा (फिल्टर भएको)	प्रति एम	रु. ६००।
		२४०२	सुर्तीबाट तयार भएको सबै प्रकारको जर्दा, खैनी र प्याकिङ. गरिएको सुर्ती समेत	मोल प्रतिशत	४० प्र.श.
५	८७	८७०१	सवारी साधनहरु		
			१) पिकअप गाडी (GVW ५ टन सम्मको) (भंसार संकेत नम्वर ८७०४)	मोल प्रतिशत	१५ प्र.श.
			२) जीप, कार आदि हल्का सवारी साधन (१४ सिटसम्मको) (भंसार संकेत नम्वर ८७०२, ८७०३)	मोल प्रतिशत	४० प्र.श.

२. अन्त:शुल्क ऐन तथा नियममा जे सुकै कुरा लेखिएको भएतापनि बीडी उद्योगहरुले मूल्य अभिवृद्धि कर विभागबाट उपलब्ध गराईएको व्याण्डरोल प्रति हजार बिडीको लागि रु. ३० (छपाई शुल्क वाहेक) तिरी स्थानीय कार्यालयबाट खरीद गर्नुपर्ने छ । सोही व्याण्डरोल प्रयोग गरी बीडी उत्पादन एवं बिक्री गर्नुपर्नेछ । यसरी एक पटक व्याण्डरोल खरीद गरी लगिसकेपछि उत्पादकले प्रत्येक महीनामा व्याण्डरोल प्रयोग गरेको मास्केवारी मात्र बुझाए पुग्नेछ । वैण्डरोल खरीद गर्दा वैण्डरोल जर्ती वापत २ प्रतिशत मिन्हा दिईने छ ।

३. स्वीकृति प्राप्त कर मुक्त पसल (वण्डेड वेयर हाउस वा ड्युटी फ्री सप) मा बिक्री हुने स्वदेशी उत्पादनहरुमा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागको पूर्व स्वीकृति भएमा लाग्ने अन्त:शुल्क र बिक्रीकर पूरै छुट दिइनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४. मदिरा उद्योगहरुले पेटेण्ट स्टाल प्लाण्टबाट उत्पादित स्पिरिटको मिश्रण (Blending) बाट मात्र मदिरा उत्पादन गर्नु पर्नेछ । यसरी मदिरा उत्पादनमा प्रयोग भएको स्पिरिटमा लागेको अन्त:शुल्क तैयारी मदिरा निकासी गर्दा तिर्नुपर्ने अन्त:शुल्कमा कट्टा गर्न पाइनेछ ।

५. साविकमा उत्पादन भई निकासी हुन बाँकी रहेका ३५ र ५५ यु.पी. शक्तिका मदिराहरुको यु.पी. शक्ति परिवर्तन गरी पुनर्उत्पादन गर्न चाहेमा सम्बन्धित उद्योगहरुले मूल्य अभिवृद्धि कर विभागको स्वीकृति लिई गर्न सक्नेछन् ।

६. साबिकको ठेक्का प्रणाली अन्तर्गत उत्पादित निम्नकोटीको मदिराको बिक्री बितरणमा पूर्ण प्रतिबन्ध लगाइएको छ । त्यस्तो मदिरा बिक्री बितरण भएको पाइएमा अवैध मदिरा सरह कारवाइ गरिनेछ।

७. औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को दफा १५ को खण्ड (छ) अथवा साविकको औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०३८ बमोजिम त्यस्तै प्रकारका सुविधा उपभोग गरी त्यस्तो सुविधाको निरन्तरता प्राप्त गरिरहेका फलफूलमा आधारित मदिरा उद्योगले नियमित राजश्वको दायराभित्र नआएसम्म २५ र ३० यु.पी. शक्तिको मदिरा मात्र उत्पादन गर्न पाउनेछन् ।

८. खाँडसारी मिल तथा चिनी मिलहरुबाट उत्पादन हुने खुदो (Molasses) को बिक्री व्यवस्था स्वयम् निष्काशन प्रणाली अन्तर्गतको रजिष्टर संचालन गरी लाग्ने अन्त:शुल्क बुझाई उद्योग स्वयम्ले खुल्ला रुपमा बिक्री गर्न सक्नेछ । साथै कूल उखु क्रसिङ्को चिनी मिल तर्फ न्यूनतम ४ प्रतिशत र खाँडसारी मिल तर्फ न्यूनतम ५ प्रतिशत खुदोको प्रतिलब्धि दर कायम गरिएकोछ ।

९. स्पिरिट उत्पादन गर्ने उद्योगले प्रति क्विण्टल मोलासेसबाट न्यूनतम ६५ ओ.पी. को घटीमा २० लिटर स्पिरिट उत्पादन गर्नुपर्ने गरी प्रतिलब्धि दर कायम गरिएको छ । यसभन्दा घटी प्रतिलब्धि दर देखिएमा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागबाट निर्देशन भए बमोजिम हुनेछ ।

१०. औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधि उद्योगहरुले खरीद गरेको सबै प्रकारका स्पिरिटमा ५० प्रतिशत अन्त:शुल्क छुट हुनेछ । तर एक पटक लिएको स्पिरिट प्रयोग भएको विवरण पेश नगरी अर्को पटक छुट दिइनेछैन ।

११. इजाजत दस्तुर (नयाँ तथा नवीकरण समेत)

११.१ <u>मदिरा</u>

११.१.१ <u>उत्पादनतर्फ</u> :

मदिरा, बीयर र स्पिरिट उद्योगको लागि : रु. ५०,०००।

११.१.२ <u>बिक्री वितरणतर्फ</u>

११.१.२.१. स्वदेशी तथा विदेशी मदिरा बोतल खोली बिक्री वितरण गर्ने ठूला होटलका लागि ताराको अनुपातमा निम्नानुसार ईजाजत दस्तुर लाग्नेछ ।

(क) पाँच तारेको लागि	रु. २५,०००।-
(ख) चार तारेको लागि	रु. २०,०००।-
(ग) तीन तारेको लागि	रु. १५,०००।-
(घ) दुई तारेको लागि	रु. १०,०००।-
(ङ.) एक तारेको लागि	रु. ५,०००।-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

११.१.२.२.	स्वदेशी तथा विदेशी मदिरा वोतल खोली बिक्री वितरण गर्ने पर्यटक स्तरको रेष्टुरेण्टका लागि	रु. ३,०००।-
११.१.२.३.	स्वदेशी मदिरा वोतल खोली बिक्री वितरण गर्ने साधारण होटल, रेष्टुरेण्ट र बार तथा लजहरुको लागि	रु. १,०००।-
११.१.२.४.	स्वदेशी मदिरा वोतल नखोली बिक्री गर्ने पसलको लागि	रु. २,०००।-
११.१.२.५.	विदेशी मदिरा वोतल नखोली बिक्री वितरण गर्ने पसलको लागि	रु. ५०००।-
११.१.२.६.	विदेशी मदिरा आयात गर्नेका लागि	रु. ५०००।-
११.१.२.७.	स्पिरिट खरिद गर्नेका लागि	रु. २०००।-
११.१.२.८.	स्वदेशी मदिरा निकासीको लागि	रु. २०००।-
११.१.२.९.	डिपार्टमेन्टल स्टोरको लागि	रु. ५,०००।-

११.२ <u>अन्य</u>

११.२.१.	विदेशी चुरोट तथा खैनी पैठारी गर्नेको लागि	रु. ५०००।
११.२.२	चुरोट तथा खैनी थोक खरीद बिक्री गर्नेको लागि	रु. २०००।

<u>नोट:</u>

- उपरोक्तानुसार बिक्री वितरण वापत ईजाजत दस्तुर महानगरपालिका,उपमहानगरपालिका र नगरपालिका क्षेत्रभित्र लागू हुनेछ ।
- महानगरपालिका,उपमहानगरपालिका र नगरपालिका क्षेत्रदेखि बाहिर काठमाण्डौ उपत्यकाका गाउँ विकास क्षेत्रमा यो दस्तुरमा १० प्रतिशत र अन्य गाउँ विकास क्षेत्रमा यो दस्तुरमा २५ प्रतिशत कम गरिनेछ ।
- त्यस्तै पहाडी एवं हिमाली क्षेत्रमा सो दस्तुरमा ५० प्रतिशत कम हुनेछ ।
- एक इकाईले एकभन्दा बढी किसिमको मदिरा खरीद बिक्री गर्ने भएमा सबभन्दा बढी एक दस्तुर मात्र बुझाए पुग्नेछ ।
- अनुज्ञापत्रको किसिम अनुसार तिर्नु पर्ने दस्तुरलाई ३.३ ले गुणन गरी ५ वर्षको लागि एकै पटक अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्न सकिने छ । यसरी अनुज्ञापत्र लिनेले वर्षैपिच्छे अनुज्ञापत्र नवीकरण गराउनु पर्ने छैन ।
- साविकमा मदिरा निषेधित क्षेत्र घोषित भैरहेका स्थानमा स्थानीय निकायको सिफारिसमा मात्र अनुज्ञापत्र दिईनेछ ।
- मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयमा दर्ता भएको बाहेक चुरोट, खैनी, मदिरा तथा बीयरको थोक व्यापार गर्नेले मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले तोके बमोजिमको विवरण पनि पेश गर्नु पर्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

११.३ औद्योगिक उत्पादन

अन्त:शुल्क लाग्ने पदार्थ उत्पादन गर्ने ईजाजत प्रदान गर्दा मदिरा, बीयर र स्पिरिट वाहेक अन्य उद्योगको स्थिर पूँजीको आधारमा उत्पादन ईजाजत दस्तुर लाग्नेछ । जस अनुसार प्रत्येक रु. एक लाख स्थिर पूँजी भएको उद्योगलाई रु. ३०।- का दरले उत्पादन ईजाजत दस्तुर लाग्नेछ । न्यूनतम ईजाजत दस्तुर रु. एक हजारभन्दा कम हुने छैन ।

१२. अन्त:शुल्कको साविकको वक्यौता रकमलाई प्रति दिन ०.१ प्रतिशतका दरले विलम्ब दस्तुर सहित वक्यौता मितिदेखि गणना गरी असूल गरिनेछ ।

द्रष्टव्य

१. परिमाणगत दर (Specific Rate) लागेका उत्पादनहरुको कारखाना मूल्य स्वीकृत गराउनु पर्ने छैन । तर निर्धारित मूल्य,आकार वा गुणस्तर परिवर्तन गर्नु परेमा तथा नयाँ ब्राण्ड उत्पादन गर्नु परेमा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागको पूर्व स्वीकृति प्राप्त गर्नुपर्नेछ ।

२. उत्पादकले कुनै नयाँ ब्राण्ड उत्पादन गर्नुअघि अन्त:शुल्क, विक्रीकर, धूमपान तथा मदिरा दस्तुर र मदिरा नियन्त्रण सेवा दस्तुर चुक्ता गरेको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ । तर बक्यौता रकम किस्तावन्दीमा असूल गर्ने गरी श्री ५ को सरकारबाट सुविधा प्रदान भएमा बक्यौता रकम र किस्तावन्दीबाट म्याद प्रदान भएको मितिसम्मको विलम्ब दस्तुर बराबरको बैंक ग्यारेण्टी प्राप्त भएमा नयाँ ब्राण्ड उत्पादन गर्न स्वीकृति दिन सकिनेछ ।

३. यो अनुसूची प्रारम्भ भएपछि मदिराको आन्तरिक उत्पादनतर्फ २५,३० र ४० यु.पी. शक्तिको बोतलबन्दी र ६५ यु.पी. शक्तिको पाउचबन्दी मात्र उत्पादन गर्न पाइनेछ । तर मनासिव कारण भएमा श्री ५ को सरकारले पाउचवन्दी मदिरा बाहेक अन्य मदिरा उत्पादनको स्वीकृति दिन सक्नेछ । त्यसरी स्वीकृति दिंदा अन्त:शुल्क दरवन्दीको निकटतम माथिल्लो स्लावबाट अन्त:शुल्क असूल गरिनेछ ।

४. मदिराको उत्पादन प्रक्रिया समाप्त भएपछि ब्याच नम्बर र सिलसिलेवार नम्बर प्रत्येक गोटा वा थानमा अङ्कित गरी गोदाममा पठाउनु पर्नेछ ।

५. मदिरा, बीयर,छ्याङ तथा चुरोटको निकासी माग गर्नुपूर्व निकासी माग गरे बराबरको सामानको लाग्ने अन्त:शुल्क (धूमपान तथा मदिरा दस्तुर, अन्त:शुल्क टिकट बापतको शुल्क, मदिरा नियन्त्रण सेवा दस्तुर लाग्ने भएमा सो समेत) दाखिला गरी मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले तोकिदिएको ढाँचामा सामान निकासीको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ । सामान निकासीको लागि राजश्व दाखिला गरे बराबरको मात्र अन्त:शुल्क टिकट सम्बन्धित कार्यालयले उपलब्ध गराउनेछ र त्यस्तो टिकट टाँसेर मात्र सामान निकासी गर्नु पर्नेछ अन्यथा सो सामान अवैध मानिनेछ । तर कसैले लाग्ने अन्त:शुल्क (धूमपान तथा मदिरा दस्तुर, अन्त:शुल्क टिकट बापतको शुल्क, मदिरा नियन्त्रण सेवा दस्तुर लाग्ने भएमा सो समेत) मा प्रतिदिन ०.१ प्रतिशतको शुल्क समेतको कुल बुझाउनु पर्ने रकमको बैंक ग्यारेन्टी पेश गरेमा त्यस्तो रकम चुक्ता गर्न बढीमा ३० दिनसम्म म्याद दिई अन्त:शुल्क टिकट उपलब्ध गराइनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. मदिरा उद्योगहरुले आ.व. को शुरुमा आफ्नो उत्पादनको अल्कोहलको मात्रा र गुणस्तर स्वीकृत प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराई कार्यालयमा पेश गरी निकासी गर्नुपर्नेछ । मूल्य अभिवृद्धि कर विभागको इजाजत लिई कार्यालयले जुनसुकै बखत यसरी निश्काशित उत्पादनहरुको अल्कोहलको मात्रा र गुणस्तरको परीक्षण गराउन सक्नेछ । अल्कोहलको मात्रा १ प्रतिशतभन्दा बढी एवं गुणस्तर उल्लेखनीय रुपबाट फरक पारेको पाइएमा कार्यालयले विस्तृत छानवीन गरी राजश्व चुहावट भएको जति बिगो रकममा २५ प्रतिशत थप गरी असूल गर्नेछ ।

७. सबै प्रकारको अन्त:शुल्क लाग्ने वस्तुको उत्पादन, पुनर्उत्पादन, प्याकिंग, अन्त:शुल्क टिकट, राजश्व असूली प्रक्रिया र बिक्री सम्वन्धी शर्त र व्यवस्थाहरु मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।

८. अवैध रुपमा आयात वा उत्पादन गरी बिक्री वितरण हुने मदिरा तथा चुरोटलाई नियन्त्रण गर्न मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयको कार्यालय प्रमुखको अध्यक्षतामा एउटा कार्यटोली गठन गरिएको छ । यसमा सम्वन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय तथा नेपाल पेय पदार्थ तथा चुरोट उद्योग संघको प्रतिनिधि एक/एक जना सदस्य हुनेछन । यस कार्यटोलीको कार्यप्रक्रिया मदिरा नियन्त्रण सेवा दस्तुर कोष संचालक समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

९. चुरोट, मदिरा र वीयर बाहेक अन्य अन्त:शुल्क लाग्ने उत्पादनहरु उद्योगीको अनुरोधमा स्वयं निश्काशन प्रणाली अनुसार निश्काशन गर्न दिइनेछ ।

१०. चुरोट उद्योगहरुले आर्थिक वर्ष शुरु भएको २ महीनाभित्र साविकको ब्राण्डको आकार परिवर्तन गर्न चाहेमा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागको स्वीकृति लिई एक पटक मात्र आकार परिवर्तन गर्न सक्नेछन्।

११. मदिरा, बीयर तथा चुरोट उद्योगहरु र तिनका वितरकहरुले कुनै पनि प्रकारको उपहार कार्यक्रम संचालन गर्न वा नगद वा वस्तुगत स्किमहरु संचालन गर्न पाउने छैनन् । यसो गरेको पाइएमा अनुमतीपत्रको शर्त उलंघन गरेको मानिनेछ ।

१२. डिनेचर्ड स्पिरिट बनाउँदा सम्बन्धित मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयबाट परिमाण खुलाई पूर्व स्वीकृति लिई रेक्टिफाइड वा हेड्स स्पिरिटमा पाइरिडिन (Pyridine) वा कोचिसिन (Caotchoucine) वा मिथायल अल्कोहल आयतनको हिसावबाट कम्तिमा ०.०२ प्रतिशत मिश्रण गर्नुपर्नेछ । यस्तो मिश्रणमा आवश्यकतानुसार रंगिन गर्नुपर्ने गरी मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले निर्देशन दिन सक्नेछ ।

मुद्रण विभाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची- ४
बिक्रीकर दरबन्दी
आ.व. २०५४।०५५

१. बिक्रीकरको दर तथा व्यवस्थाहरु :

१.१ नेपाल अधिराज्यभित्र हुने देहायका आपूर्तिहरुमा १०% का दरले बिक्रीकर लगाई असुल उपर गरिनेछ:

(क) नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने वस्तुहरुको आपूर्तिमा

(ख) नेपाल अधिराज्यभित्र हुने वस्तु तथा सेवाहरुको आपूर्तिमा

१.२ उपदफा १.१ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि हार्मोनाइज्ड वर्गीकरणको भाग १९ मा पर्ने शिशु आहार, भाग २९ मा पर्ने औषधिको कच्चा पदार्थ, साइकलको टायर, ट्यूव, सुतीको साडी तथा लुङ्गी र व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि पैठारी हुने सवारी साधन बाहेक अन्य वस्तुहरु बिक्रेतामा दर्ता नभै पैठारी गरेमा बिक्रीकर दरको दोव्बर अर्थात २० प्रतिशत बिक्रीकर असुल गरिनेछ । दर्ताभएको बिक्रेताले पैठारी गर्दा प्रत्येक प्रज्ञापनपत्रमा बिक्रेता दर्ता नम्वर उल्लेख गरी मात्र पैठारी गर्न दिइनेछ ।

१.३ काठमा असुल गरिने बिक्रीकर देहायका मध्ये जुन पहिले हुन्छ त्यही समयमा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले तोकेको बिक्री मूल्यमा असुली गरिने छ र दर्ता भएका बिक्रेताले खरीदमा तिरेको बिक्रीकर कट्टी गर्न पाउनेछ :

(क) लिलामीको समय

(ख) छोड पूर्जि दिएको समय

(ग) चिरान आदेश दिएको समय ।

१.४ बिक्रीकर ऐन, २०२३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अन्त:शुल्कको व्याण्डरोल खरीद गरी लैजाने बीँडी उत्पादकले आफूले तिर्ने व्याण्डरोल रकमलाई तीनले गुणा गरी सोको १० प्रतिशतका दरले हुने बिक्रीकर रकम व्याण्डरोल खरीद गर्दा नै बुझाउनु पर्नेछ । यस्ता बिक्रेताले मास्केवारी र वार्षिक बिक्रीकर फाँटवारी पेश गर्नुपर्ने छैन ।

२. बिक्रीकर छुट

२.१ देहायका वस्तुहरुमा बिक्रीकर लाग्ने छैन ।

हार्मोनाइज्ड वर्गीकरणको	मालवस्तुको नाम
भाग १ को	जीवित चौपाया र चराहरु
भाग २ को	पंक्षी तथा जनावरको ताजा मासु, फुल तथा नपकाएको अन्य परिकार
भाग ३ को	ताजा वा सुकाएको माछा (प्याकिड. गरिएको वाहेक)
भाग ४ को	ताजा दूध, प्राकृतिक मह
भाग ७ को	हरियो सागपात, ताजा तरकारी, मास, मसुरो, रहर, चना, गहतको दाल तथा अन्य दालहरु
भाग ८ को	ताजा फलफूल

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ९ को	बेसार,अदुवा, खुर्सानी, तेजपात, ज्वानो, मेथी, धनियाँ, जिरा, मरिच (पिपला बाहेक) र सौंफहरु
भाग १० को	वीउ–विजन, धान, चामल, मकै, कोदो, जौ, फापर तथा अन्य प्रशोधित खाद्य पदार्थहरु
भाग ११ को	पिठो
भाग १२ को	अप्रशोधित नगदे वाली र तेलहनका गेडाहरु (रेपसीड वाहेक)
भाग १५ को	खानेतेल (स्थानीय कोल वा मिलबाट पेलान गरी उत्पादन गरिएको मात्र)
भाग १९ को	पाउरोटी
भाग २३ को	जीव जन्तुको आहारको रुपमा प्रयोग हुने तयारी वस्तु
भाग २५ को	नून
भाग २८ को	अक्सिजन ग्यास (मानवीय प्रयोगको लागि मात्र)
भाग ३० को	तयारी औषधिहरु(भाग ४० को गर्भ निरोधक साधन समेत)
भाग ३१ को	मलखाद
भाग ३७ को	एक्स-रे फिल्महरु
भाग ३८ को	कीटनाशक औषधि (वाली विरुवामा प्रयोग हुने मात्र)
भाग ४४ को	काठको काँटी र भेनियर (सलाइ उद्योगको लागि मात्र)
भाग ४८ को	अखवारी कागज
भाग ४९ को	हुलाक टिकट, आय टिकट र यस्तै टिकट, लिफा, बैंक नोट, चेकवूक, किताव, अखवार, पत्रपत्रिका
भाग ५१ को	कच्चा उन
भाग ५३ को	कच्चा जूट
भाग ७१ को	सुन, चाँदी तथा सुन चाँदीका सिक्काहरु
भाग ७४ को	तामा पितलको ढिक्का,सर्कल,पाता र स्क्रेप
भाग ७६ को	आल्मुनियमको ढिक्का,सर्कल,पाता र स्क्रेप
भाग ८२ को	कृषि कार्यमा प्रयोग हुने हाते औजारहरु
भाग ८७ को	अशक्त र अपांग व्यक्तिको प्रयोगको लागि मात्र उपयुक्त हुने गरी वनेका साधनहरु
भाग ९० को	चिकित्सा सम्वन्धी औजार तथा उपकरणहरु (९०.१८ देखि ९०.२२ सम्म)
भाग ९४ को	डेन्टल चेयर र अप्रेसन टेवुल
भाग ९७ को	प्रयोग भैसकेको हुलाक टिकट,आय टिकट र यस्तै प्रकारका स्टैम्प, पोष्टकार्ड

२.२ देहायका सेवाहरुमा बिक्रीकर लाग्ने छैन :

(क) सबै प्रकारका स्वास्थ्य सेवा तथा शिक्षण सेवा
(ख) व्यक्तिगत तथा निजी सेवा (डाक्टर, वकील, लेखापरीक्षक, ईन्जिनीयर, कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, वीमक, अनुवादक, दोभाषे आदिले प्रदान गर्ने पेशागत निजी सेवा)
(ग) कालीगढी सेवा
(घ) सांस्कृतिक कार्यक्रम

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ङ) पुस्तकालय, संग्रहालय, कला संग्रहालय, चिडियाघर तथा वनस्पति उद्यानको प्रवेश शुल्क
(च) नेपाल अधिराज्यभित्र संचालन हुने सार्वजनिक यात्रुवाहक तथा मालसामान ढुवानीका यातायात सेवा
(छ) हुलाक सेवा (श्री ५ को सरकारबाट संचालित मात्र)
(ज) वित्तीय तथा वीमा सेवा
(झ) घर जग्गा विक्री तथा वहाल
(ञ) विद्युत
(ट) स्वदेशमा निर्मित नेपाली चलचित्र (प्रदर्शन समेत)
(ठ) ठेक्का (ठेक्काकर ऐन अन्तर्गत पर्ने)

२.३ कुनै दर्ता भएको व्यक्ति वा संस्थाले पैठारी गरेको माल सामान तथा कुनै उद्योगलाई आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ, प्याकिंग सामान, रासायनिक पदार्थ, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरुको पैठारीमा बिक्रीकर छुट दिइएको रहेछ भने बिक्रेतामा दर्ता भएका स्वदेशका बिक्रेताबाट त्यस्तो मालसामान वा वस्तु खरीद भएमा त्यस्तो माल सामान वा वस्तुमा लागेको बिक्रीकर छुट दिइनेछ ।

२.४ घरेलू उद्योगहरुवाट उत्पादित वस्तुहरुमा विक्रीकर छुट हुनेछ ।

२.५ श्री ५ को सरकारको जुनसुकै विभाग, वा स्वीकृत संस्थाले अनुसन्धानात्मक कार्यमा प्रयोग गर्ने गरी पैठारी गरेका वैज्ञानिक उपकरणमा बिक्रीकर छुट दिइनेछ ।

२.६ स्वदेशभित्र प्रयोग भईसकेको भुत्रा प्लाष्टिक र कागज शत प्रतिशत प्रयोग गरी देशभित्र उत्पादन गरिएको मालवस्तुमा ८० प्रतिशत बिक्रीकर छुट दिइनेछ । यस्ता उत्पादनहरुको हकमा प्रयोग हुने भुत्रा सामान र उत्पादनको परिमाण कर अधिकृतले छानवीन गरी विभागीय स्वीकृति लिएको हुनु पर्नेछ ।

३. बिक्रीकर असुली तथा कट्टी

३.१ बिक्रीकर ऐन, २०२३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी भएका मालवस्तुहरुमा पैठारीकै अवस्थामा र दर्ता भएका बिक्रेताहरुले बिक्री गर्ने मालवस्तुहरुमा बिक्री गर्दाकै अवस्थामा बिक्रीकर असुल गरिनेछ ।

३.२ दर्ता भएको बिक्रेताले आफ्नो कारोवारसंग प्रत्यक्ष रुपमा सम्वन्धित भएको कच्चापदार्थ, सहायक कच्चापदार्थ र प्याकिङ सामानहरु पैठारी गर्दा वा स्वदेशभित्रको दर्ताभएको व्यक्तिसंग खरीद गर्दा तिरेको बिक्रीकर आफूले बिक्रीबाट असुल गरेको बिक्रीकरमा कट्टा गर्न पाउने छ । तर जुन महीनाको बिक्रीकर बुझाउने हो त्यसभन्दा पछिल्ला महीनाहरुमा पैठारी वा खरिद गर्दा तिरेको बिक्रीकर कट्टा गर्न पाइने छैन । साथै यस उपदफा बमोजिम मालवस्तु पैठारी गर्दा बिक्रीकर धरौटीमा राखेको रहेछ भने त्यस्तो धरौटी रकम सदरस्याहा नभएसम्म बिक्रीकर कट्टी गर्न पाइने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४. निम्न बमोजिमका कारोवार गर्नेहरुलाई बिक्रीकर प्रयोजनको निमित्त बिक्रेतामा दर्ता गरी बिक्रीकर असुल गरिनेछ :

४.१ नेपाल अधिराज्यभित्र वार्षिक एक लाख रुपैया वा सोभन्दा वढी पैठारी मूल्यको वस्तु पैठारी गर्ने व्यक्ति ।

४.२ वार्षिक रु. २० लाखभन्दा वढी मूल्यको बिक्रीकर लाग्ने वस्तु वा सेवाको बिक्री गर्ने व्यक्ति ।
तर कुनै व्यक्तिको कारोवारको सीमा रु. २० लाखभन्दा कम भए पनि स्वेच्छिक दर्ता गराउन यसबाट बाधा पर्ने छैन ।

५. <u>मूल्यांकन</u>

५.१ पैठारी भएको मालवस्तुमा भंसारले कायम गरेको मूल्यमा लाग्ने भंसार महसूल (थप महसूल समेत) तथा समीकारक महसूल लाग्ने भए सो समेत जोडी हुन आउने मूल्यमा बिक्रीकर लाग्नेछ ।

५.२ डि.आर.पी. अन्तर्गतको पैठारी हुने मालसामानमा भारतीय अन्तःशुल्क समेत जोडी मूल्य कायम गरिनेछ ।

५.३ सरकारी कार्यालय, आयोजना, संस्थान तथा संगठित संस्थाहरुले आन्तरिक उत्पादन वा सेवामा बिक्रीकर लाग्ने माल वस्तु टेण्डर वा कोटेशनद्धारा खरीद गर्दा बिक्रेतामा दर्ता भएका टेण्डरदाताले पेश गरेको दर वा मूल्यलाई बिक्रेतामा दर्ता नभएकाहरुले पेश गरेका दर वा मूल्यसंग तुलना गर्नुपर्दा बिक्रीकरको अंशलाई कटाएर मात्र मूल्यांकन गर्नुपर्नेछ र यसो गर्दा समान मूल्य देखिन आएमा बिक्रेतामा दर्ता भएकाहरुवाट मात्र मालवस्तु खरीद गर्नुपर्नेछ ।

५.४ बिक्रेतामा दर्ता हुने कारोवार (आपूर्ति) अंक निर्धारण विगत १२ महीना वा आगामि ३ महीनाको खरीद वा बिक्री मूल्य मध्ये जुन वढी हुन्छ सोको आधारमा गरिनेछ । यस्तो मूल्यको गणना गर्दा आपूर्तिको सिलसिलामा बिक्रीकर वाहेक खरीद वा बिक्रीमा लाग्ने अन्य कर रकमहरु तथा आपूर्तिकर्ताले वेहोरेको ढुवानी र वितरण सम्वन्धी खर्चहरु र नाफा वा कमिशन आदि रकम समावेश भएको मूल्यलाई आधार लिई गरिनेछ ।

५.५ निकासीमा बिक्रीकर छुट दिंदा देहायका कागजपत्रहरुको आधारमा दिइनेछ :

(क) निकासी प्रज्ञापनपत्र ।

(ख) प्रतीतपत्र वा बैंक ड्राफ्ट वा टि.टि.को भुक्तानी आधार ।

(ग) भारतमा प्रतीतपत्र मार्फत निकासी नभएमा भारतीय भन्सार कार्यालयबाट प्रमाणित विल अफ इन्ट्रीको प्रमाण ।

(घ) वस्तु विनिमय अन्तर्गत तिव्वत निकासीको हकमा भुक्तानी प्रमाणको सट्टा निकासीकै आधारमा पैठारी भएको प्रज्ञापनपत्र ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. विविध

६.१ दर्ता भएका बिक्रेताले जुनसुकै मालवस्तु वा सेवा आफूले बिक्री गर्दा बिक्रीकर रकम समेत देखिने गरी प्रत्येक कारोवारको बिक्री विल अनिवार्य रुपले दिनु पर्नेछ र त्यस्तो विलमा बिक्रेतामा दर्ता भएकालाई बिक्री भएकोमा खरीद गर्नेको बिक्रेता दर्ता नंबर समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

६.२ दर्ता हुनुपर्ने कर्तव्य भएका बिक्रेताले दर्ता गरेको नपाईएमा त्यस्ता बिक्रेतालाई बिक्रेतामा दर्ता गरी तैयारी मालसामानको मौज्दातमा रहेको सामानमा लाग्ने बिक्रीकर वरावरको रकम जरीवाना गरी असुल गरिनेछ । यस्ता बिक्रेताले विगत छ महीनामा खरीद वा पैठारी गरी ल्याएको तर प्रयोग भई नसकेको प्रमाणित मौज्दात सामान मध्ये कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ र प्याकिङ. सामानहरुमा तिरेको बिक्रीकर कट्टा गर्न पाउने छ ।

६.३ देहायको अवस्थादेखि वाहेक बिक्रीकर प्रयोजनको लागि कर अधिकृतसंग बिक्री मूल्य स्वीकृत गराउनु पर्नेछ :

(क) दर्ताभएको बिक्रेताले अर्को दर्ताभएको बिक्रेतालाई विल मूल्यमा बिक्री गर्दा ,

(ख) खण्ड (क) मा उल्लेख भएदेखि बाहेक अन्य बिक्रीको हकमा कारखाना मूल्यदेखि उपभोक्ता मूल्यसम्म देखिने गरी राष्ट्रिय दैनिक समाचारपत्रमा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्दा,

(ग) पैठारी भएको सामानको हकमा भन्सार अधिकृतले मूल्य कायम गर्दा ।

६.४ कर अधिकृतबाट मूल्य स्वीकृत गराउनु पर्दा तोकिएको ढांचामा मूल्य विवरण कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । कर अधिकृतले पेश भएको बिक्रीमूल्य परिमार्जन गर्न सक्नेछ । सोही मूल्यमा बिक्रीकर असुल गर्नुपर्नेछ । किर्ते विल प्रयोग गरी कर कट्टी सुविधा लिएको वा कर छल्ने उद्देश्यले बिक्री गरेको वा बिक्री मूल्य परिवर्तन गरी सार्वजनिक नगरिएको प्रमाणित भएमा बिक्रेतालाई बिगो बराबर जरीवाना गरी असुली गरिने छ ।

६.५ सार्वजनिक गराईएको बिक्री मूल्य अनुसार बिक्री भए नभएको छनवीन कर अधिकृतले गर्ने छ । कुनै प्रकारले घोषित बिक्री मूल्यभन्दा बढी मूल्यमा बिक्री गरेको पाइएमा त्यस्तो फरक मूल्यमा कर अधिकृतले बिक्रीकर असुल गर्ने छ ।

६.६ बिक्रीकर कार्यालयमा मासिक रुपमा बुझाउने गरेको मास्केवारी बुझाएको दुई महीना भित्रमा बुझाउनु पर्ने कर, प्रतिलव्धी अनुपात, पेश गर्नुपर्ने प्रमाण आदि छानवीन गरी कर माग गर्नु पर्ने भए माग गरी कर अधिकृतले विवरण फछ्र्यौट गर्नेछ । त्यसरी विवरण फछ्र्यौट गरिएका बिक्रेताहरुले बिक्रीकर ऐन, २०२३ अनुसार बुझाउनु पर्ने **वार्षिक** विवरण पेश गर्नु पर्ने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६.७ बिक्रीकरको मास्केवारी, बिलिङ्ग र असुलीको तरीका कारोवारको प्रकृतिसंग मिल्ने गरी मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।

६.८ निर्धारण हुन बाँकी रहेका बिक्रीकरको साविकको वार्षिक विवरणहरुमा थप प्रमाणहरु जुटाउने स्थिति नभएमा जे जस्तो विवरण र प्रमाण पेश भएको छ सोही आधारमा कर अधिकृतले कार्तिक मसान्तसम्ममा विवरण फछ्र्यौट गर्नेछ । साथै करदाताले साविकमा भन्सारमा धरौटी राखेको तर सदर स्याहाको प्रमाण जुटाउन नसकेर बाँकी रहेको बिक्रीकर रकम साविकको पासबूक वा सक्कल प्रज्ञापनपत्र भिडाई कार्तिक मसान्तभित्र लगत कट्टी गर्ने सुविधा प्रदान गरिनेछ ।

६.९ विदेशी कच्चा पदार्थ पैठारी गरी आफ्नो उत्पादनको कम्तिमा ४० प्रतिशत विदेश निकासी गर्ने उद्योगले कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा भंसारमा तिर्नुपर्ने विक्रीकर रकम बापत बैंक ग्यारेण्टी बुझाएर पनि पैठारी गर्न सक्नेछन् । बिक्रीकर मास्केवारी दाखिला गर्दा यसको हिसाब मिलाउनु पर्नेछ । तोकिए अनुसार निकासी नभएको प्रमाणित हुन आएमा कर अधिकृतले तत्काल यस्तो सुविधा बन्द गरी यसरी कम्ति निकासी भएको परिमाणमा मास्केवारीबाट लाग्ने विक्रीकरमा २५ प्रतिशत जोडी बिक्रीकर असुल गर्नेछ ।

६.१० नेपाल राजपत्र भाग ३ खण्ड ३९) आषाढ २६ गते २०४६ साल (संख्या १३ को सूचना नं. २ तथा नेपाल राजपत्र खण्ड ४४) माघ ९ गते २०५१ साल (अतिरिक्ताङ्क ४७ख) मा प्रकाशित अर्थ मन्त्रालयका सूचनाहरु खारेज गरिएका छन् ।

मुद्रण विभाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची–५

मनोरञ्जन कर दरवन्दी
आ.व. २०५४/५५

१. मनोरञ्जन करको दर : (प्रति टिकट) :

क स्तर	मनोरञ्जन कर प्रवेश शुल्क दरको प्रतिशत
१) ड्रेश सर्कल, वाल्कोनी र स्पेसल	७०
२) प्रथम श्रेणी र द्वितिय श्रेणी	५०
३) तृतिय श्रेणी	४०

ख स्तर	मनोरञ्जन कर प्रवेश शुल्क दरको प्रतिशत
१) ड्रेश सर्कल, वाल्कोनी र स्पेसल	१००
२) प्रथम श्रेणी र द्वितिय श्रेणी	६०
३) तृतिय श्रेणी	४०

ग स्तर	मनोरञ्जन कर प्रवेश शुल्क दरको प्रतिशत
१) ड्रेश सर्कल, वाल्कोनी र स्पेसल	१३०
२) प्रथम श्रेणी र द्वितिय श्रेणी	८५
३) तृतिय श्रेणी	४५

विद्यार्थि सहुलियत तर्फ

१) ड्रेश सर्कल	रु. ५।०३
२) वाल्कोनी	रु. ३।१०
३) स्पेसल	रु. १।९७
४) प्रथम श्रेणी	रु. १।५१
५) द्वितिय श्रेणी	रु. १।१६
६) तृतिय श्रेणी	रु. –।३७

हलहरुको स्तर र प्रवेश शुल्क सूचना तथा संचार मन्त्रालयले अर्को व्यवस्था नगरे सम्म आर्थिक ऐन २०५३ अनुसार नै हुनेछ।

उपर्युक्त दर अनुसार गणना गर्दा कायम हुने मनोरञ्जन करमा काठमाण्डौं उपत्यका वाहिरको चलचित्र प्रदर्शनमा २० (वीस) प्रतिशत छुट हुनेछ । साथै अन्तरराष्ट्रिय सिमानाको एक किलोमिटरभित्र रहेको सिनेमाहलहरुलाई थप १० प्रतिशत छूट हुनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. काठमाण्डौं, ललितपुर र भक्तपुर जिल्लाका सिनेमाहलहरुमा प्रदर्शन गरिने सवै भाषाका चलचित्रहरुवाट दफा १ मा उल्लेखित दरवाट प्रदर्शन अनुसार (टिकट विक्री अनुसार) को मनोरञ्जन कर लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

३. उपत्यका वाहिरका सिनेमाहलहरुको वर्गीकरण:

ै क ै वर्ग : विराटनगर, वीरगञ्ज र जनकपुर उप-महा नगरपालिका र नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सिनेमाहलहरु ।

ै ख ै वर्ग : पोखरा उप-महा नगरपालिका र धरान नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सिनेमाहलहरु ।

ै ग ै वर्ग :

(१) भैरहवा, हेटौडा, भरतपुर र वुटवल नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सिनेमाहलहरु ।

(२) विराटनगर, वीरगञ्ज र जनकपुर उप-महा नगरपालिका र नगरपालिका क्षेत्र वाहिरका तर अन्तरराष्ट्रिय सिमानाको एक किलोमिटरभित्र पर्ने सिनेमाहलहरु ।

ै घ ै वर्ग : नेपालगञ्ज नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सिनेमाहलहरु ।

ै ङ ै वर्ग : राजविराज, दमक, इटहरी, लहान, घोराही र धनगढी नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सिनेमाहलहरु ।

ै च ै वर्ग : झापाको धुलावारी, विर्तामोड र भद्रपुर, कपिलवस्तुको कृष्णनगर, नवलपरासीको सुनुवल र परासी, तौलिहवा, कञ्चनपुरको महेन्द्रनगर, सुनसरीको दुहवी र ईनरुवा वजार, चितवनको पर्सा र रत्न नगर, काभ्रेको वनेपा, सर्लाहीको मलङ्गवा र लालवन्दी, पाल्पाको तानसेन, वाराको कलैया, रौतहटको चन्द्रनिगापुर, मोरङ्गको वेलवारी उर्लावारी, तनहुंको दमौली, वाग्लुङ्गको वाग्लुङ्ग, धनुषाको महेन्द्रनगर क्षेत्रभित्र पर्ने सिनेमाहलहरु ।

ै छ ै वर्ग : तनहुंको खैरेनीटार, स्याङ्जा, उदयपुरको गाईघाट, इलामको इलाम नगरपालिका र सिरहाको मिर्चैया क्षेत्रभित्र पर्ने सिनेमाहलहरु ।

यस दफा ३ को वर्गीकरणमा नपरेको वा नयाँ क्षेत्रमा संचालन हुन आंउने सिनेमाहलहरुको लागि मिल्दो जुल्दो वर्ग मूल्य अभिवृद्धि कर विभागका महानिर्देशकले तोकिदिन सक्नेछ ।

४. मनोरञ्जन करको दर:

सिनेमाहलको श्रावण १ गते कायम रहेको कूल सीट क्षमता तथा दैनिक प्रदर्शन संख्याको आधारमा दफा १ मा उल्लेखित मनोरञ्जन करको दरवाट हुन आउने वार्षिक कूल रकममा निम्नलिखित वर्गका सिनेमाहलहरुलाई निम्न प्रतिशतका दरले मनोरञ्जन कर लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

सिनेमा हलको वर्ग	मनोरञ्जन करको प्रतिशत
ै क ै वर्ग :	३८
ै ख ै वर्ग :	३५
ै ग ै वर्ग :	३०
ै घ ै वर्ग :	२५
ै ङ ै वर्ग :	२०
ै	

च ै वर्ग : १८
छै वर्ग : १५

५. नयां संचालन हुने सिनेमाहलवाट वर्ग अनुसार तोकिएको प्रतिशतको आधारमा मनोरञ्जन कर असूल उपर गरिनेछ।

६. अस्थायी घुम्ती (टुरिङ्ग टाकिज) को रुपमा चलचित्र प्रदर्शनको इजाजत लिएकाहरुवाट मासिक रु. १५,०००।– का दरले प्रत्येक महिनाको एक गते एकमुष्ट मनोरञ्जन कर असूल गरिनेछ।

७. नेपाल अधिराज्यमा नेपाली निर्माताहरुद्वारा राष्ट्र तथा राष्ट्रिय भाषामा निर्मित चलचित्र, टेलिफिल्म वा भिडिओ फिल्मको प्रदर्शनवाट उठेको मनोरञ्जन करको ६५ प्रतिशतले हुने रकम सम्वन्धीत कर कार्यालयको धरौटी खातामा राखी यस्तो चलचित्र, टेलिफिल्म वा भिडिओ फिल्म निर्माताहरुलाई सम्वन्धित कर कार्यालयवाट सोझै अनुदानको रुपमा उपलव्ध गराईनेछ। यसैगरी माथि उल्लेख भए अनुसारका चलचित्र, टेलिफिल्म वा भिडिओ फिल्म प्रदर्शन गर्ने हलधनीलाई अनुदानको रुपमा प्रदर्शनवाट उठेको मनोरञ्जनकरको २० प्रतिशतले हुन आउने रकम उपलव्ध गराईनेछ। तोकिएको क्षेत्रमा उपरोक्त फिल्म प्रदर्शन गरे गराएमा मनोरञ्जनकरको २५ प्रतिशत छुट वा हलधनिलाई ५ प्रतिशत थप अनुदान दिईनेछ।

८. दफा २ मा उल्लेख गरिएका सिनेमाहल वाहेक अन्य जिल्लाका हलहरुवाट जुनसुकै भाषाका चलचित्र प्रदर्शन गराए पनि कूल सीट क्षमता र दैनिक प्रदर्शन संख्याको आधारमा तोकिएको प्रतिशत अनुसार मनोरञ्जन कर लगाई असूल उपर गरिनेछ। नेपाली चलचित्र प्रदर्शन हुने पूर्व जानकारी र प्रदर्शन समाप्त भएको जानकारी सम्वन्धित कर कार्यालयलाई दिई असूल भएको मनोरञ्जन करको फांटवारी समेत दाखिला गर्नु पर्नेछ।

९. नेपाल अधिराज्यभित्र भिडिओ प्रदर्शन गर्न स्वीकृति प्राप्त गरी व्यापारिक रुपमा सार्वजनिक प्रदर्शन गरेमा प्रवेश टिकटको मूल्यमा १०० प्रतिशत मनोरञ्जन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

१०. मनोरञ्जन करको प्रयोजनार्थ कूल रकमको गणना गर्दा माथि दफा (१) मा उल्लेख गरिए अनुसार विद्यार्थी सहुलियतको समेत हिसाव गरी गणना गरिएकोले माथी दफा (१) मा उल्लेख भए वमोजिम सिनेमाहलहरुले विद्यार्थी सहुलियत दिनु पर्नेछ।

११. माथि दफा ४ वमोजिम तोकिएको वार्षिक मनोरञ्जन कर २४ किस्तामा विभाजन गरी हुन आउने रकम सिनेमाहलले प्रचलित कानूनमा तोकिएको म्यादभित्र सम्वन्धित कर कार्यालयमा वुझाउनु पर्नेछ।

१२. आकस्मिक घटना, दैवी प्रकोप वा मेशिन विग्रन गई १ दिन भन्दा वढी शो (सिनेमा प्रदर्शन) संचालन नभएको प्रमाणित भएमा वार्षिक वुझाउनु पर्ने मनोरञ्जन करवाट दामासाहीले शो संचालन नभएका दिनहरुको मनोरञ्जन कर कट्टा गरिनेछ।

१३. नेपाल अधिराज्यमा निर्मित राष्ट्र तथा राष्ट्रिय भाषाका चलचित्र मात्र प्रदर्शन गर्नको लागि नयां सिनेमाहल निर्माण गर्न इजाजत प्राप्त व्यक्ति वा संस्थाले आफ्नै स्वामित्वमा रहने गरी नयां भवन निर्माण गरी फिल्म प्रदर्शन गरेमा चलचित्र प्रदर्शन भएको मितिले ५ वर्षसम्म उठेको मनोरञ्जन करको ५० प्रतिशतले हुने रकम सम्वन्धित चलचित्र निर्मातालाई र ४० प्रतिशतले हुने रकम हलधनीलाई उपलव्ध गराईनेछ।

१४. विदेशवाट निर्माण गरी नेपाली भाषामा डविङ्ग मात्र गर्ने चलचित्र, टेलिफिल्म र भिडिओ फिल्म निर्माता र हलधनीलाई एवं सूचना तथा संचार मन्त्रालयको स्वीकृति नलिई विदेशमा निर्माण गरीएको, विदेशी कलाकार वा विदेशी प्राविधिक संलग्न भएको चलचित्र, टेलिफिल्म र भिडिओ फिल्मलाई समेत माथि उल्लेखित दफा ७ र १३ मा लेखिए वमोजिम अनुदान दिईने छैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
256

१५. माथि दफा ७ र १३ बमोजिमको अनुदान रकममा श्री ५ को सरकारले हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१६. प्रवेश शुल्क, सिट संख्या तथा संचालन शो संख्या घटाउनु परेमा श्रावण १ (एक) गते अगावै स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

१७. नेपाली कला र संस्कृतिसंग सम्बन्धित नाटक, नृत्य वा यस्तै अन्य सांस्कृतिक कार्यक्रम बाहेक अन्य मनोरञ्जन कार्यक्रममा प्रवेश शुल्कको १० प्रतिशत मनोरञ्जन कर लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

१८. मनोरञ्जनको मालिकले मूल्यलिई प्रदर्शन गरेकोमा तोकिएको फाराममा मास्केवारी तयार गरी महिना भुक्तान भएको ५ दिन भित्र कर अधिकृत छेउ दाखिल गर्नु पर्नेछ । त्यसरी मास्केवारी दाखिल गर्दा लाग्ने कर तथा कर अधिकृतले माग गरेमा टिकटको अधकट्टी समेत दाखिल गर्नु पर्नेछ । म्यादभित्र लाग्ने कर दाखिल नगरेमा वार्षिक २५ प्रतिशतका दरले जरिवाना लाग्नेछ र ३ महिनासम्म पनि कर र जरिवाना दाखिल नगरेमा कर अधिकृतले मनोरञ्जन स्थल रोक्का वा बन्द गर्न सक्नेछ ।

१९. प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको कुनै सामाजिक धार्मिक वा शिक्षण संस्थाको सहयातार्थ प्रर्दशन गर्ने नेपाली कला र संस्कृतीसंग सम्बन्धित नाटक, नृत्य वा यस्तै संस्कृतिक कार्यक्रममा कर लाग्नेछैन ।

मुद्रण विभाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची - ६
मूल्य अभिवृद्धि कर दरवन्दी
आ.व. ०५४/५५

१. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ७ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि करको दर १० प्रतिशत हुनेछ ।

२. दफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि मूल्य अभिवृद्धि करको प्रयोजनको लागि दर्ता गर्नु पर्ने कर्तव्य भएका पैठारीकर्ताले दर्ता नभई पैठारी गरेमा २० प्रतिशतका दरले मूल्य अभिवृद्धि कर असूल गरिनेछ । तर यस्तो फरक दर नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी श्री ५ को सरकारले खारेज गर्न सक्नेछ ।

३. आ.व. ०५४/५५ मा श्री ५ को सरकारले तोकिदिएको दुर्गम पहाडी जिल्लाहरुमा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ५६ लागू हुने छैन ।

४. मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ को उपनियम (१) र नियम ७ को उपनियम (१) को कारोवार अंक रु. १० लाखको सट्टा रु. २० लाख गरिएको छ ।

५. श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएको पैठारीकर्ताले सोही सूचनामा तोकिएको शर्तका अधीनमा रही मूल्य अभिवृद्धि कर वरावरको रकमको वैंक ग्यारेण्टी दिई पैठारी गर्न पाउने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

६. दर्ता नभएको व्यक्तिसंग दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै वस्तु खरीद गरी निर्यात गरेमा त्यस्तो वस्तुमा पहिले लागेको मूल्य अभिवृद्धि कर हिसाव गरी मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २४ अनुसार फिर्ता दिने व्यवस्था गरिनेछ ।

७. मूल्य अभिवृद्धि कर विभागको करदाता दर्ता, ठूला करदाता सेवा, कर फिर्ता, कर संकलन र कर परीक्षण जाँच सम्वन्धी शाखाहरुका निर्देशक तथा शाखा अधिकृतहरुलाई कर अधिकृत तोकिएको छ ।

८. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २६ को उपदफा (२) तथा मूल्य अभिवद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ४७ को प्रयोजनको लागि व्याजको दर १८.०% हुनेछ ।

९. मूल्य अभिवृद्धि कर असूली वा फिर्ता गर्दा एक रुपैयाभन्दा घटी भएको रकमलाई हिसावमा गणना गरिने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१०. झिटी, गुण्टा, भारी आदेशको सुविधा अन्तर्गत पैठारी गरिएको वस्तुहरुमा मूल्य अभिवृद्धि कर असूल गरिने छैन ।

११. मूल्य अभिवृद्धि कर लागू हुनुभन्दाअघि सम्झौता वा ठेक्का बन्दोवस्त भै सकेकोमा ठेक्काकर ऐन, २०२३ बमोजिम नै हुनेछ । तर ठेकेदारले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन अनुसार त्यस्तो कारोबारको लेखा राखी कर तिर्न चाहेमा सो अनुसार गर्न दिइनेछ ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची–७

आयकर

१. **व्यक्ति, दम्पति वा परिवारको लागि**

(क) **आयकर नलाग्ने हद**

(१)	व्यक्तिको लागि	रु. ३०,०००।–
(२)	दम्पति वा परिवारको लागि	रु. ४०,०००।–

(ख) **आयकर लाग्ने दर**

(१)	पहिलो रु. ४५,००० मा	१५ प्रतिशत
(२)	त्यस पछिको जतिसुकै भएपनि:	२५ प्रतिशत

२. पारिश्रमिकको खुद आय निर्धारण गर्दा आयकर ऐन २०३१ को दफा १३ (ख) वमोजिम अन्य खर्च वापत पारिश्रमिक रकमको १५ प्रतिशत वा रु. १०,०००।– जुन रकम घटी हुन्छ छुट दिइनेछ।

३. संगठीत संस्था, कम्पनिको (प्रा.लि. समेत), खुद आयमा एकमुष्ठ निम्नानुसार दरवाट कर निर्धारण गरिनेछ :

(क)	वैंक, वित्तीय कम्पनी लगायत वित्तीय संस्थाहरु	३० प्रतिशत
(ख)	अन्य	२५ प्रतिशत

४. साझेदारी फर्महरुको खुद आयमा २५ प्रतिशत समदरले कर लगाई असूल उपर गरिनेछ।

५. अस्थायी वासिन्दालाई दफा १ (क) वमोजिम छूट नदिई कर निर्धारण गरिनेछ।

६. गैर नेपाली नागरिकलाई लाग्ने आयकरमा थप २० प्रतिशत अतिरिक्तकर (सरचार्ज) समेत लाग्नेछ।

७. कुनै दम्पति वा परिवारमा पति र पत्नी दुवै जना पारिश्रमिक आय आर्जन गर्ने रहेछन् र उनीहरुको मूख्य श्रोत पारिश्रमिक आय रहेछ भने त्यस्ता पति र पत्नीलाई व्यक्ति सरह छुट दिई छुट्टा छुट्टै आयकर निर्धारण गरिनेछ।

८. नेपाल अधिराज्यभित्र जनवादी गणतन्त्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिव्वतवाट सामान पैठारी गर्ने करदातावाट र त्रिभुवन विमानस्थल भन्सार कार्यालयवाट झिटी गुण्टाको रुपमा ल्याएका भंसार महसुल नलाग्ने निजी प्रयोगको सामान वाहेकमा भन्सारले कायम गरेको मूल्यको ५ प्रतिशतलें अग्रिम आयकर असूल गरिनेछ। तर तिव्वतवाट वस्तु विनिमय अर्न्तगत पैठारी गरेमा भने यस्तो अग्रिम आयकर अढाई प्रतिशतले मात्र असूल गरिनेछ। यस्तो पैठारीसंग आवद्ध वस्तुविनिमयको निकासीमा आयकर लाग्नेछैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

९. व्यापारिक प्रयोजनको निमित्त पैठारी हुने खाद्य पदार्थ, कृषि पैदावार, कृषि जन्य प्रशोधित तथा अप्रशोधित पैदावार र जीवित जीव–जन्तु, चरा–चुरुङ्गी र चरा–चुरुङ्गींको फुल तथा सवै प्रकारको मासुमा भन्सारले कायम गरेको मूल्यको २.५ प्रतिशतले अग्रिम आयकर भन्सारमै असूल गरिनेछ । आयकर दर्ता प्रमाणपत्र लिएको भए तापनि अध्यावधिक नवीकरण नगराएका वा आयकर दर्ता प्रमाण-पत्र नभएकाहरुले निजी सामान वाहेक अन्य सामान पैठारी गरेमा भन्सारले कायम गरेको मूल्यको ५ प्रतिशत अग्रिम आयकर भन्सारमै असूल गरिनेछ । विगत आर्थिक वर्षहरुमा आयकर दर्ता प्रमाणपत्र लिने करदाताहरु मध्ये (उद्योग वाहेक) आयकर तिरी नसकेका करदाताहरुको आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गर्दा प्रमाणपत्रको कैफियत महलमा " आयकर नतिरेको" भन्ने जनाई कर अधिकृतले प्रमाणित गर्नु पर्नेछ । यस्तो कैफियत जनाइएको तथा आ.व. २०५३।०५४ र २०५४।०५५ मा जारी भएको आयकर दर्ता प्रमाणपत्रको माध्यमवाट पैठारी गर्दा भंसार विन्दुमा भंसारले कायम गरेको मूल्यको ५ (पाँच) प्रतिसतका दरले अग्रिम आयकर असूल गरिनेछ । आ.व. २०५३।०५४ को कर चुक्ता भइसकेपछि आयकर दर्ता प्रमाणपत्रको कैफियतमा कर नतिरेको जनिएको भए सो खारेज गरी कर अधिकृतले प्रमाणित गरिदिनेछ । यस्तो अग्रिम कर अन्तिम कर निर्धारण हुँदा हिसाव मिलान हुनेछ ।

१०. नागरिक लगानी कोषमा कट्टी गरिएको पारिश्रमिकको १० प्रतिशतसम्म रकम करदाताको खुद आय निर्धारण गर्दा खर्च वापत कट्टी गर्न पाउनेछ । कोषमा जम्मा हुने रकम र त्यसवाट प्राप्त हुने व्याजमा आयकर लाग्ने छैन ।

११. करदाताको पछिल्लो कर निर्धारण वमोजिम लागेको आयकर वरावरको रकम कर अधिकृतले चालु आर्थिक वर्षको अग्रिम कर वापत दामासाहीले तीन किस्तामा माग गर्न सक्नेछ । यसरी माग गरी दाखिला हुन आएको रकम चालु वर्षको कर निर्धारण गर्दा निर्धारित कर भन्दा वढी हुन गएमा वार्षिक ९ प्रतिशतका दरले व्याज सहित फिर्ता भुक्तानी दिइनेछ ।

१२. आफ्नो कारोवारको हिसाव-किताव राख्न नसक्ने वार्षिक रु. ७०,०००।– सम्म खूद आय निर्धारण हुने साना करदाताहरुको कर निर्धारण साना करदाता आयकर निर्धारण समितिवाट गरिनेछ ।

१३. साना करदाता आयकर निर्धारण समितिवाट खुद आय कायम भइ कर चुक्ता गरी सकेका साना आयकरदाताहरुले पेश गरेको आय व्यय विवरणमा कर प्रयोजनको निमित्त राखिएको अभिलेखवाट अन्यथा प्रमाणित भएको अवस्थामा वाहेक त्यस्ता करदाताहरुले आफ्नो आय व्यय विवरण साथ गत वर्षमा तिरेको कर रकमको १५ प्रतिशत थप कर सहित विवरण दाखिल गरेमा कर निर्धारण भए सरह मानिनेछ ।

१४. हाल सम्म कर नतिरेका रु. ५,००,०००।– सम्म कारोवार वा रु. ५०,०००।– सम्म खूद आय भएका निम्न वमोजिमको पेशा व्यवसाय गर्ने व्यवसायीहरुले एकमुष्ट आयकर तिर्न चाहेमा पूर्वानुमानित वार्षिक आयकर रु. ७५०।– तिर्न पाउने छन् । यसरी कर तिर्ने करदाताको तीन वर्ष भन्दा अगाडीका वर्षहरुको आयकरका सम्वन्धमा छानविन गरिने छैन :-

(क) खुद्रा किराना पसल (ख) खुद्रा चामल पसल (ग) मासू पसल (घ) कोल्ड ड्रिङ्कसको पसल (ङ) तरकारी तथा फलफूलको पसल (च) फोटो कपी गर्ने पसल (छ) सेक्रेटेरियल सर्भिस (ज) सिलाई पसल (झ) धुलाई पसल (ञ) कपाल काट्ने पसल (ट) विद्युतिय सामान मर्मत पसल (ठ) वेल्डिङ्ग तथा ग्रिल वनाउने कार्यशाला (ड) यन्त्र नराखी सवारी साधन मर्मत गर्ने कार्यशाला । (ढ) घडि मर्मत गर्ने पसल (कुनै खास उत्पादक वा निजको एजेन्सीको रुपमा खोलिएको पसल वाहेक) ।

१५. घरेलु तथा साना उद्योग विभागमा दर्ता भएका रु. ५ लाखसम्म वार्षिक कारोवार हुने साना उद्योगहरु ले एकमुष्ट आयकर तिर्न चाहेमा पूर्वानुमानित वार्षिक आयकर रु. ७५०।- तिर्न पाउने छन् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१६. अन्तरराष्ट्रिय वोलपत्रद्वारा प्रतिस्पर्धा गरी एक आर्थिक वर्ष भन्दा वढी अवधिसम्म कायम रहने ठेक्काको खूद आय पूरा ठेक्काको हिसावले कायम गरी कर निर्धारण गर्न सकिनेछ । तर एउटा ठेक्काको अवधि पूरा नहुदै अरु ठेक्का लिने करदाताले प्रत्येक ठेक्कामा छुट्टा छुट्टै आय व्यय देखिने गरी ठेक्काको हिसाव समेत पेश गर्नुपर्नेछ । कारोवार वा ठेक्कापट्टामा भाग लिनु पर्दा कर चुक्ताको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ ।

१७. नेपाल अधिराज्यमा हवाई यातायात सञ्चालन गर्ने विदेशी हवाई कम्पनीहरुलाई उनीहरुले नेपाल अधिराज्यभित्र गरेको कूल कारोवार रकमको ५ प्रतिशतका दरले आयकर लगाई असूल उपर गरिनेछ । तर नेपाल अधिराज्यमा हवाई यातायात सेवा सञ्चालन नगरी कार्यालय मात्र स्थापना गरी कारोवार गर्ने विदेशी हवाई कम्पनीहरुलाई उनीहरुले नेपाल अधिराज्यमा गरेको कूल कारोवार रकमको ३ प्रतिशतका दरले आयकर लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

यस्ता हवाई कम्पनीहरुले त्रैमासिक कारोवारको आधारमा लाग्ने कर सो अवधीपछिको महिनामा बुझाउनु पर्नेछ । यसरी दाखिला भएको आयकर रकम आय विवरण पेश गर्दा मिलान गरिनेछ ।

१८. कृषि आयमा आयकर लाग्ने छैन । साथै काठमाण्डौ उपत्यका वाहिरका ग्रामिण क्षेत्रमा निजी स्तरवाट खोलिने पशु स्वास्थ्य केन्द्र तथा क्लिनिकले आर्जन गर्ने आम्दानीमा आयकर लाग्ने छैन ।

१९. नियमित व्यापार प्रकृयाद्वारा निकासी गरी सोवापतको रकम मान्यता प्राप्त वैंकिङ्ग कागजात (Agreed Banking Document) द्वारा नेपाल अधिराज्यभित्र भुक्तानी प्राप्त भएमा त्यस्तो निकासी गरी आर्जन गरेको आयमा र स्वदेशी उत्पादन कर्ताले आफ्नो उत्पादित वस्तु विदेशी मुद्रा आर्जन हुने गरी द्विपक्षीय वा वहुपक्षीय सहायता अन्तरगत संचालित आयोजनाहरुमा अन्तरराष्ट्रिय वोलपत्रको माध्यमवाट विक्री गरेमा यस्तो विक्रीवाट प्राप्त हुने आयमा साविक वमोजिम आयकर लगाईने छैन ।

२०. मदिरा उत्पादन गर्ने डिष्टिलरीहरुले मदिरा विक्रीगर्दा विक्री कर सहितको विक्री मूल्यमा ५ प्रतिशतले हुने रकम विक्रीगर्दाको अवस्थामा खरिदकर्तावाट अग्रिम आयकर असूल गरी बुझाउनु पर्नेछ ।

तर कमिशनको आधारमामात्र मदिरा खरिद गर्नेलाई भुक्तानी गरिने कमिशन रकमको १० प्रतिशतले आयकरबापत अग्रिम कट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

२१. सिनेमा हल मालिकले प्राप्त गर्ने प्रवेश शुल्कमा निजको अन्य आय भएमा सो समेत जोडी खूद आय तथा कर निर्धारण गरिनेछ ।

२२. स्वयं कर निर्धारण गर्न अनिवार्य भएका रु. १५,००,०००।– सम्म वार्षिक कारोवार हुने हरुको लागि आय विवरण र सो संग सम्वन्धित खाता बही कर कार्यालय समक्ष पेश गर्दा अन्य लेखा परिक्षकवाट कर लेखा परिक्षण गराई पेश गर्न सक्नेछन् । यस्ता करदाताहरुलाई कर विभागद्वारा सूचिकृत लेखा परीक्षकद्वारा कर लेखा परिक्षण गर्न अनिवार्य हुने छैन ।

२३. आयकर ऐन, २०३१ र आयकर नियमावली, २०३९ मा भएका व्यवस्थाहरुको कार्यान्वयनको सिलसिलामा देखा परेका वा पर्न सक्ने कठिनाईहरुको समाधानकोलागी निर्देशन माग भई आएमा प्रशासकिय दृष्टिकोणवाट समेत नीतिगत निर्णय गरी महा–निर्देशकले पुर्वादेश (Advance Ruling) जारी गर्न सक्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२४. नेपाल अधिराज्यभित्र सञ्चालन गरिने क्यासिनोहरुवाट वार्षिक रु. १ करोड २० लाखका दरले रोयल्टी लिइनेछ । क्यासिनोको रोयल्टीको ३ प्रतिशत का दरले जुवाडेहरुवाट आय आर्जन गरे वापतको अग्रिम आयकर क्यासिनोवाट असूल गरिनेछ । क्यासिनोहरुले बुझाउनु पर्ने रोयल्टी रकम प्रत्येक महिना समाप्त भएको एक हप्ता भित्र बुझाउनु पर्नेछ । सो म्याद भित्र नबुझाएमा वार्षिक २५ प्रतिशतका दरले शुल्क लाग्नेछ । त्यस्तो रकम ३ महिनासम्म पनि नबुझाएमा कर अधिकृतले क्यासिनो बन्द गर्ने आदेश दिन सक्नेछ ।

२५. श्री ५ को सरकार, श्री ५ को सरकारका संस्थानहरु, संवैधानिक निकाय तथा संवैधानिक निकाय अन्तरगतका कार्यालयहरु, वैंक तथा वित्तिय संस्था, कंपनी ऐन वमोजिम दर्ता भएका संस्था, साझेदारी ऐन वमोजिम दर्ता भएका संस्था, उद्योग तथा घरेलु उद्योग विभागमा दर्ता भएका संस्था, अन्तरराष्ट्रिय संस्था, स्वदेशी तथा विदेशी गैर सरकारी संस्था, नेपाली नागरिक वा संस्थालाई भुक्तानी गर्ने विदेशी संस्था, विद्यालय, महाविद्यालय, विश्वविद्यालय, उद्योग व्यापार पेशा व्यवसाय संचालन गर्ने व्यक्तिहरुले देहायको भुक्तानीहरुमा देहाय वमोजिम अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्नेछ । यसरी कट्टी भएका अग्रिमकरहरुको फाँटवारी सहित दोश्रो महीनाको मसान्तभित्रमा र आषाढ महिनामा कट्टा गरिएको रकम भने सोही महीनाभित्र श्री ५ को सरकार वा तोकिएको वीत्तिय संस्थामा दाखिला गर्नु पर्नेछ । अग्रिम आयकर कट्टि गरी समयमा नबुझाउने संग बुझाउन वांकी रकमको १५ प्रतिशत थप शुल्क लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

२५.१ भुक्तानीको किसिम

१.	पारिश्रमिक	वार्षिक पारिश्रमिकमा लाग्ने करको दामासाहीको हिसावले	
२.	घर वहाल	समदरमा	१५%
३.	आयकर दर्ता प्रमाणपत्र लिई परामर्श सेवा उपलव्ध गराएकोमा (प्राविधिक परामर्श सेवा समेत)	भुक्तानी रकमको	५%
४.	आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नलिई परामर्श सेवा उपलव्ध गराएकोमा (प्राविधिक परामर्श सेवा समेत)	भुक्तानी रकमको	१०%
५.	मिटिङ्ग भत्ता	भुक्तानी रकमको	१०%
६.	रासन ठेक्कामा	भुक्तानी रकमको	१%
७.	अन्य ठेक्कामा	भुक्तानी रकमको	२.५%
८.	सव कन्ट्राक्टमा	भुक्तानी रकमको	१.५%
९.	संझौता गरी भुक्तानी गरेको ढुवानी भाडा	भुक्तानी रकमको	२%

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१०.	कमिशन	भुक्तानी रकमको	१०%
११.	वैंक निक्षेपको व्याज	भुक्तानी रकमको	५%
१२.	अन्य व्याज भुक्तानी	भुक्तानी रकमको	५%
१३.	कर लाग्ने गरी श्री ५ को सरकारले र नेपाल राष्ट्र वैंकले जारी गरेको ऋण पत्रको व्याज	भुक्तानी रकमको	५%
१४.	विदेशी भाषाका फिल्म वितरक हरुलाई गरेको भुक्तानी	भुक्तानी रकमको	१०%
१५.	नेपाली र नेपालका राष्ट्रिय भाषाको फिल्म वितरकहरुलाई गरेको भुक्तानी	भुक्तानी रकमको	१%
१६.	एकै पटक वा पटक पटक गरी रु. ६०,०००।– भन्दा वढीको आपूर्तीको भुक्तानी	भुक्तानी रकमको	२%
१७.	चिठ्ठा उपहारमा		
	(क) नगदमा	भुक्तानी रकमको	१०%
	(ख) जिन्सीमा भए प्रचलित मूल्य कायम गरी सो को	भुक्तानी रकमको	१०%
१८.	विदेशवाट भाडा वा लीजमा विमान (हवाई जहाज) ल्याई सञ्चालन गरे वापतको भुक्तानीमा	भुक्तानी रकमको	५%
१९.	अन्य जुन सुकै आयको भुक्तानीमा	भुक्तानी रकमको	१०%

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२५.२ स्पष्टीकरण:–

(१) आयकर दर्ता प्रमाण–पत्र लिई अद्यावधिक रुपमा नविकरण भएका व्यक्ति, फर्म, कम्पनि, संस्था, आदिलाई उपरोक्त किसिमको भुक्तानी वाहेक अन्य खरिद विक्री वापतको भुक्तानी गर्दा अग्रिम आयकर कट्टा गर्नु पर्ने छैन, भुक्तानीको विवरणसम्म सम्वन्धित कर कार्यालयमा दिनु पर्नेछ ।

तर मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयमा दर्ता रहेकावाहेक आयकर दर्ता प्रमाण–पत्र नभएका र भए पनि नविकरण नगराएकालाई खरिद विक्री वापत एकै पटक वा पटक–पटक गरी रु. ६०,०००।– भन्दा वढी भुक्तानी भएमा र दर्ता प्रमाण–पत्र भै नविकरण गराएको भएपनि संभौता भई वा नभई निश्चित अवधिको लागि मालवस्तु आपूर्ती गर्ने वा सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएकोमा र मदीरा खरिद विक्री गर्दा भने अग्रिम आयकर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(२) आयकर छूट भएका उद्योगहरुलाई भुक्तानी गर्दा र कृषि उत्पादन सोभै किसान संग खरिद गर्दा अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने छैन । तर सोभै किसानसंग खरिद गरेको हो भन्ने प्रमाण संवन्धित करदाताले पु-याउनु पर्नेछ ।

(३) प्रचलित नेपाल कानूनमा यस अनुसूचीमा उल्लेख भए भन्दा वेग्लै दरवाट कर लाग्ने भएमा सोही अनुसार अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(४) आयकर दर्ता प्रमाण–पत्र भएकाहरुले अग्रिम आयकर कट्टा गरिएको रकम वार्षिक आय विवरण दाखिल गरी लाग्ने कर रकममा कट्टा गर्न पाउने छन् । वार्षिक आय विवरण दिई कर निर्धारण गराउने वाहेक अरुको हकमा श्रोतमा कर कट्टी गरिएको रकमलाई तिर्न पर्ने करमा मिलाइने छैन । कसैको वार्षिक कर दायित्व आर्थिक वर्षको शुरुमा नै निर्दिष्ट हुन सक्ने रहेछ भने कर कार्यालयवाट रकम निर्दिष्ट गरी सोही रकमको मासिक दामासाहीले कर कट्टी गर्ने अनुमति दिईने छ ।

(५) चालु आर्थिक वर्षको अग्रिम कर पहिलेनै वुभाई सकेको प्रमाण पेश गरेमा अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने छैन ।

(६) यस अनुसूचीको दफा १४ मा तोकिएका व्यवसायीहरुले वार्षिक लाग्ने कर रु. ७५०।– अग्रिम दाखिल गरेमा त्यस्ता व्यक्ति वा फर्महरुवाट निश्चित अवधिको लागि वार्षिक रु. ५,००,०००।– सम्म आपूर्ती गरेमा अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने छैन ।

(७) ठेला गाडा, वयल गाडालाई ढुवानी वापत भुक्तानी गर्दा अग्रिम आयकर कट्टा गर्नु पर्ने छैन ।

(८) ज्यालाको रुपमा खाद्यान्न वा नगद भुक्तानी पाउने भरियाहरुलाई भुक्तानी गर्दा अग्रिम आयकर कट्टा गर्नु पर्ने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(९) आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नलिई व्यक्तिगत रुपमा प्रतिवेदन तयार गर्ने, अध्ययन दलमा कार्य गर्ने र यस्तै लिखित वा अलिखित रुपमा परामर्श वा सल्लाहकार सेवा प्रदान गर्ने कार्य गरे वापत भुक्तानि गर्दा पारिश्रमिक आयको भुक्तानिमा अग्रिम कर कट्टी गरे सरहको दरले अग्रिम कर कट्टा गर्नु पर्नेछ र भुक्तानि गर्ने निकायले पारिश्रमिककै विवरण सरह भुक्तानि गरिएको रकम र अग्रिम कर कट्टी गरिएको रकम समेत खुल्ने गरी पारिश्रमिक विवरण साथ कर कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१०) मिटिङ्ग भत्ता वापतको प्राप्त पारिश्रमिक भुक्तानी गर्दा अग्रिम कर कट्टी गरिएको रकम नै अन्तिम हुनेछ र त्यस्तो रकम करदाताको अन्य आयको कर निर्धारण गर्दा समावेश गरिने छैन ।

(११) श्री ५ को सरकारले जारी गर्ने ट्रेजरी बील र नेपाल राष्ट्र बैंकले जारी गर्ने नेपाल राष्ट्र बैंक ऋण–पत्रहरुवाट आर्जित आयलाई करदाताको अन्य आयमा समावेश गरी आयकर लगाई असूल उपर गरिने छ ।

(१२) धितो पत्रको कारोवार गर्ने दलालहरुलाई धितो पत्र कारोवारको खरीद विक्री गरे वापत दिइने कमिशनको रकम भुक्तानी गर्दा भुक्तानी गर्ने संस्थावाट दलालले पाउने कमिशन रकममा १० प्रतिशतका दरले एक मुष्ट अग्रिम आयकर कट्टा गरी सम्वन्धित कर कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ । यस्तो दलाली वापत प्राप्त गरेको आयलाई अन्य आयमा समावेश गरिने छैन । व्यवसायिक सेवा स्वरुप प्राप्त हुने फी पनि अन्य आयमा समावेश गरिने छैन ।

(१३) निक्षेपकर्ताहरुले बैंक तथा वित्त कम्पनीहरुमा राखेको निक्षेपबाट पाउने ब्याजको आयमा समदरले ५ प्रतिशत ब्याजकर लाग्नेछ । बैंकहरु वा त्यस्तो ब्याज भुक्तानी दिने संस्थाले सो करको रकम कट्टी गरी सम्बन्धित कर कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्नेछ । यसरी प्राप्त गरेको ब्याजमा आयकर लाग्ने छैन ।

(१४) पारिश्रमिक भुक्तानी दिने पदाधिकारीले प्रचलित कानूनवमोजिम आयकर वापत अग्रिम कट्टी गरी श्री ५ को सरकार वा तोकिएको वित्तीय संस्थामा दाखिला गर्नु पर्नेमा सो नगरेमा अग्रिम करकट्टा गर्ने कर्तव्य भएका त्यस्ता पदाधिकारी वा सो संस्थाको मुख्य अधिकारीवाट सुल्कसहित असूल उपर गरिनेछ । त्यसरी असूल गर्दा आयकर ऐन, २०३१ को दफा ६३ अन्तर्गत जरिवाना समेत हुनेछ ।

<u>स्पष्टीकरण:</u>

निक्षेप र ब्याज लिने-दिने पेशा, व्यवसाय गर्ने बैंक तथा वित्त कंपनीले पाएको ब्याजमा अग्रिम आयकरबापत कट्टा गरिएको ब्याजकर रकमलाई वार्षिक आय विवरण दाखिला गरी लाग्ने कर रकममा त्यस्तो कर रकम घटाइ हिसाब मिलान गर्नु पर्नेछ ।

२६. सबै किसिमको उद्योग, संघ, संस्था, निजी स्कूल, विद्यालय, महा–विद्यालय, विश्व विद्यालय राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था आदि नविकरण गर्दा अग्रिम आयकर कट्टा गरिसकेको फुकुवा पत्र पेश गर्नु पर्नेछ । करको फुकुवा पत्र पेश नगरेमा त्यस्ता संस्थाहरुलाई श्री ५ को सरकारवाट दिइने सुविधा सहुलियत रोक्का गर्न सकिने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२७ भाडामा दर्ता भएका निम्न सवारी साधनहरुलाई निम्न दरले आयकर लाग्नेछ । यसरी लागेको आयकर सवारी साधन दर्ता प्रमाण-पत्र नविकरण गर्दा वा आश्विन मसान्तमध्ये जुन पहिले हुन्छ, सो अगावै तिर्नु पर्नेछ । आयकर नतिरेसम्म सवारी साधन दर्ता प्रमाण-पत्र नवीकरण हुने छैन ।

सवारी किसिम	इन्धनको प्रकार अनुसार वार्षिक आयकर दर: पेट्रोल	डिजेल
(क) कार, जिप, भ्यान	रु. ३,०००।-	रु. ४,०००।-
(ख) ट्रक	रु. ९,०००।-	रु. १०,०००।-
(ग) वस	रु. ९,०००।-	रु. १०,०००।-
(घ) मिनिबस	रु. ६,०००।-	रु. ७,०००।-
(ङ) मिनी ट्रक	रु. ६,०००।-	रु. ७,०००।-

द्रष्टव्य: यसमा लेखिएकोमा यसै बमोजिम र विद्युत वाहेक अन्य इन्धनद्वारा संचालन हुनेमा पेट्रोल सरहको कर लाग्नेछ ।

(च) अटो रिक्सा, थ्री ह्वीलर, टेम्पो ट्रेक्टर, पावर टिलर	इन्धनको प्रकार अनुसार वार्षिक आयकर दर: पेट्रोल	डिजेल
१) अटो रिक्सा, थ्री ह्वीलर, टेम्पो	रु. १,५००।-	रु. ३,०००।-
२) ट्रेक्टर	रु. १,०००।-	रु. १,५००।-
३) पावर टिलर	रु. १,०००।-	रु. १,२५०।-

(अ) ढुवानी तथा बस सेवाको रुपमा दर्ता भएको प्रा.लि. तथा संगठित संस्थाहरुले आफ्नो आय विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

(आ) अन्तिम कर निर्धारण हुंदा उपरोक्त बमोजिम तिरेको रकम वापत कर कट्टी (Tax Credit) गर्न पाईनेछ ।

(इ) नेपाल अधिराज्यमा दर्ता भइ भाडामा चल्ने ट्रक, बस र मिनिबस, मिनिट्रकलाई प्रमाणित मोडेलको आधारमा प्रत्येक वर्षका लागि लाग्ने आयकरको ५ प्रतिशत दरले १० वर्ष सम्म छूट दिईनेछ ।

(ई) शुरु पैठारी मितिले १ वर्ष भन्दा कम भएमा दामासाहीले कट्टा गरिनेछ ।

२८. नेपाल अधिराज्यभित्र ढुवानी कार्य गर्ने उद्देश्यले तोकिएको भन्सार तिरी अस्थायी रुपमा पैठारी भएका सवारी साधनहरुमा नेपालमा कामगरेको अवधिको लागि प्रत्येक दिनको ट्रक र वसको रु. १५०।– र अन्यको रु. १००।- का दरले पूर्वानुमानित आयकर धरौटी लिइनेछ ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२९. रु. १० लाख सम्मको अन्य ठेक्कामा २ प्रतिशत र राशन ठेक्कामा १ प्रतिशतका दरले एकमुष्ठ आयकर लाग्नेछ । भुक्तानीकै अवस्थामा उक्त रकम कट्टा गरी कर कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ । ठेक अंकको गणना गर्दा मूल्य अभिवृद्धि समेत गणना गरिनेछ । यस्ता करदाताहरुको अन्य आयश्रोत नभएमा आय विवरण पेश गरिरहनु पर्ने छैन, ठेक्काको विवरण मात्र दिए पुग्नेछ । ठेक्काको विवरण सम्वन्धित ठेक्का दिने कार्यालयमा पेश गरे पछि सम्वन्धित ठेक्का दिने कार्यालयले लाग्ने कर र विवरण कर कार्यालयमा पठाए पछि मात्र धरौटी फुकुवा दिइनेछ । रु. १० लाखभन्दा वढीको ठेक्काको हकमा आ.व. २०५३।५४ सम्म संझौताभई सकेका वा हिसाव-कितावको आधारमा आयकर चुक्ता गर्ने गरी ठेक्का संझौता भएकोमा वाहेक त्यस्ता ठेक्का संझौतामा ३ प्रतिशतले पूर्वअनुमानित आयकर असूल गरिनेछ र यसरी असूल गरिने रकमलाई नै अन्तिम कर निर्धारण भएको मानी कर चुक्ता भएको प्रमाण दिइनेछ ।

३०. कुनै उद्योगले प्राविधिकले प्रमाणित गरेको प्रदुषण नियन्त्रण गर्ने संयन्त्र राखेमा उद्योग विभागको सिफारिशमा त्यस्तो प्रदुषण नियन्त्रण गर्ने संयन्त्रको खर्च २ वर्षको वरावर किस्तामा कट्टा गर्न पाईनेछ ।

३१. डिजेलवाट चल्ने सवारी साधनको इन्जिन विद्युत वा ब्याट्रीवाट चल्ने गरी परिवर्तन गरेकोमा वा विद्युत वा ब्याट्रीवाट चल्ने गरी निर्माण भएकोमा वा उपरोक्त अनुसार निर्माण भएको सवारीसाधन आयात गरेमा त्यस्तो सवारी साधनमा लाग्ने आयकर पाँच वर्षको लागि छुट दिइनेछ ।

३२. विक्रीकर समेत तिर्नु पर्ने गरी रेडियो, टेलिभिजन, सिनेमाहल, पत्रपत्रिका मार्फत गरिएको विज्ञापन वापतको वास्तविक खर्च खूद आय कायम गर्दा पूरै कट्टा गरिनेछ ।

तर मदिरा, वियर, चुरोट, जर्दा, खैनी, पान मसाला जस्ता स्वास्थ्यलाई हानिकारक मानिएका वस्तुहरुको कुनै पनि प्रकारको उपहार कार्यक्रममा भएको खर्च खुद आय निर्धारण गर्दा खर्च वापत कट्टा गरिने छैन । साथै मदिरा वियर तथा चुरोट उत्पादन गर्नेले आफ्नो उत्पादन आफै वा एजेण्ट मार्फत समेत विना मूल्य वितरण गरिएको भए सो खर्च मिन्हा हुने छैन ।

३३. व्यावसायिक सीपमूलक तालीम प्रदान गर्ने भनि श्री ५ को सरकारवाट स्वीकृति प्राप्त तोकिएका संस्थाहरुलाई ५ वर्षको लागि आयकर छुट दिइने छ ।

३४. आयकर ऐन, २०३१ को दफा २७ वा २८ को म्यादभित्र आय विवरण दाखिला नगर्नेलाई जरिवानाको अंक कायम गर्दा लाग्ने कर रकमवाट सोही ऐनको दफा २७ वमोजिमको म्यादभित्र दाखिला भइसकेको अग्रिम कर कट्टा गरी बांकी लाग्ने करको रकमवाटमात्र जरिवाना अंक कायम गरिने गरी स्पष्ट गरिएकोछ ।

३५. उद्योग, व्यापार, पेशा, व्यवसायीले काममा लगाएका कामदार कर्मचारीलाई एकलाख रुपैयाँसम्म पारिश्रमिक दिइएकोमा कर अधिकृतले नै स्वीकृति दिनेछ । यस्तो स्वीकृति उपलब्ध भई नसकेकोमा समेत निजले स्वीकृति दिनेछ ।

३६. कर कार्यालय स्थापना भई नसकेका जिल्लाका निकासी पैठारी कारोवार गर्ने करदातावाहेक अन्य करदाताहरुले आफ्नो आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गर्न सम्वन्धित कर कार्यालयमा जान असुविधा हुने भएमा कारणवश नवीकरण रोक्का गरिराखेकोमा वाहेक देहायको अवस्थामा करदाताकै जिल्लाको कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले त्यस्ता करदाताको उक्त प्रमाणपत्र नवीकरण गरिदिनेछ ।

(क) करदाताले नवीकरण गराउन चाहेको आर्थिक वर्षको एक आर्थिक वर्षलाई छोडेर अघिल्लो (भुक्तान भएको) आ.व.को कर निर्धारण आदेशमा तोकिएवमोजिम रकम चुक्ता वुझाएको निस्सा पेश गरेमा ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) आयकर ऐन, २०३१ को दफा ५क. को उपदफा (५) बमोजिम आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गर्न र म्यादभित्र नवीकरण नगर्ने करदातालाई सोही ऐनको दफा ६३ख. अन्तर्गत जरिवाना गर्ने कर अधिकृतलाई भएको अधिकार उपर्युक्त प्रयोजनको लागि कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयका प्रमुखलाई तोकिएकोछ ।

(ग) यस व्यवस्था बमोजिम कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयका प्रमुखले आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गरेको छुट्टै लगत राखी सोको मास्केवारीसाथ जरिवाना भएकोमा सोको भौचर वा रसीद आम्दानी वाध्न सम्वन्धित कर कार्यालयमा प्रत्येक महिनाको ७ गतेभित्र पठाइदिनु पर्छ ।

३७. आफ्नै चियाखेतीको मात्र चियापत्ती प्रशोधन गरी व्यापारिक कारोवार समेत गर्ने उद्योगको खुद आय मध्ये ६० (साठी) प्रतिशत कृषि आयवापत छुट दिई बांकी ४० (चालीस) प्रतिशत औद्योगिक आयमामात्र आयकर लाग्नेछ तर चियाखेती तथा प्रशोधनको छुट्टा छुट्टै हिसाव देखिने भएमा सो छुट दिइनेछैन ।

३८. आयकर दर्ता प्रमाणपत्र लिएका सवै प्रकारका औद्योगिक तथा व्यापारिक कारोवार गर्नेहरुका साथै अन्य प्रचलित कानून अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरु वाहेक अन्य व्यक्तिले वार्षिक रु. ५ लाख भन्दा वढी रकम वैंक वा वित्त कंपनीमा जम्मा गर्न वा कुनै कंपनीको शेयर खरिद गर्न वा रु. १० लाखभन्दा वढीको सम्पत्ति खरिद (मोटर समेत) गर्नलाई आयकर तिरेको निस्सा वा आफूलाई आयकर नलाग्ने प्रमाणपत्र पेश गर्नुपर्नेछ । विभिन्न वैंक र विभिन्न स्थानका शाखा, प्रशाखाका खाताहरुमा वा कंपनीमा उक्त ५ लाख भन्दा वढी राखेको वा लगानी गरेको वा रु. १० लाखभन्दा वढीको सम्पत्ति खरिद गरेको फेला परेमा सो समग्र रकमलाई खुद आय मानी त्यसरी फेला परेको आ.व.को आयकर दरले आयकर लगाई असूल उपर गरिनेछ ।

३९. जीवन वीमा व्यवसायको खुद आय निर्धारण गर्दा वीमाङ्कन जगेडा (एक्चुरियल रिजर्भ) कोषमा छुट्याइएको रकम मध्ये हरेक तीन वर्षमा सो कोषवाट व्यहोरिनु पर्ने सम्पूर्ण जोखिम र दायित्व व्यहोरी सकेपछि वचत वाँकी रहेको रकममा ९५ प्रतिशतसम्म वीमा कंपनीकै सोही कोषमा जोखिम र दायित्व वापत छुट्याउने र वाकी पाँच प्रतिशतले हुने रकम श्री ५ को सरकारले अन्यथा तोकिदिएमावाहेक संवन्धित वीमा कंपनीले वुझाउनुपर्ने कर रकममा समावेश गरिनेछ ।

४०. मुनाफावाट आयकर नतिरी लाभांश वितरण गर्दा त्यस्तो लाभांशको १५ प्रतिशतको दरले अग्रिम आयकर वापत कट्टी गरी कर कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ । लाभांश प्राप्त गर्ने व्यक्तिले आफ्नो आय विवरण पेश गर्दा त्यसरी अग्रिम दाखिला भएको रकमलाई तिर्नु पर्ने करवाट कट्टा गर्न पाउनेछ ।

४१. हालसम्म आयकर ऐन अनुसार विभिन्न पेशा, व्यवसाय गरी आय आर्जन गरी आय विवरण दाखिला नगर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनीले २०५४ पौष मसान्तसम्म स्वेच्छाले आफ्नो आय घोषणा गरी आय विवरणसाथ कर दाखिला गरेमा आयकर ऐन बमोजिम लाग्ने सो अवधीको कर तिरे सरह हुनेछ र अन्य जरीवाना तथा शुल्क मिन्हा हुनेछ । यसरी कर दाखिला गरेमा विगत ३ वर्षभन्दा अघिको आय सम्वन्धमा प्रमाणित तथ्यांक प्राप्त भै सकेको वाहेक कुनै प्रश्न गरिनेछैन । त्यस्ता करदाताको घोषणासाथ पेश गरेको कुनै पनि कागजातहरुलाई गोप्य कागजातको रुपमा लिइनेछ र कुनै पनि निकायले त्यस्तो कागजात सवै वा आंशिक हेर्न वा प्रमाण पेश गर्न लगाउन सक्नेछैन । यस्तो कागजातको आधारवाट घोषकलाई कुनै पनि ऐन वमोजिम सजाय गर्न सकिने छैन र सो कागजात कर सम्वन्धी वाहेक अन्य मुद्दामा प्रमाण लाग्नेछैन ।

तर यो व्यवस्था आयकर ऐन, अनुसार आय विवरण दाखिला गर्न लेखिसकिएको, र घोषणा गर्न तोकिएको म्यादपछि घोषणा गरेको अवस्थामा र यो व्यवस्था लागु हुन अगाडिनै छानविन सुरु गरिएको अवस्थामा लागु हुनेछैन । यस्तो घोषित आय साविक कारोवारको कूल आयमा समेत जोडिनेछैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४२. आयकर (सं.स) ऐन २०३१ अनुसार पारिश्रमिकको आय निर्धारण गर्दा आयकर ऐनको दफा २६ वमोजिम दिइने वीमा वापतको खर्च, संचयकोषमा जम्मा हुन गएको १० प्रतिशतसम्मको खर्च, नागरिक लगानीकोषमा वार्षिक रु. १ लाखसम्म पारिश्रमिक पाउने व्यक्तिले मासिक पारिश्रमिकको १० प्रतिशतको सम्मको लागानी वापतको खर्च, आयकर ऐनको दफा १३को खण्ड (ख) वमोजिम आर्थिक ऐन अनुसार दिइएको खर्च र आयकर ऐनको दफा ८ अनुसार खर्च मिन्हा दिएका रकमहरु वाहेक अन्य खर्चहरु मिन्हा दिइनेछैन ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची–८

घरजग्गा कर

१. घरजग्गा करको दर :

पहिलो रु. १० लाख सम्मको मूल्यमा	कर नलाग्ने
त्यसपछिको रु. १० लाख सम्मको मूल्यमा	रु. ३००।–एकमुष्ट
त्यसपछिको रु. ३० लाख सम्मको मूल्यमा	०.०५ प्रतिशत
त्यसपछिको रु. ५० लाख सम्मको मूल्यमा	०.२५ प्रतिशत
त्यसपछिको रु. १०० लाख सम्मको मूल्यमा	०.५० प्रतिशत
त्यसपछिकोजतिसुकै भए पनि	१.५० प्रतिशत

२. घरजग्गा कर लाग्ने शहरी क्षेत्र र अन्य क्षेत्र:

महानगरपालिका, उप-महानगरपालिकाहरु, नगरपालिकाहरु तथा देहायका गाँउ विकास समितिहरु र गा.वि.स. का वडाहरुमा कर योग्य घरजग्गा भएका व्यक्ति तथा संस्थाहरुको अन्यत्र पनि घरजग्गा कर लाग्ने क्षेत्रमा घरजग्गा भएमा सोसमेत एकसाथ जोडी कर निर्धारण हुनेछ :-

देहाय

जिल्लाको नाम	गा.वि.सको नाम	वडाहरु
१. भक्तपुर	नखेल गा.वि.स	
"	कटुन्जे गा.वि.स	
"	दधिकोट गा.वि.स	
"	सिपाडोल गा.वि.स	
"	वालकोट गा.वि.स	
२. काठमाडौं	तिनथाना गा.वि.स	३, ५, ७, ८ र ९
"	स्युचाटार गा.वि.स	१, २ र ४
"	सितापाइला गा.वि.स	१, ८ र ९
"	इचंकु गा.वि.स	४, ५ र ६
"	मनमैजु गा.वि.स	१ र ९
"	नैकाप गा.वि.स	२ नं. वडा
"	थानकोट गा.वि.स	७ नं. वडा
"	वलम्वु गा.वि.स	१ नं. वडा
	धापासी गा.वि.स	३, ५, ६ र ७

मुद्रण विभाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

काठमाण्डौ	गोगंबु गा.वि.स	६, ७, ८ र ९
"	विष्णु गा.वि.स	१, २, ३, ४ र ५
"	चपली गा.वि.स	२ र ९
"	महांकाल गा.वि.स	५, ६, ७, ८ र ९
"	कपन गा.वि.स	१ र ३
"	जोरपाटी गा.वि.स	
	गोकर्ण गा.वि.स	
"	नयांपाटी गा.वि.स	२, ४ ,५ र ६
३. ललितपुर	सैंबु भैसेपाटी गा.वि.स	
४. मकवानपुर	वसाह माडी गा.वि.स	५ नं.वडा
५. बारा	पिपरा सिमरा गा.वि.स	२, ३ र ४
"	जितपुर भवानीपुर गा.वि.स	३ मात्र
"	लिप्नीमाल गा.वि.स	६ मात्र
६. चितवन	खैरेनी गा.वि.स.	४, ६ र ७
७. सुनसरी	सोनापुर गा.वि.स.	१ र २
	दुहवी गा.वि.स.	४, ५, ६, ७ र ९
८. मोरङ	हात्तीमुडा गा.वि.स.	८ र ९
	टंकेसिन्वारी गा.वि.स.	१, २, ४, ५ र ६
	रंगेली गा.वि.स.	१, २ र ४
	कटहरी गा.वि.स.	१, २, ४, ५, ६ र ७
	उर्लावारी गा.वि.स.	२, ३ र ४
८. रौतहट	चन्द्रनिगापुर	१, ६ र ७
९. सर्लाही	लालवन्दी गा.वि.स.	१, ५ र ९
१०. कपिलवस्तु	कृष्णनगर गा.वि.स.	१, २, ३, ४ र ५
११. धनुषा	सखुवा, महेन्द्रनगर गा.वि.स.	१, २, ३ र ५

१२. नवलपरासी	सुनवल गा.वि.स.	१ र ४
	शिवमन्दीर गा.वि.स.	१, २ र ३
	गैडाकोट आदर्श गा.वि.स.	२ र ५
१३. रुपन्देही	आनन्दवन गा.वि.स.	३ र ४

३. घरजग्गाको मूल्यांकन तरीका :

१. घरको वनोटको वर्गीकरण र मूल्यांकन देहाय अनुसार हुनेछ (सवै क्षेत्रको लागि)

(क) घरको वनोटको वर्गीकरण :

१. भित्र कांचो वाहिर पाको ईटमा माटोको जोडाई भएका सवै किसिमका घरहरु र काठै काठवाट वनेको घरहरु ।

२. भित्र वाहिर पाको ईट वा ढुंगामा माटोको जोडाई भएका सवै किसिमका घरहरु ।

३. भित्र वाहिर पाको ईटमा सिमेण्ट वा बज्रको जोडाई भएका सवै किसिमका घरहरु ।

४. आर. सि. सि. फ्रेम स्ट्रक्चरवाट वनेको घरहरु ।

(ख) घरको मूल्यांकन :

घरको वनोट	औषत लागत दर प्रति वर्गफुट रु.	टुटफुट कट्टि दर प्रति वर्ष कट्टी प्रतिशत	कट्टी गर्ने जम्मा वर्ष
(अ) दफा ३.१ (क) (१) मा लेखिएको घर	४५०।–	३.००	२५
(आ) दफा ३.१ (क) (२) मा लेखिएको घर	५२५।–	२.००	३०
(इ) दफा ३.१ (क) (३) मा लेखिएको घर	५७५।–	१.००	७०
(ई) दफा ३.१ (क) (४) मा लेखिएको घर	६२५।–	०.७५	१००

२. जग्गाको मूल्यांकन देहाय अनुसार हुनेछ :

(क) घरजग्गा कर लाग्ने क्षेत्रहरुको जग्गाको मूल्यांकन गर्दा सोको प्रयोजनको निमित्त गठित स्थानीय समितिले तोके वमोजिम हुनेछ ।

(ख) दफा (२) अनुसार तोकिएको क्षेत्र देखि वाहेकका अन्य क्षेत्रहरुको जग्गाको मूल्यांकन सम्वन्धित मालपोत कार्यालयले रजिष्ट्रेशन प्रयोजनको लागि तोकेको दर अनुसार हुनेछ ।

३. घरजग्गा कर लाग्ने महा नगरपालिका, उप-महा नगरपालिकाहरु, नगरपालिकाहरु र अन्य तोकिएका गा.वि.स. हरुका घर जग्गाको रजिष्ट्रेशन पारीत गर्दा सम्वन्धित कर कार्यालको कर चुक्ता वा फुकुवा पत्र पेश गराउनु पर्नेछ ।

दृष्टव्य :

(क) कांचो ईट वा माटोको गा–हो वा वांस वा काठको टाटी भै फूस छ्वाली, खर, पराल र साधारण टीनको छाना भएको घरको मूल्यांकन नगर्ने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) सिनेमाहलहरुको भवनको अघिल्लो भाग (मूख्य अडिटोरीयम) गोदाम किसिम हुने हुंदा सो भागको मूल्यांकन गर्दा माथि उल्लेखित दरमा २५ प्रतिशत छूट दिई मूल्यांकन गर्ने ।

(ग) श्री ५ को सरकार वा श्री ५ को सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको कम्पनी वा संस्थाको घरजग्गावाट वाहेक अन्य करदाताको घरजग्गामा लागेको कर असूली प्रकृयामा सकिय सहयोग प्रदान गर्ने महा नगरपालिका, उप-महा नगरपालिका, नगरपालिकाहरु र घरजग्गा कर विस्तार भएको गाउं विकास समितिलाई त्यसरी असूल भएको कुल रकम मध्ये ७५ प्रतिशत रकम उपलब्ध गराईनेछ । एउटै कर कार्यालयको कायक्षेत्र भित्र एक भन्दा वढी त्यस्तो रकम पाउने निकायहरु भएमा सो ७५ प्रतिशतले कायम हुन आउने रकम सवैलाई वरावर वितरण गरिनेछ ।

४. सम्पत्ति कर फछ्र्यौट हुन वांकी करदाताहरुको लागि विशेष व्यवस्था:

आ.व. ०४७।०४८ र त्यसपछिको आ.व. हरुको तत्काल प्रचलित ऐन अनुसार लाग्ने सम्पत्ति कर निर्धारण हुन वांकी रहेका करदाताहरुले निम्नानुसार कर वुझाई सम्वन्धित वर्षहरुको वांकी सम्पत्ति कर फछ्र्यौट गर्न चाहेमा घरजग्गा सम्वन्धि विवरण मात्र पेश गरी सो को आधारमा देहाय वमोजिम गरी कर फछ्र्यौट गर्न सक्नेछन् :

१. आ.व. ०५१।०५२ को हकमा आर्थिक ऐन, २०५१ को व्यवस्था अनुसार लाग्ने कर रकम ।

२. आ.व. ०४९।०५० र ०५०।०५१ को हकमा माथि दफा १ देखि ३ अनुसार कर लाग्न जाने वरावरको रकम वुझाएमा ।

तर, करदाताले तत्काल प्रचलित ऐन अनुसार को सम्पत्ति कर नै तिर्न चाहेमा सोहि वमोजिम हुनेछ ।

३. माथि प्रकरण १ र २ मा उल्लेख भए वमोजिम आ.व. ०४९।०५० देखि ०५१।०५२ सम्मको कर निर्धारण गराई कर फछ्र्यौट गर्ने करदाताहरुले आ.व. ०४७।०४८ र ०४८।०४९ को लागि तत्काल प्रचलित ऐन अनुसार निर्धारित घरजग्गा कर चुक्ता गरेको भएमा उक्त आ.व. हरुको लागि छुट्टै सम्पत्ति कर तिर्न पर्ने छैन ।

५. करको दरमा परिवर्तन वा करदाताको घरजग्गाको साविकको क्षेत्रफलमा वृद्धि नभएसम्म अघिल्लो वर्ष कायम भएको घरजग्गाको मूल्याङ्कन वमोजीम लागिआएको घरजग्गा कर रकम करदाताले चाहेमा म्याद भित्रै सोझै वैंक दाखिला गर्न सक्ने छन् । यसरी वैंक दाखिला भएका भौचर एवं विवरणको आधारमा कर कार्यालयले कर चुक्ता कार्डमा प्रमाणित गरी करदातालाई कर चुक्ताको प्रमाणपत्र पठाइदिनेछ । करदाताले म्याद भित्र स्वयं कर निर्धारण नगरेमा र घरजग्गा कर ऐन, २०१९ वमोजिम विवरण दाखिला नगरी वसेका साथै माथि उल्लेख भए वमोजिम कर रकम दाखीला नगर्ने करदाताहरुलाई कार्यालयमा प्राप्त तथ्याङ्क, विवरण र अन्य आधारहरु समेतवाट कर निर्धारण गरिनेछ ।

६. घरजग्गा कर ऐन, २०१९ बमोजिम घरजग्गा कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले आश्विन मसान्तसम्ममा घरजग्गाको विवरण पेश गरेमा लाग्ने करमा १० (दस) प्रतिशत छुट हुनेछ ।

७. घरजग्गा कर तिर्ने कर्तव्य भएको व्यक्तिले आगामी २०५४ आश्वीन मसान्तसम्ममा घरजग्गा विवरण दिएमा लाग्ने जरिवाना छुट दिइनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची-९

सवारीसाधन कर

निजी सवारी को किसिम

१. कार, जिप र भ्यान — इन्धनको प्रकार अनुसार वार्षिक सवारीसाधन कर:

		पेट्रोल	डिजेल
(क)	१३०० सी.सी. सम्मको	रु. ४,८००।-	रु. ७,५२०।-
(ख)	१३०१ सी.सी. देखि २००० सी.सी. सम्म	रु. ६,०००।-	रु. १०,०००।-
(ग)	२००१ सी.सी. देखि २९०० सी.सी. सम्म	रु. ७,२००।-	रु. १२,६४०।-
(घ)	२९०१ सी.सी. देखि माथि सबै	रु. ८,८८०।-	रु. १६,८८०।-

द्रष्टव्य: यसमा लेखिएकोमा यसै वमोजिम र विद्युत वाहेक अन्य इन्धनद्वारा संचालन हुनेमा पेट्रोल सरहको कर लाग्नेछ ।

२. अटो रिक्सा, थ्री ह्वीलर, टेम्पो टेक्टर, पावर टिलर — इन्धनको प्रकार अनुसार वार्षिक सवारीसाधन कर:

		पेट्रोल	डिजेल
क)	अटोरिक्सा, थ्री ह्वीलर, टेम्पो	रु. १,५००।-	रु. २,२५०।-
ख)	ट्रेक्टर	रु. १,०००।-	रु. १,५००।-
ग)	पावर- टिलर	रु. ९००।-	रु. १,०००।-
३.	ट्रक/बस	रु. १०,०००।-	रु. ११,०००।-
४.	मिनीट्रक/मिनीबस	रु. ६,०००।-	रु. ७,०००।-

५. मोटर साइकल — इन्जीनको प्रकार अनुसार वार्षिक सवारीसाधन कर:

		चार स्ट्रोक	दुई स्ट्रोक
क)	९० सी.सी. सम्मको	रु. २००।-	रु. ३००।-
ख)	९१ सी.सी. देखि १५० सी.सी. सम्म	रु ४८०।-	रु. ७२०।-
ग)	१५१ सी.सी. र सो भन्दा माथि	रु. ६००।-	रु. ९००।-

स्पष्टीकरण: स्ट्रोक भन्नाले इन्जिनले एकपटक शक्ति पाउनुको लागि पिस्टोन (Piston) घर्षण गर्ने संख्यालाई जनाउंछ ।

६. डिजेलवाट चल्ने कार, जिप, भ्यानमा साविकमा लागि आएको अतिरिक्त करलाई समायोजन गरिएको हुंदा सो अतिरिक्त कर व्यवस्था खारेज गरिएको छ ।

आज्ञाले,

रामविनोद भट्टराई

श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ४

श्री ५ को सरकार

अर्थ मन्त्रालयको सूचना

माननीय अर्थ मन्त्री श्री रविन्द्रनाथ शर्माले २०५४ साल असार २६ गतेका दिन संसदको चालू बाहौं अधिवेशनको संयुक्त सदनमा दिनु भएको आर्थिक वर्ष २०५४।०५५ को वजेट वक्तव्य सबैको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

१. राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) तथा नेपाल सद्भावना पार्टी सम्मिलित संयुक्त सरकारको अर्थ मन्त्रीको हैसियतले यस सम्मानित संसदमा नवौं योजनाको पहिलो आर्थिक वर्ष २०५४।५५ को आय व्ययको अनुमान प्रस्तुत गर्न पाउंदा मलाई हर्ष एवं गौरवको अनुभूति भएको छ । आय व्ययको अनुमान प्रस्तुत गर्नु अघि सर्वप्रथम म यस अवसरमा प्रजातन्त्र प्राप्तिका क्रममा दिवंगत हुनु भएका सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै राष्ट्र निर्माणको पुनीत कार्यमा संलग्न सम्पूर्ण नेपाली जनताप्रति अभिवादन गर्न चाहन्छु ।

२. यस सम्मानित सदन समक्ष मैले आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को आर्थिक गतिविधि झल्काउने आर्थिक सर्वेक्षण पेश गरिसकेको छु । चालू आर्थिक वर्षका आर्थिक परिसूचकहरुको मूल्यांकन गर्दा समग्रमा मिश्रित उपलब्धि प्राप्त भएको देखिएको छ । कृषि एवं अन्य आर्थिक क्षेत्रहरुको उत्पादनमा आएको कमिबाट कूल गार्हस्थ उत्पादन विगत वर्षको भन्दा कम हुने अनुमान गरिएकोछ । आर्थिक वृद्धिदर पनि दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरुको औषत आर्थिक वृद्धिदरको तुलनामा र गत वर्ष आय व्ययको अनुमान पेश गर्दा प्रक्षेपण गरिएको आर्थिक वृद्धिदर भन्दा केही कम छ ।

३. चालु आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को राजस्व परिचालनको वृद्धिदर झण्डै २२.७ प्रतिशत राखिएको भएतापनि ११.९ प्रतिशतले मात्र वढ्ने अनुमान गरिएको छ । संशोधित अनुमान मध्ये २०५३ फागुन सम्ममा राजस्वको ५८ प्रतिशत संकलन भई वांकि ४ महिनामा ४२ प्रतिशतले संकलन हुने अनुमान छ ।

४. सरकारी क्षेत्रबाट गरिने विकास खर्चको समीक्षा गर्दा भने चालु आर्थिक वर्ष निराशाजनक रह्यो । आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को वास्तविक खर्चको झण्डै ३० प्रतिशतले विकास खर्चको विनियोजन वढाईएको भएतापनि वास्तविक विकास खर्च ६ प्रतिशतभन्दा पनि कम दरमा वढ्ने अनुमान छ । विदेशी अनुदान र ऋणको रकम पनि क्रमशः ५.१ र १०.७ प्रतिशतले मात्र वढ्ने देखिन्छ ।

५. गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा धेरै जसो मौद्रिक योगाङ्कहरुको वृद्धिदरमा कमी आएको देखिन्छ । आर्थिक वर्ष २०५२।५३ मा संकुचित र विस्तृत मुद्रा प्रदाय क्रमशः १०.६ प्रतिशत र १४.४ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा आर्थिक वर्ष २०५३।५४ मा क्रमशः ८.७ प्रतिशत र १२.० प्रतिशतले मात्र वढ्ने अनुमान छ । चालु आर्थिक वर्षको पूर्वार्धमा निजी क्षेत्रमा प्रवाहित हुने कर्जा अत्यधिक मात्रामा घटेको भएतापनि चैत्रदेखि स्थितिमा सुधार हुन थालेको छ ।

६. आर्थिक वर्ष २०५२।५३ मा ८.१ प्रतिशत वृद्धि भएको राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूची आर्थिक वर्ष २०५३।५४ मा ८.० प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ । गत आर्थिक वर्षको २०५२ चैत्र देखि २०५३ जेष्ठसम्मको अवधिमा राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचि ५.१ प्रतिशतले वढेकोमा यस आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा ०.३ प्रतिशतले मूल्य घटेको देखिएको छ ।

७. यस आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तको तुलनामा जेष्ठ मसान्तमा विदेशी विनिमय संचिति १ अर्व ७२ करोडले वृद्धि भै ४६ अर्व ३३ करोड पुगेको प्रारम्भिक अनुमान छ । यो विदेशी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विनिमय संचितिमा आएको वृद्धि २०५३ आषाढ देखि फागुन सम्ममा भएको वृद्धि भन्दा झण्डै दोव्वर छ ।

८. चालु आर्थिक वर्षमा देशको वाह्य क्षेत्र (External Sector) को प्रगति पनि मिश्रित देखिएको छ । गत आर्थिक वर्षको प्रथम नौ महिनामा कूल निर्यात ८.२ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिसम्ममा यसको वृद्धि दर १६.३ प्रतिशत पुगेको छ । त्यस्तै गत आर्थिक वर्षको प्रथम नौ महिनामा २२.२ प्रतिशतले वढेको कूल आयात यस वर्ष २५.६ प्रतिशतले वृद्धि हुन गएको छ । समीक्षा अवधिमा व्यापार घाटा २९ प्रतिशतले वढेको देखिएको छ । व्यापार घाटाको वृद्धिवाट चालु खाता घाटामा वृद्धि भएता पनिं विदेशी पूंजी तथा सहायताको आप्रवाहबाट यो वर्ष शोधनान्तर वचत हुन जाने अनुमान गरिएको छ । चालु आर्थिक वर्षको प्रथम ८ महिनामा करिव ६० करोडको शोधनान्तर वचत भएकोमा बांकी ४ महिनामा १ अर्व १५ करोड थप भै यो आर्थिक वर्षमा १ अर्व ७५ करोडको शोधनान्तर वचत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ । पछिल्लो ४ महिनामा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी र विविध पूंजीमा उल्लेखनीय वृद्धि भएको कारणवाट शोधनान्तर वचतमा वृद्धि हुन जाने अनुमान गरिएको हो ।

९. त्यस्तै वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धता तर्फ पनि उल्लेखनीय रुपमा वृद्धि भएको छ । चालु आर्थिक वर्ष २०५३।५४ मा विभिन्न मित्रराष्ट्र एवं दातृसंस्थाहरुसंग सम्झौता सम्पन्न भई वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धता रु. ३९ अर्व ६४ करोड पुगेको छ । पछिल्लो ४ महिनामा वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धता गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा झण्डै ८ प्रतिशतले वृद्धि भएकोछ । वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धतामा वृद्धि हुनु मूलत: श्री ५ को सरकारले लिएको उदार आर्थिक नीति एवं सुधार कार्यक्रम प्रति अन्तर्राष्ट्रिय दातृ समूहको विश्वासको कारण हो भन्ने कुरामा दुईमत नहोला ।

१०. देशको आर्थिक अवस्थाको प्रगति केही क्षेत्रहरुमा सकारात्मक देखिएता पनि हाम्रो अर्थतन्त्रले धेरै चुनौतीहरुको सामना गर्नु परिरहेको कुरा कसैवाट छिपेको छैन । राजस्व संकलनमा आएको कमी, ओभरड्राफ्टमा वृद्धि, विकास कार्यक्रम संचालनमा उत्पन्न शिथिलता, कृषि क्षेत्र तथा गैर कृषि क्षेत्रको उत्पादन वृद्धिदरमा कमी, उद्योग क्षेत्रमा देखिएको शिथिलता, वचत दरमा रहेको कमी तथा वढ्दो व्यापारघाटा आजका मुख्य आर्थिक समस्या हुन । हुनत चालु आर्थिक वर्षमा आर्थिक संरचनामा भएको परिवर्तनको कारणले गर्दा विदेशी मुद्रा संचिति तथा निकासीमा वृद्धि, मूल्य वृद्धिमा कमी, चालु खाता घाटा र शोधनान्तर स्थितिमा सुधारका संकेतहरु देखिएतापनि आगामी वर्षहरुमा यस्तै स्थिति रहिरहन्छ भन्ने निश्चित छैन । अत: आर्थिक वृद्धि दरलाई उच्च पार्न, आयवितरणको असमानता र गरिवीलाई घटाउन एवं सीमित स्रोत र साधनको प्रभावकारी परिचालन गर्ने आर्थिक स्थायित्व कायम गर्ने दिशातर्फ नै वजेट उन्मुख हुनु पर्दछ भन्ने मेरो धारणा रहेको छ ।

सभामुख महोदय,

११. हाम्रो देशको गरिवीको स्थिति तथा जनताका विकासका चाहनाहरुलाई दृष्टिगत गर्दा देश विकासको कार्यमा एकातिर छोटो भन्दा छोटो अवधिमा वढिभन्दा वढी लगानी गरी गरिवी हटाउनु पर्ने आवश्यकता छ भने अर्कोतिर यसका निमित्त साधनको न्यूनता ठूलो बाधकको रुपमा रहेको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१२. देशको राष्ट्रिय आयको मुख्य अंश नै कृषिवाट प्राप्त हुने तथा देशका **झण्डै ९० प्रतिशत** जनताको जीवनयापनको आधार ग्रामीण क्षेत्रको आर्थिक क्रियाकलापमा आधारित **भएको तर** यी क्रियाकलापका ठूलो भाग करको दायरा भित्र नपरेको हुनाले राजस्व वढाउन कठिनाई भैरहेको छ । त्यसैगरी राजस्वको प्रमुख श्रोत रहिआएको आयात व्यापारको संरचनामा आउन लागेको परिवर्तनले यसवाट प्राप्त हुने राजस्वमा पनि नकारात्मक असर पर्न थालिसकेको छ । सरकारी संस्थानहरुको विग्रदो स्थितिले गर्दा प्राप्त हुनु पर्ने लाभांश, कर, सांवा–व्याज आदि पनि समयमा प्राप्त हुन सकिरहेका छैनन् ।

१३. राजस्व वृद्धि नगरीकन बजेट घाटा मात्र वढाई सरकारी खर्च वढाउंदा क्षणिक फाईदा होला तर यसवाट अर्थतन्त्रमा प्रत्युत्पादक असर पर्छ भन्ने कुरा धेरै विकासशील देशहरुको अनुभवबाट प्रष्ट भै सकेको छ । विस्तारकारी बजेटले मुद्रास्फिति र आयात बढाउने, उत्पादकत्व घटाउने, मुद्राको अवमूल्यन हुने र लगानीमा प्रतिकूल असर पर्ने मात्र नभई गरीव जनतालाई सवभन्दा बढी आहत गर्ने हुनाले यस्तो वजेटवाट अन्ततोगत्वा आर्थिक वृद्धिदर घट्ने र गरीवी वढ्न जाने हुन्छ ।

१४. यस अवस्थामा आन्तरिक र वाह्य साधनको होसियारीपूर्वक परिचालन गरी प्राप्त सीमित साधनलाई उच्च प्रतिफल प्राप्त हुने र गरीव जनताको जनजीवनमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने परियोजनामा खर्च गर्ने, सरकारको उपभोग खर्चमा नियन्त्रण गर्ने तथा निजी क्षेत्रले आफ्नो सीप, साधन र स्रोतलाई वढिभन्दा वढी परिचालन गराउन सक्ने वातावरणको श्रृजना गर्ने उद्देश्यले यो वजेटलाई यथासम्भब वास्तविकतामा आधारित गरी तर्जुमा गर्ने प्रयाश गरेको छु । मुलतः संभाव्यता अध्ययनवाट लगानी योग्य नदेखिएका र वैदेशिक सहयोगमा संचालन गर्न प्रस्ताव गरिएका तर दातृ निकायको प्रतिवद्धता नभएका आयोजनाहरु, त्यस्तै अर्थ तन्त्रले धान्न नसक्ने अनुदान तथा अनुत्पादक कार्यक्रमहरुलाई यस वजेटमा सकेसम्म समावेश नगर्ने नीति अवलम्बन गरेकोछु । बजेटमा समावेश भएका तर सम्भाव्यता अध्ययन हुन वांकी आयोजनाहरुमा विनियोजित रकमलाई ती आयोजनाहरुको विस्तृतरुपमा अध्ययन पुरा भएपछि मात्र निकासा दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।

सभामुख महोदय,

१५. आगामी आर्थिक वर्ष २०५४।५५ को आय व्ययको अनुमान तयार गर्दा माथि उल्लेखित अवधारणालाई मनन गरी वर्तमान संयुक्त सरकार गठन हुंदा जारी गरिएको वीस सूत्रीय लक्ष्य तथा नीति, श्री ५ महाराजधिराज सरकारवाट शाही संवोधन मार्फत वक्स भएको नीति तथा कार्यक्रम र नवौं योजनाको आधार पत्रमा उल्लेख भएका उद्देश्यहरुलाई मार्गदर्शनको रुपमा लिएकोछु । त्यस्तै बजेट तर्जुमाका समयमा तथा माननीय सांसदहरुवाट बेला बेलामा व्यक्त भएका सुझावहरु, देशका अर्थविद्, वुद्धिजीवी एवं विभिन्न क्षेत्रका महानुभावहरु, विभिन्न दातृराष्ट्र एवं संघसंस्थावाट प्राप्त सुझावहरु समेतलाई थप मार्गदर्शनको रुपमा लिई आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका उद्देश्यहरु निम्न वमोजिम कायम गरेको छु :

(क) उदारीकरण र वजारमुखी अर्थव्यवस्थालाई व्यापक र सुदृढ बनाउंदै लगी उच्च आर्थिक विकासको व्यवधानहरुलाई हटाउने,

(ख) आर्थिक विकासको प्रकृयालाई दिगो र दरिलो बनाउन समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व र आर्थिक अनुशासनमा जोड दिने ,

आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) विपन्न एवं साधनविहीन जनताको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्न गरिवी निवारण सम्बन्धी एकिकृत एवं प्रभावकारी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,

(घ) जनसहभागितामूलक विकास एवं ग्रामीण सशक्तिकरणको माध्यमवाट ग्रामीण क्षेत्रलाई विकासको केन्द्रविन्दुको रुपमा रुपान्तरण गर्ने ।

(क) <u>उदारीकरण र वजारमुखी अर्थ व्यवस्थालाई व्यापक र सुदृढ बनाउँदै लगी उच्च आर्थिक विकासको व्यवधानहरुलाई हटाउने :</u>

१६. स्पष्ट प्राथमिकतामा आधारित आर्थिक रणनीति बिनाको साधन छिनियोजनले बिगतमा राष्ट्रिय उत्पादकत्व तथा आर्थिक वृद्धिदर खासै उच्च पार्न सकेन । तसर्थ सरकारले आगामी आर्थिक वर्षमा ग्रामीण क्षेत्रमा विकासको लहर उत्पन्न गर्न कृषि विकासमा जोड दिने छ । त्यस्तै, गैरकृषि क्षेत्रमा उच्च एवं दिगो वृद्धिदर हांसिल गर्न हाल अपनाई आएको खुला एवं बजारमुखी अर्थ व्यवस्थालाई अझ प्रभावकारी एवं व्यापक वनाईनेछ ।

१७. कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर उच्च वनाई समग्र आर्थिक विकासलाई गति दिन कृषि क्षेत्रको व्यवसायिकरणमा जोड दिई दीर्घकालीन कृषि विकास योजना संचालन गरिनेछ । यस योजनाको सफल कार्यान्वयनवाट कृषि क्षेत्रमा हाल भैरहेको उत्पादन थप दुई प्रतिशत विन्दुले वढ्ने अपेक्षा गरिएको छ । कृषि क्षेत्रको यस्तो वृद्धिले गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदरमा पनि सकारात्मक प्रभाव पारी आर्थिक वृद्धिदर उच्च पार्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

१८. गैर कृषि क्षेत्र–खास गरी उद्योग क्षेत्रको विकासको लागि उद्योगलाई लगाइने करको दर ३३ प्रतिशतवाट घटाई २० प्रतिशत गरिसकिएको छ । यसका अतिरिक्त स्वदेशी कच्चा पदार्थ प्रयोग गर्ने, दुर्गम वा अविकसित क्षेत्रमा स्थापित एवं वढी प्रत्यक्ष रोजगारी प्रदान गर्ने उद्योगहरुलाई आयकरमा थप छुट प्रदान गरिनेछ । साथै "एक द्वार प्रणाली" लाई बढी क्रियाशील र प्रभावकारी वनाइने छ ।

१९. कर प्रणालीलाई न्यायोचित पार्न, करको भार कम गरी उत्पादन र व्यवसायको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा वृद्धि गर्न तथा राजस्व संकलनमा स्वेच्छिक सहभागिताको वृद्धि गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा करका दरहरुलाई सरलीकरण गर्ने, करको संरचनालाई उपयुक्त वनाउने, करको दायरा फराकिलो पार्ने एवं कर प्रशासनलाई सुदृढीकरण गरिनेछ । यसवाट उद्योग तथा व्यवसाय क्षेत्रको प्रर्वद्धनका निम्ति प्रोत्साहन हुने विश्वास लिएको छु ।

२०. उद्योग क्षेत्रको विकासको लागि नीतिगत सुधार गर्दै, टेक्नोलोजी पार्कको पूर्वाधार विकास, औद्योगिक प्रदूषण नियन्त्रण र अत्यावश्यक व्यवसायिक एवं प्राविधिक सूचना प्रवाह गर्ने कार्यहरुलाई अरु प्रभावकारी वनाइने छ ।

२१. विदेशी पूंजी एवं लगानीलाई आकर्षण एवं प्रर्वद्धन गर्न विद्यमान प्रशासनिक व्यवधानलाई हटाउँदै कर प्रणालीलाई सुधार गरी अझ वढी सरलीकरण गरिने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

पर्यटन, जलश्रोत, संचार जस्ता राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रको प्रवर्द्धनका निम्ति वैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु मार्फत् अन्तर्राष्ट्रिय बजारवाट पूंजी परिचालन गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । यी क्षेत्रहरुमा निजी क्षेत्रलाई अरु बढी सहभागी गराउन सुधारका थप उपायहरु अवलम्बन गरिनेछन् ।

२२. स्वदेशी व्यापारलाई प्रतिस्पर्धात्मक वनाउन विश्व व्यापार प्रणालीको ८० प्रतिशत भन्दा वढी हिस्सा ओगटेको विश्व व्यापार संगठनको सदस्यता लिने तर्फ पहल गरिसकिएको छ ।

२३. अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई सुगम र गतिशील वनाई पारवहन खर्चमा कटौती गर्ने एवं ढुवानी व्यवस्थामा सरलीकरण गरी नेपालको वैदेशिक व्यापार अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले आगामी आर्थिक वर्षदेखि वीरगञ्जमा भूपरिवहन मालवाहक केन्द्रको निर्माण शुरु गरिने छ । यस्ता केन्द्रहरु भैरहवा, विराटनगर लगायतका अन्य भंसार विन्दुहरुमा समेत क्रमशः निर्माण गर्दै लगिनेछ ।

२४. परम्परागत एवं नयां निर्यातयोग्य वस्तुहरुको गुणात्मक तथा परिमाणात्मक बिकास गर्दै नयां बजारहरुको पहिचानको कार्य गरिनेछन् । साथै निर्यात प्रवर्द्धन समिति मार्फत दीर्घकालीन निर्यात नीति तर्जुमा, वस्तु विकास एवं बजार प्रवर्द्धन, निर्यात स्थायिकरण एवं विविधिकरण तथा गुणस्तर विकासका बिभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछन् ।

२५. निर्यात वढाउने क्रममा निर्यातयोग्य उद्योगको लागि चाहिने कच्चा पदार्थहरु बैंङ्क ग्यारेन्टीवाट झिकाउन पाउने व्यवस्था हाल केही वस्तुहरुमा मात्र सीमित भएकोमा आगामी आर्थिक वर्षदेखि यसलाई विस्तृत वनाइनेछ ।

२६. तेल, चामल, पीठो जस्ता नेपालमा उत्पादित केही कृषिजन्य वस्तुको निकासीमा रहेको परिमाणात्मक वन्देजको कारणवाट यस्ता वस्तु उत्पादन कर्ता किसानहरुहरुलाई आफ्नो उत्पादनको उचित मूल्य प्राप्त हुन नसकेकोले यस्ता वस्तुको निकासीमा लागीआएको परिमाणात्मक वन्देज हटाईएको छ । चोकर, पिना, ढुटो ईत्यादिको निकासीमा लगाइएको भंसार घटाई थप सुविधा प्रदान गरिने छ । निकासीयोग्य कृषिजन्य वस्तुहरुको व्यवसायिक खेतीको विकास तथा प्रशोधन गर्न सहुलियत दरमा कृषि विकास बैंङ्क मार्फत दिइने ऋण सुविधा आगामी आर्थिक वर्षमा वृद्धि गरिनेछ । यस सिलसिलामा साना सिंचाईको लागि आवश्यक डिजेल पम्पसेट लगायत अन्य कृषि उपकरणहरुको आयातमा सुविधा प्रदान गरिनेछ ।

२७. पर्यटन व्यवसायलाई प्रतिस्पर्धात्मक एवं गुणस्तरीय वनाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई पर्यटन गन्तव्य स्थलको रुपमा स्थापित गर्न राष्ट्रिय अभियानको रुपमा सुरु गरिएको नेपाल भ्रमण वर्ष १९९८ कार्यक्रम सफल पार्दै सन् १९९८ मा ५ लाख भन्दा वढी पर्यटकलाई नेपाल भित्र्याउने लक्ष राखिएकोछ । यसका निम्ति विदेशस्थित नेपाली कूटनैतिक नियोगहरुको परिचालन, प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन, आधारभूत सेवाहरुको विकास, आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन, पर्यटन क्षेत्रको सरसफाई, निजीक्षेत्रको सक्रियतामा हवाई सीट संख्यामा वृद्धि तथा चार्टर्ड सेवालाई सरलीकरण गर्ने जस्ता विविध कार्यक्रमहरु योजनावद्धरुपमा संचालन गरिनेछन् । यी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कार्यक्रमहरुबाट गुणस्तरीय पर्यटन प्रवर्द्धनमा अनुकूल र दीर्घकालीन असर पर्न गई रोजगारीका थप अवसरहरु श्रृजना हुने विश्वास लिएको छु ।

२८. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको आधुनिकीकरण र क्षमता विस्तार गर्न आगामी आर्थिक वर्षदेखि राडारको सेवा उपलब्ध गराई टर्मिनल भवन लगायत अन्य सुविधाहरुको निर्माण एवं विस्तारको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । देशको पर्यटन प्रवर्द्धनका निम्ति लुम्बिनीमा दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमान स्थलको स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन सुरु गरिने छ ।

२९. चालु आर्थिक वर्षमा महाकाली नदीको एकिकृत विकास सम्बन्धी सन्धि संसदवाट पारित भई मित्रराष्ट्र भारतसंग यस सम्बन्धी कागजपत्र आदान प्रदान भईसकेकोले यसको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य निकट भविष्यमा हुनेछ । त्यस्तै विदेशमा विद्युत निकासी गर्ने गरी ७५० मेगावाट क्षमताको पश्चिमसेती जलविद्युत आयोजना निजी क्षेत्रवाट सञ्चालन गर्ने कुरालाई अगाडि बढाईएको छ ।

३०. संस्थानहरुको कार्यप्रकृति, एकाधिकारको स्थिति, नाफा नोक्सानको अवस्था, थप पूंजी लगानीको आवश्यकता, प्रविधि परिवर्तन एवं निजी क्षेत्रको लगानीको संभावनाका साथै सामाजिक दायित्व वहन जस्ता मापदण्डका आधारमा निजीकरणको निम्ति योग्य देखिएका संस्थानहरुको निजीकरण गरिनेछ । निजीकरण कार्यक्रमको प्रतिफल वढीभन्दा वढी जनताले उपभोग गर्ने वातावरण श्रृजना गर्नका निम्ति आवश्यक प्रकृयागत एवं संस्थागत सुधार गरिनेछ । विगतमा निजीकरण गरिएका संस्थानहरुको कार्य प्रगतिको नियमित अनुगमन एवं मूल्यांकनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३१. तत्काल निजीकरण गर्न सम्भव नदेखिएका एवं श्री ५ को सरकारकै स्वामित्वमा अझ केही वर्ष संचालन हुने सार्वजनिक संस्थानहरुमा देखिएको विसंगतिहरुलाई निरुत्साहित गर्दै लगिनेछ । यस सिलसिलामा यस्ता संस्थानहरुको व्यवस्थापन पक्षमा सुधार गरी व्यवसायिक रुपमा सक्षमतापूर्वक संचालन गर्ने एवं नियमितरुपमा कार्य प्रगतिको अनुगमन एवं मूल्यांकन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

३२. अर्थतन्त्रलाई सही दिसातर्फ उन्मुख गराउन केन्द्रीय बैंक एक स्वायत्त सँस्थाको रुपमा रहनु अपरिहार्य हुने हुंदा नेपाल राष्ट्र बैंकलाई मौद्रिक नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा अझ बढी स्वायत्तता दिने तर्फ यस आर्थिक वर्षमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

३३. धितोपत्र बजारको वर्तमान अवस्था सन्तोषजनक नदेखिएकोले विगतमा अवलम्बन गरिएका व्यवस्थाहरुको पुनर्मूल्यांकन गरी पूंजीबजारको विकास सम्बन्धी अध्ययन तुरुन्त प्रारम्भ गरिनेछ । यसका अतिरिक्त यस क्षेत्रको पुनर्उत्थानका निम्ति संस्थागत लगानीकर्ताहरुको प्रवेश एवं सहभागितामा वृद्धि, संयुक्त क्षेत्रमा समेत युनिट ट्रष्ट, म्यूचुअल फण्ड जस्ता अप्रत्यक्ष्य लगानी संवाहकको प्रवेश गराउने तथा विदेशी लगानी कर्ताहरुका लागि स्टक एक्सचेन्ज खुल्ला गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाउदै लगिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३४. सरकारी स्वामित्वमा संचालित वाणिज्य वैंकहरुमा असूली हुन नसक्ने कर्जाको रकम धेरै हुन गएवाट यिनीहरुको कर्जा लगानी क्षमतामा ह्रास हुन गई उद्योग एवं व्यवसायिक क्षेत्रमा समेत नकारात्मक प्रभाव परेको छ । अत: वैंकहरुको कर्जा असूलीलाई प्रभावकारी वनाउन ऋण असूली सम्बन्धी विधेयक संसदमा चाडै नै पेश गरिने छ । साथै, सरकारी स्वामित्वमा संचालित वाणिज्य बैंङ्कहरुको प्रतिस्पर्द्धात्मक क्षमतामा अभिवृद्धि गर्न व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै स्वामित्वमा निजी क्षेत्रको अंशमा क्रमस: वृद्धि गरिदै लगिनेछ । त्यस्तै ग्रामीण विकास वैंक, कृषि विकास बैंक र नेपाल औद्योगिक विकास निगमको पूंजीको आधारलाई फराकिलो पारिनेछ ।

३५. वाणिज्य बैंक तथा वित्त कम्पनीहरुको कार्य क्षेत्र उपत्यका वाहिर विस्तार गर्न एवं निजीक्षेत्रको सहभागितामा विकास बैङ्क स्थापना गर्न प्राथमिकता एवं प्रोत्साहन दिइनेछ । ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको वचत परिचालन गर्न र ग्रामीण क्षेत्रमा वैंकिंङ सुविधा उपलब्ध गराउन वाणिज्य बैंङ्कहरु तथा कृषि विकास बैङ्कलाई प्रोत्साहित गरीनेछ । हुलाक बचत बैंकको कार्यक्षेत्रमा विस्तार गरी अझ प्रभावकारी वनाइनेछ ।

३६. विपन्न वर्ग तथा न्यून आय भएका कृषक, उद्यमी तथा व्यवसायीहरुलाई वाणिज्य बैंक र विकास बैंकहरुबाट सोझै स–साना ऋण उपलब्ध गराउंदा बैंकहरुको संचालन लागत बढ्न जाने हुन्छ । अत: कम खर्चमा कर्जा प्रवाह गर्न सक्ने संगठित वा असंगठित क्षेत्रका स्थानीय वित्तीय मध्यस्थकर्ताहरुको पहिचान गरी त्यस्ता सक्षम वित्तीय मध्यस्थकर्तालाई वाणिज्य बैंक तथा विकास बैंकबाट थोक बैंकिङ्ग ऋण (Wholesale Banking Loan) उपलब्ध गराइने व्यवस्था आगामी आर्थिक वर्षदेखि सुरु गरिनेछ । यसका निम्ति आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न सम्मानित संसद समक्ष चाडै विधेयक प्रस्तुत गरिनेछ ।

३७. विभिन्न वित्तीय संस्थाहरुवाट बजारमा साख उपकरणहरु प्रयोगमा ल्याईएको सन्दर्भमा यी साख उपकरणहरुमा सर्वसाधारणद्वारा गरिने लगानी रकमलाई सुरक्षा प्रदान गर्ने उद्देश्यले सम्बन्धित वित्तीय संस्थाहरु तथा ती संस्थाहरुले निश्काशन गर्ने साख उपकरणहरुको मूल्याङ्कन (Credit Rating) गर्न आवश्यक संस्थागत संरचना विकासको निम्ति कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । वित्तीय संस्थाहरुको अनुगमनलाई पनि प्रभावकारी बनाईनेछ ।

३८. वित्तीय साधनको मितव्ययी, सक्षम तथा प्रभावकारी परिचालन गरी बैंकहरुको वित्तीय स्थिति मजबुत बनाइनेछ । बैंकहरुबाट श्री ५ को सरकारको जमानतमा प्रवाह भएका कर्जाहरुको सावां र व्याज तदारुकताका साथ क्रमश: फिर्ता गर्दै लगिनेछ । यस्कासाथै श्री ५ को सरकारको जमानतामा कर्जा प्रवाह नगर्ने नीतिको कडाइका साथ अनुशरण गरिनेछ ।

३९. केही समय यता निजीक्षेत्रमा पर्याप्त कर्जा प्रवाह हुन नसकी निजी क्षेत्रको आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धि हुन नसकेको देखिंदा आगामी आर्थिक वर्षमा यस्तो अवस्थाको सृजना हुन नदिई निजी क्षेत्रमा यथेष्ट रुपमा कर्जा प्रवाह गराउन बिभिन्न मौद्रिक उपायहरु अवलम्बन गरिने छन् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४०. अर्थतन्त्रलाई वढी प्रतिस्पर्धात्मक वनाउने सिलसिलमा पूंजी खाताको कारोवार पनि क्रमशः पूर्ण परिवर्त्यताको दिशातर्फ उन्मुख गराउने हेतुले आगामी आर्थिक वर्षमा आवश्यक अध्ययन कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।

(ख) <u>आर्थिक विकासको प्रकृयालाई दिगो र दरिलो बनाउन समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व र आर्थिक अनुशासनमा जोड दिने:</u>

४१. आर्थिक सुधारका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन, आर्थिक विकासको वृद्धिदर उच्च, दिगो एवं दरिलो वनाउन तथा निजी तथा विदेशी लगानीलाई आकर्षण गर्ने वातावारण श्रृजना गर्न आर्थिक स्थायित्व कायम रहनु अति जरुरी हुन्छ । आर्थिक स्थायित्व कायम गर्न वजेट घाटा, आन्तरिक ऋण र चालु खाता घाटा वाञ्छित सीमाभित्र रहनु पर्ने, त्यस्तै मूल्य तथा मुद्राप्रदाय नियन्त्रणमा रहनु पर्ने तथा बचत र लगानीलाई वृद्धि गर्नु पर्ने हुन्छ ।

४२. बजेट घाटा तथा आन्तरिक ऋण कम गर्न श्री ५ को सरकारले आगामी आर्थिक वर्षमा राजस्वमा वृद्धि गर्ने, कर चुहावटमा नियन्त्रण गर्ने तथा अनुत्पादक खर्चमा कटौती गर्ने तर्फ विशेष कदमहरु चाल्नेछ । राजस्व वृद्धि गर्न करको दायरालाई फराकिलो पारी आयकर र मूल्य अभिवृद्धि करलाई राजस्व परिचालनको मुख्य अंगको रुपमा क्रमशः विकसित गर्दै लगिने छ । आगामी आर्थिक वर्षमा अन्य करहरुको क्षेत्रमा पनि व्यापक सुधार गरिनेछ । राजस्व चुहावटलाई नियन्त्रण गर्न आगामी आर्थिक वर्षको शुरुदेखि नै तथ्यांक, सूचना प्रणाली तथा कर निर्धारणको आधारलाई वैज्ञानिक वनाई कर अनुगमन व्यवस्थालाई सुदृढ गरिनेछ ।

४३. भंसार प्रशासन तर्फ सुरु गरिएको कम्प्यूटर जडित सूचना प्रशोधन व्यवस्थालाई आगामी आर्थिक वर्षदेखि कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । यस कार्यवाट थप आयकर दाताको पहिचान गर्न, विदेशी मुद्राको सम्भावित अपचलन रोक्न तथा भंसार राजस्व वढाउन मद्दत पुग्ने विश्वास गरिएको छ । वस्तुहरुको मूल्यांकनलाई वढी पारदर्शी र समसामयिक बनाउन भंसार प्रयोजनका निमित्त कारोवार मूल्यलाई आधार वनाईने छ । भंसार छल्ने प्रबृत्तिलाई नियन्त्रण गर्ने तथा आयात गरिने वस्तुहरुको परिमाण, मूल्य तथा गुणस्तरको भरपर्दो रुपमा अनुगमन गर्ने उद्देश्यले आयात हुनु अगावै पूर्व परिवहन निरीक्षण (Pre-shipment Inspection) को व्यवस्था क्रमशः लागू गरिनेछ ।

४४. आयोजना एवं विकास प्रशासनमा सुधार गर्ने सिलसिलामा राष्ट्रिय योजना आयोगको संलग्नतामा आगामी आर्थिक वर्ष २०५४।५५ देखि बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको कार्य पौष महिनाको पहिलो हप्तावाटै सुरु गरिनेछ । यसका अतिरिक्त परियोजना छनौट तथा अनुगमन/मूल्यांकनको कार्यमा राष्ट्रिय योजना आयोगलाई वढी सक्रिय बनाइनेछ । अर्थ मन्त्रालयलाई त्रिवर्षीय चक्र प्रणालीका आधारमा बजेट तर्जुमा गर्ने कार्य गराईनेछ । बजेटको मध्यावधि मूल्याङ्कन समयमा नै गरी यसको आधारमा बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

४५. प्राथमिकता प्राप्त परियोजनाहरुलाई विनियोजन गरेको रकम समयमा नै निकासा दिने र निकासा भएको रकम पनि समयमै खर्च गरी कार्य सम्पन्न गर्ने कार्यलाई

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रोत्साहित गरिनेछ । वैदेशिक सहायतामा संचालित परियोजनाहरुमा खर्च भएको रकम समयमा सोधभर्ना लिन नसक्नाले वित्तीय सन्तुलनमा नकारात्मक प्रभाव परिरहेको छ । तसर्थ समयमा नै वैदेशिक सहायता प्राप्त गर्न तथा निकासा र सोधभर्ना बीच समन्वय ल्याई कार्य गर्न सम्वन्धित मन्त्रालय एवं परियोजना प्रमुखहरुलाई उत्प्रेरित र सचेत गराइनेछ ।

४६. साधारण खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्न विशिष्ट व्यक्तिहरुको विदेश भ्रमण, मन्त्रीहरुको सुविधा, र अनावश्यक भोजभतेरमा नियन्त्रण जस्ता मितव्ययिताका कार्यक्रमहरुलाई अझ कडाईकासाथ लागू गरिनेछ । अध्ययन, अनुसन्धान एवं सुझाव संकलन जस्ता कार्यहरु गर्न भईरहेका सरकारी निकायहरुलाई नै क्रियाशील वनाई कार्यदल वा समिति गठन गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरिने छ ।

४७. सरकारी कार्यलयहरुमा प्रयोग हुने टेलिफोन, स्टेशनरी, धाराविजुली आदि सेवाहरुको प्रयोग सम्बन्धमा चालू आर्थिक वर्षमा तयार गरिएको मापदण्डलाई आगामी आर्थिक वर्षदेखि लागू गरिनेछ । यस वाहेक अन्य सेवाहरुको उपयोग समेतमा निश्चित मापदण्ड बनाइने छ । खर्चका आधारमा निकासा गर्दै लग्ने परिपाटी कायमै राखी साल तमामीको वेलामा मात्र कार्यक्रम संशोधन गर्ने, रकमान्तर गर्ने, निकासा एवं खर्च गर्ने तथा अनावश्यक पेश्की लिने/दिने प्रथालाई निरुत्साहित गरिनेछ । विभिन्न निकायलाई दिइने अनुदानलाई कार्यक्रम र खर्चको प्रगतिसंग आबद्ध गरी बजेट निकासा गरिनेछ । आर्थिक अनुशासन कायम राख्न लेखापरीक्षणलाई अनिवार्य वनाइनेछ ।

४८. रासायनिक मल र पेट्रोलियम पदार्थ, त्यस्तै लघुकर्जा प्रवाह र स्यालो ट्युबवेल जडान जस्ता विविध वस्तु एवं सेवाहरुको आपूर्तिमा निजी क्षेत्रको संलग्नतामा वृद्धि गर्दै लगी यस्ता बस्तुको बितरण र आपूर्ति सुलभ वनाइनेछ । हालको अनुदान व्यवस्थाले गरिवीका रेखा मूनी रहेका तथा विपन्न जनतालाई खासै फाइदा पुगेको अनुभव हुन सकेको छैन । यस्ता क्षेत्रमा वढ्दै गएको अनुदानको व्यवस्थाले बजेटमा परेको चाप एवं वितरणमा देखिएको विसंगतिलाई निरुत्साहित गर्दै लगिनेछ । यसरी विभिन्न क्षेत्रमा दिइएका अनुदानको समीक्षा गरी आवश्यक नदेखिएका तथा देशको आर्थिकस्थितीले धान्न नसक्ने अनुदानलाई क्रमशः हटाइनेछ ।

४९. श्री ५ को सरकार आफैं वित्तीय अनुशासनमा वस्न नसकी विगतका वर्षहरुमा अनियन्त्रित रुपमा लिदैं आएको ओभरड्राफ्टको कारणवाट देशको अर्थतन्त्रमा नकारात्मक प्रभाव परेकोले श्री ५ को सरकारले नेपाल राष्ट्र बैंकबाट रु. १ अर्व भन्दा बढीको ओभरड्राफ्ट सुविधा लिन नपाउने गरी ओभरड्राफ्टको सीमा निर्धारण गर्न आवश्यक विधेयक यस सम्मानित सदनमा चांडै पेश गरिनेछ । अर्थ मन्त्रालयले यो सिद्धान्तको आगामी आर्थिक वर्षको शुरुदेखि नै पालना गर्ने छ ।

५०. मूल्यमा स्थायित्व कायम गरी आर्थिक बिकास गर्ने उद्देश्यले देशको मौद्रिक नीति सञ्चालन गरिने छ । यस सिलसिलामा श्री ५ को सरकार र सरकारी संस्थानहरुमा जाने ऋण प्रवाहलाई नियन्त्रण गरी वैंकवाट जाने कर्जाको बढिभन्दा बढी अंश निजी क्षेत्रमा नै पुग्ने किसिमले मौद्रिक र वित्तीय नीतिहरु निर्देशित हुनेछन् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५१. शोधनान्तर स्थिति र चालु खाताको घाटा सन्दर्भमा यस आर्थिक वर्षमा देखिएको प्रगति आगामी आर्थिक वर्षमा पनि कायमै राख्न आवश्यक अनुगमन र विश्लेषणको कार्य गरिनेछ । त्यस्तै, राष्ट्रिय बचतको वृद्धि गर्न वैंकिङ सुविधामा वृद्धि गर्ने एवं व्याज दरलाई अझ वढी प्रतिस्पर्धात्मक वनाउने नीति लागू गरिने छ । अन्य देशहरुको तुलनामा नेपालको राष्ट्रिय बचत ज्यादै कम भएको परिप्रेक्ष्यमा विदेशी लगानी भित्र्याउन गरिएको प्रयासलाई प्रभावकारी र नतीजामूलक वनाईने छ ।

(ग) <u>विपन्न एवं साधनविहीन जनताको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्न गरिबी निवारण सम्बन्धी एकिकृत एवं प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने:</u>

५२. देशका झण्डै ४५ प्रतिशत जनता निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनी रहेको सन्दर्भमा गरिवी निवारणका लागि स्पष्ट र ठोस कार्यनीतिको तर्जुमा गरी त्यसको कार्यान्वयनबाट गरीब जनसमुदायको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु आजको प्रमुख आवश्यकता र चुनौतीसमेत हो । नवौं योजनाको मुख्य लक्ष पनि यही नै रहेको छ । साथै गरिवी निवारणका लागि अपनाईने रणनीति र कार्यक्रमहरु तथा लक्षित कार्यक्रम बीच तालमेल मिलाउन नसके यस्ता कार्यक्रमहरुको लागि खर्च हुने साधनबाट गरिवी नघटी केवल अल्पकालीन राहत मात्र पुग्ने कुरालाई पनि नकार्न मिल्दैन । अतः गरिवीलाई दीर्घकालीन र प्रभावकारी रुपमा घटाउन वर्तमान संयुक्त सरकारले आगामी आर्थिक वर्षदेखि गरीवी निवारण सम्बन्धी क्षेत्रगत र लक्षित कार्यक्रमहरुलाई समन्वयात्मक, एकिकृत तथा प्रभावकारी रुपमा अगाडि वढाउनेछ ।

५३. विकासका रणनीति र कार्यक्रमहरु तथा लक्षित कार्यक्रमहरु वीच तालमेल मिलाई गरिवी निवारणको अभियान समन्वयात्मक र प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा एक उच्चस्तरीय गरिवी निवारण आयोग गठन गरिनेछ ।

५४. क्षेत्रगत कार्यक्रम अन्तर्गत जनताको जीविकाको प्रमुख श्रोत एवं ग्रामीण अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड – कृषि क्षेत्रको एकिकृत विकासका निम्ति आगामी आर्थिक वर्षदेखि दीर्घकालीन कृषि योजना संचालन गरिने कुरा मैले पहिले नै उल्लेख गरिसकेको छु । यस अन्तर्गत कृषि क्षेत्रको व्यवसायिकरणमा जोड दिई आवश्यक मलखाद, सिंचाई, प्रविधि, सडक र विद्युत सेवा पुऱ्याउने तथा बजार विकास जस्ता कार्यहरुलाई एकिकृत रुपमा संचालन गरिनेछ । दीर्घकालीन कृषि योजनाको सफल कार्यान्वयनवाट नवौं योजनाको अन्त्य सम्ममा निरपेक्ष गरिवीको रेखा मुनिको जनसंख्या अंश १२.५ प्रतिशतले घट्ने विश्वास छ ।

५५. कृषि क्षेत्रको अगुवाईमा हुने विकास प्रक्रियाले अन्य उत्पादनशील र रोजगारी सिर्जना गर्ने क्षेत्रहरु खासगरी ग्रामीण सडक, साना तथा घरेलु उद्योग, बन, ग्रामीण विद्युतीकरण, पर्यटन, जस्ता क्षेत्रहरुमा समेत लगानी प्रवाहित हुन गई गरीवी निवारणमा योगदान पुऱ्याउने हुदां यस्ता क्षेत्रहरुलाई गरीवी निवारणको कार्यक्रमसंग आबद्ध गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

५६. शिक्षा, स्वास्थ र खानेपानी जस्ता आधारभूत सामाजिक सेवा क्षेत्रमा लगानी गरी त्यसबाट मानवीय संसाधनको विकास नगरेसम्म गरिवी निवारणको कार्यक्रम दिगो हुन नसक्ने कुरा अन्य देशहरुको अनुभवबाट प्रष्ट भैसकेको छ । बर्तमान संयुक्त

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सरकारले पनि मानवीय संसाधनको विकासलाई गरिवी निवारणको अभिन्न अंगको रुपमा लिई लगानीको अधिकांश भाग गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान गर्ने आधारभूत र प्राथमिक स्वास्थ्य, आधारभूत शिक्षा तथा गाउं गाउंमा खानेपानी पुऱ्याउने कार्यक्रमहरुमा व्यापक रुपमा प्रवाहित गर्ने नीति लिएकोछ । यस सिलसिलामा साक्षरता कार्यक्रमलाई अभियानकै रुपमा सञ्चालन गरी साक्षरता न्यून भएका तथा वालिका एवं महिलाहरुको शैक्षिकस्तर न्यून भएका जिल्लाहरुमा महिला शिक्षा एवं साक्षरताको प्रवर्द्धन गर्न विशेष व्यवस्था मिलाइनेछ । शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी लगायत समग्र सामाजिक क्षेत्रमा जाने लगानीमा आगामी आर्थिक वर्ष उल्लेखनीय वृद्धि गरिनेछ ।

५७. नवौं योजनाको अन्त्यसम्ममा गरिवीको रेखामुनी रहेका करीव ३ लाख जनतालाई शिक्षा तथा सीपमूलक तालीम प्रदान गरी स्वरोजगार र पूर्ण रोजगारको अवसर दिलाउने लक्ष अनुरुप आगामी आर्थिक वर्षदेखि प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालीम परिषद्, रोजगार प्रवर्द्धन आयोग लगायत विभिन्न निकायहरु मार्फत रोजगारीको विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसवाट गरिवी निवारणमा मद्दत पुग्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

५८. दीर्घकालीन रुपमा गरिवी निवारणको लागि क्षेत्रगत कार्यक्रमवाटै ठोस उपलब्धि हुने भएतापनि गरिवीको संवेदनशील स्थितिलाई दृष्टिगत गरी बिभिन्न भौगोलिक क्षेत्र, जाती एवं समुदायकालागि लक्षित विद्यमान कार्यक्रमहरुमा संरचनागत तथा संस्थागत सुधार गरी तिनलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिने छन् । यस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सरकारी तथा गैर सरकारी दुवै क्षेत्रलाई परिचालित र प्रोत्साहित गरिनेछ ।

५९. ग्रामीण विकास बैंकहरुवाट संचालित कार्यक्रमले ग्रामीण क्षेत्रका महिला, सीमान्त किसान तथा विपन्न वर्गलाई आयमूलक क्रियाकलापमा संलग्न गराई गरिवी निवारणमा खेलेको भूमिकालाई मनन गरी यिनीहरुको क्रियाकलापलाई देशका पहाडी जिल्लाहरुमा विस्तार गरिनेछ । त्यसैगरी प्राथमिकता क्षेत्र कर्जा, साना किसान विकास आयोजना, महिलाहरुका निम्ति लघुकर्जा, गरीवसंग बैकिङ्ग कार्यक्रम आदि गरिवी निवारणका उद्देश्यले विभिन्न वाणिज्य बैंकहरुवाट संचालित कार्यक्रमहरुवाट करीब ४० हजार परिवार लाभान्वित हुने विश्वास लिएकोछु ।

६०. ग्रामीण क्षेत्रका जनतालाई स्वरोजगारको अवसर श्रृजना गरी आय आर्जनको थप व्यवस्था गर्ने उद्देश्यले उन्नतजातका पशु वितरण गर्ने, पशुसेवा एवं पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता पुऱ्याउने, कवुलियती वन प्रदान गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । यसवाट आगामी आर्थिक वर्षमा करिव ८ हजार परिवारलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेछ ।

६१. साधन र श्रोत न्यून भएका जिल्लाहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माणको काममा स्थानीय गरीव जनसमुदायलाई संलग्न गराई उनीहरुले गर्ने कामको ज्याला वापत खाद्यन्न दिने अवधारणा अनुरुप सञ्चालित "कामको लागि खाद्यान्न" कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । यसवाट ग्रामीण क्षेत्रका भूमिहीन तथा गरीव जनताहरु लाभान्वित हुने विश्वास लिएको छु ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६२. अधिराज्यका ६ सय भन्दा वढी गाउं विकास समितिका करीव २ लाख परिवारहरुलाई सेवा पुऱ्याउदै आएको कृषि विकास बैंक मार्फत् संचालित साना किसान विकास कार्यक्रमलाई स्थानीय जनताद्वारा गठित संस्थालाई हस्तान्तरण गर्ने नीति अनुरुप आगामी आर्थिक वर्षमा ४० वटा आयोजनाहरु हस्तान्तरण गरिनेछ । यसवाट ग्रामीण जनताको व्यवस्थापन क्षमतामा वृद्धि हुने र रोजगारमूलक क्रियाकलाप संचालनमा सहयोग पुग्नेछ । कृषि विकास बैङ्क मार्फत महिलाहरुलाई मात्र समूहमा आवद्ध गरी आगामी आर्थिक वर्षदेखि साना किसान महिला विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साना किसान विकास आयोजना, साना किसान महिला विकास कार्यक्रम तथा लघु ऋण कार्यक्रमहरुवाट १० हजार जनता लाभान्वित हुने विश्वास लिएको छु ।

६३. कमैया प्रथा उन्मुलन गर्ने कार्यक्रम आगामी आर्थिक वर्षमा प्राथमिकतासाथ लागू गरिनेछ । कमैया, प्रजा एवं अन्य आदिवासी र उपेक्षित, उत्पीडित, दलित समुदायको उत्थानका लागि सीपमूलक तालीम, वालवच्चालाई शिक्षाको व्यवस्था तथा उनीहरुको आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन थप कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छन् ।

६४. वास्तविक भूमिहीन नागरिकहरुको वसोवासको व्यवस्था मिलाउन तथा अव्यवस्थित वसोवासलाई व्यवस्थित गराउने कार्यका लागि निश्चित आधार वनाई सुकुम्वासी वसोवास कार्यक्रमलाइ प्रभावकारी र क्रियाशील वनाउन यो संयुक्त सरकार दृढ रहेको छ । भूमिमा रहेको द्वैध स्वामित्व समाप्त गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी वढाईने छ ।

६५. ग्रामिण क्षेत्रवाट शहरी क्षेत्रमा रोजगारीका निम्ति बसाई सर्ने प्रवृतिलाई निरुत्साहित गर्न तथा स्थानीय स्तरमा सचालन गरिने विकास निर्माणका निम्ति आवश्यक सीपयुक्त जनशक्ति स्थानीय तहमा नै आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउन हाल संचालनमा रहेका प्रशिक्षण संस्थाहरुलाई क्रियाशील वनाई सीपमूलक घुम्ती प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६६. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तरगत विगतमा सुरु गरिएको जेष्ठ नागरिक, असहाय विधवा, अशक्त जस्ता भत्ताहरुलाई यो संयुक्त सरकारले यथावत राखेको छ । यस्तो भत्ता वितरण गर्दा वास्तविक असहाय, विपन्न एवं गरीव समुदायका व्यक्तिहरुलाई लक्षित गरी भत्ता प्रदान गर्नु सामाजिक न्यायको दृष्टिकोणवाट उपयुक्त देखिंदा त्यस्तो सुविधा उपलव्ध गराउनु पर्ने वास्तविक व्यक्तिहरुको तथ्यांक संकलन तथा पहिचान गरी निश्चित मापदण्डका आधारमा गाउं विकास समिति एवं नगर पालिका मार्फत भत्ता उपलव्ध गराउने व्यवस्था गरिने छ ।

(घ) <u>जनसहभागितामूलक विकास एवं ग्रामीण सशक्तिकरणको माध्यमवाट ग्रामीण क्षेत्रलाई विकासको केन्द्रविन्दुको रुपमा रुपान्तरण गर्ने :</u>

६७. झण्डै ९० प्रतिशत जनता गाउंमा वस्ने हुंदा पनि विगतमा ग्रामीण विकास कार्यक्रमहरुको तर्जुमा मुख्यतया केन्द्रवाट हुने गरेको, धेरैजसो ग्रामीण क्षेत्रमा स्रोत र साधनको कमी रहेको, स्रोत र साधन भएको क्षेत्रहरुमा पनि प्राविधिक कठिनाई भई साधनको परिचालन हुन नसकेकोले ग्रामीण क्षेत्रको विकासको आधार सृजना हुन सकेन । तसर्थ ग्रामीण क्षेत्रलाई विकासको केन्द्र वनाउने उद्देश्य अनुरुप आगामी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक वर्षमा स्थानीय जनतालाई सक्षम र सवल वनाउदै उनीहरुकै सहभागितामा साधन र स्रोतको परिचालन गरी ग्रामीण क्षेत्रमा विकासको दिगो जग वसाउन तदनुरुप कार्यक्रम तयार गरिएका छन् ।

६८. स्थानीय निकायलाई स्थानीय नेतृत्व एवं ग्रामीण विकासको संवाहकको रुपमा रुपान्तरित गर्ने वर्तमान सरकारको प्रतिवद्धता अनुरुप स्थानीय निकायहरुको निर्वाचन हालै सम्पन्न भई सकेको छ । ती निकायहरुलाई स्थानीय स्वायत्त शासनको अवधारणा अनुरुप स्थानीय जनताप्रति पूर्ण उत्तरदायी वनाउंदै विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा स्थानीय स्तरका आयोजनाहरुको तर्जुमा एवं संचालन, साधन र श्रोतको परिचालन, प्राप्त उपलव्धिको न्यायपूर्ण वितरण जस्ता कार्यहरु सम्पादन गर्ने व्यवस्थाको निम्ति कानूनी आधार तयार गरिनेछ ।

६९. आफ्नो गाउं आफैं वनाऔं भन्ने भावना अनुरुप गाउं विकास कार्यक्रमको माध्यमवाट गाउंलाई आत्मनिर्भर र स्वावलम्वी बनाउने नीतिलाई अझ अगाडि वढाईने छ । यसक्रममा गाउं विकास समिति तथा जिल्ला विकास समितिलाई पञ्चवर्षिय एवं दीर्घकालीन योजना वनाई स्थानीय स्तरका विकास निर्माणका कार्यक्रमलाई योजनावद्ध रुपमा विकसित गर्दै लैजान प्रोत्साहन गरिने छ । यसो भएमा सरकारी क्षेत्रवाट हुंदै आएका कतिपय विकास कार्यक्रम स्थानीय निकायलाई हस्तान्तरण गर्न तथा स्थानीयस्तरमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग पुऱ्याउने निश्चित र उपयुक्त आधार तयार पार्न सहयोग पुग्नेछ ।

७०. स्थानीय निकायका निर्वाचित पदाधिकारीहरुलाई योजना तर्जुमा, परियोजना व्यवस्थापन, अनुगमन एवं मूल्यांकन लगायत विविध विषयमा क्षमता अभिवृद्धि गर्न सरकारी एवं गैरसकारी निकायको संलग्नतामा आधारभूत प्रशिक्षण दिइने छ ।

७१. गाउं विकास समिति लगायत अन्य स्थानीय निकायहरुलाई उपलव्ध गराउंदै आएको रकम आगामी आर्थिक वर्षमा समेत यथावत उपलव्ध गराइनेछ । तर यस्तो रकमको सदुपयोग होस भन्ने उद्देश्यले रकम निकासा गर्दा विगतका वर्षहरुमा गरेको खर्चको लेखापरीक्षण तथा स्वीकृत गरिएको कार्यक्रम अनिवार्य पेश गर्नु पर्ने गरिएको छ । यो रकमवाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुको अनुगमन एवं मूल्यांकन गर्नका निम्ति संस्थागत व्यवस्था मिलाइनेछ ।

७२. लागत सहभागिताको नीति अनुरुप स्थानीय जनताको सहभागितामा स्थानीय स्रोत र साधनको परिचालन गरी संचालन हुने परियोजनाहरुमा श्री ५ को सरकारवाट ७० प्रतिशत सम्म लगानी गर्ने वर्तमान नीतिलाई कायमै राखेको छु । देशका अति दुर्गम जिल्लाहरुमा रहेको साधनको अभाव, जनताको विकास निर्माणको चाहना तथा त्यस क्षेत्रमा रहेको आर्थिक विपन्नतालाई मनन गरी ती क्षेत्रहरुका हकमा ८५ प्रतिशत सम्म लागत व्यहोरिने गरी नयां व्यवस्था मिलाएको छु ।

७३. शाही नेपाली सेना एवं नेपाल प्रहरीतर्फ कार्यरत जवानहरुलाई सेवा निवृत्त भएपछि स्थानीय विकास निर्माणका कार्यमा संलग्न गराउने उद्देश्यले उनीहरु सेवानिवृत्त हुनु अगावै डकर्मी, सिकर्मी, प्लम्विङ, मेकानिक्स, विद्युतजडान जस्ता आधारभूत प्राविधिक विषयमा प्रशिक्षण दिने विशेष कार्यक्रमको तर्जुमा गरिने छ । यसवाट

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

स्थानीयस्तरका विकास निर्माणमा आवश्यक देखिएका सीपयुक्त जनशक्तिको आपूर्तिमा सहयोग पुग्नजाने विश्वास मैले लिएकोछु ।

७४. सबै किसिमका आधारभूत सेवाहरु उपलब्ध गराउदै देशको ग्रामीण जन जीवनलाई स्तरीय तुल्याउन प्रत्येक जिल्लाबाट कम्तिमा एउटा गाउं विकास समितिको छनौट गरी त्यसलाई नमूना गाउं विकास समितिको रुपमा विकास गरिनेछ । यस्ता गाउं विकास समितिहरुमा श्री ५ को सरकारका अतिरिक्त विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्था एवं वित्तीय निकायहरुद्वारा साधनको परिचालन र परिपूर्ति गराई स्थानीय जनताको सहभागितामा सडक, कृषि विकास, सिंचाई, आधारभूत एवं प्राथमिक स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी एवं रोजगारी श्रृजना गर्ने कार्यक्रमहरु समन्वयात्मक रुपमा संचालन गरिनेछन् ।

सभामुख महोदय,

७५. चालू आर्थिक वर्षमा स्थानीय निर्वाचन तथा सोको शान्ति सुरक्षाकोलागि रु. १४ करोड छुट्याइएतापनि एक विकास क्षेत्रमा एकै दिनमा निर्वाचन सम्पन्न गर्नु पर्ने कानूनी प्रावधानले गर्दा विनियोजित रकम नपुग हुन गई कुल रु. ४२ करोड खर्च भएको संशोधित अनुमान छ । सो खर्च वैदेशिक ऋण भुक्तानी शीर्षक अन्तर्गतको बचत तथा अन्य शीर्षकहरुको बचत रकमबाट रकमान्तर गरी जुटाइएको जानकारी यस सम्मानित संसद समक्ष राख्न चाहन्छु ।

सभामुख महोदय,

७६. अब म आगामी आर्थिक वर्षको निम्ति विनियोजन प्रस्ताव पेश गर्दछु ।

७७. आगामी आर्थिक वर्षमा जम्मा रु. ६२ अर्ब २ करोड २२ लाख ९४ हजार खर्च हुने अनुमान गरिएको छ । यो रकम चालू आर्थिक वर्षको प्रस्तावित खर्चको तुलनामा ७.७४ प्रतिशतले तथा संशोधित अनुमानको तुलनामा २१.२१ प्रतिशतले बढी छ । कूल खर्च मध्ये साधारण खर्चतर्फ रु. २७ अर्ब ९८ करोड ३४ लाख ४६ हजार तथा विकास खर्चतर्फ रु. ३४ अर्ब ३ करोड ८८ लाख ४८ हजार विनियोजन गरिएको छ । यो रकम चालु आर्थिक वर्षको संशोधित अनुमानको तुलनामा साधारण खर्चतर्फ १३.२० प्रतिशत र विकास खर्चतर्फ २८.७० प्रतिशतले बढी छ ।

७८. कर्मचारी खर्चमा साधारणतर्फ रु. १० अर्ब ७६ करोड ६६ लाख र विकासतर्फ रु. १ अर्ब ५९ करोड ५ लाख गरी जम्मा रु. १२ अर्ब ३५ करोड ७१ लाख छुट्याएको छु । पूंजीगत खर्चमा साधारणतर्फ रु. ५८ करोड ४० लाख र विकासतर्फ रु. २७ अर्ब ७१ करोड ४४ लाख गरी रु. २८ अर्ब २९ करोड ८४ लाख छुट्याएको छु । अन्य खर्चमा साधारणतर्फ रु. १६ अर्ब ६३ करोड २८ लाख र विकासतर्फ रु. ४ अर्ब ७३ करोड ३८ लाख गरी जम्मा रु. २१ अर्ब ३६ करोड ६६ लाख छुट्याएको छ ।

७९. साधारणतर्फ खर्च वृद्धि हुनाको प्रमुख कारणहरुमा कर्मचारी तलब एवं सांवा ब्याज भुक्तानीमा वृद्धि रहेकाछन् । विकासतर्फ बिनियोजित रकम वृद्धि हुनुको प्रमुख कारणहरुमा कालीगण्डकी "ए" जलविद्युत आयोजना, खिम्ती–भक्तपुर–बालाजु १३२

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

के.भी. आयोजना, तेस्रो सडक सुधार आयोजना, रोड मेन्टेनेन्स तथा रिह्याविलिटेसन आयोजना, नेपाल सिंचाई सेक्टर आयोजना, दोश्रो सिंचाई सेक्टर आयोजना, चौथो चरणको खानेपानी आयोजना, दक्षिण एशियाली खेलकुद पूर्वाधार विकास आयोजना एवं सरकारी जमानतमा ऋण दिइएको उद्योगको सांवा व्याज चुक्ता गर्न गरिने लगानी आदिमा थप रकमको व्यवस्था प्रमुख रहेकाछन् ।

८०. साधारणतर्फको विनियोजन मध्ये सांवा व्याज भुक्तानीतर्फ रु. ८ अर्व १६ करोड ९७ लाख, रक्षातर्फ रु. २ अर्व ६२ करोड ८६ लाख र प्रहरीतर्फ रु. २ अर्व ५२ करोड ९ लाख छुट्याइएको छ ।

८१. साधारण बजेटमा शिक्षातर्फ रु. ५ अर्व ४४ करोड ५१ लाख छुट्याईएको छ । यसमध्ये प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक शिक्षातर्फ रु. ४ अर्व ३४ करोड १२ लाख र विश्वविद्यालय अनुदान आयोग मार्फत विभिन्न विश्वविद्यालयहरुलाई जाने अनुदानको लागि रु. ८७ करोड विनियोजन गरिएको छ । जेष्ठ नागरिक, अशक्त, अपाङ्ग एवं असहाय विधवा भत्ताको लागि ३५ करोड छुट्याईएको छ ।

८२. स्वास्थ्यतर्फ साधारण बजेटमा कूल रु. १ अर्व १२ करोड ७४ लाख विनियोजन गरिएको छ । यसमध्ये स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य केन्द्र र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरु तथा स्वास्थ्य उपचौकीहरुकालागि रु. ७५ करोड ७ लाख छुट्याईएको छ । यो रकम चालु आर्थिक वर्षको संशोधित अनुमानको तुलनामा २३.५ प्रतिशतले बढी छ ।

८३. निर्वाचनलाई निष्पक्ष स्वच्छ एवं स्वतन्त्र रुपले संचालन गरी प्रजातन्त्रको संस्थागत सुदृढीकरणमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले निर्वाचन कार्यालयहरु क्रमशः स्थापना गर्ने क्रममा आगामी आर्थिक वर्षमा ५ वटै विकास क्षेत्रमा कम्तिमा एक/एक कार्यालय स्थापना गरिनेछ ।

८४. राष्ट्र सेवकहरुलाई हालको प्रचलित तलवमानमा जीवन यापन गर्न मुश्किल पर्ने कुरामा दुइमत हुन सक्दैन । तसर्थ सीमित साधनको वावजुद पनि खाइपाई आएको विभिन्न महंगी भत्तालाई तलवमानमै समायोजन गरी राष्ट्र सेवक निजामती, प्रहरी तथा शाही नेपाली सेनातर्फका कर्मचारीहरु एवं श्री ५ को सरकारको स्रोतवाट तलव भत्ता पाउने शिक्षकहरु समेतलाई आगामी श्रावण महिना देखि नयां तलवमान प्रदान गरिनेछ । नयां तलवमानको कारण निवृत्तिभरण पाइरहेका राष्ट्र सेवकहरुको निवृत्तिभरण पनि कानून वमोजिम वृद्धि हुनेछ । नयां तलवमानमा हालको सुरु तलवको आधारमा सवैभन्दा माथिल्लो श्रेणीमा १९.४ प्रतिशत र सवैभन्दा तल्लो श्रेणीको ४२.८ प्रतिशत वृद्धि कायम हुने गरी तलवमान तोकिएको छ । यसैगरी दूर्गमस्थानमा कार्यरत राष्ट्रसेवकहरुलाई केही राहत प्रदान गर्न हाल तोकिएको स्थानीय भत्ताको रकममा ५ देखि ५० प्रतिशतसम्म वृद्धि गरिएको छ । सेवामा छँदै मृत्यू हुने पियन, राजपत्र अनंकित कर्मचारी र अधिकृत राष्ट्रसेवक कर्मचारीको आश्रितलाई हाल प्रदान गरिएको क्रमशः रु. १० हजार, रु. १२ हजार र रु. २० हजारको सट्टा क्रमशः रु. ४० हजार, रु. ५० हजार र रु. ७५ हजार गरी वृद्धि गरिएको छ । यस व्यवस्थावाट कर्मचारीहरु आफ्नो कर्तव्य पालनामा वढी कृयाशील हुने भई सरकारले प्रदान गर्ने सेवामा गुणात्मक सुधार आउने विश्वास मैले लिएको छु ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सभामुख महोदय,

८५. अब म विकास खर्च सम्बन्धी मुख्य मुख्य प्रस्ताव प्रस्तुत गर्दछु ।

८६. विकासतर्फ प्रस्ताव गरीएको कूल अनुमान मध्ये सामाजिक सेवातर्फ ३७.६३ प्रतिशत तथा आर्थिक सेवाहरुमध्ये कृषि, सिंचाई, भूमिसुधार र बनको लागि १८.४२ प्रतिशत, यातायातको लागि १५.७४ प्रतिशत र विद्युतको लागि २०.३७ प्रतिशत छुटयाइएको छ ।

८७. कृषितर्फ कृषि मलखाद, बजार विकास, वीउ विजन प्रवर्द्धन, वाली संरक्षण, कृषि अनुसन्धान, पशु विकास जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछन् । कृषि विकास कार्यक्रमको निम्ति रु. २ अर्व ३६ करोड २८ लाख छुट्याइएको छ । सो बाहेक, कृषि विकासका बिभिन्न कार्यक्रमहरुका लागि कृषि बिकास बैंकले आगामी आर्थिक वर्षमा जम्मा रु. ४ अर्व ४० करोड लगानी गर्नेछ ।

८८. सिंचाई तथा नदी नियन्त्रण कार्यक्रमहरुको लागि रु. ३ अर्व १५ करोड ८ लाख विनियोजन गरिएको छ । महाकाली, पूर्वी राप्ती, राजापुर, सुनसरी मोरङ्ग, वाग्मती र भैरहवा लुम्बिनी जस्ता निर्माणाधीन वृहत सिंचाई आयोजनाहरुलाई समयमै पूरा गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिएको छ । पूर्वाञ्चल र मध्यमाञ्चल क्षेत्रका ३५ जिल्लाहरुमा दोस्रो सिंचाई सेक्टर कार्यक्रम अन्तरगत कुलो निर्माण एवं कृषक कुलो सुधार जस्ता कार्यहरु संचालन गरिनेछ । अधिराज्यका वांकी ४० जिल्लाहरुमा थप सिंचाई सुविधा पुऱ्याउन आगामी आर्थिक वर्षदेखि नेपाल सिंचाई सेक्टर कार्यक्रम सुरु गरिने छ । मध्य पश्चिमाञ्चल र पूर्वाञ्चलका तराईका जिल्लाहरुमा सामुदायिक स्यालो ट्यूववेल कार्यक्रम अन्तर्गत थप क्षेत्रमा सिंचाई सुविधा उपलव्ध हुनेछ । सिंचाई क्षेत्रमा संचालित यी कार्यक्रमहरुवाट ४८ हजार हेक्टर भन्दा वढी जग्गामा थप सिंचाई सुविधा उपलव्ध हुनेछ ।

८९. बैंकहरु मार्फत कृषकहरुको सहभागितामा शुरु गरिने सिंचाई आयोजनाहरुलाई अनुदान दिने व्यवस्था कायमै राखी त्यसका लागि रु. ९ करोड विनियोजन गरिएको छ । नदीबाट हुने क्षति रोकथाम गर्न नदी नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत वाणगंगा, वाग्मती, लालवकैया, वक्राहा नदी नियन्त्रण कार्यक्रमहरुको लागि रकमको व्यवस्था गरिएको छ ।

९०. विद्युत क्षेत्रका कार्यक्रमहरुको लागि आगामी आर्थिक वर्षमा रु. ६ अर्व ९३ करोड ३७ लाख विनियोजन गरेको छु । कालिगण्डकी "ए", पुवा खोला र मोदीखोला जस्ता जल विद्युत आयोजनाहरु निर्धारित समयमै पूरा गर्न आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिएको छ । कालिगण्डकीको निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा तीव्र रुपले अगाडि वढाउन यो योजनाको लागि ३ अर्व ६४ करोड ८९ लाख विनियोजन गरेकोछु ।

९१. हेटौंडा डिजल प्लाण्टको सुदृढीकरण एवं दुहवी मल्टीफ्युल विद्युत केन्द्रको क्षमतावृद्धि गर्ने कार्य र महाकाली एकिकृत सन्धि अन्तर्गत टनकपुर परियोजनाबाट प्राप्त हुने विद्युत नेपालमा प्रसार गर्न लालपुर–गड्डाचौकी १३२ के.भी. प्रसारण लाइनको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

निर्माणको लागि रकमको व्यवस्था गरेको छ । विद्युत सेवाबाट बन्चित रहेका कालिकोट, डोल्पा र खोटाङ्ग जिल्लाहरुको सदरमुकामहरुमा यसै आर्थिक वर्षमा विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइएको छ । ग्रामीण विद्युतीकरणको लागि सातौं विद्युत आयोजना, सिदुवा खांदवारी प्रसारण लाइन, धादिङ्ग विद्युतीकरण आयोजना एवं कैलाली कञ्चनपुर ग्रामीण विद्युतीकरण जस्ता आयोजनाहरु सञ्चालन गरिने छन् । यी कार्यक्रमहरुबाट आगामी आर्थिक वर्षमा थप ३५ हजार ग्राहकलाई विद्युत सेवा उपलब्ध हुनेछ ।

९२. खानेपानी क्षेत्रतर्फ संचालन हुने कार्यक्रमका निम्ति रु. २ अर्ब २२ करोड ४० लाख छुट्याइएको छ । नवौं योजना अवधिसम्ममा अधिराज्यका सबै जनतालाई खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने लक्ष्य अनुरुप आगामी आर्थिक वर्षमा ११०० वटा खानेपानी आयोजनाहरु सम्पन्न गरी थप १० लाख जनसंख्यालाई स्वच्छ खानेपानीको सेवा उपलब्ध गराइनेछ । काठमाडौं उपत्यकामा रहेको खानेपानीको समस्याको निराकरणका निम्ति निजी क्षेत्रको संलग्नतामा स्थापित मेलम्ची वाटर लिमिटेडमा रकम लगानीको व्यवस्था मिलाइएको छ ।

९३. शिक्षातर्फको कार्यक्रमको निम्ति रु. २ अर्ब ६५ करोड ९४ लाख छुट्याइएको छ । देशबाट निरक्षरता हटाउने कार्यलाई अभियानको रुपमा सञ्चालन गर्न साक्षरता सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । आधारभूत तथा प्राथमिक शिक्षा परियोजना लागू भएका ४० जिल्लाका एक एक गाउं विकास समिति वा नगरपालिकामा अनिवार्य प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम लागू गरिनेछ । प्राथमिक शिक्षाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्न तेह्र हजार एक सय पचास प्राथमिक शिक्षकहरुलाई व्यवस्थापन तथा शिक्षण तालीम उपलब्ध गराइने छ । ग्रामीण क्षेत्रमा जन चेतना अभिवृद्धि गर्न क्रमशः ७५ वटै जिल्लामा सार्वजनिक पुस्तकालयको स्थापना गरिनेछ । पोखरा विश्वविद्यालय तथा खुल्ला विश्वविद्यालयको संभाव्यता अध्ययन, शिक्षण अस्पताल तथा इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थानको भौतिक सुविधा विस्तार जस्ता कार्यक्रमको निम्ति रकमको व्यवस्था गरिएको छ ।

९४. देश भित्रका सबै जात जाति एवं समुदायको भाषा, साहित्य, कला एवं संस्कृतिको संरक्षण, सम्वर्धन एवं अन्वेषणका निम्ति विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । राष्ट्रिय प्रतिभाहरुको सम्मान गर्ने उद्देश्यले स्थापित राष्ट्रिय प्रतिभा स्मारक कोषको लागि रकमको व्यवस्था गरिएको छ ।

९५. नेपालमा आयोजना गरिने आठौं दक्षिण एशियाली खेलकुदका लागि पूर्वाधार विकास गर्न रु. ४४ करोड छुट्याइएको छ । यस क्रममा युवा खेलकुद तथा संस्कृति क्षेत्रमा संचालन गरिने विभिन्न कार्यक्रमहरुको लागि रु. ६० करोड २० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

९६. ग्रामीण क्षेत्रमा आधारभूत एवं प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले आगामी आर्थिक वर्षमा अधिराज्यका सम्पूर्ण गाउं विकास समितिहरुमा उप स्वास्थ्य चौकीहरु तथा केही निर्वाचन क्षेत्रहरुमा २० वटा थप प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रका साथै नयां २५ वटा आयुर्वेद औषधालयको स्थापना गरिने छ । सरुवा रोग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

नियन्त्रण, सुरक्षित मातृत्व, प्रजनन् स्वास्थ्य, वाल स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई व्यापक र सुदृढ वनाइनेछ ।

९७. स्वास्थ्य सेवालाई स्तरयुक्त र प्रभावकारी वनाउन वीर अस्पताल, कान्ति वाल अस्पताल, वी.पी. मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल, वी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका लागि आवश्यक रकम छुट्याइएको छ । शहिद गंगालाल हृदय रोग केन्द्र तथा नेपाल स्नायु विज्ञान क्रेन्द्रको सहयोगार्थ पनि रकमको व्यवस्था गरिएको छ । स्वास्थ्य सेवा तर्फको कार्यक्रमका लागि आगामी वर्ष रु. २ अर्व ७१ करोड ३६ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

९८. स्थानीय विकासतर्फ रु. ४ अर्व २३ करोड २४ लाख छुट्याइएको छ । जिल्ला विकास समितिद्वारा संचालित हुने कार्यक्रमहरुका लागि अनुदानको रुपमा रु. ६५ करोड, गाउं विकास समितिहरुवाट नगरपालिकामा परिवर्तन भएका नगरपालिका(हरुको समेतका लागि रु. १४ करोड, गाउं विकास समितिको लागि रु. १ अर्व ९५ करोड ७० लाख तथा निर्वाचन क्षेत्र विशेष कार्यक्रमकोलागि रु. १० करोड ६० लाख छुट्याइएको छ । आफ्नै स्रोत पर्याप्त रुपमा उपलब्ध नभएका नगरपालिकाहरुको प्रत्येक वडालाई रु. २ लाखसम्म अनुदान दिइने व्यवस्था गरिनेछ । विपन्न ग्रामीण महिलाको आय वृद्धि गर्न अधिराज्यका ६७ जिल्लामा संचालित महिला विकास कार्यक्रम संचालन गर्न रु. १० करोड २६ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

९९. गरिवी निवारणकालागि लक्षित समूहमा सोभै प्रभाव पार्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्न गरिवी निवारण कोषको स्थापना गर्न रु. ४ करोडको व्यवस्था गरेको छु । पश्चिमी नेपालका तराईका जिल्लाहरुमा पश्चिमी नेपाल गरिवी निवारण आयोजना अन्तर्गत विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्न रु. १ करोड १० लाख विनियोजन गरेकोछु । सल्यान, रुकुम, रोल्पा, जाजरकोट, सिन्धुली र रामेछाप जिल्लाहरुमा स्थानीय जनताको सहभागितामा प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने खालका विकास निर्माणका विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्न रु. ४ करोडको विनियोजन गरेको छु । आर्थिक एवं सामाजिक रुपले पिछडिएका आदिवासी, उपेक्षित, उत्पीडित एवं दलित समुदायको विकासकोलागि कार्यक्रम संचालन गर्न रकमको व्यवस्था गरेको छु ।

१००. यातायात क्षेत्रको दीर्घकालीन योजनावद्ध विकासका लागि तर्जुमा गरिने २० वर्षे यातायात नीतिका आधारमा ५ वर्षे सडक यातायातका कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका मेची राजमार्गको फिदिंम–ताप्लेजुङ्ग खण्डमा पर्ने कावेरी पुल र महाकाली राजमार्गको वैतडी–दार्चुला खण्डमा पर्ने चमेलिया पुलको निर्माण कार्य पूरा गर्न रकमको व्यवस्था गरिएको छ । काठमाडौं उपत्यकामा प्रवेशका निम्ति वैकल्पिक मार्गको रुपमा रहेको विश्वेश्वर प्रसाद कोइराला मार्गको वर्दिवास–सिन्धुली खण्डको निर्माणको लागि रकम विनियोजन गरिएकोछ । सगरमाथा राजमार्ग (गाईघाट दिक्तेल), राप्ती राजमार्ग (सल्यान–मुसिकोट) तथा कर्णाली राजमार्ग (सुर्खेत–जुम्ला) को निर्माणलाई प्राथमिकता दिई रकम छुट्याइएको छ । त्यसै गरी जिल्ला सदर मुकाम जोड्ने वसन्तपुर–चैनपुर खांदवारी, नारदमुनि थुलुङ्ग मार्ग (हिले–लेगुवाघाट–भोजपुर), कटारी–ओखलढुङ्गा, पुष्पलाल मार्ग (खिम्ती–मन्थली–रामेछाप), वर्दिवास–जलेश्वर–

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

जनकपुर–धनुषाधाम सडक, भानुभक्त आचार्य मार्ग (डुम्रे–बेशीशहर), वागलुङ्ग–वेनी–जोमसोम, सुर्खेत–रानीमत्ता–दैलेख, छिन्चु–जाजरकोट, सांफेवगर–मंगलसेन, सांफेवगर–मार्तडी, जय पृथ्वी बहादुर सिंह मार्ग (खोड्पे–बभ्काङ), दशरथ चन्द मार्ग (बैतडी–सतवांभ्क–भुलाघाट) तथा अन्य सहायक मार्ग र पर्यटन मार्गहरुको निर्माणार्थ आवश्यक रकम विनियोजन गरिएको छ । महाकाली नदीमा दोधारा चांदनीमा केबलकार स्थापना गर्नेतर्फ प्रारम्भिक कार्यहरु गरिनेछ ।

१०१. हुलाकी सडकको निर्माण र स्तरोन्नति, स्थानीय पुलहरुको निर्माण र अन्य स्थानीय स्तरका र कृषि विकासमा सहायक हुने सडक निर्माण र स्तरवृद्धि गर्न यथोचित बजेट व्यवस्था गरिएको छ । साथै निर्माण भइसकेको राजमार्ग तथा सहायक मार्गहरुको पुन: निर्माण तथा मर्मत सुधार कार्यक्रमको लागि बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

१०२. महेन्द्र राजमार्गको कोहलपुर महाकालीखण्डका २२ वटा पुलहरुको निर्माण र अधिराज्यका विभिन्न भागमा निर्माणाधीन ४० वटा पक्की पुलको निर्माण, ५ वटा नयां पुलको निर्माण र २१ वटा भ्कोलुङ्गे पुलहरुको निर्माणका लागि आवश्यक रकमको विनियोजन गरिएको छ । आगामी आर्थिक वर्षको लागि सडक यातायातको निम्ति जम्मा रु. ४ अर्व ६६ करोड ४३ लाख विनियोजन गरिएकोछ ।

१०३. संचार तर्फ आगामी आर्थिक वर्षको निम्ति रु. ८९ करोड ९९ लाख छुट्याइएको छ । ग्रामीण दूर संचार सेवाको विस्तार गरी सुदूर पश्चिमाञ्चल, मध्य पश्चिमाञ्चल र मध्यमाञ्चलका ११ जिल्ला सदरमुकामहरुमा टेलिफोन एक्सचेन्ज स्थापना गरिने छ । अधिराज्यका विभिन्न शहरी क्षेत्रमा करिव ४१ हजार लाइन टेलिफोन क्षमता विस्तार तथा ६१ वटा शहरोन्मुख ग्रामीण इलाकाहरुमा १५० लाइन क्षमताको टेलिफोन एक्स्चेन्ज जडानको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । मार्टस प्रणाली र भि.एच.एफ. प्रणालीका टेलिफोन सेवामा पनि विस्तार गरिनेछ ।

१०४. हुलाक सेवातर्फ २० ठाउंमा इलाका हुलाक र ४ सय गाउं विकास समितिहरुमा अतिरिक्त हुलाक स्थापना गर्न आवश्यक रकमको विनियोजन गरिएको छ ।

१०५. राज्यको चौथो अङ्गको रुपमा रहेको पत्रकार जगतको पेशागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न सरकारी क्षेत्रवाट समेत सहयोग उपलब्ध गराउने नीति अनुरुप आगामी आर्थिक वर्षमा नेपाल सम्पादक समाज, प्रेस काउन्सिल तथा मिडिया विकास कोषको सहयोगको लागि रकमको व्यवस्था गरेको छु ।

१०६. "नेपाल भ्रमण वर्ष १९९८" कार्यक्रमलाई राष्ट्रिय अभियानकारुपमा संचालन गर्नका लागि गरिने विभिन्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुका सम्बन्धमा माथि नै विवेचना गरिसकेकोछु । यसका अतिरिक्त पर्यटन प्रवर्द्धनका निम्ति नमूना पर्यटन गाउंको विकास, पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा पर्यटन बजार व्यवस्था जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिने छन् । पर्यटन क्षेत्रको निम्ति रु. ३१ करोड ८५ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१०७. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको आधुनिकीकरण एवं क्षमता विस्तार, लुम्बिनीमा दोस्रो अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल स्थापनाको संभाव्यता अध्ययन, जीवनोद्धार तथा अग्निनिवारण सेवा लगायत हवाई क्षेत्रमा विविध कार्यक्रम संचालन गर्न रु. ६९ करोड १७ लाख छुट्याइएको छ ।

१०८. उद्योग क्षेत्रका कार्यक्रमहरुको लागि आगामी आर्थिक वर्षको निमित्त जम्मा रु. ५८ करोड ५२ लाख विनियोजन गरेको छु । इन्फर्मेशन हाइ वे को बिकास गर्ने सिलसिलामा आगामी आर्थिक वर्षमा टेक्नोलोजी पार्कको स्थापना गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरिनेछ । यस कार्यक्रमले सफ्टवेयर विकास गरी सोको निर्यात गर्न आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने छ ।

१०९. श्री ५ को सरकारको जमानतमा वैंकिङ्ग क्षेत्रबाट लिएको ऋणको सांवा व्याज भुक्तानी गर्न नसकेका रुग्ण उद्योगमा लगानी गरी राहत पुऱ्याउन आगामी वर्ष रु. २५ करोड रकम छुट्याइएको छ ।

११०. वन तथा भू–संरक्षणतर्फ रु. ५१ करोड ५३ लाख विनियोजन गरेको छु । विनियोजित रकमवाट सामुदायिक वन विकास, कवुलियती वन व्यवस्थापन, निजी वन प्रवर्द्धन लगायत राजमार्ग तथा हुलाकी मार्गहरुमा वृक्षारोपण जस्ता विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिने छ । भू–क्षय नियन्त्रण गर्न उपभोक्ता समूहको अगुवाईमा जलाधार सरंक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गरिने छ । त्यस्तै जैविक विविधताको दिगो उपयोगको निमित्त वनस्पति स्रोतको पहिचान, संरक्षण र सदुपयोगको कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१११. भूमिसुधार कार्यक्रम अन्तर्गत भू स्वामित्व, मालपोत एवं नापी सम्बन्धी एकिकृत भू–सूचना प्रणालीको व्यवस्था शुरु गरिनेछ । कमैयाहरुको ऋण मोचन तथा वृत्ति विकास सम्बन्धी कार्यक्रमलाई समन्वयात्मक रुपमा संचालन गरिने छ । भुमीसुधार सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालनको लागि रु. २४ करोड २४ लाख छुट्याइएको छ ।

११२. श्रमसम्बन्धी कार्यक्रमहरुको लागि रु. ६ करोड ३६ लाख विनियोजन गरिएको छ । ग्रामीण क्षेत्रमा आयमूलक रोजगारीको अवसर श्रृजना गर्ने उद्देश्यले विभिन्न विषयका सीपमुलक प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । दाङ, वर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका कमैया महिलाहरुलाई स्वरोजगारको अवसर श्रृजना गर्न सीपमूलक प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

११३. देशको वैदेशिक व्यापारलाई सुगम गर्न तथा पारवहन खर्चमा कटौती गरी हाम्रो व्यापारलाई प्रतिष्पर्द्धात्मक वनाउन वीरगञ्जमा भूपरिवहन मालवाहक केन्द्रको स्थापनाको लागि रु. ९ करोड ९ लाख छुट्याइएको छ । यसका अतिरिक्त निर्यात प्रवर्द्धन कोषका निम्ति रु. २ करोड ५० लाख छुट्याइएको छ ।

११४. बढ्दो शहरीकरण प्रकृयालाई योजनावद्ध रुपमा व्यवस्थित गर्न राष्ट्रिय शहरी विकास नीति तर्जुमा गरिने छ । काठमाडौं उपत्यकाको असन्तुलित शहरीकरणमा सुधार ल्याउन भू–उपयोग योजना तयार गरिनेछ । स्थानीयस्तरबाटै नियमित मर्मत संभार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तथा संरक्षण हुने गरी अधिराज्यका सांस्कृतिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले महत्व राख्ने क्षेत्रहरुको भौतिक सुधार र विस्तारको कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिएको छ । भवन, आवास तथा शहरी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको लागि रु. ३० करोड १० लाख छुट्याइएको छ ।

११५. आराध्य–देव पशुपतिनाथको मन्दिर आर्यघाट क्षेत्रको वाग्मती नदीमा प्रदूषण हटाई स्वच्छ पार्ने काम युद्धस्तरमा योजनावद्धरुपमा संचालन गरी पशुपतिआर्यघाट क्षेत्रमा स्वच्छ जल आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने कार्य आगामी आर्थिक वर्ष भित्र पूरा गर्न समेत वाग्मती क्षेत्र ढल निर्माणको लागि रु. ९ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

११६. विज्ञान तथा प्रविधि क्षेत्रको निम्ति रु. १२ करोड ६० लाख विनियोजन गरिएको छ । च्छो–रोल्पा हिम तालको विस्फोटनवाट त्यस क्षेत्रमा हुन सक्ने संभावित क्षतिलाई कम गर्न विष्फोटनको पूर्व संकेत एवं प्रभाव न्यूनीकरण अध्ययनको कार्य गरिनेछ । यसका अतिरिक्त वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन तथा बाढी नियन्त्रण एवं प्रभाव न्यूनीकरणको निम्ति वाढी भविष्यवाणी गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

११७. जनसंख्या तथा वातावरणको क्षेत्रमा राष्ट्रिय जनसंख्या कार्यक्रम तथा वातावरण संरक्षण कार्यक्रम संचालन गर्नको निम्ति रकमको व्यवस्था गरिएको छ ।

११८. संवैधानिक अंगहरुको संस्थागत सुदृढीकरण तथा भौतिक अवस्थामा सुधार गर्ने उद्देश्यले दातृ निकायहरुवाट सहायता परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । महालेखा परीक्षकको विभाग तथा लोकसेवा आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण तथा भौतिक अवस्थामा सुधार ल्याउन उपयुक्त रकम विनियोजन गरिएको छ ।

११९. बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन तथा अनुगमन कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सफ्टवेयर एवं कम्प्युटर प्रणालीको विकास गरिएको छ । यसै क्रममा कार्यालय प्रयोजनको निम्ति तयार गरिने व्यय अनुमानको रकम विवरण पुस्तिकामा रकमगत रुपमा खर्चको स्रोत समेत खुलाई देखाइएको छ । वैदेशिक सहयोग संलग्न आयोजनाहरुको स्रोत पुस्तिकामा प्रत्येक आयोजनामा संलग्न दातृसंस्थाहरुको छुट्टा छुट्टै विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । आगामी आर्थिक वर्षमा बजेट तर्जुमा एवं अनुगमनको कार्य अझ प्रभावकारी वनाउन बजेट तर्जुमा दिग्दर्शनको प्रयोग एवं केही मन्त्रालयहरुलाई अर्थमन्त्रालयमा स्थापित कम्प्यूटर प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ ।

१२०. मैले माथि पेश गरेको साधारण र विकास गरी कूल खर्च रु. ६२ अर्व २ करोड २२ लाख ९४ हजार मध्ये राजस्वको वर्तमान स्रोतबाट रु. ३४ अर्व ८५ करोड २४ लाख ७१ हजार, वैदेशिक सहायता अन्तर्गत अनुदानवाट रु. ६ अर्व २ करोड ९५ लाख २९ हजार र ऋण सहायता बाट रु. १५ अर्व ५४ करोड २ लाख ९४ हजार व्यहोरिने भई रु. ५ अर्व ६० करोड न्यून रहेको छ ।

सभामुख महोदय,

१२१. अव म राजस्व सम्बन्धी प्रस्तावहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१२२. केही समय यतादेखि राजस्व प्राप्तिमा देखा परेका संरचनात्मक परिवर्तनका संकेतहरुवाट राजस्व संकलनको कार्य पहिलेको भन्दा वढी चुनौतीपूर्ण हुन थालेको छ । यस्तो अवस्थामा स्वस्फूर्त लचकता स्थापित हुने गरी कर प्रणालीको रुपान्तरण गर्नु परेको छ । मूलतः हाल आयातमा आधारित राजस्व संकलनलाई व्यापक आधारयुक्त गर्न तथा बैज्ञानिक वनाउन मूल्य अभिवृद्धि करको कार्यान्वयनका साथै, उत्पादनशील क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरी आर्थिक कृयाकलापमा वृद्धि गर्ने एवं सर्वसाधारणलाई राहत दिने कार्य समेत गर्नु परेको छ । असल कर नीतिमा उपयुक्त दर, फराकिलो दायरा, सरल प्रकृया र चुस्त प्रशासन अन्तर्निहित हुनु पर्ने मान्यता अनुरुप करका दरहरुमा आवश्यक समायोजन र सुधार समेत गरी प्रस्ताव गरेको छु ।

१२३. अव म अप्रत्यक्ष कर सम्वन्धी प्रस्ताव पेश गर्दछु ।

१२४. चुरोट, मदिरा जस्तो पदार्थहरुको उपभोगमा दुरुत्साहन गर्न हाल लागि आएको अन्तशुल्क दरवन्दीको संरचनामा परिवर्तन गरी अन्तशुल्क दरमा वृद्धि समेत गरेको छु । देश भित्र सवारी तथा ढुवानी साधन उत्पादन गर्न केही उद्योगहरुलाई ईजाजत प्रदान गरी सकिएकोले यस्ता सवारी साधनमा अन्तशुल्क लगाउन वान्छनिय देखिएको हुंदा पिकअपमा १५ प्रतिशत र हल्का सवारी साधनमा ४० प्रतिशत अन्तशुल्क लगाउने थप प्रस्ताव गरेको छु । टेलिभिजन तथा ईटामा लागि आएको अन्तशुल्क व्यवस्थालाई खारेज गरेको छु ।

१२५. आगामी आर्थिक वर्षमा मूल्य अभिवृद्धिकर लागु गर्ने श्री ५ को सरकारको निर्णय अनुरुप खास गरी उद्योग तथा व्यापारलाई प्रतिस्पर्धात्मक वनाउन एवं आम जनतालाई राहत दिन वर्तमान १५ प्रतिशतको विकीकर दरलाई घटाई १० प्रतिशत कायम गरेको छ । विक्रेतामा दर्ता नगरी मालसामान पैठारी गर्नेको हकमा भने सो दरको दोव्वर गरी भन्सार विन्दुमा विकीकर असुल गर्ने व्यवस्था गरेको छु । साथै हाल उत्पादकहरु मात्र विक्रेतामा दर्ता हुने व्यवस्था भएकोमा उत्पादक वाहेक अन्य ठूला व्यवसायीहरु पनि दर्ता हुन सक्ने व्यवस्था गरेको छ । मूल्यअभिवृद्धि कर लागू भई विक्रेता वा सेवा आपूर्तिकर्ताको रुपमा दर्ता गर्ने प्रकृया पुरा भएपछि दोव्वर दरमा कर असुली गर्ने व्यवस्था हटाइने छ ।

१२६. हालको ठेक्काकर, होटलकर र मनोरन्जन करलाई पछि गएर मूल्य अभिवृद्धिकरले प्रतिस्थापन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । तत्कालका लागि साविकमा वन्दोवस्त भई सकेका ठेक्काहरुको सम्वन्धमा साविक ठेक्का कर कै व्यवस्था कायम गरेको छु । मनोरन्जन करको हकमा हाल नेपाली चलचित्र प्रदर्शनवाट प्राप्त करको अंश उत्पादक, प्रदर्शकहरु समेतलाई वितरण हुने भएकोले वैकल्पिक व्यवस्था नहुन्जेल सम्मको लागि मौजुदा व्यवस्था कायमै राखिको छु । होटल कर मूल्यअभिवृद्धि कर लागू भए पछि प्रतिस्थापित हुंने गरी यसै आर्थिक वर्षको शुरु देखिनै विकीकरको रुपमा असूल गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१२७. भन्सार महसूल तर्फ ५,१०,२० र ३० प्रतिशतका दरहरु कायम गरेको छु । हाल अधिकतम दर ११० प्रतिशत लागी आएको सवारी साधनहरुलाई विशेष दरको रुपमा ८० प्रतिशत कायम गरी अहिले लागी आएको महशुल नघटने गरी समायोजन गरेको छु । त्यस्तै मदिरा तथा चुरोटमा मूल्यको आधारमा महसुल लगाउने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

व्यवस्थाको सट्टा परिमाणको आधारमा लगाइने सरल व्यवस्था अपनाइएको छ । यसवाट होटल लगायत पर्यटन उद्योगको लागि विशेष सुविधा उपलब्ध हुन गई मदिरा तथा चुरोट आयात गर्न सुगम हुने विश्वास गरेको छु ।

१२८. भन्सार दर समायोजन तथा बिक्रीकर दर परिवर्तनको कारणवाट केही मालवस्तुहरुको पैठारी महसुल दरमा परिवर्तन गर्नु परेको छ । हाल उद्योगको मेशिनरीको आयातमा दिई आएको छुट यथावत नै राखेको छु । सिचाई कार्यमा प्रयोग हुने २ हर्ष पावर भन्दा वढीको इन्जिन सहितको पम्पिङ्ग सेटमा सम्बन्धित निकायको सिफारिसमा मात्र महसुल छुट दिने गरी आएकोमा सिफारिस आवश्यक नपर्ने गरी महशुल छुट गरिएको छ । साथै कृषि तथा पशुजन्य उद्योगलाई प्रोत्साहन गर्न यी उद्योगले पैठारी गर्ने सेपरेटर, मिल्क चिलिङ्ग भ्याट, लिक्वीड नाइट्रोजन, औद्योगिक रेफ्रिजेरेटर, कन्टेनर एवं फिड प्लाण्टमा एक प्रतिशत मात्र भन्सार महशुल लिई बिक्रीकर छुट हुने व्यवस्था गरेको छु ।

१२९. शिक्षा तथा सूचना प्रवाहको क्षेत्रमा कम्प्यूटरको महत्वलाई हेरी कम्प्यूटर पार्टसको पैठारीमा लागि आएको पैठारी महशुल कम गरेको छु । साथै हाल लागी आएको टेलिभिजन तथा भिडियो दस्तुर खारेज गरेको छु ।

१३०. चामल, पिठो उत्पादन गर्ने उद्योगवाट निस्कने ढुटो, चोकर आदि उत्पादनहरु पर्याप्त आन्तरिक खपत हुन नसकेको र वढी महशुलको कारणवाट विदेश निकासी पनि हुन नसकेको परिप्रेक्ष्यमा ढुटो चोकर आदिको निकासी महशुल कम गरिएको छ । साथै चामल लगायतका खाद्य सामाग्रीहरुको निकासीमा लागेको परिमाणात्मक वन्देज हटाई त्यस्ता वस्तुको निकासीमा केही महशुल लाग्ने व्यवस्था गरेको छु ।

१३१. भन्सार मूल्यांकनलाई अन्तर्राष्ट्रिय पद्धति अनुकूल सरल वनाउने सिलसिलामा कारोवार मूल्यलाई मान्यता दिंदै जाने कानूनी व्यवस्था समेत भइसकेको पृष्ठभूमिमा कारोवार मूल्यको यकीन गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

१३२. दक्षिण एशियाली खेलकुद सन् १९९९ मा मात्र हुने भएको र केही पूर्वाधारहरु निर्माण समेत भईसकेकोले उक्त खेलकुदको लागि आवश्यक रकम संकलन गर्न गत वर्ष लगाइएको साफ गेम शुल्क आगामी आर्थिक वर्ष देखि संकलन नगर्ने गरी हाललाई खारेज गरिएको छ ।

१३३. करका दरहरुमा गरिएको उपरोक्त परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट अप्रत्यक्ष करतर्फ रु. १ अर्व ३७ करोड थप राजस्व परिचालन हुनेछ ।

१३४. अव म प्रत्यक्ष कर सम्वन्धी प्रस्ताव पेश गर्दछु ।

१३५. चालु आर्थिक वर्षमा आयकर, घरजग्गा कर र घरवहालकर तर्फ गरी थप १९ हजार करदातालाई करको दायरा भित्र ल्याई रु. ५ करोड ६० लाख थप राजश्व असुल गरिएकोमा यो कार्यलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिई २५ हजार थप करदातालाइ प्रत्यक्ष करको दायरामा ल्याउने लक्ष राखेको छु ।

१३६. व्यावसायिक संगठन एवं व्यावसायिक व्यक्तिलाई प्रोत्साहन गरी लगानी वृद्धि गर्न तथा वास्तविक आय घोषणा प्रोत्साहन गर्न करको दरमा समायोजन गरेको छु । यसका लागि कर्पोरेट, साझेदारी र व्यक्तिगत आयको उच्चतम करदर ३३ र ३० प्रतिशतवाट घटाई २५ प्रतिशत कायम गरेको छु । त्यस्तै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको आयकर ३३ प्रतिशतवाट घटाई ३० प्रतिशत कायम गरेको छु । व्यक्तिगत आयकर तर्फको करमुक्त आय सीमा व्यक्तिको लागि रु. ३० हजार र परिवारको लागि रु. ४० हजार कायम गरेको छु । तोकिएको व्यवसाय गर्ने रु. ५ लाखसम्म कारोवार भएका करदाता र साना घरेलु उद्योगले रु. १ हजार पूर्वानुमानित कर तिर्नु पर्ने व्यवस्थामा परिवर्तन गरी आगामी आर्थिक वर्षदेखि रु. ७५० मात्र तिर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छु ।

१३७. केही भाडाका सवारी साधनहरुमा लाग्ने पूर्वानुमानित आयकर दरमा र निजी सवारी साधनमा लाग्ने सवारी साधनको वार्षिक सवारी साधन कर दरमा केही समायोजन गरी हेरफेर गरेको छु । सवारी साधन कर यातायात व्यवस्था विभाग वा अन्तर्गत कार्यालयहरुवाट असूल गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

१३८. करको दायरामा आउन नसकेका करदातालाई करको दायरा भित्र ल्याउने उद्देश्यले स्वेच्छाले विगत वर्षहरुको आय घोषणा गरेमा त्यस्ता करदातालाई विवरण ढिला पेश गरेको कारणवाट हुने जरिवाना शुल्क मिनाहा दिने तथा अन्य कारवाही नहुने जस्ता सहुलियत दिने व्यवस्था गरेको छु । हाल दर्ता भएका लगती आयकरदाताहरु वाहेक अन्य व्यक्तिले वार्षिक रु. ५ लाख भन्दा वढी रकम बैंक वा वित्त कंपनीमा जम्मा गर्न वा कुनै कंपनीको शेयर खरिद गर्न वा रु. १० लाखभन्दा वढीको मोटरकार समेतका सम्पत्ति खरिद गर्नलाई आयकर तिरेको निस्सा वा आफूलाई आयकर नलाग्ने प्रमाणपत्र पेश गर्न पर्ने व्यवस्था गरेको छु ।

१३९. कुनै व्यक्ति वा निजको परिवारको नाममा शहरी क्षेत्रमा घरजग्गा र मोटरकार दुवै रहेछ र त्यस्तो व्यक्तिले नियमितरुपमा आय विवरण पेश गरेको रहेनछ भने निजले आफ्नो आयविवरण कर कार्यालयमा दाखिला अनिवार्य रुपले गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

१४०. सीमित आर्थिक कारोवार हुने दुर्गम क्षेत्रका जिल्लाहरुमा टाढा रहेको कर कार्यालयमा आउन पर्ने कठिनाई हटाई स्थानीय कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयवाट आयकर दर्ता प्रमाणपत्र, नवीकरण गर्न पाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१४१. कर प्रशासनलाई समयानुकूल सुधार गर्दै लग्ने क्रममा कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण उपर महानिर्देशकले पुनरावेदन सरहको निवेदन सुन्ने हालको व्यवस्थामा परिवर्तन गरी सोको सट्टा तीन सदस्यीय प्रशासकीय पुनरावेदन समितिको गठन गर्नको लागि कानूनमा आवश्यक सुधार गर्ने तर्फ कारवाही गरिनेछ ।

१४२. स्वयंकर निर्धारण गर्ने करदाताले आफ्नो आयवर्ष समाप्त भएको मितिले ३ महिनाभित्र अघिल्लो आर्थिक वर्षमा बुझाएको आयकर बराबर वा सोभन्दा बढी रकम अग्रिमरुपमा दाखिला गरेमा स्वयंकर निर्धारणको विवरण फाराम भरी कर अधिकृतकहां दाखिला गर्ने म्याद चैत्र मसान्तसम्मको पाउने व्यवस्था गरेको छु ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१४३. उद्योग, व्यापार, पेशा, व्यावसायीले काममा लगाएका कामदार कर्मचारीलाई मासिक रु. एक लाख रुपैयाँसम्म पारिश्रमिक दिइएकोमा कर अधिकृतले नै स्वीकृति दिन सक्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

१४४. घरजग्गा किनवेच गर्ने समेतका पूंजीगत सम्पत्तिमा लगानी गरी पूंजीगत लाभ वा नाफा आर्जन गरी लाभ गर्ने करदाताको खुद आय कायम गर्ने तरीका छुट्टै तोकिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१४५. उद्योग, व्यापार पेशा व्यवसाय गर्ने करदाताले घरवहाल र पारिश्रमिक भुक्तानीमा आयकर वापत अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नु पर्ने भएता पनि त्यसरी अग्रिम कट्टा नगरेको कारणवाट मात्र आयकर दर्ताप्रमाणपत्र नवीकरण रोक्का गरिनेछैन ।

१४६. नगरविकास उन्मुख केही गाँउ विकास समितिहरुको वडामा घरजग्गा कर लगाउने प्रयोजनको लागि त्यस्ता गाउं विकास समितिका वडाहरु वर्गीकृत गरिएको छ । घरजग्गा कर असूली कार्यमा सक्रिय सहयोग पु-याउने नगरपालिका तथा यो व्यवस्था लागु भएपछिका गाउं विकास समितिहरुलाई कर कार्यालयले असूल गरेको कुल घरजग्गा करमध्ये ७५ प्रतिशत रकम सम्वन्धित निकायलाई दिइने साविकको व्यवस्थालाई अझवढी सहभागितामूलक वनाउन प्रयास गरिनेछ ।

१४७. लेखा राख्न अनिवार्य भएका करदाताहरु र तोकिएको रकम भन्दा वढीको कारोवार गर्नेले अनिवार्यरुपमा स्वयंकर निर्धारण गर्नुपर्नेछ । यस्तो स्वयंकर निर्धारण विवरणसाथ लाग्ने कर रकमको निस्सा कर कार्यालयमा दाखिला भएकै बखत वा सोही दिनमा नभ्याए भोलिपल्ट कर अधिकृतले तोकिएको स्वयंकर दाखिला प्रमाणपत्र प्रमाणित गरी सम्वन्धित करदातालाई दिनुपर्छ । यस्तो प्रमाणपत्रलाई सम्वन्धित आर्थिक वर्षको लागि पछि छानविनको क्रममा अन्यथा प्रमाणित नभएकोमा बाहेक कर चुक्ता-प्रमाणपत्र मानिनेछ । प्रारम्भिक छानबिन गर्दाको बखत फेलापारेका कर घटाउने बदनियतपूर्ण त्रुटिहरु वा कार्यालयमा उपलब्ध अभिलेख, अनुसन्धानात्मक तथ्यहरुसंग मिलान नभएका वा सुराकी सूचना, उजुरीका आधारमा त्यस्तो स्वयंकर निर्धारण विवरणहरुको विस्तृत छानबिन गरिनेछ । यसका अतिरिक्त विभिन्न आय र पेशा-व्यवसायी समूह समावेश हुने गरी २५ प्रतिशत नमूना-छनौटमा परेका स्वयंकर निर्धारण विवरण विस्तृत छानबिनका विषय वनाइनेछन् ।

१४८. मूल्य अभिवृद्धि कर लागेको मालवस्तु वा सेवामा सो कर प्रयोजनको लागि मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयवाट मान्यता पाएको कारोवारको तथ्यांक अन्यथा प्रमाणित भएकोमा वाहेक आयकर प्रयोजनको लागि पनि मान्य हुनेछ ।

१४९. करदाताले आफूले तिर्नु पर्ने करको रकम तिर्न कर अधिकृतवाट भौचर प्रमाणित गर्नु पर्ने व्यवस्था हटाई आफै बैंक भौचर भरी बैंक दाखिला गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाएको छ ।

१५०. प्रत्यक्ष करका दरहरुमा गरिएको परिवर्तन र प्रशासनिक सुद्धढिकरणवाट थप रु. ३८ करोड राजस्व परिचालन हुने अनुमान गरिएको छ ।

१५१. विकीकर, अन्तशुल्क तथा भन्सारका दरहरु आजकै मिति देखिं लागू हुनेछन् ।

१५२. प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष करका दरहरुमा गरिएको हेरफेर बाहेक अरु दरहरु यथावत राखेको छु । राजस्वको वर्तमान स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम बाहेक कर र गैर कर राजस्वको दरहरुमा गरिएको परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारवाट रु. २ अर्व २० करोड थप राजस्व उठ्ने अनुमान गरेको छु । यस प्रकार रु. ३ अर्व ४० करोड खूद न्यून रहन जानेछ ।

सभामुख महोदय,

१५३. उपरोक्त न्यून पूर्ति गर्ने क्रममा बैंकिंग क्षेत्रबाट रु. १ अर्व ६० करोड तथा गैर बैंकिंग क्षेत्रबाट रु. १ अर्व ८० करोड आन्तरिक ऋण उठाई पूर्ति गरिनेछ । बैकिंग क्षेत्रबाट उठाईने ऋण मध्ये रु. २५ करोड गोरखकाली रबर उद्योगले श्री ५ को सरकारको जमानतमा बैंकिंग क्षेत्रबाट लिएको ऋणको सांवा व्याज भुक्तानी गर्न संस्थागत पुनर्स्थापनाको आधारमा सो उद्योगलाई ऋण लगानी उपलव्ध गराईनेछ ।

१५४. आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को यथार्थ आय व्यय, आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को संशोधित आय व्ययको अनुमान र आर्थिक वर्ष २०५४।५५ को अनुमानित आय व्यय अनुसूचीहरुहरुमा उल्लेख गरेको छु ।

१५५. मित्रराष्ट्र तथा दातृ संस्थाहरुबाट श्री ५ को सरकारलाई दिइने प्राविधिक सहायता तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु सम्वन्धी संक्षिप्त विवरण छुट्टै प्रस्तुत गरेको छु ।

१५६. देशमा व्याप्त कहालीलाग्दो गरिवी, ग्रामीण पछौटेपन, कृषि क्षेत्रको मन्द वृद्धि तथा गैर कृषि क्षेत्रको उत्पादनको वृद्धिदरमा आएको कमी समेतलाई ध्यानमा राखी आगामी आर्थिक वर्षको बजेटमा गरिवी निवारण सम्बन्धी एकिकृत एवं प्रभावकारी कार्यक्रम संचालन गर्न प्रयत्न गरेको छु । विकेन्द्रीकरणको सिद्धान्त अनुरुप जन सहभागिताका आधारमा स्थानीय साधन र स्रोतको परिचालन गरी ग्रामीण क्षेत्रमा विकासको दिगो जग वसाउने, कृषि क्षेत्रको लागि दीर्घकालीन योजना लागू गर्ने तथा गैरकृषि क्षेत्रमा वित्तीय प्रोत्साहनहरु प्रदान गरी उत्पादनशील क्षेत्रहरुलाई प्रोत्साहित गर्ने रणनीति अख्तियार गरिएको छ । कर संरचनामा भएको व्यापक सुधारले गर्दा आम जनतालाई पनि राहत पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

१५७. प्रस्तुत बजेटमा अवलम्बन गरिएका नीति तथा व्यापक सुधारका कार्यक्रमहरुवाट आगामी आर्थिक वर्ष २०५४।५५ मा राजस्व संकलन कूल गार्हस्थ उत्पादनको अनुपातमा ०.६ प्रतिशतले वृद्धि भै १२.१ प्रतिशत पुग्ने पूर्वानुमान गरिएको छ । आगामी आर्थिक वर्षमा कालिगण्डकी "ए" को निर्माण कार्य तिव्र वनाउन विदेशी ऋणको विनियोजन वढाउनु परेकोले बजेट घाटामा केही वृद्धि हुन गएको देखिन्छ । तर कालिगण्डकीमा विनियोजन गरिएको रकम अलग राख्ने हो भने बजेटघाटा कम हुने देखिन्छ । चालु आर्थिक वर्षमा आन्तरिक ऋण र ओभरड्राफ्ट समेत गरी खूद

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आन्तरिक ऋण कूल गार्हस्थ उत्पादनको १.१ प्रतिशत भएकोमा आगामी आर्थिक वर्षमा यो अंश करीव आधा प्रतिशत मात्र हुने अनुमान छ ।

१५८. आगामी आर्थिक वर्ष २०५४।५५ मा लिईने नीति तथा आर्थिक क्रियाकलापवाट मुद्रा प्रदाय करिव १३ प्रतिशतमा स्थिर रहने र कर संरचनामा भएको सुधार तथा मुद्रा प्रदायमा हुने नियन्त्रणले गर्दा मुल्य वृद्धि ७ प्रतिशत मात्र हुने अनुमान गरिएको छ । बजेटले अवलम्बन गरेको नीतिलेगर्दा सरकारी तथा निजी क्षेत्रमा वढ्न सक्ने आर्थिक क्रियाकलापलाई समेत ध्यानमा राख्दा आर्थिक वर्ष २०५४।५५ मा कूल गार्हस्थ उत्पादन ५ देखि ६ प्रतिशतले वढ्ने पूर्वानुमान गरेकोछु ।

१५९. मैले आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा सल्लाह र सुझाव दिई सहयोग गर्नु हुने माननीय सांसद मित्रहरु, वुद्धिजीवी, उद्योगपति, व्यापारी, पत्रकार, महामहिम राजदूतहरु तथा दातृसंस्थाका प्रतिनिधि मित्रहरु सवैप्रति आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । साथै नेपालको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा सघाउ पुऱ्याउने मित्रराष्ट्रहरु तथा दातृ संस्थाहरुबाट प्राप्त सहयोगको लागि श्री ५ को सरकारको तर्फवाट म हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

१६०. अन्तमा, आर्थिक वर्ष २०५४।५५ को यस बजेटको सफल कार्यान्वयनको लागि सबै पक्षबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा राखेको छु ।

धन्यवाद

मुद्रण विभाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आय व्ययको विवरण

अनुसूची - १

(रु. हजारमा)

विवरण	आ.ब. ०५२।५३ को यथार्थ	आ.ब. २०५३।५४ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०५४।५५ को अनुमान
कूल खर्च	४६५४२३८०	५११६८१२४	६२०२२२९४
साधारण तर्फ	२१५६१८५०	२४७२०९२२	२७९८३४४६
विकास तर्फ	२४९८०५३०	२६४४७२०२	३४०३८८४८
खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरु	३२७१८२५१	३६२८४३२६	४३०८२०००
राजश्व	२७८९३०७८	३१२१४१३१	३७०५२४७१
राजश्वको वर्तमान स्रोतबाट	२७८९३०७८	३१२१४१३१	३४८५२४७१
कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट			२२०००००
बैदेशिक सहायता (अनुदान)	४८२५१७३	५०७०१९५	६०२९५२९
व्दिपक्षीय	३०७३३३८	३९७६१९२	३८७७८२९
वहुपक्षीय	१७५१८३५	१०९४००३	२१५१७००
बचत (+) न्यून (-)	-१३८२४१२९	-१४८८३७९८	-१८९४०२९४
न्यून पूर्ति गर्ने स्रोतहरु			
बैदेशिक सहायता (ऋण)	९४६३९०३	१०४७८१५६	१५५४०२९४
व्दिपक्षीय	४६०००१	४७२५००	९४६५६५
वहुपक्षीय	९००३९०२	१०००५६५६	१४५९३७२९
आन्तरिक ऋण	२२०००००	३००००००	३४०००००
बैंकिङ्ग क्षेत्र	७५००००	१५०००००	१६०००००
गैह्र बैंकिङ्ग क्षेत्र	१४५००००	१५०००००	१८०००००
नगद मौज्दातमा परिवर्तन (-बचत)	-२१६०२२६	-१४०५६४२	

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राजश्व अनुमान
आर्थिक वर्ष २०५४।५५

अनुसूची – २
(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट	जम्मा
१.१.१.००	बैदेशिक व्यापारमा आधारित वस्तुगत कर	९५०००००	२०००००	९७०००००
१.१.१.१०	पैठारी महसुल	८१६००००	२०००००	८३६००००
१.१.१.२०	समिकारक महसुल	३००००		३००००
१.१.१.३०	भारतीय अन्त:शुल्क फिर्ता	११०००००		११०००००
१.१.१.४०	निकासी महसुल	७५०००		७५०००
१.१.१.५०	निकासी सेवा शुल्क	११५०००		११५०००
१.१.१.६०	भन्सारको अन्य आय	२००००		२००००
१.१.२.००	वस्तु तथा सेवामा आधारित आन्तरिक वस्तुगत कर	१२७२५२५१	११७००००	१३८९५२५१
१.१.२.१०	बिक्रीकर/मूल्य अभिवृद्धिकर	८६६००००	७८००००	९४४००००
१.१.२.११	उत्पादन	११४००००	६००००	१२०००००
१.१.२.१२	पैठारी	६६३००००	५१००००	७१४००००
१.१.२.१३	बिक्री वितरण	२९००००	२१००००	५०००००
१.१.२.१४	सेवा	६०००००		६०००००
१.१.२.२०	अन्त:शुल्क	२८१००००	२९००००	३१०००००
१.१.२.२१	चुरोट	१३०००००	२०००००	१५०००००
१.१.२.२२	विडी	३००००		३००००
१.१.२.२३	उच्च कोटीको मदिरा	७७५०००	५००००	८२५०००
१.१.२.२४	निम्न कोटीको मदिरा	५०००		५०००
१.१.२.२५	वियर	६१००००	४००००	६५००००
१.१.२.२६	अन्य औद्योगिक उत्पादन	९००००		९००००
१.१.२.३०	ठेक्का कर	५०००००		५०००००
१.१.२.४०	मनोरञ्जन कर	१५००००		१५००००
१.१.२.५०	सवारी साधन कर	१५००००	१०००००	२५००००
१.१.२.६०	होटेल कर	५५२५१		५५२५१
१.१.२.७०	हवाई उडान कर	४०००००		४०००००
१.१.२.७१	आन्तरिक हवाई उडान कर	४००००		४००००
१.१.२.७२	वाहय हवाई उडान कर	३६००००		३६००००
	अप्रत्यक्ष कर जम्मा	२२२२५२५१	१३७००००	२३५९५२५१

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राजश्व अनुमान
आर्थिक वर्ष २०५४।५५

अनुसूची – २

(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट	जम्मा
१.१.३.००	आयकर	४३७००००	३८००००	४७५००००
१.१.३.१०	संस्थागत आय कर	२७६००००	१५००००	२९१००००
१.१.३.११	सरकारी प्रतिष्ठानहरु	११५००००		११५००००
१.१.३.१२	पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरु	८६००००	१०००००	९६००००
१.१.३.१३	प्राइभेट लिमिटेड कम्पनीहरु	७५००००	५००००	८०००००
१.१.३.२०	व्यक्तिगत आय कर	१३०००००	२३००००	१५३००००
१.१.३.२१	पारिश्रमिक	१८००००		१८००००
१.१.३.२२	उद्योग, व्यापार, पेशा तथा व्यवसाय	११२००००	२३००००	१३५००००
१.१.३.३०	घर जग्गा बहाल कर	१५००००		१५००००
१.१.३.४०	व्याज कर	१६००००		१६००००
१.१.४.००	घर, जग्गा तथा अन्य सम्पत्तीमा लाग्ने कर	१२५००००		१२५००००
१.१.४.१०	मालपोत	१०००		१०००
१.१.४.२०	भूमिकर	५००		५००
१.१.४.३०	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन	११४८५००		११४८५००
१.१.४.४०	घर जग्गा कर	१०००००		१०००००
	प्रत्यक्ष कर जम्मा	५६२००००	३८००००	६००००००
	कर राजस्व जम्मा	२७८४५२५१	१७५००००	२९५९५२५१
१.१.५.००	दस्तुर तथा शुल्क	१२०३८००	५००००	१२५३८००
१.१.५.१०	फर्म रजिष्ट्रेशन दस्तुर	५५०००		५५०००
१.१.५.२०	एजेन्सी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	५०००		५०००
१.१.५.३०	हात हतियार रजिष्ट्रेशन दस्तुर	३५००		३५००
१.१.५.४०.	सवारी इजाजत दस्तुर	७००००		७००००
१.१.५.५०	निकासी पैठारी इजाजत दस्तुर	१९४००		१९४००
१.१.५.६०	परीक्षा दस्तुर	२००००		२००००
१.१.५.७०	पासपोर्ट दस्तुर	३६८०००	५००००	४१८०००
१.१.५.८०	पर्यटन शुल्क	६०९५००		६०९५००
१.१.५.८१	भिसा शुल्क	३०००००		३०००००
१.१.५.८२	पर्वतारोहण तथा ट्रेकिङ्ग शुल्क	३०००००		३०००००
१.१.५.८३	अन्य शुल्क	९५००		९५००
१.१.५.९०	अन्य प्रशासनिक दस्तुर	५३४००		५३४००

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राजश्व अनुमान
आर्थिक वर्ष २०५४।५५

अनुसूची – २
(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट	जम्मा
१.१.६.००	दण्ड, जरिवाना र जफत	१४००००		१४००००
१.१.६.१०	न्यायीक दस्तुर, दण्ड, जरिवाना र जफत	१२००००		१२००००
१.१.६.२०	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२००००		२००००
१.१.७.००	सरकारी सम्पत्ति, सेवा तथा वस्तुहरुको बिक्री तथा भाडाबाट प्राप्त आय	११०५०००		११०५०००
१.१.७.१०	जलस्रोत क्षेत्रको आय	३००००		३००००
१.१.७.११	पिउने पानी	२५०००		२५०००
१.१.७.१२	सिंचाइ	२०००		२०००
१.१.७.१३	विद्युत	३०००		३०००
१.१.७.२०	हुलाक क्षेत्रको आय	१८००००		१८००००
१.१.७.३०	खाद्य कृषि क्षेत्रको आय	३५०००		३५०००
१.१.७.४०	शिक्षा क्षेत्रको आय	४००००		४००००
१.१.७.५०	वन क्षेत्रको आय	४५००००		४५००००
१.१.७.६०	यातायात क्षेत्रको आय	२७००००		२७००००
१.१.७.७०	सरकारी क्षेत्रको अन्य आय	१०००००		१०००००
१.१.८.००	लाभांश	१३२७३००		१३२७३००
१.१.८.१०	वित्तीय प्रतिष्ठान	१२६२८००		१२६२८००
१.१.८.२०	व्यापारिक प्रतिष्ठान	२५०००		२५०००
१.१.८.३०	औद्योगिक प्रतिष्ठान	३५००		३५००
१.१.८.४०	सेवा मूलक प्रतिष्ठान	३५०००		३५०००
१.१.८.५०	अन्य	१०००		१०००
१.१.९.००	ब्याज	१६०००००		१६०००००
१.१.९.१०	वित्तीय प्रतिष्ठान	७५०००		७५०००
१.१.९.२०	व्यापारिक प्रतिष्ठान	१०००		१०००
१.१.९.३०	औद्योगिक प्रतिष्ठान	५००००		५००००
१.१.९.४०	सेवा मूलक प्रतिष्ठान	१४७३०००		१४७३०००
१.१.९.५०	अन्य	१०००		१०००

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ। २४६

राजश्व अनुमान
आर्थिक वर्ष २०५४।५५

अनुसूची – २
(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट	जम्मा
१.१.१०.००	रोयल्टी र सरकारी सम्पत्ति बिक्री	२४००००	२०००००	४४००००
१.१.१०.१०	रोयल्टी	१८००००	२०००००	३८००००
१.१.१०.११	खानी रोयल्टी	५०००		५०००
१.१.१०.१२	जलस्रोत सम्बन्धी रोयल्टी	१४००००	२०००००	३४००००
१.१.१०.१३	अन्य रोयल्टी	३५०००		३५०००
१.१.१०.२०	बिक्री	६००००		६००००
१.१.१०.२१	सरकारी घर जग्गा बिक्री	२००००		२००००
१.१.१०.२२	सरकारी सामान बिक्री	२५०००		२५०००
१.१.१०.२३	अन्य बिक्री	१५०००		१५०००
१.१.११.००	साँवा फिर्ता	१३११२००		१३११२००
१.१.११.१०	वित्तीय प्रतिष्ठान	२५००००		२५००००
१.१.११.२०	व्यापारिक प्रतिष्ठान	१०००		१०००
१.१.११.३०	औद्योगिक प्रतिष्ठान	१६००००		१६००००
१.१.११.४०	सेवा मूलक प्रतिष्ठान	९०००००		९०००००
१.१.११.५०	अन्य	२००		२००
१.१.१२.००	दातव्य तथा उपहार र विविध आय	७९९२०	२०००००	२७९९२०
१.१.१२.१०	दातव्य तथा उपहार	२००		२००
१.१.१२.२०	विविध आय	७९७२०	२०००००	२७९७२०
	गैह्र कर राजस्व जम्मा	७००७२२०	४५००००	७४५७२२०
	कूल राजस्व जम्मा	३४८५२४७१	२२०००००	३७०५२४७१

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक वर्ष २०५४।५५ को बजेट अनुमानको सारांश

अनुसूची–३

रु. हजारमा

विवरण	२०५२।५३ को यथार्थ खर्च	२०५३।५४ को संशोधित अनुमान	२०५४।५५ को अनुमान
कुल खर्च	४६५४२३८०	५११६८१२४	६२०२२२९४
साधारण	२१५६१८५०	२४७२०९२२	२७९८३४४६
विकास	२४९८०५३०	२६४४७२०२	३४०३८८४८
विकास केन्द्रीयस्तर	१९७९५११९	२१३२०२१०	२७४०९४८५
विकास जिल्लास्तर	५१८५४११	५१२६९९२	६६२९३६३
संचित कोष माथि व्ययभार हुने	६८७६८३७	७८१७६९४	८३७२२०५
संचित कोषबाट विनियोजन हुने	३९६६५५४३	४३३५०४३०	५३६५००८९
कर्मचारी खर्च			१२३५७११९
अन्य खर्च			२१३६६६७६
पूँजीगत खर्च			२८२९८४९९

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक वर्ष २०५४-५५ को व्यय अनुमान

अनुसूची–४

रु. हजारमा

अनुदान संख्या	विवरण	साधारण	विकास	जम्मा
११	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	७३४१०	०	७३४१०
१२	राजपरिषद्	५८०२	०	५८०२
१३	संसद	१२६८०४	०	१२६८०४
१४	अदालत	२४९८९३	०	२४९८९३
१५	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	६६३३	०	६६३३
१६	महालेखा परीक्षकको बिभाग	३२७३२	१५००	३४२३२
१७	लोक सेवा आयोग	४०८२२	३०००	४३८२२
१८	निर्वाचन आयोग	४४९२४	०	४४९२४
१९	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	४७४९७	०	४७४९७
२०	न्याय परिषद्	१५५६	०	१५५६
२५	प्रधानमन्त्रीको कार्यालय	७६३४	०	७६३४
२६	उप-प्रधानमन्त्रीको कार्यालय	३११५	०	३११५
३०	मन्त्रिपरिषद्	२९७१३	०	२९७१३
३५	अर्थ मन्त्रालय	२८२२१४	३३४८००	६१७०१४
३६	आपूर्ति मन्त्रालय	३६६६	२२६०००	२२९६६६
३७	आवास तथा भौतिक योजना मन्त्रालय	९४६०३	१६७८०९०	१७७२६९३
३८	उद्योग मन्त्रालय	२३२४८२	२७९२१४	५११६९६
३९	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	१६४७९	०	१६४७९
४०	कृषि मन्त्रालय	९२९१६	२१७४२७७	२२६७१९३
४५	गृह मन्त्रालय	२९२९२७५	४९१४	२९३४१८९
४६	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	५४५६	२५३१०	३०७६६
४७	जलश्रोत मन्त्रालय	१२८३२१	३०७८६५३	३२०६९७४
४८	निर्माण तथा यातायात मन्त्रालय	१७७९२०	४६६२३२३	४८४०२४३
४९	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	११०३३७	१०१०३१७	११२०६५४
५०	परराष्ट्र मन्त्रालय	६०३८२०	०	६०३८२०
५५	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	२२३०७५	२४२४२९	४६५५०४
५६	महिला तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	४७५६५	१६३२५	६३८९०
५७	युवा, खेलकूद तथा संस्कृति मन्त्रालय	८३१७६	६०२०८०	६८५२५६
५८	रक्षा मन्त्रालय	२६३०७८१	०	२६३०७८१
५९	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	५६४०७२	५१५३८६	१०७९४५८
६०	वाणिज्य मन्त्रालय	२०२६०	११६४०१	१३६६६१
६१	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	१२७५४	१२६००३	१३८७५७
६५	शिक्षा मन्त्रालय	५४५५४७६	२६५९४४६	८११४९२२
६६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	३५३५०	३०००	३८३५०
६७	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	५८७२४०	९१०८२	६७८३२२
६८	संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय	२०२८	०	२०२८
६९	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२९३१९	४२३२४३९	४२६१७५८
७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	११३८८४३	२७११९६	३८५००३९
७१	श्रम मन्त्रालय	१२५८२	६३६४८	७६२३०

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची - ४
(रु.हजारमा)

अनुदान संख्या	विवरण	साधारण	विकास	जम्मा
७२	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	४९३०१	२४७७२	७४०७३
८१	अर्थ मन्त्रालय - आन्तरिक ऋण भुक्तानी	४२०३२००	०	४२०३२००
८२	अर्थ मन्त्रालय - वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	२९०००००	०	२९०००००
८३	अर्थ मन्त्रालय - वैदेशिक ऋण भुक्तानी (व्दिपक्षीय)	१०६६५००	०	१०६६५००
८६	अर्थ मन्त्रालय - लगानी वैदेशिक संस्थाहरु	२५४००	०	२५४००
८७	अर्थ मन्त्रालय - लगानी सार्वजनिक संस्थान	०	८७५३५४३	८७५३५४३
८८	अर्थ मन्त्रालय - लगानी अन्य	०	१२००००	१२००००
९५	अर्थ मन्त्रालय - विविध	३५४८५००	२८२७००	३८३१२००
	जम्मा	२७९८३४४६	३४०३८८४८	६२०२२२९४

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राजस्व असूली विवरण

अनुसूची – ५

(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को यथार्थ	आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को संशोधित अनुमान
१.१.१.००	बैदेशिक व्यापारमा आधारित वस्तुगत कर	७३२७३६४	८५९५८०५
१.१.१.१०	पैठारी महसुल	६२४६४५१	७३४३१५०
१.१.१.२०	समिकारक महसुल	७६७०	२५९१७
१.१.१.३०	भारतीय अन्तःशुल्क फिर्ता	८९९८८८	१०३६६८०
१.१.१.४०	निकासी महसुल	५०९८८	६०४७३
१.१.१.५०	निकासी सेवा शुल्क	९८९१४	११२३०७
१.१.१.६०	भन्सारको अन्य आय	२३४५३	१७२७८
१.१.२.००	वस्तु तथा सेवामा आधारित आन्तरिक वस्तुगत कर	९७५५३८२	११२८१०१८
१.१.२.१०	बिक्रीकर/ मूल्य अभिवृद्धि कर	६४३१२८४	७३३०६४९
१.१.२.११	उत्पादन	१६४२३५५	१३१९५१६
१.१.२.१२	पैठारी	४३८१५२८	५४३९३४३
१.१.२.१३	बिक्री वितरण	१५२९७	५८६४५
१.१.२.१४	सेवा	३९२१०४	५१३१४५
१.१.२.२०	अन्तःशुल्क	१९४४२५४	२३५४१५७
१.१.२.२१	चुरोट	८७२२६७	११२७६४१
१.१.२.२२	विडी	७२७८	२५८९६
१.१.२.२३	उच्च कोटीको मदिरा	३४७१९३	५६४९९८
१.१.२.२४	निम्न कोटीको मदिरा	१८८०८५	४७०८३
१.१.२.२५	वियर	४०५०८९	४७०८३१
१.१.२.२६	अन्य औद्योगिक उत्पादन	१२४३४२	११७७०८
१.१.२.३०	ठेक्का कर	६१३३७६	७०००००
१.१.२.४०	मनोरञ्जन कर	१००३७९	११५०९६
१.१.२.५०	सवारी साधन कर	७०७८२	११९५२८
१.१.२.६०	होटेल कर	२८४१८२	३२९९४७

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

329

राजस्व असूली विवरण

अनुसूची – ५

(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को यथार्थ	आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को संशोधित अनुमान
१.१.२.७०	हवाई उडान कर	३१११२५	३३१६४१
१.१.२.७१	आन्तरिक हवाई उडान कर	६९७०६	२३२१५
१.१.२.७२	वाह्य हवाई उडान कर	२४१४१९	३०८४२६
	अप्रत्यक्ष कर जम्मा	१७०८२७४६	१९८७६८२३
१.१.३.००	आयकर	३४३१३६६	३८६७२४६
१.१.३.१०	संस्थागत आय कर	२२७२५६०	२४४४६००
१.१.३.११	सरकारी प्रतिष्ठानहरु	११४४४८१	९७७८४०
१.१.३.१२	पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरु	५६३८९९	७८२२७२
१.१.३.१३	प्राइभेट लिमिटेड कम्पनीहरु	५६४१८०	६८४४८८
१.१.३.२०	व्यक्तिगत आय कर	९३२९७६	११६०४००
१.१.३.२१	पारिश्रमिक	१३३१४४	१६५०६०
१.१.३.२२	उद्योग, व्यापार, पेशा तथा व्यवसाय	७९९८३२	९९५३४०
१.१.३.३०	घर जग्गा बहाल कर	१०६०४१	१२७३००
१.१.३.४०	ब्याज कर	११९७८९	१३४९४६
१.१.४.००	घर, जग्गा तथा अन्य सम्पत्तीमा लाग्ने कर	११५३८५५	११६०८००
१.१.४.१०	मालपोत	११४६९	७०९२
१.१.४.२०	भूमिकर	६७४०	३२८२
१.१.४.३०	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन	१०४८४१४	१०५५४३४
१.१.४.४०	घर जग्गा कर	८७२३२	९४९९२
	प्रत्यक्ष कर जम्मा	४५८५२२१	५०२८०४६
	कर राजस्व जम्मा	२१६६७९६७	२४९०४८६९

अ.५-२

राजस्व असूली विवरण

अनुसूची – ५

(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को यथार्थ	आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को संशोधित अनुमान
१.१.५.००	दस्तुर तथा शुल्क	८१४१५२	१०९९२६०
१.१.५.१०	फर्म रजिष्ट्रेशन दस्तुर	३७९४७	४५०००
१.१.५.२०	एजेन्सी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१२५५	३०००
१.१.५.३०	हात हतियार रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२५१९	३५००
१.१.५.४०	सवारी इजाजत दस्तुर	५७१६६	७००००
१.१.५.५०	निकासी पैठारी इजाजत दस्तुर	७१२६	१९४८५
१.१.५.६०	परीक्षा दस्तुर	१०८६२	२००००
१.१.५.७०	पासपोर्ट दस्तुर	२६१३४०	३५००००
१.१.५.८०	पर्यटन शुल्क	३९४५७३	५४०२७५
१.१.५.८१	भिसा शुल्क	१९६८९६	२८०७५०
१.१.५.८२	पर्वतारोहण तथा ट्रेकिङ्ग शुल्क	१९४२४०	२५००००
१.१.५.८३	अन्य शुल्क	३४३७	९५२५
१.१.५.९०	अन्य प्रशासनिक दस्तुर	४१३६४	४८०००
१.१.६.००	दण्ड, जरिवाना र जफत	१२७८५४	१३५०००
१.१.६.१०	न्यायीक दस्तुर, दण्ड, जरिवाना र जफत	११४८३४	११५०००
१.१.६.२०	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१३०२०	२००००
१.१.७.००	सरकारी सम्पत्ति, सेवा तथा वस्तुहरुको बिक्री तथा भाडाबाट प्राप्त आय	१०१७२६५	१०७५०००
१.१.७.१०	जलस्रोत क्षेत्रको आय	२३३९३	३००००
१.१.७.११	पिउने पानी	१९२०८	२५०००
१.१.७.१२	सिंचाइ	१६६०	२०००
१.१.७.१३	विद्युत	२५२५	३०००
१.१.७.२०	हुलाक क्षेत्रको आय	१५७५४९	१८५०००
१.१.७.३०	खाद्य कृषि क्षेत्रको आय	२०९७७	३५०००
१.१.७.४०	शिक्षा क्षेत्रको आय	२२६७३	२५०००

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राजस्व असूली विवरण

अनुसूची – ५

(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को यथार्थ	आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को संशोधित अनुमान
१.१.७.५०	वन क्षेत्रको आय	४४२१०८	४५००००
१.१.७.६०	यातायात क्षेत्रको आय	२६३०४०	२५००००
१.१.७.७०	सरकारी क्षेत्रको अन्य आय	८७५२५	१०००००
१.१.८.००	लाभांश	१३६३००९	१२१७३८०
१.१.८.१०	वित्तीय प्रतिष्ठान	१२८१३३१	११६००००
१.१.८.२०	व्यापारिक प्रतिष्ठान	४७१७५	१७८८०
१.१.८.३०	औद्योगिक प्रतिष्ठान	२०००	३५००
१.१.८.४०	सेवा मूलक प्रतिष्ठान	३११२१	३५०००
१.१.८.५०	अन्य	१३८२	१०००
१.१.९.००	व्याज	१७२४८९७	१५१९५६२
१.१.९.१०	वित्तीय प्रतिष्ठान	४२६३०	८५४६५
१.१.९.२०	व्यापारिक प्रतिष्ठान	२	१०००
१.१.९.३०	औद्योगिक प्रतिष्ठान	५९३२७	४२०४०
१.१.९.४०	सेवा मूलक प्रतिष्ठान	१६२२२१५	१३९००५७
१.१.९.५०	अन्य	७२३	१०००
१.१.१०.००	रोयल्टी र सरकारी सम्पत्ति बिक्री	६७८६९	१९०१००
१.१.१०.१०	रोयल्टी	२७७३१	१३०१००
१.१.१०.११	खानी रोयल्टी	२२३०	५०००
१.१.१०.१२	जलस्रोत सम्बन्धी रोयल्टी	०	९०१००
१.१.१०.१३	अन्य रोयल्टी	२५५०१	३५०००

अ.५-४

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राजस्व असूली विवरण

अनुसूची – ५

(रु. हजारमा)

संकेत संख्या	शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०५२।५३ को यथार्थ	आर्थिक वर्ष २०५३।५४ को संशोधित अनुमान
१.१.१०.२०	बिक्री	४०१३८	६००००
१.१.१०.२१	सरकारी घर जग्गा बिक्री	१३०६३	२००००
१.१.१०.२२	सरकारी सामान बिक्री	८६७५	२५०००
१.१.१०.२३	अन्य बिक्री	१८४००	१५०००
१.१.११.००	साँवा फिर्ता	१०९३९२२	१००९७००
१.१.११.१०	वित्तीय प्रतिष्ठान	२५२०७०	१८००००
१.१.११.२०	व्यापारिक प्रतिष्ठान	२०	१०००
१.१.११.३०	औद्योगिक प्रतिष्ठान	१५८८४२	१०००००
१.१.११.४०	सेवा मूलक प्रतिष्ठान	६७८८९३	७२८५००
१.१.११.५०	अन्य	४०९७	२००
१.१.१२.००	दातव्य तथा उपहार र विविध आय	१६१४३	६३२६०
१.१.१२.१०	दातव्य तथा उपहार	५६	१५०
१.१.१२.२०	विविध आय	१६०८७	६३११०
	गैह कर राजस्व जम्मा	६२२५१११	६३०९२६२
	राजस्व जम्मा	२७८९३०७८	३१२१४१३१

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

साधारण तथा विकास तर्फको व्यय स्थिति

अनुसूची–६

रु. हजारमा

अनुदान संख्या	विवरण	आ.ब. २०५२।५३ को यथार्थ खर्च साधारण	विकास	आ.ब.२०५३।५४ को संशोधित अनुमान साधारण	विकास
११	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	६४१६५	०	६९६४०	०
१२	राजपरिषद्	४५०३	०	५२१४	०
१३	संसद	७१०११	०	१०५९६०	०
१४	अदालत	१९४५५६	०	२२४५८०	०
१५	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	४९०१	०	५५५०	०
१६	महालेखा परीक्षकको बिभाग	२४०४०	०	२७६२२	०
१७	लोक सेवा आयोग	२३०८८	०	३८६१०	०
१८	निर्वाचन आयोग	३५८८८	०	१८४६२५	०
१९	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	३३२३०	०	३९९५९	०
२०	न्याय परिषद्	१०८२	०	१४५५	०
२५	प्रधानमन्त्रीको कार्यालय	४६८६	०	६०६३	०
२६	उप-प्रधानमन्त्रीको कार्यालय	०	०	०	०
३०	मन्त्रिपरिषद्	२१५३९	०	२६८५७	०
३५	अर्थ मन्त्रालय	२१४९६०	२४०८२२	२५०१९५	२८६७८४
३६	आपूर्ति मन्त्रालय	३२८४	२३४७६६	३५१२	२२४५००
३७	आवास तथा भौतिक योजना मन्त्रालय	७५९६६	१३२७४०७	८७७५५	१४७३७४०
३८	उद्योग मन्त्रालय	१८२६०२	२५२४२०	२३०३९१	२३०५९८
३९	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	७८५८	०	११६७५	०
४०	कृषि मन्त्रालय	७६४३९	१४२०९६३	८६६३७	१५१९५५४
४५	गृह मन्त्रालय	२२७८९११	२९२३	२६२९२८२	४१५६
४६	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	१३९१	११४८६	४१६५	२४५११
४७	जलश्रोत मन्त्रालय	११७०७०	२८६४३८०	११९३९९	२६३८५१७
४८	निर्माण तथा यातायात मन्त्रालय	१४७८१७	३८९२५७५	१६८४२१	४३६८०९५
४९	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	८१८३७	२२५०१०८	१००२६७	९२०४९५
५०	परराष्ट्र मन्त्रालय	४४८६१२	०	५१७१८८	०
५५	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१९५६१३	२६७४९५	२०५२७९	३१४३९६
५६	महिला तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	३७३०४	०	४२८२५	१३५३१
५७	युवा, खेलकूद तथा संस्कृति मन्त्रालय	९४१२४	१४३६४६	९०५५३	१६०२११
५८	रक्षा मन्त्रालय	२१२७९२७	०	२४२४०४८	०
५९	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	४८७५०८	३६५९७७	५२३५८८	३९२८९३
६०	वाणिज्य मन्त्रालय	१५३४८	२००००	१७३०१	९९०००
६१	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	६६१६	०	१००७२	७१९५७
६५	शिक्षा मन्त्रालय	४३१४६७२	१६९८३७८	४९२४८०१	२१९६२३२
६६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	२८४७१	०	३२८७८	१४४०
६७	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	४३६५०१	५५४८३	५३००७६	३६९०१
६८	संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय	१४८४	०	२८८४	०
६९	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२३५९७	३३६५४३०	२६१०३	२९०२०३३
७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	८०८८५१	९१५४७६	९५६४३०	१७८६९६६
७१	श्रम मन्त्रालय	१००६८	७२५३४	११०१३	५८४२५
७२	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	३९९००	२१७६०	४७४८३	२२५२६
८१	अर्थ मन्त्रालय - आन्तरिक ऋण भुक्तानी	३४११२३८	०	४१७३०६६	०

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३२६

अनुसूची - ६
(रु.हजारमा)

अनुदान संख्या	विवरण	आ.व. २०५२।५३ को यथार्थ खर्च		आ.व.२०५३।५४ को संशोधित अनुमान	
		साधारण	विकास	साधारण	विकास
८२	अर्थ मन्त्रालय - वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	२५४१६९७	०	२७१३८७२	०
८३	अर्थ मन्त्रालय - वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	७६२५७४	०	७४४१६८	०
८६	अर्थ मन्त्रालय - लगानी वैदेशिक संस्थाहरु	१७३७५	०	१७०००	०
८७	अर्थ मन्त्रालय - लगानी सार्वजनिक संस्थान	०	५२४६१९१	०	६५०९२०६
८८	अर्थ मन्त्रालय - लगानी अन्य	०	०	०	५३०३५
९५	अर्थ मन्त्रालय - विविध	२०८१५४६	३१०३४०	२२८२४६०	१३७५००
	जम्मा	२१५६१८५०	२४९८०५३०	२४७२०९२२	२६४४७२०२

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

3210

आर्थिक वर्ष २०५४/५५ को सेवा र कार्यगत विवरण

(साधारण खर्च)

अनुसूची– ७

(रु.हजारमा)

क्रम संख्या	विवरण	२०५४।५५ को व्यय अनुमान				कुल साधारण खर्चको प्रतिशत
		जम्मा बजेट	कर्मचारी खर्च	अन्य खर्च	पुंजीगत खर्च	
१	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	७३४१०		७३,४१०		०.२६
२	संवैधानिक अंगहरु	५५११६०	३४४१३३	१६३६४५	४३३८२	१.९७
३	साधारण प्रशासन	४०८३३३४	३०९३३३२	८२६५९३	१६३४०९	१४.५९
(क)	सामान्य प्रशासन	१२६२४६७	६५३०९४	५७७९३४	३१४३९	४.५१
(ख)	प्रहरी	२५२०९४६	२२१२१८८	१७७६०८	१३११५०	९.०१
(ग)	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	२६३६४५	१९७४०५	६५४२०	८२०	०.९४
(घ)	योजना	३६२७६	३०६४५	५६३१	०	०.१३
४	रक्षा	२६२८६०३	२०८३३३०	३७९५१८	१६५७५५	९.३९
५	सामाजिक सेवाहरु	६७९७५३२	११०१४४३	५६७१३६३	२४७२६	२४.२९
(क)	शिक्षा	५४४५१०३	१२९५५६	५२९२५४९	२२९९८	१९.४६
(ख)	स्वास्थ्य	११२७४५६	८६५४९९	२६१५०२	४५५	४.०३
(ग)	खानेपानी	१२०१६	९०७५	२९४१	०	०.०४
(घ)	स्थानीय विकास	१५२०७	१२०२५	३१५७	२५	०.०५
(ङ)	अन्य सामाजिक सेवाहरु	१९७७५०	८५२८८	१११२१४	१२४८	०.७१
६	आर्थिक सेवाहरु	२१३१२०७	१५४४३५१	४९००७७	९६७७९	७.६२
(क)	कृषि	८३५३४	५७७००	२४१०९	१७२५	०.३०
(ख)	सिचाई	१११६७१	९६४९०	१४१३६	१०४५	०.४०
(ग)	भूमि सुधार तथा नापी	२१९४८३	१७७०१२	३७११६	५३५५	०.७८
(घ)	वन	५५७३८२	५२१८४०	३५५३४	८	१.९९
(ङ)	उद्योग	२२६७९८	३५८२९	१६६५१४	२४४५५	०.८१
(च)	संचार	५८२९६९	४४७००९	९८८४०	३७१२०	२.०८
(छ)	यातायात	२६८५३८	१७१७२१	९५३२८	१४८९	०.९६
(ज)	विद्युत	११२८५	७११३	४१५६	१६	०.०४
(झ)	अन्य आर्थिक सेवाहरु	६९५४७	२९६३७	१४३४४	२५५६६	०.२५
७	ऋण भुक्तानी	८१६९७००	०	८१६९७००	०	२९.१९
(क)	आन्तरिक ऋण भुक्तानी	४२०३२००		४२०३२००		१५.०२
(ख)	वाह्य ऋण भुक्तानी	३९६६५००		३९६६५००		१४.१७
८	विविध	३५४८५००	२६०००००	८५८५००	९००००	१२.६८
	कूल जम्मा	२७९८३४४६	१०७६६५८९	१६६३२८०६	५८४०५१	१००.००

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक वर्ष २०५४।५५ को सेवा र कार्यगत विवरण
(विकास खर्च)

अनुसूची – ८

(रु.हजारमा)

क्रम संख्या	विवरण	२०५४।५५ को व्यय अनुमान				कुल विकास खर्चको प्रतिशत
		जम्मा रकम	कर्मचारी खर्च	अन्य खर्च	पुंजीगत खर्च	
	कुल विकास खर्च	*३४०३८८४८*	*१५९०५३०*	*४७३३८७०*	*२७७१४४४८*	१००.००
१	संबैधानिक अंगहरु	४५००	१५००	३०००		०.०१
२	साधारण प्रशासन	७७४२२	९१७६	१९१६०	४९०८६	०.२३
क	सामान्य प्रशासन	३०००	३९५	२६०५		०.०१
ख	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	४९६५०		१५४९	४८१०१	०.१५
ग	योजना	२४७७२	८७८१	१५००६	९८५	०.०७
३	सामाजिक सेवाहरु	१२८०७८००	५६१०२८	२१०२२२९	१०१४४५४३	३७.६३
क	शिक्षा	२६५९४४६	११०८९४	१०२७९२०	१५२०६३२	७.८१
ख	स्वास्थ्य	२७१३६९६	१९८८५३	६९१०४७	१८२३७९६	७.९७
ग	खानेपानी	२२२४०६९	१७९६६०	५१६६०	१९९२७४९	६.५३
घ	स्थानीय विकास	४२३२४३९	६२०८१	२४६१७९	३९२४१७९	१२.४३
ङ	अन्य सामाजिक सेवाहरु	९७८१५०	९५४०	८५४२३	८८३१८७	२.८७
(अ)	जनसंख्या तथा वातावरण	२५३१०	२०८०	२०७३०	२५००	०.०७
(आ)	महिला तथा समाज कल्याण	१६३२५	४५०	१२८७५	३०००	०.०५
(इ)	युवा, खेलकुद तथा संस्कृति	६०२०८०	७४४	३६०४९	५६५२८७	१.७७
(ई)	आवास	३०१०२१	३९४६	१०९४८	२८६१२७	०.८८
(उ)	अन्य	३३४१४	२३२०	४८२१	२६२७३	०.१०
४	आर्थिक सेवाहरु	२०९२९१२६	८९८८२६	२५०९४८१	१७५२०८१९	६१.४९
क	कृषि	२३६२८२७	४०३७९६	१३६४९९८	५९४०३३	६.९४
ख	सिचाई	३१५०८२९	९०७६६	११४५०९	२९४५५५४	९.२६
ग	भूमि सुधार तथा नापी	२४२४२९	६४११७	८४४३०	९३८८२	०.७१
घ	वन	५१५३८६	१२५२३९	५९५०४	३३०६४३	१.५१
ङ	उद्योग	५८५२१४	१०२७६५	१५६८३६	३२५६१३	१.७२
च	संचार	८९९९८२	४८५७	६२१४५	८३२९८०	२.६४
छ	*यातायात*	*५३५६०६५*	*४५४२७*	*१७४६९८*	*५१३५९४०*	१५.७४
(अ)	सडक यातायात	४६६४३२३	२८३९८	१०७३४४	४५२८५८१	१३.७०
(आ)	हवाई यातायात	६९१७४२	१७०२९	६७३५४	६०७३५९	२.०३
ज	विद्युत	६९३३७६७	३०१९	१५९६२	६९१४७८६	२०.३७
झ	अन्य आर्थिक सेवाहरु	८८२६२७	५८८४०	४७६३९९	३४७३८८	२.५९
(अ)	पर्यटन	३१८५७५	१४५६४	८७७५१	२१६२६०	०.९४
(आ)	हावापानी	९६००३	१३११२	५९९२६	२२९६५	०.२८
(इ)	आपूर्ति	२२६०००		२२६०००		०.६६
(ई)	वाणिज्य	११६४०१	१५००	२६३७६	८८५२५	०.३४
(उ)	श्रम	६३६४८	२९६६४	१५८४६	१८१३८	०.१९
(ऊ)	अन्य	६२०००		६०५००	१५००	०.१८
५	विविध	२२००००	१२००००	१०००००		०.६५

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खर्च रकमगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०५४।५५

अनुसूची - ९
(रु. हजारमा)

रकम नम्बर	खर्च रकमको नाम	साधारण	विकास	जम्मा
	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	७३४१०	०	७३४१०
	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	७३४१०	०	७३४१०
	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	७३४१०	०	७३४१०
	चालु खर्च	२७३२५९८५	६३२४४००	३३६५०३८५
१	**उपभोग खर्च**	१०७६६५८९	१५९०५३०	१२३५७११९
१.०१	तलव	६३७९१०३	९६३५०४	७३४२६०७
१.०२	भत्ता	१४०४८७८	३२६००३	१७३०८८१
१.०३	भ्रमण खर्च तथा दैनिक भत्ता	२५७४९३	२७१२९१	५२८७८४
१.०४	पोशाक	३५९२८७	४८६५	३६४१५२
१.०५	खाद्यान्न तथा आहार	१२८४४६३	२४५०७	१३०८९७०
१.०६	औषधि उपचार	२३१३६५	३६०	२३१७२५
१.०७	सेवा निवृत्त सुविधा	८५००००	०	८५००००
२	**कार्यालय संचालन र सेवा खर्च**	१५७०४९५	१७१८०९१	३२८८५८६
२.०१	धारा तथा विजुली	१४२८४९	१०५६२०	२४८४६९
२.०२	टेलिफोन ट्रंकल	९८००६	३५९६३	१३३९६९
२.०३	अन्य सेवा	१६८०९२	४९०५५४	६५८६४६
२.०४	भाडा	२१६०३७	६६३६८	२८२४०५
२.०५	मर्मत तथा सम्भार	२२६२०९	१७६३४२	४०२५५१
२.०६	कार्यालय सामान	८५७००	५५२५४	१४०९५४
२.०७	अरु माल सामानहरु	१२४१६२	१५२६४५	२७६८०७
२.०८	छपाई	११६५८६	८३५३०	२००११६
२.०९	पत्र-पत्रिका तथा पुस्तक	१६५३७	१७५०५	३४०४२
२.१०	इन्धन सवारीको निमित्त	१११२४७	६८५७३	१७९८२०
२.११	इन्धन अन्य प्रयोजनको निमित्त	५३३६५	२४२९६	७७६६१
२.१२	औषधि खरीद	१०७५४७	३९१६४८	४९९१९५
२.१३	विविध खर्च	१०४१५८	४९७९३	१५३९५१
३	**अनुदान (चालु ट्रान्सफर)**	६१२९८९६	२३४२०४०	८४७१९३६
३.०१	मूल्य अनुदान		८७५८००	८७५८००
३.०२	संचालन अनुदान	५४९४१४६	७१७४९८	६२११६४४
३.०३	अन्य अनुदान	६३५७५०	७४८७४२	१३८४४९२
४	**उत्पादन खर्च**	१६६६०५	३९२५५	२०५८६०
४.०१	उत्पादन सामग्री । सेवा	१६६६०५	३९२५५	२०५८६०
९	**भैपरी आउने खर्च**	३९०७००	६३४४८४	१०२५१८४
९.०१	भैपरी आउने	३९०७००	६३४४८४	१०२५१८४

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३६०

अनुसूची - ९
(रु.हजारमा)

रकम नम्बर	खर्च रकमको नाम	साधारण	विकास	जम्मा
१०	साँवा भुक्तानी	३८२६८००	०	३८२६८००
१०.०१	आन्तरिक ऋणको साँवा भुक्तानी	१३६१६००	०	१३६१६००
१०.०२	वाह्य ऋणको साँवा भुक्तानी	२४६५२००	०	२४६५२००
११	व्याज भुक्तानी	४३४२९००	०	४३४२९००
११.०१	आन्तरिक ऋणको व्याज भुक्तानी	२८४१६००	०	२८४१६००
११.०२	वाह्य ऋणको व्याज भुक्तानी	१५०१३००	०	१५०१३००
१२	फिर्ता खर्च	१३२०००	०	१३२०००
१२.०१	फिर्ता खर्च	१३२०००	०	१३२०००
पूंजिगत खर्च		५८४०५१	२७७१४४४८	२८२९८४९९
५	पूंजी ट्रान्सफर खर्च	४८३७५	१४३७६५	१९२१४०
५.०१	जग्गा खरीद	२०८७५	१४३७१५	१६४५९०
५.०२	भवन खरीद	२७५००	५०	२७५५०
६	पूंजी निर्माण	४८७५४६	१२४७२८७३	१२९६०४१९
६.०१	फर्निचर	२४४९९	६४७८८	८९२८७
६.०२	सवारी साधन	५९५३२	१५३९०४	२१३४३६
६.०३	मेशिनरी औजार	२११८७८	४८१२३४	६९३११२
६.०४	भवन निर्माण र पूंजीगत सुधार	१७८२३७	९८३९९९	११६२२३६
६.०५	सार्वजनिक निर्माण र पूंजीगत सुधार	१३४००	१०७८८९४८	१०८०२३४८
७	लगानी	२५४००	८८६००४३	८८८५४४३
७.०१	शेयर लगानी	२५४००	२१२७६९५	२१५३०९५
७.०२	ऋण लगानी		६७३२३४८	६७३२३४८
८	अनुदान (सब्सिडि)	२२७३०	६२३७७६७	६२६०४९७
८.०१	पूंजीगत अनुदान	२२७३०	६२३७७६७	६२६०४९७
कूल जम्मा		२७९८३४४६	३४०३८८४८	६२०२२२९४

आज्ञाले,
रामविनोद भट्टराई
५ को सरकारको सचिव

अ.९-२

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।